

MADONAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2022.-2028. GADAM

MADONAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STARTĒGIJAS

2022. -2047. GADAM

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS	2
Izmantotie saīsinājumi	4
Ievads	5
1. NOVADA VISPĀRĪGAIS RAKSTUROJUMS	6
1.1. Novada apraksts	6
1.2. Novada atribūtika	7
1.3. Pagastu īss raksturojums	8
1.3.1. Aronas pagasts	8
1.3.2. Barkavas pagasts	9
1.3.3. Bērzaunes pagasts	11
1.3.4. Cesvaines pagasts	12
1.3.5. Dzelzavas pagasts	14
1.3.6. Ērgļu pagasts	15
1.3.7. Indrānu pagasts	17
1.3.8. Jumurdas pagasts	18
1.3.9. Kalsnavas pagasts	19
1.3.10. Lazdonas pagasts	21
1.3.11. Liezēres pagasts	22
1.3.12. Ļaudonas pagasts	24
1.3.13. Mārcienas pagasts	25
1.3.14. Mētrienas pagasts	27
1.3.15. Ošupes pagasts	28
1.3.16. Praulienas pagasts	30
1.3.17. Sarkaņu pagasts	31
1.3.18. Sausnējas pagasts	33
1.3.19. Vestienas pagasts	34
1.4. Pilsētu īss raksturojums	36
1.4.1. Madona	36
1.4.2. Cesvaine	38
1.4.3. Lubāna	39
2. APDZĪVOJUMS UN IEDZĪVOTĀJI	41
2.1. Apdzīvojums	41
2.2. Iedzīvotāju skaits, dzimuma un vecuma struktūra	41
2.3. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs un migrācijas dinamika	44
3. VIDE UN DABAS RESURSI	45
3.1. Zemes izmantošana	45
3.2. Lauksaimniecības zemes	47
3.3. Mežu teritorijas	49
3.4. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	49
3.5. Derīgie izrakteņi	52
3.7. Pazemes ūdens resursi	53
3.8. Gaisa un ūdens kvalitāte	54
3.9. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas	54
3.10. Kapsētas	56
4. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA	57
4.1. Ūdensapgāde un kanalizācija	57
4.2. Notekūdeņu attīrīšana	58
4.3. Siltumapgāde un gāzes apgāde	60
4.4. Atkritumu apsaimniekošana	61
4.5. Elektroapgāde	62

46. Mobilie sakari un telekomunikācijas	62
47. Namu apsaimniekošana	63
48. Energoefektivitāte	63
5. TRANSPORTA LOĢISTIKA UN CEĻU INFRASTRUKTŪRA	66
5.1. Autoceļi	66
5.2. Sabiedriskais transports	69
6. KULTŪRVĒSTURE UN TŪRISMS	72
6.1. Valsts un vietējas nozīmes pieminekļi	72
6.2. Tūrisms	73
7. IZGLĪTĪBA UN JAUNIEŠU POLITIKA	75
7.1. Pirmsskolas un vispārējā izglītība	75
7.2. Profesionālās ievirzes un interešu izglītība	79
7.3. Jaunatnes politika	79
7.4. Pieaugušo izglītība (mūžizglītība)	82
8. KULTŪRA UN SPORTS	83
8.1. Kultūras iestādes un pašdarbības kolektīvi	83
8.2. Bibliotēkas	84
8.3. Muzeji	85
8.4. Sports	87
9. VESELĪBAS UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI	89
9.1. Veselības aprūpe	89
9.2. Sociālie pakalpojumi	92
9.3. Sociālā aprūpe. Rehabilitācijas centri	94
9.4. Bāriņtiesa	96
9.5. Valsts noteiktā deinstitutionalizācijas plāna izpilde	97
9.6. Sabiedriskā drošība	98
10. NEVALSTISKĀS UN RELIĢISKĀS ORGANIZĀCIJAS	99
10.1. Biedrības	99
10.2. Novada draudzes un baznīcas	102
11. BEZDARBS UN NODARBINĀTĪBA	103
11.1. Bezdarbs	103
12. UZŅĒMĒJDARBĪBA UN EKONOMIKA	106
12.1. Uzņēmējdarbība	106
12.2. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi	108
12.3. Lauksaimniecība un mežsaimniecība	114
12.4. Pašvaldības atbalsts uzņēmējiem	115
13. NOVADA PAŠVALDĪBA	118
13.1. Pārvaldības administratīvā struktūra	121
13.2. Pašvaldību budžets	124
13.2.1. Pamatbudžeta ieņēmumi	125
13.2.2. Pamatbudžeta izdevumi	127
13.2.3. Saistības un dotācijas	128
13.3. Novada dalība valsts un Eiropas Savienības projektos	129
13.4. Starpnovadu un ārzemju sadarbība	135
13.5. Komunikācija ar sabiedrību	137
PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS KOPSAVILKUMS UN IZVĒRTĒJUMS	138
Pielikumi	141

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

- AS Akciju sabiedrība
- CSP Centrālā statistikas pārvalde
- CSDD Ceļu satiksmes drošības direkcija
- ES Eiropas Savienība
- ERAF Eiropas reģionālās attīstības fonds
- ESF Eiropas Sociālais fonds
- ELFLA Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
- Ha Hektārs
- HES Hidroelektrostacija
- IK Individuālais komersants
- Km Kilometri
- KAC Klientu apkalpošanas centrs
- LR Latvijas Republika
- MK Ministru Kabinets
- NACE Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
- NVO Nevalstiskā organizācija
- NVA Nodarbinātības valsts aģentūra
- RAIM Reģionālās attīstības indikatoru modulis
- SIA Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
- VSAA Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra
- VRAA Valsts Reģionālās attīstības aģentūra
- VARAM Valsts aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
- VZD Valsts Zemes dienests
- ZS Zemnieku saimniecība
- VPM Vienotais platību maksājums
- MLAM Mazo lauksaimnieku atbalsta maksājums
- LAD Lauku atbalsta dienests
- SPKC Slimību profilakses un kontroles centrs
- DAP Dabas aizsardzības pārvalde
- ZMNĪ Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi
- VKPAI Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
- NAI Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
- VPVKAC Valsts un pašvaldības vienotais klientu atbalsta centrs
- n/d Nav datu

IEVADS

Madonas novada dome, pamatojoties uz Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma Pārejas noteikumu 9. punktu, ar 2020. gadā 22. septembra domes sēdes lēmumu Nr. 360 apstiprināja Madonas novada Attīstības programmas 2021.–2027.gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.–2035.gadam novada esošās situācijas izpēti un analīzi uzsākšanu.

Madonas novada Attīstības programmas 2022.–2028. gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2047.gadam esošās situācijas raksturojums izstrādāts, pamatojoties uz likumu par "Par pašvaldībām"; 2014. gada 14. oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"; Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12. panta 1. un 2. daļu, 13. panta 2. daļu un 21. pantu; Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta 4.daļu un 10.pantu; Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) dokumentiem "Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī" (03.12.2014.) un "Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām" (07.10.2014.).

Izstrādājot Madonas novada Attīstības programmas un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pašreizējās situācijas raksturojumu un analīzi, ir ņemta vērā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.gadam, Nacionālais attīstības plāns, Vidzemes plānošanas reģiona spēkā esošie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kā arī citi Latvijas un novada attīstības plānošanas dokumenti, kas minēti Attīstības programmas atsaucēs.

Attīstības programmas sadaļas ir:

- **Pašreizējās situācijas raksturojums** (šis dokuments);
- Ilgtspējīgas attīstības stratēģija;
- Attīstības programma
 - Rīcību plāns
 - Investīciju plāns
- Pārskats par sabiedrības iesaisti

Dokuments „Pašreizējās situācijas raksturojums”

satur Madonas novada resursu apkopojumu, to perspektīvās izmantošanas iespēju analīzi un vajadzības. Par Madonas novada teritoriju tika pieņemta Latvijas Republikas Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā definētā Madonas novada teritorija, kāda tā kļūs pēc 2021. gada 5.jūnija, kad minētais likums stāsies spēkā.

Madonas novada (iekļaujot bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) pašreizējās situācijas raksturojums tiek izstrādāts kā atsevišķs sējums, kuru var izmantot gan Madonas novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, gan arī investīciju piesaistes pamatojumam. Šis sējums ir kā informatīvs materiāls, kurš vēlāk ir aktualizējams (darbs pie dokumenta noritēja no 2020. gada novembra līdz 2021. gada aprīlim).

Madonas novada Attīstības programmas 2022.–2028. gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2047.gadam esošās situācijas izpētē ņemta vērā kaimiņu pašvaldību – Cēsu, Balvu, Gulbenes, Ogres, Jēkabpils, Rēzeknes un Aizkraukles tāda novadu struktūra, kāda tā izveidosies pēc Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma stāšanās spēkā.

Novada pašreizējās situācijas raksturojumā izmantoti publiski pieejamie dati no 2015. līdz 2021. gadam, kas visprecīzāk raksturo novada situāciju 7 gadu griezumā. Jāatzīmē, ka Madonas novada Attīstības programma 2022.–2028. gadam tiek izstrādāta Administratīvi teritoriālās reformas procesā, kura paredz Madonas novadā iekļaut Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu, līdz ar to minēto novadu statistikas dati un skaitļi, kur tas ir iespējams, tiek skaitīti kopā. Dokumenta sagatavošanā tika izmantoti šādi datu avoti: Madonas, Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldību un to institūciju sniegtie dati (t.sk. publiskie gada pārskati, izglītības iestāžu pašnovērtējuma ziņojumi, realizētie un plānotie infrastruktūras investīciju projekti u.c.), LR Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) Reģionālās attīstības indikatoru moduļa datus (RAIM), Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA), Pilsotības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP), Valsts kases, Valsts zemes dienesta (VZD), SIA „Lursoft”, VSIA „Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (LVĢMC), u.c. institūciju dati.

1. NOVADA VISPĀRĪGAIS RAKSTUROJUMS

1.1. NOVADA APRAKSTS

Attēls 1.1.1. Madonas novads pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas.

MADONAS NOVADS ATRODAS Vidzemes reģiona dienvidaustrumu daļā. Dienvidos tas robežojas ar Jēkabpils un Aizkraukles novadiem, dienvidrietumos – ar Ogres novadu, austrumos – ar Rēzeknes novadu, ziemeļaustrumos – ar Balvu novadu, ziemeļos – ar Gulbenes novadu, ziemeļrietumos – ar Cēsu novadu (skat. **Attēlu 1.1.1.**).

PLATĪBA. Madonas novads ir trešais lielākais novads Latvijā un lielākais Vidzemes reģionā – kopējā platība ir 3070,29 km² (ieskaitot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu)¹ Novada administratīvais centrs ir Madonas pilsēta; citas novada pilsētas – Cesvaine un Lubāna.

MADONAS NOVADS IR IZVEIDOTS 2009. gadā administratīvi teritoriālās reformas laikā, apvienojot lielāko daļu 1950. gadā dibinātā Madonas rajona pagastu – Aronas, Barkavas, Bērzaunes, Dzelzavas, Kalsnavas,

Lazdonas, Liezēres, Ļaudonas, Mārcienas, Mētrienas, Ošupes, Praulienas, Sarkaņu, Vestienas pagastus un Madonas pilsētu. Saskaņā ar 2020. gada 23. jūnijā spēkā stājušos Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, Madonas novada esošajiem pagastiem pievienojās vēl pieci pagasti – Ērgļu, Indrānu, Jumurdas, Sausnējas un Cesvaines, kā arī divas novadu pilsētas – Cesvaine un Lubāna, tādējādi iekļaujot 19 pagastus un 3 pilsētas.

NOVADA TERITORIJU ŠĶĒRSO 12 valsts reģionālie autoceļi P4, P30, P33, P37, P62, P78, P79, P81, P82, P83 un P84 (sīkāku dalījumu skat. 6. nodaļā "Transporta loģistika un ceļu infrastruktūra). Novada teritoriju dienvidrietumu – ziemeļaustrumu virzienā šķērso dzelzceļa līnija Pļaviņas–Gulbene ar 5 stacijām. Pa dzelzceļu notiek gan pasažieru, gan kravu pārvadājumi.

Madonas novads skaitļos:

Novada platība, km ²	3070,29
Pagasti	19
Pilsētas	3
Iedzīvotāju skaits (2021.)	30 643
Iedzīvotāju blīvums, cilv./km ²	9,98
Teritorijas attīstības indekss	-0,360

Attālums (km) no Madonas pilsētas līdz:

Rīgai	148
Cesvainei	15
Lubānai	41
Ērgļiem	43
Lietuvas robežai	150
Igaunijas robežai	130
Krievijas robežai	120

1 Avots: VZD, 2020.gads

TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS LĪMĒNA INDEKSS Madonas novadā 2019. gadā ir -0,360 vienības, iegūstot 66. ranga vietu no visiem 110 novadiem; Cesvaines novadā: -0,757 (88. ranga vieta); Ērgļu novadā: -0,732 (87. ranga vieta); Lubānas novadā: -0,623 (79. ranga vieta).²

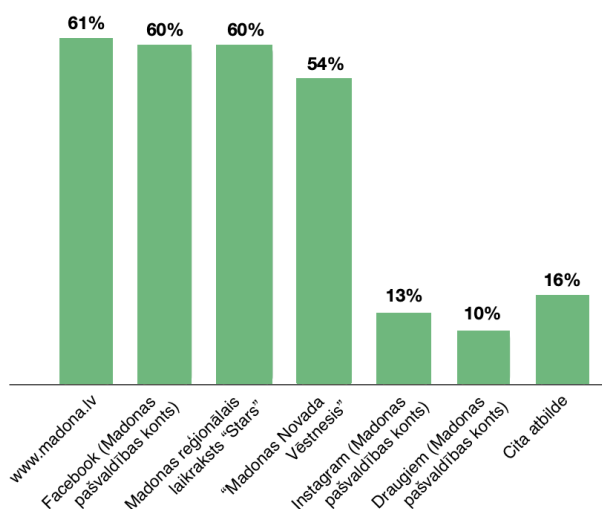
MADONAS NOVADS apvieno Vidzemes pauguraino ainavu ar Lubāna ezera līdzenumiem. Novadu šķērso upes, no kurām lielākās ir Aiviekste, Arona, Ogre, Kuja, Sūla, Rieba, Tirza, Veseta, Liede. Madonas novada Bērzaunes pagastā atrodas Latvijas augstākā virsotne – Gaiziņkalns, savukārt Barkavas un Ošupes pagastos – lielākais Latvijas ezers – Lubāna ezers. Novadā ir 19 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas NATURA 2000 tīklā.

PLATĪBA. Mežu faktiskās teritorijas Madonas novadā aizņem 155 225 hektārus³, savukārt lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 103 468 hektārus⁴.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS novada administratīvajā teritorijā (ieskaitot Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) ir 30 643 cilvēki, cilvēku blīvums uz vienu kvadrātkilometru – 9,98. cilv./km².⁵

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA. Lai nodrošinātu madoniešiem informāciju par Madonas novada pašvaldības darbu, aktivitātēm, kā arī domes pieņemtajiem lēmumiem, veidotu atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem, izzinātu sabiedrības viedokli un lai veicinātu pilsētas attīstību, Madonas novada pašvaldība aktīvai komunikācijai ar sabiedrību izmanto mājaslapu www.madona.lv, pašvaldības bezmaksas informatīvo izdevumu "Madonas novada Vēstnesis", to izdodot ne biežāk kā reizi mēnesī un nodrošinot katrai fiziskai un juridiskai personai vienu informatīvā izde-

Kādos medijos gūstat informāciju par notikumiem Madonas novadā?

Iedzīvotāju aptaujas rezultāti. 2020. gads (Avots: MNP)

vuma eksemplāru. Tāpat aktīvi tiek veikta komunikācija ar iedzīvotājiem novada sociālo tīklu kontos www.facebook.com, www.draugiem.lv, www.instagram.com, www.youtube.com. Regulāri tiek izstrādāti informatīvie materiāli elektroniskai lietošanai, preseī vai drukai. Tiek veiktas iedzīvotāju aptaujas un sabiedriskās apspriedes. Veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Madonas novada reģionālo laikrakstu "Stars", kas iznāk trīs reizes nedēļā un regulāri atspoguļo novada aktualitātes, kā arī nepieciešamības gadījumā tiek izmantoti citi reģionālie un nacionālie plašsaziņas līdzekļi. Madonas novada pašvaldība sadarbojas arī ar Vidzemes televīziju video sižetu veidošanā un novada aktualitāšu atspoguļošanā.

1.2. NOVADA ATRIBŪTIKA

ĢERBONIS. Novadiem pirms 2021. gada vasarā veiktās Administratīvi teritoriālās reformas – Madonas novadam, Lubānas novadam, Cesvaines novadam un Ērgļu novadam bija apstiprināti katram savs novada ģerbonis.

Lai veidotu spēcīgāku teritoriālo un simbolisko piederību apvienotajam Mado-

nas novadam, nolemts izstrādāt jaunu novada ģerboni.

2021. gada rudenī tiks veikta iedzīvo-

tāju aptauja, ļaujot ikvienam izteikt savas domas, kādām vērtībām jābūt attēlotām jaunajā ģerbonī. Tiks uzsākts

darbs pie apvienotā Madonas novada jaunā ģerboņa konceptuālās un vizuālās idejas izstrādes, balstoties heraldikas likumos.

Madonas novada logotips

MADONAS NOVADA VIZUĀLĀ IDENTĪTĀTE – logotips un sauklis – atspoguļo Madonas novada filozofiju, kopējās vērtībās, iespējas un attīstības vīziju, kā arī ļauj daudz skaidrāk pozicionēt un skaidrot novada tēlu un tā nozīmi Vidzemes, Latvijas

un arī Eiropas mērogā.

² Avots: RAIM dati, 2019.gads. Novadu attīstības indeksa dinamiku pa gadiem skat. Pielikumā Nr. 1

³ Avots: VZD, RAIM 2019.gads

⁴ Avots: VZD, RAIM 2018.gads

⁵ Avots: RAIM dati, 2020.gads

LOGOTIPS. Madonas novada logotips ietver vārdu spēli "Mana Madona". Logotipa koncepcija akcentē un veicina iedzīvotāju pašapziņu un stiprina lokālpatriotismu, atspoguļo iedzīvotāju un dabas unikalitāti, veicina novada attīstību tās daudzveidībā, kā arī vairo novada atpazīstamību citos Latvijas reģionos.

Logotipa grafiskais risinājums ir maināms, tas dod iespēju gan iedzīvotājiem, gan viesiem aizpildīt to ar savu pieredzi, emocijām un iecerēto, tātad padarīt to dzīvu. Katram novada pagastam ir izstrādāts savs ilustratīvais risinājums, kas pamatots pagastu ģērboņu elementos.

SAUKLIS **Esam augstāk!**

Madonas novads tiek pozicionēts kā ģeogrāfiski Latvijas augstākais novads, un atbilstoši identitātes filozofijai un koncepcijai - nākotnes mērķis ir sasniegt arī

visaugstāko dzīves līmeni reģionā.

LEĢENDA

Latvijas sirdī, Gaiziņa pakājē slejas Latvijas augstākais novads – Madona. Ir vietas, kas lepojas ar savu vēsturi un bijušo spozmi, bet Madona skatās uz nākotni. Skatās tālu, jo no augšas redzams ir labāk! Augšā ziemas ir īstākas, gaiss ir svaigāks un meži zaļāki, avoti tīrāki un ezeri dzidrāki. Te augšā vari pacelties arī Tu – no bērna dienām skolas solā, sekojot savam acinājumam biznesā vai paaugstinot meistarību sportā. Savā izaugsmē Tu nebūsi viens – pašvaldības atbalsts un augstā iedzīvotāju līdzdalība nevienam neļaus palikt lejā. Dabas spirdzināti un daudzu sportisko aktivitāšu spēcīnāti, Madonas iedzīvotāji mostas agri, lepni kopj savas tautas kultūru un nes pilsētas vārdu pasaulē. Vienmēr ar domu atgriezties, lai šeit arī saviem bērniem ieliktu pamatu kārtīgai dzīvei.⁶

1.3. PAGASTU ĪSS RAKSTUROJUMS

1.3.1. Aronas pagasts

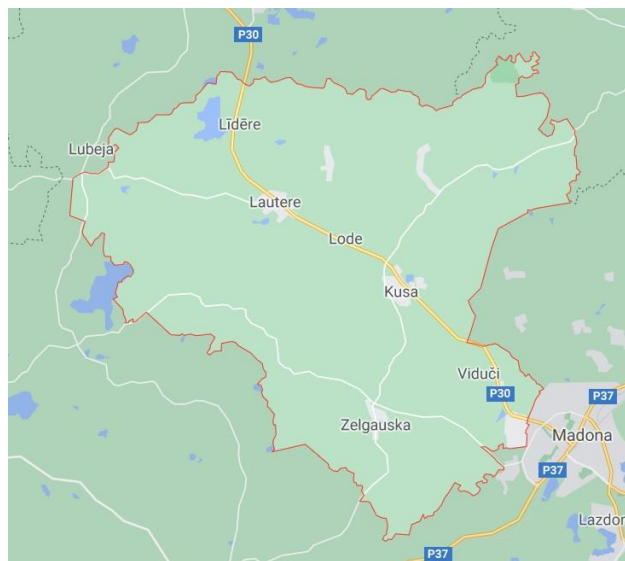
ma na
madona Aronas
pagasts

*Aronas pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Aronas pagasts pastāv kopš 1990.gada, un tā pirmsākumu veido Aronas ciems, kurš sākotnēji (no 1945. gada) bijis izveidots Grostonas pagastā. 1951. gadā Aronas pagastam pievienoja Grostonas ciemu, 1954.gadā – Jaunlazdonas ciemu, 1973. gadā – Kusas ciemu, 1977. gadā – Viesienas ciemu. Padomju okupācijas varas iestādes no tagadējā Aronas pagasta 1941. un 1949.gada represijās izsūtīja 280 cilvēkus⁷.

TERITORIJA. Aronas pagasts atrodas Vestienas paugurainē, tā augstākās virsotnes ir Nesaules kalns (284,2m.vjl.) un Ķelēnu kalns (283,4m.vjl.). Pagastu šķērso Daugavas pieteku Aiviekstes un Ogres ūdensšķirtne. Pagasta lielākie ūdensobjekti ir Ogres upe un tās pietekas Ogrīte un Viešupe, Aiviekstes upes pieteka Arona, kā arī Līdēres ezers.

CENTRS UN ROBEŽAS. Aronas pagasta teritorija robežojas ar Madonas pilsētu, Cesvaines pagastu, Bērzaunes, Liezēres, Jumurdas, Vestienas, Sarkaņu, Mārcienas,

Aronas pagasta teritorija⁸.

Lazdonas pagastiem. Lielākie Aronas pagasta ciemi ir Kusa (pagasta centrs), Lautere, Zelgauska, Līdēre, Oļi. Attālums no pagasta centra Kusas līdz Madonas pilsētai – 8 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Pagastā atrodas arheoloģiskie pieminekļi – Arnicēnu, Lauteres, Jaunandrānu un Dārznīcas kalna pilskalni, Aroniešu, Vālēnu un Kusas apmetnes, kā arī vairāki senkapi. Nozīmīgs kultūrvēsturisks piemineklis ir Kusas muižas pils

⁶ Avots: RAIM dati, 2020.gads

⁷ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 1.sējums, 69.lpp

⁸ www.google.com/maps

(19. gs.), Lodes muiža (18. gs.), Lauteres muiža (19.–20. gs.), Zelgauskas muiža (18.gsm.), Līdēres pareizticīgo baznīca (19. gs.), Līdēres pagastskola (19. gs.). Pagastā atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo „Natura 2000” objektu tīklā: dabas liegums „Nesaules kalns”, dabas parks „Gaiziņkalns”, Vestienas aizsargājamo ainavu apvidus. Dabas pieminekļi ir arī divi pagastā augošie dižkoki.

SATIKSME. Aronas pagastu šķērso reģionālais valsts autoceļš P30 Cēsis-Vecpiebalga-Madona, kā arī astoņi vietējie valsts autoceļi: Lautere-Jumurda (V839), Gaiziņkalns-Lubeja-Liezēre (V851), Viesiena-Līdēre-Kārdzaba

(V853), Lode-Līdēre (V855), Bērzaune-Kusa-Cesvaine (V856), Madona-Stiebrīni-Bukas (V858) un Madona-Zelgauska-Vestiena (V884).

PLATĪBA. Aronas pagasta teritorijas platība ir 149,66km². No visas Aronas pagasta platības lauksaimniecībā izmantojamā zeme aizņem 40%, kur vislielāko īpatsvaru veido aramzeme un ganības. Meži Aronas pagastā aizņem 50% visas pagasta teritorijas⁹.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS. 2021.gada sākumā Aronas pagastā bija deklarēti 1332 cilvēki¹⁰. Iedzīvotāju blīvums ir 8,9 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI ARONAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas produktu tirdzniecība
- Degvielas, naftas produktu tirdzniecība
- Metālapstrādes pakalpojumi
- Mežistrādes pakalpojumi
- Viesu nami
- Automašīnu remonts, apkope

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Kusas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Kusas bibliotēka, Aronas bibliotēka, Viesienas bibliotēka
- Kusas multifunkcionālais centrs “1.stāvs”
- Lauteres kultūras nams

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Vecpiebalgu, Siguldu, Rīgu

Izglītības iestādes

- Kusas PII “Sprīdītis”
- Kusas pamatskola

Veselības aprūpe

- Feldšerpunkts
- Aptieka

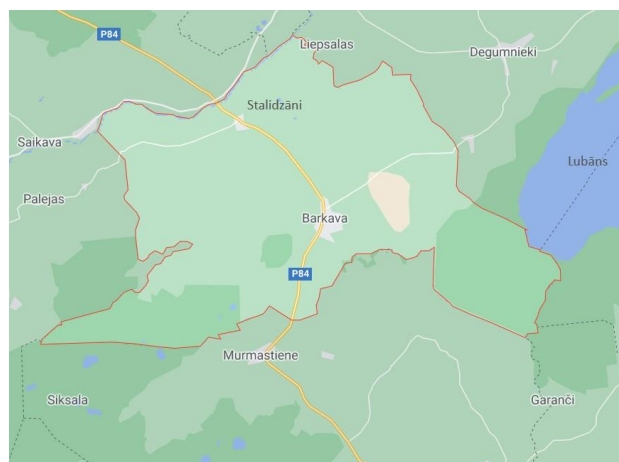
1.3.2. Barkavas pagasts

mana Barkavas
madona pagasts

*Barkavas pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Ziņas par Barkavu kā administratīvo teritoriju atrodamas no 1866. gada (bijušais nosaukums krieviski – Борковская волость, vāciski – Borchowo). 1873. gadā Barkavas pagasts tika apvienots ar Murmastienes pagastu un kļuva par vienu no lielākajiem pagastiem Latgalē. 1945. gadā pagastā izveidoja Barkavas, Borbaļu, Čeržinieku, Murmastienes un Sumeinieku

Barkavas pagasta teritorija.¹¹

⁹ Avots: www.aronaspagasts.lv

¹⁰ Avots: RAIM, 2020.gads

¹¹ Avots: www.google.com/maps

ciemu, taču 1949. gadā ciemu padomes tika apvienotas, izveidojot vienotu Barkavas ciemu. Padomju gados vairākkārt mainījusies Barkavas pagasta teritorija: atdalīts Murmastienes ciems un teritorija aiz Meirānu kanāla, kas tika pievienota tagadējam Ošupes pagastam. Barkavas pagastam tika pievienota daļa no Saikavas pagasta teritorijas. Barkavas pagasta statuss tika atjaunots 1990.gadā. No 2009. gada pagasts ir iekļauts Madonas novadā.

Jau 19. gs. beigās Barkavas pagasta iedzīvotāji piedalījās Latgales nacionālās atmodas kustībā. 1905. gadā iedzīvotāju revolucionāro kustību nemieru laikā tika nodedzināta Barkavas muiža. Pirmā pasaules kara laikā cauri pagastam devās bēgļi no Kurzemes. 1941.gada un 1949.gada represijās no Barkavas pagasta tika izsūtīts 171 iedzīvotājs.

TERITORIJA. Barkavas pagasts atrodas Lubāna līdzenumā, savukārt tā rietumu daļa iestiepjas Jersikas līdzenumā. Lielākas pagasta ūdenstilpes ir Aiviekstesupe (ziemeļrietumu daļā, atdalot Barkavas pagastu no Indrānu un Praulienas pagasta), Meirānu kanāls, Malmutas upe, Islienānu upe, kā arī vairākas mazas upītes. Austrumu daļā pagasta robežai piekļaujas Lubāna ezers. Pagasta teritorijā atrodas Teiču purva ziemeļdaļa, kā arī Salenieku purvs (2397 ha), Saukas purvs (742ha) un mazāki purvi.

CENTRS UN ROBEŽAS. Barkavas pagasts robežojas ar Madonas novada Ošupes, Praulienas, Mētrienas,

Indrānu pagastiem, Rēzeknes novada Nagļu, Murmastienes, Dekšāres un Varakļānu pagastiem. Pagasta lielākais ciems ir Barkava. Attālums no Barkavas līdz novada centram Madonai ir 30km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Barkavas pagastā atrodas četras īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000 teritorijas): dabas liegums "Lielsalpurvs", daļa dabas lieguma "Barkavas ozolu audze", daļa dabas lieguma "Lubāna mitrājs", daļa Teiču dabas rezervāta. Tāpat pagastā atrodas valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: Lisiņas (Aizkārkles, Bozēnu) pilskalns, Malmutas I un II apmetne, Aizkārkles senkapi, kā arī nozīmīgs arhitektūras piemineklis – Barkavas Svētā Staņislava Romas katoļu baznīca.

SATIKSME. Barkavas pagastu šķērso reģionālais valsts autoceļš P84 Madona-Varakļāni, kā arī vietējie valsts autoceļi Barkava-Lubāna (V843) un Ļaudona-Mūrnieki-Stalīdzāni-Gaigalieši (V902).

PLATĪBA. Barkavas pagasta teritorijas platība – 189,09km². No visas Barkavas pagasta platības lauksaimniecībā izmantojamā zeme aizņem 48%, savukārt meži aizņem 28% visas pagasta teritorijas¹².

IEDZĪVOTĀJU SKAITS Barkavas pagastā 2021. gada sākumā – 1231 cilvēki, iedzīvotāju blīvums uz 1km² ir 6,5 cilv./km².¹³

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI BARKAVAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Graudu pirmapstrādes pakalpojumi
- Kūdras ieguve
- Augļu un dārzeņu audzēšana
- Pārtikas mazumtirdzniecība
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Automašīnu remonts, apkope

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Barkavas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Barkavas bibliotēka, Stalīdzānu bibliotēka
- Barkavas kultūras nams
- Barkavas pasta nodaļa

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Barkavas pansionāts
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešie reisi no Barkavas uz Madonu, Lubānu, Cesvaini, Cēsīm, Rēzekni, Daugavpili, Rīgu.

Izglītības iestādes

- Barkavas pamatskola un PII grupas
- Jēkabpils Agrobiznesa koledžas struktūrvienība Barkavā
- Kristiāna Dāvida kristīgā privātā pamatskola

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse
- Zobārstniecības privātprakse
- Aptieka

¹² Avots: www.barkava.lv

¹³ Avots: RAIM, 2020.gads

1.3.3. Bērzaunes pagasts

madona Bērzaunes
madona pagasts

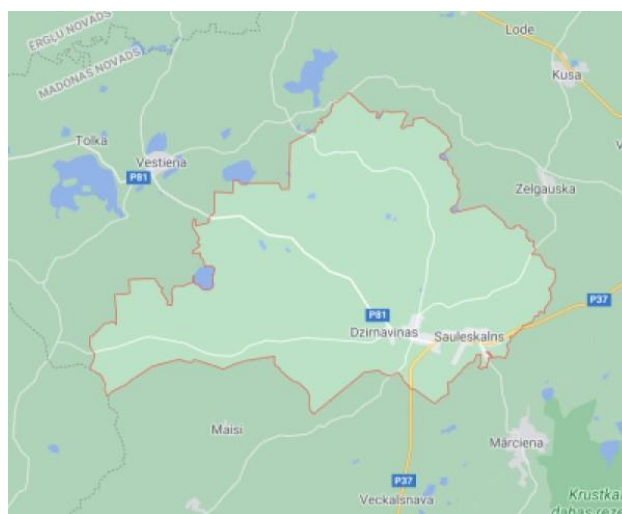
*Bērzaunes pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Bērzaunes pagasts kā administratīvā vienība ir izveidots 1924.gadā un jau sākotnēji ir bijis iekļauts Madonas apriņķī. Vēsturiskie nosaukumi – Bērzone (ticis lietots līdz 1938.gadam), Bersohn (vācu), Берзонская волость (krievu). Bērzaunes iespējamais latviskojums varētu būt "Lāča dēla" vai Lācēna pils. Pēc Otrā Pasaules kara 1949. gadā pagasts tika likvidēts, bet 1990.gadā atkal atjaunots un iekļauts Madonas rajona sastāvā. No 2009. gada Bērzaunes pagasts ir iekļauts Madonas novadā.

Tagadējās Bērzaunes apkārtnē bijusi apdzīvota jau no agrā dzelzs laikmeta, ko apliecina daudzie arheoloģiskie atradumi. Pirms 1382.gada Bērzaunē tika uzcelta Rīgas arhībīskapijas vasaļu Tīzenhauzenu pils, kura 18.gsm tika izpostīta. 1905.gadā nemieros zemnieki nodedzinājuši arī Bērzaunes muižas pili, kas bija celta pēc Tīzenhauzenu pils nopostīšanas. 1941.gada un 1949. gada represijās no Bērzaunes pagasta tika izsūtīts 112 iedzīvotāji.

TERITORIJA. Bērzaunes pagasts atrodas Vidzemes augstienes Vestienas paugurainē. Pagasta ziemeļrietumu daļā atrodas Gaiziņkalns – augstākā Latvijas virsotne (311,6 m.vjl.). Pagastā atrodas vēl 10 pauguri, kuru augstums pārsniedz 250m.vjl. Pagastā ir bagāts upju tīkls un samērā daudz nelielu ezeru. Pagastam cauri tek upes Arona, Bērzaune, Savīte, Lācīte u.c.

CENTRS UN ROBEŽAS. Vēsturiski Bērzaunes pagasta centrs ir bijis Bērzaunes ciems, taču PSRS kolhozu veidošanas politikas rezultātā par pagasta administratīvo centru kļuvis Sauleskalns. Mūsdienās Bērzaunes un Sauleskalna ciemi veido praktiski vienu veselumu. Bērzaunes pagasts robežojas ar Madonas novada Aronas, Kalsnavas, Mārcienas un Vestienas pagastiem, kā arī ar Pļaviņu novada Vietalvas pagastu. Attālums no pagasta centra Sauleskalna līdz novada centram Madonai ir 14km, līdz Rīgai – 157 km.

Bērzaunes pagasta teritorija¹⁴

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Bērzaunes pagastā atrodas daļa aizsargājamo Vestienas aizsargājamo ainavu apvidus, kurā ietilpst dabas parks "Gaiziņkalns" un Bolēnu Acu avots. Bolēnu Acu avots ir aizsargājams ģeoloģiskais objekts, un tas ir hipsometriski visaugstākais avots Latvijā (~262 m.vjl.), kura ūdens temperatūra +7°C ir nemainīga visu gadu. Pagastā atrodas valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi: Bērzaunes viduslaiku pils, Aronas pilskalns, Bindēnu pilskalns, kā arī vairāki senkapi.

SATIKSME. Bērzaunes pagastu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi: P37 Gulbene-Madona-Pļaviņas un P81 Bērzaune-Vestiena-Ērgļi, kā arī astoņi vietējie valsts autoceļi: Bērzaune-Zelgauska-Kusa-Oļi- Cesvaine (V856), Ļaudona-Mārciena-Sauleskalns-Bērzaune (V876), Bērzaune-Viesūnēni-Zīdiņi (V880), Bērzaune-Tomēni-Gaiziņkalns (V881), Migļi-Vālēni (V882), Meitenkalns-Kalnamuiža (V883), Melderi-Jedzēni-Lapāres (V896), Koknese-Odziena-Jāņukalns-Bērzaune (V915).

PLATĪBA. Kopējā pagasta teritorija ir 115,87 km² ¹⁵ Meži aizņem aptuveni 51% no visas platības, savukārt lauksaimniecības zeme – 38%.¹⁶

IEDZĪVOTĀJU SKAITS Bērzaunes pagastā 2021. gada sākumā ir 1441 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 12,4 cilv./km².

¹⁴ www.google.com/maps

¹⁵ Avots: RAIM, 2020.gads

¹⁶ Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI BĒRZAUNES PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Metālapstrādes pakalpojumi
- Smagās autotehnikas remonts, apkope
- Kokmateriālu ražošana, vairumtirdzniecība
- Koka izstrādājumu ražošana
- Siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošana
- Sadzīves tehnikas un elektropreču tirdzniecība un remonts
- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Zemnieku saimniecības
- Metināšanas pakalpojumi
- Šūšanas pakalpojumi
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Pārtikas mazumtirdzniecība
- Viesu un atpūtas nami
- Ēdināšanas pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Bērzaunes pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi

- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Sauleskalna Tautas nams
- Bērzaunes bibliotēka
- Bērnu un jauniešu apvienība "Rīts"

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Rīgu, Ērgļiem, Pļaviņām, Koknesi, Lielvārdi, Jēkabpili.

Izglītības iestādes

- Bērzaunes pagasta PII "Vārpiņa"
- Bērzaunes pamatskola

Veselības aprūpe

- Feldšerpunkts

1.34. Cesvaines pagasts

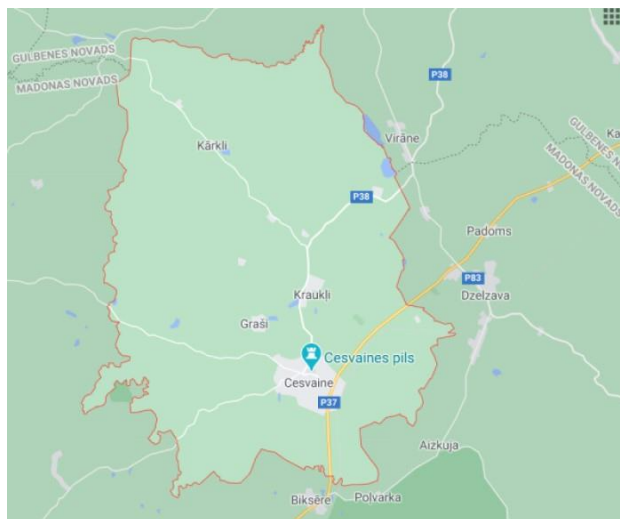
VĒSTURE. Cesvaines pagasts ir veidojies 19.gsm 80.gados, apvienojot vēsturisko Cesvaines pilsētu, Grašu, Kārdzabas, Kraukļu pagastus, kā arī daļu Oļu pagasta. Kā pilnvērtīga administratīvā teritorija sāka funkcionēt no 1924. gada, bet 1949. gadā likvidēts un vēlāk Cesvaines ciema statusā iekļauts Madonas rajonā. Pilsētas tiesības Cesvainei piešķirtas 1991. gadā, kad arī tika izveidota Cesvaines pilsētas lauku teritorija.

CESVAINES PAGASTA TERITORIJA

2009. gadā Cesvaines pilsēta ar lauku teritoriju tika reorganizēta par Cesvaines novadu, un 2010. gadā Cesvaines lauku teritorija pārdēvēta par Cesvaines pagastu. No 2021.gada Cesvaines novads atkal tiek pārstrukturizēts par Cesvaines pagastu.

Otrā Pasaules kara laikā Cesvaines pilsēta un apkārtējās teritorijas tika stipri izpostītas, jo tām cauri gāja frontes līnija. 1941. gada un 1949. gada represijās no Cesvaines pagasta (iesk. Kārdzabas, Grašu un Kraukļu pagastus) tika izsūtīti 406 iedzīvotāji.¹⁸

TERITORIJA. Cesvaines pagasts atrodas Vidzemes augstienē un lielu teritorijas daļu aizņem Vestienas pau-

Cesvaines pagasta teritorija.¹⁷

guraine, savukārt pagasta ziemeļu daļa atrodas Augšgaujas pazeminājuma dienvidu malā. Pagasta austrumu daļa iesniedzas Alūksnes augstienes Gulbenes paugurvaļņa dienvidrietumu malā. Augstākā pagasta virsotne ir Ūsiņa kalns (259,2 m.vjl.), tam seko Stradu kalns, Austras kalns un Kārdzabas kalns. Zemākā pagasta vieta atrodas

¹⁷ www.google.com/maps

¹⁸ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 179.lpp

Čonku purvā pie Sūlas upes. Pagastu šķērso Kujas upe, no labā krasta uzņemot Kārdabītes, Urdavas, Lācītes un Sūlas upes ūdeņus, savukārt no kreisā krasta – Apiņupīti. Pagasta ziemeļu malu šķērso Tirzas upe. Pie robežas ar Tirzas pagastu atrodas Lielais Virānes un Mazais Virānes ezers.

CENTRS UN ROBEŽAS. Cesvaines pagasta administratīvais centrs ir Cesvaines pilsēta. Citas lielākas apdzīvotas vietas ir Kraukļi, Graši, Kārkli, Kārdaba. Cesvaines pagasts robežojas ar Madonas novada Sarkaņu, Aronas, Liezēres un Dzelzavas pagastiem, kā arī ar Gulbenes novada Tirzas un Druvienas pagastiem.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Cesvaines pagastā atrodas valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis - viduslaiku nocietinājums Grūbu skanstis, kā arī vairāki senkapi. Kultūrvēsturiskais piemineklis ir Grašu pils (1784. gads) un muižas apbūve, kā arī Kārdabas pareizticīgo baznīca un Kraukļu muižas apbūve. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, kas iekļauts arī Eiropas kultūras mantojuma sarakstā, ir Cesvaines pils (celta 1896.gadā), kā arī

Cesvaines luterāņu baznīca (celtā 1879.gadā).

SATIKSME. Galvenie satiksmes ceļi atrodas Cesvaines pagasta austrumu daļā: dzelzceļa līnija Pļaviņas-Gulbene, kā arī reģionālie valsts autoceļi P37 Gulbene-Madona-Pļaviņas un P38 Cesvaine-Velēna, kā arī astoņi vietējie valsts autoceļi: Liede-Cesvaine (V840), Pērle-Kraukļi (V434), Viesiena-Līdēre-Kārdaba (V853), Liezere-Silakurmji-Graši (V854), Bērzaune-Zalgauska-Kusa-Oļi-Cesvaine (V856), Sakums-Graši-Kraukļi (V859), Pievedceļš Cesvainei (V860), Cesvaine-Aizkuja (V863). Attālums no Cesvaines pilsētas līdz Madonai – 15km, Gulbenei – 38km, Rīgai – 171km.

PLATĪBA. Pagasta kopējā platība ir 190,31km² ¹⁹, no tās meži sastāda 43%, savukārt lauksaimniecībai paredzētā zeme – 42% ²⁰.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS pagastā 2021. gada sākumā – 1099 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 5,7 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI CESVAINES PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Apģērbu un apavu tirdzniecība
- Piena produktu ražošana
- Alus darītava
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Pārtikas preču mazumtirdzniecība
- Sadzīves preču mazumtirdzniecība
- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Suvenīru ražošana un tirdzniecība
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Apbedīšanas pakalpojumi
- Kūdras izstrāde
- Zemnieku saimniecības
- Viesnīcas, viesu mājas
- Sēklu, ziedu un stādu tirdzniecība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Cesvaines pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Cesvaines kultūras nams
- Cesvaines bibliotēka, Kraukļu bibliotēka
- Cesvaines pasta nodaļa
- Tūrisma un informācijas centrs

- Jauniešu centrs

- Cesvaines, Lubānas un Varakļānu apvienotā būvvalde
- Centrālvidzemes virsmežniecība
- VUGD depo Kraukļos
- Valsts rezervju centrālā medicīnas iekārtu bāzes 7. un 9. noliktava

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Grašu bērnu ciemats
- Cesvaines pansionāts
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Gulbeni, Lubānu, Saulkrastiem, Valmieru, Alūksni, Rīgu (caur Madonu).

Izglītības iestādes

- Cesvaines vidusskola
- Cesvaines pirmsskola "Brīnumzeme"
- Cesvaines Mūzikas un mākslas skola

Veselības aprūpe

- Optikas pakalpojumi
- Ģimenes ārstu un ārstu-speciālistu prakses
- Zobārstniecības privātprakse
- Aptiekas

¹⁹ Avots: RAIM, 2020.gads

²⁰ Cesvaines novada Attīstības programma 2019.-2026.gadam

1.3.5. Dzelzavas pagasts

mana Dzelzavas
madona pagasts

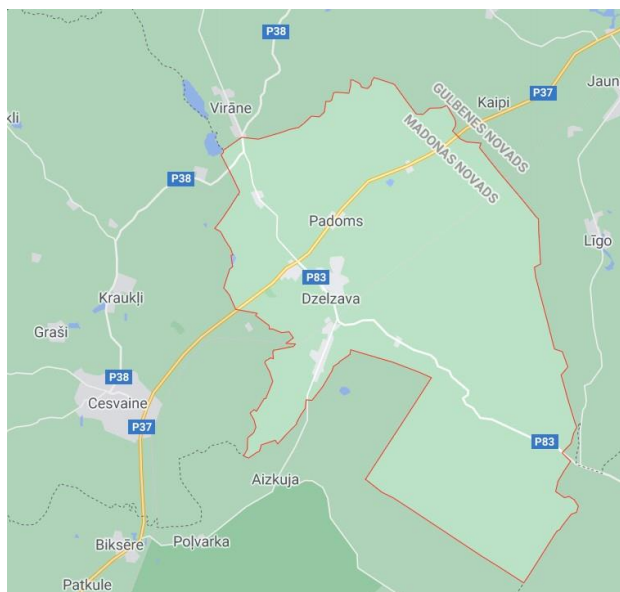
*Dzelzavas pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Dzelzavas pagasts kā administratīvā vienība ir izveidots 1924. gadā un sākotnēji ir bijis iekļauts Madonas apriņķī. Vēsturiskie vietas nosaukumi – Selsau (vāc.) un Зельзавская волость (krievu). 1945. gadā pagastā izveidoja Dzelzavas un Liedes ciema padomes, bet pagastu 1949. gadā likvidēja. No 1947.gada Dzelzavas ciems ietilpa Gulbenes apriņķī, no 1949.gada - Cesvaines rajonā un no 1956.gada -Madonas rajonā. 1990. gadā Dzelzavas ciemu reorganizēja par pagastu. Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā Dzelzavas pagastam pievienota daļa bijušo Cesvaines un Virānes pagastu. 2009.gadā Dzelzavas pagastu kā administratīvo teritoriju iekļāva Madonas novadā.

1941.gada un 1949.gada represijās no Dzelzavas pagasta uz Sibīriju tika izsūtīti 99 iedzīvotāji.²²

TERITORIJA. Dzelzavas pagasta teritorijas lielākā daļa atrodas Gulbenes pagurvalnī un Adzeles pacēlumā, savukārt atlikusi daļa – Austrumlatvijas zemienē Meirānu līdzenumā. Pagasta dienvidaustrumu stūrī iesniedzas Lubāna līdzenums, kur Liedes upes ielejā atrodas pagasta zemākā vieta (99 m.vjl.). Augstākais paugurs atrodas pagasta ziemeļaustrumu daļā (161,6m.vjl.). Gandrīz viss pagasts ietilpst Liedes baseinā – tās lielākās pietekas pagasta teritorijā ir Dokupīte un Lapenieku grāvis. Pagasta dienvidu daļā atrodas lieli purvi – Zosu purvs (495ha) un Skuķu purvs (239ha), līdz ar ko nozīmīgākais pagasta resurss ir kūdra.

CENTRS UN ROBEŽAS. Dzelzavas pagasta administratīvais centrs ir Dzelzavas ciems, citas apdzīvotās vietas – Aizpurves, Bučauska, Jaunbakani, Kronmuiža. Dzelzavas pagasts robežojas ar Madonas novada Sarkanu, Cesvaines, Indrānu pagastu, kā arī Gulbenes novada Tirzas, Jaungulbenes un Līgo pagastu. Attālums no Dzelzavas ciema līdz novada centram Madonai ir 32km, līdz Cesvainei – 13 km, līdz Gulbenei – 35 km.

Dzelzavas pagasta teritorija.²¹

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Dzelzavas pagastā atrodas vairāki valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: Bakanu ezermītne, Gribažu pilskalns, Obzermalns, kā arī vairāki senkapi. Lielākais valsts nozīmes arhitektūras piemineklis ir Dzelzavas muižas apbūve un parks (18.–20. gs.).

SATIKSME. Dzelzavas pagastu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi Pļaviņas-Madona-Gulbene (P37) un Lubāna-Dzelzava (P83), kā arī četri vietējie valsts autoceļi: Bučauska-Virāne (V861), Dzelzava-Padoms (V862), Biksēre-Aizkuja-Dzelzava (V864) un pievedceļš Dzelzavas stacijai (V890). Cauri pagastam iet arī dzelzceļa līnija Pļaviņas-Gulbene, pa kuru notiek tikai kravas pārvadājumi.

PLATĪBA. Pagasta kopējā platība ir 122,87km², no tās meži sastāda 45,2%, savukārt lauksaimniecībai paredzētā zeme – 42,8%.²³

IEDZĪVOTĀJU SKAITS Dzelzavas pagastā 2021. gada sākumā – 1157 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 9,4 cilv./km².

²¹ www.google.com/maps

²² Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 179.lpp

²³ www.dzelzava.lv

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI DZELZAVAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Graudaugu un pākšaugu ražošana
- Augkopības pakalpojumi
- Kūdras izstrāde
- Zemnieku saimniecības
- Pārtikas preču mazumtirdzniecība
- Sadzīves preču mazumtirdzniecība
- Kokmateriālu un būvmateriālu tirdzniecība
- Piena lopkopība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Dzelzavas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Dzelzavas 1.bibliotēka, Dzelzavas 2.bibliotēka
- Dzelzavas kultūras nams
- Dzelzavas pagasta jauniešu centrs

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Dzelzavas pagasta pansionāts
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Lubānu, Gulbeni, Cēsaini.

Izglītības iestādes

- Dzelzavas pagasta PII "Rūķis"
- Dzelzavas speciālā pamatskola

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse
- Aptieka

1.3.6. Ērgļu pagasts

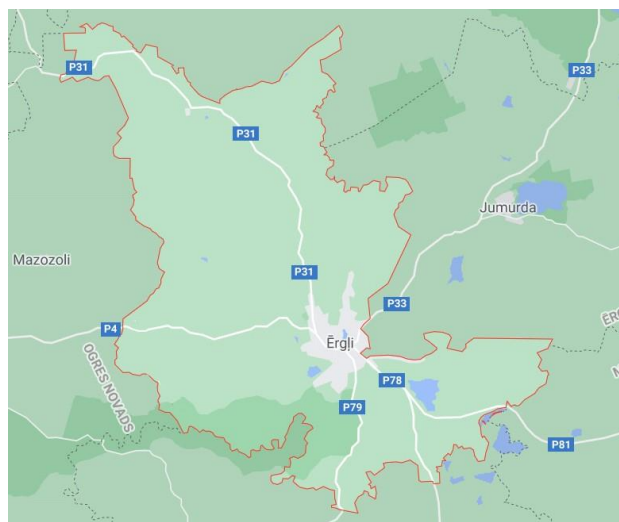

Ērgļu pagasta
ģerbonis

VĒSTURE. Vēsturiski Ērgļu pagasta (vēsturiskais nosaukums Erlaa (vācu) un Эргельская волость (krievu)) tagadējā teritorija ietilpa ietilpa Cēsu apriņķī līdz tā likvidēšanai 1949.gadā, kad tika izveidots Ērgļu rajons, kasno 1952. līdz 1953. gadam ietilpa Rīgas apgabalā. Likvidēts 1959. gadā, tā teritoriju iekļaujot Madonas, Ogres un Siguldas rajonos.

1990.gadā Ērgļu pagasts tika atjaunots, taču administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā neliela daļa agrākā Ērgļu pagasta iekļauta Kaives pagastā, savukārt Ērgļiem tika pievienota daļa Jumurdas pagasta. 2006. gadā tika izveidots Madonas rajona Ērgļu novads, iekļaujot Ērgļu, Jumurdas un Sausnējas pagastus. Madonas rajons tika likvidēts 2009. gadā un

Ērgļu novads kļuva par patstāvīgu administratīvo vienību, līdz 2021.gadā to reorganizēja, kā rezultātā Ērgļu pagasts tika pievienots Madonas novadam. Otrā pasaules kara laikā 1944. gadā Ērgļus pilnībā nopostīja, un pēc kara Ērgļu apdzīvotā vieta tika uzcelta no jauna. 1941. gada un 1949. gada represijās no Ērgļu pagasta tika izsūtīti 135 iedzīvotāji.²⁵

Ērgļu pagasta teritorija. ²⁴

TERITORIJA. Ērgļu pagasts atrodas Vidzemes augstienes Vestienas paugurainē un Augšrozes pazemīnājumā. Virsas augstums daudzviet pārsniedz 200 m.vjl., piem. Braku kalns (215,3 m.vjl.), Īvānu kalns (211,6 m.vjl.), kā arī Kalniju kalns, Svempēnu kalns, Āriņkalns, u.c. Cauri pagastam tek un tā dienvidrobežu veido Dau-gavas pieteka Ogre (garums pagasta teritorijā – 34 km,

²⁴ www.google.com/maps

²⁵ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 274.lpp

platums – 15-25m). Citas pagasta upes: Nāruža, Meltne, Valoda, Alainīte, Piparupīte, u.c. Pagasta dienvidaustrumu daļā atrodas Pulgošņa ezers (93,3ha), citi lieli ezeri – Vecmuižas ezers, Laišķēnu ezers. Pagasta ziemeļu daļā Augšogres pazeminājumā atrodas Govena purvs.

CENTRS UN ROBEŽAS. Ērgļu pagasta administratīvais centrs ir Ērgļu ciems (zaudēja pilsētciemata statusu 1990.gadā), otra padzīvotā vieta ir Katrīna. Ērgļu pagasts robežojas ar Madonas novada Jumurdas, Vestienas, Sausnējas pagastu, Ogres novada Mazozolu pagastu, Vecpiebalgas novada Kaives pagastu. Attālums no pagasta centra Ērgļu ciema līdz novada centram Madonai – 43 km, līdz Vecpiebalgai – 26 km, līdz Ogres – 79 km, līdz Rīgai – 113 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Ērgļu pagastā atrodas daļa aizsargājamo Vestienas aizsargājamo ainavu apvidus. Aizsargājami dabas pieminekļi ir Brāžu krāces Ogres upē un Akmeņupītes ūdenskritums. Valsts

nozīmes arheoloģiskie pieminekļi ir Ērgļu Skanstes kalniņš, Kaivēnu pilskalns, Ērgļu viduslaiku pils un vairāki senkapi. Vēstures pieminekļis ir ēku komplekss Brakos, kurā dzimis un dzīvojis latviešu rakstnieks Rūdolfs Blaumanis. Apskates objekts ir arī brāļu Jurjānu memoriālais muzejs "Meņģeļi".

SATIKSME. Pagastu šķērso pieci reģionālie valsts autoceļi: Ērgļu-Drabeši (P31), Rīga-Ērgļi (P4), Pļaviņas-Ērgļi (P78), Koknese-Ērgļi (P79), Bērzaune-Vestiena-Ērgļi (P81), kā arī viens vietējais valsts autoceļš Katrīna-Leimaņi-Kaive-Aprāni (V309).

PLATĪBA. Pagasta kopējā platība ir 131,76km², no tās meži sastāda aptuveni 50%, savukārt lauksaimniecībai paredzētā zeme – 35,6%.²⁶

IEDZĪVOTĀJU SKAITS Ērgļu pagastā 2021.gada sākumā – 2075 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 15,7 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI ĒRĢĻU PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas produktu tirdzniecība
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Kokapstrādes pakalpojumi
- Automobiļu remonts, apkope
- Metāllūžņu pieņemšanas punkts/noliktava
- Liellopu audzēšana
- Piena lopkopība
- Mežkopības pakalpojumi
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Apģērbu un apavu tirdzniecība
- Viesnīcas, viesu mājas
- Būvniecības pakalpojumi
- Būvmateriālu tirdzniecība
- Lopkopība
- Elektroenerģijas ražošana un piegāde
- Ceļu būves pakalpojumi
- Suvenīru ražošana un tirdzniecība
- Interneta komunikācijas pakalpojumi
- Video un fotopakalpojumi
- Autotransporta pakalpojumi
- Elektromontāžas un santehnikas pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Ērgļu pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi

- Atkritumu apsaimniekošana

- Ērgļu pasta nodaļa
- Muzejs
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības punkts
- Ērgļu saietas nams

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Ērgļu sociālās aprūpes centrs
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Pļaviņām, Rīgu, Koknesi.

Izglītības iestādes

- Ērgļu PII "Pienenīte"
- Ērgļu vidusskola

Veselības aprūpe

- Ērgļu PSIA "Ērgļu slimnīca", t.sk. ambulatorā nodaļa (plašs veselības aprūpes un pakalpojumu klāsts)
- Ģimenes ārstu prakses
- Aptieka

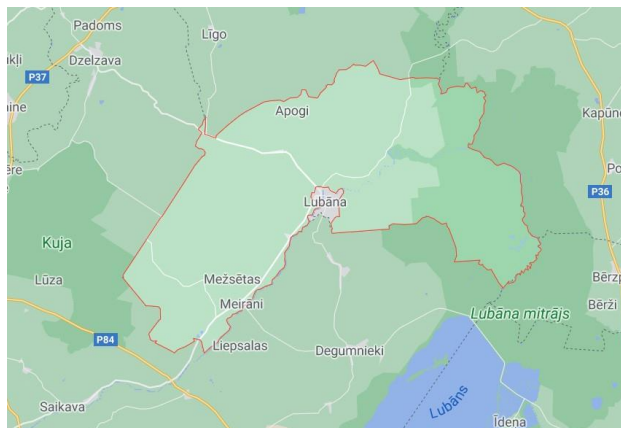
1.3.7. Indrānu pagasts

VĒSTURE. Tagadējā Indrānu pagasta teritorijas veidošanās saistās ar Indrānu ciemu, kas kā administratīvā vienība tika izveidots 1945.gadā. 1949.gadā Indrānu ciemu likvidēja un pievienoja Lubānas ciemam. 1975.gadā Indrānu ciemu izveidoja no jauna Lubānas pilsētciemata lauku teritorijas vietā. Šajā teritorijā, pievienojot daļu Meirānu ciema, 1990.gadā izveidoja Indrānu pagastu. 2007.gadā Indrānu pagasts tika apvienots ar Lubānas pilsētu, izveidojot Lubānas novadu. No 2021. gada pēc novadu reorganizācijas tika pievienots Madonas novadam.

TERITORIJA. Indrānu pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienes Lubāna līdzenumā. Pagasta reljefs ir ļoti līdzens, un lielas tā platības aizņem purvi – Olgas purvs (pl. 3640 ha), Baltie klāni (Klajotnes purvs, pl.4029ha), Dziedziestis purvs (pl.1862ha), Drikšņu peisa (pl. 1560ha), u.c. Cauri pagastam tek Aiviekste, kas divos posmos veido garu robežu ar blakuspagastiem. Citas lielākas upes ir Liede, Jaunpededze, Vecpededze, Vērde, kā arī Mandaugas, Moroza un Sogardu grāvis.

CENTRS UN ROBEŽAS. Indrānu pagastā nav administratīvā centra, jo tā funkcijas pilda Lubānas pilsēta. Pagastā ir divi ciemi – Meirāni un Indrāni. Pagasts robežojas ar Lubānas pilsētu, Madonas novada Dzelzavas, Sarkaņu, Praulienas, Barkavas un Ošupes pagastiem, Balvu novada Bērzpils, Lazdukalna un Rugāju pagastiem, kā arī Gulbenes novada Daukstu un Līgo pagastiem. Attālums no Meirānu ciema līdz Lubānai – 12 km, Madonai – 30 km, Rīgai – 184 km, Rēzeknei – 72 km, Varakļāniem – 41 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Indrānu pagastā atrodas Visagala pilskalns, kā arī vairāki senkapi un apmetņu vietas, kas ir valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi. Nozīmīgi dabas pieminekļi ir Ozolsalas parks un Mežsētu parks ar dīķi. Tāpat pagastā atrodas dabas

Indrānu pagasta teritorija.²⁷

liegums "Seldžu ozolu audze", kurā ir 100–150 g. vecu ozolu audze, kā arī dabas liegums "Pārabaine", kas ir ornitoloģiskais liegums purva ekosistēmas un tam raksturīgo putnu aizsardzībai.

Indrānu pagasta Visagala kapsētā atrodas kapavietā un K. Zāles veidots piemineklis pulkvedim Oskaram Kalpakam. Meirānu dzelzceļa stacijas ēka ir iekļauta Eiropas industriālā mantojuma sarakstā.

SATIKSME. Pagastu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi: Jaunkalsnava-Lubāna (P82) un Lubāna-Dzelzava (P83), kā arī divi valsts vietējie autoceļi: Lubāna-Upatnieki (V842) un Aizkuja-Meirāni (V865).

PLATĪBA. Indrānu pagasta platība ir 342,59 km² ²⁸, no kuras meži aizņem aptuveni 65%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 17,2%, bet purvi aizņem ap 8% no pagasta teritorijas.²⁹

IEDZĪVOTĀJU SKAITS Indrānu pagastā 2021.gada sākumā – 667 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 1,9 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI INDRĀNU PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Viesu nams
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Zemnieku saimniecības

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Meirānu Tautas nams
- Sporta stadions Meirānos
- Meirānu bibliotēka

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme uz Lubānu, Madonu, Balviem, Rīgu

Izglītības iestādes

- Meirānu O.Kalpaka pamatskola (ar 2021. gada 1. jūliju tiks slēgta)

²⁷ Avots: RAIM, 2020.gads

²⁸ Lubānas novada Teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam

²⁹ www.google.com/maps

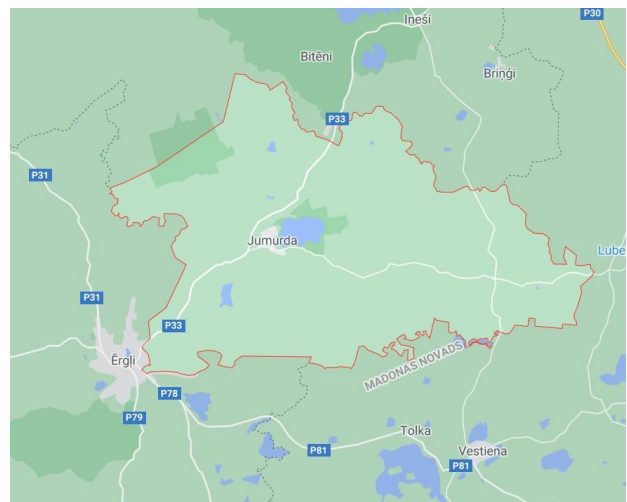
1.3.8. Jumurdas pagasts

VĒSTURE. Līdz 1920.gada agrārājai reformai Jumurdas pagasts (vēsturiskais nosaukums: Jummerden – vāc., Юмурдская волость – kriev.) piederēja pie Ērgļu draudzes novada, un tajā atradās Jumurdas muižas zemes. 1945. gadā pagastā izveidoja Jumurdas un Cirstu ciema padomes, taču pagastu 1949. gadā likvidēja. 1954. gadā Jumurdas ciemam pievienoja Cirstu ciemu, bet 1962. gadā ciemu pievienoja Ērgļu pilsētciemata lauku teritorijai. 1973. gadā Jumurdas ciemu izveidoja no jauna. 1990. gadā ciemu reorganizēja par pagastu, iekļaujot tajā visu bijušā Vējavas pagasta teritoriju, savukārt Cirstu apkaime atdota tagadējam Inešu pagastam. 2006. gadā Jumurdas pagasts apvienojās ar Ērgļu un Sausnējas pagastiem, izveidojot Ērgļu novadu. 2021. gadā to reorganizēja, kā rezultātā Jumurdas pagasts tika iekļauts Madonas novadā.

Otrā Pasaules kara laikā Jumurdas pagastā, tāpat kā visā Ērgļu apkaimē, norisinājās ļoti sīvas kaujas. 1941. gada un 1949.gada represijās no Jumurdas pagasta (ieskaitot bij. Vējavas pagastu) tika izsūtīti 105 iedzīvotāji.³¹

TERITORIJA UN DABA. Jumurdas pagasts atrodas Vidzemes augstienē: dienviddaļā Vestienas paugurainē, savukārt ziemeļdaļā – Augšogres pazeminājumā. Pagasta dienvidaustrumu stūrī paceļas viens no augstākajiem Vidzemes augstienes kalniem – Bākūžu lielpaugurs ar trim virsotnēm – Bākūzi (272 m vjl.), Eglu kalnu (267,5 m vjl.) un Laktas kalnu (250,4 m vjl.). Pārējie augstākie ir Vējavas Kapu kalns, Urlēnu kalns, Āreskalns, Dores kalns, Kaķiškalns u.c. Pa pagasta robežu rietumos un ziemeļaustrumos tek Ogre, pagastu šķērso arī vairākas mazas upes – Ilzīte, Valola, Lubeja, Ļaudonīte, Andrupīte u.c. Pagasta centrā ir Jumurdas ezers (pl. 177 ha, dziļums – 5,5 m) ar piecām salām. Pārējie lielie ezeri ir Pakšēnu ezers, Sietnieku ezers, Lācišu ezers u.c. Pagasta ziemeļrietumu malā iesniedzas daļa Palšu purva.

CENTRS UN ROBEŽAS. Jumurdas pagasta centrs ir Jumurdas ciems. Jumurdas pagasts robežojas ar Madonas novada Ērgļu, Vestienas un Liezēres pagastiem, kā arī Vecpiebalgas novada Kaives un Inešu pagastiem. Attālums no Jumurdas ciema līdz Vējavai – 9 km, līdz Ērgļiem – 9 km, līdz Madonai – 34 km, līdz Vecpiebalgai – 18km.

Jumurdas pagasta teritorija.³⁰

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Jumurdas pagastā atrodas vairāki valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: Vējavas pilskalns, viduslaiku nocietinājums Cirstu skanstis, kulta vieta Siļu Badakmens, akmens vērstu stabs Kajēnos, kā arī vairākas seno apmetņu un senkapu vietas. Kultūrvēsturiskā nozīme ir Jumurdas pilij un parkam, Jumurdas kapličai (1887. g.), kā arī Jumurdas un Vestienas pagastu robežakmenim pie Kalnadibeniem. Jumurdas pagasta lielākā daļa ir iekļauta Vestienas aizsargājamo ainavu apvidū: dabas liegums ir Jumurdas ezers un Palšu purva dienviddaļa.

SATIKSME. Jumurdas pagastu šķērso viens reģionālais valsts autoceļš Ērgļi-Jaunpiebalga (P33), kā arī divi vietējie valsts autoceļi: Jumurda-Lautere (V839) un Vestiena-Vējava-Ineši (V846).

PLATĪBA. Jumurdas pagasta platība ir 130,22km²³², no kuras meži aizņem aptuveni 73,6%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 22%.³³

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Jumurdas novadā 2021.gada sākumā – 252 cilvēks, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 1,9 cilvēki/km².

³⁰ www.google.com/maps

³¹ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 420.lpp

³² Avots: RAIM, 2020.gads

³³ Madonas rajona Ērgļu novada Jumurdas pagasta teritorijas plānojums 2007-2019

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI JUMURDAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Viesnīca
- Automobiļu remonts, apkope
- Zemnieku saimniecības
- Medību saimniecība
- Aktīvās atpūtas pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Jumurdas pagasta pārvalde
- Jumurdas bibliotēka

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Ērgļiem, Madonu, Jēkabpili, Cēsīm, Vecpiebalgu, Daugavpili.

Veselības aprūpe

- Feldšeru-vecmāšu punkts

1.3.9. Kalsnavas pagasts

**ma na Kalsnavas
madona pagasts**

*Kalsnavas pagasta ģerbonis
un logotips*

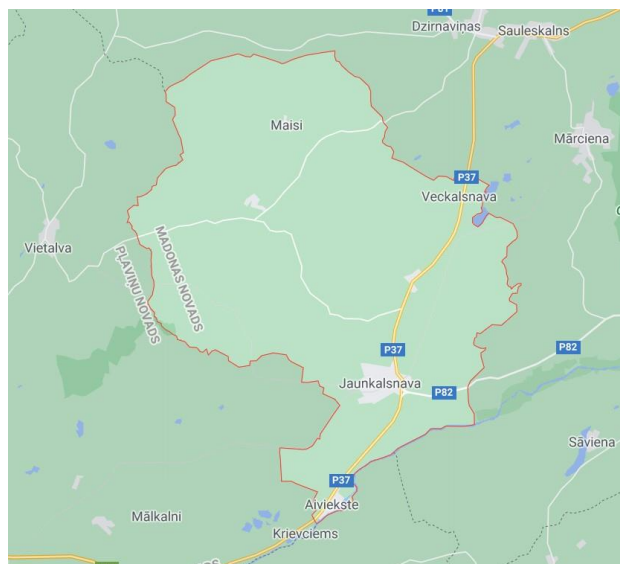
VĒSTURE. Kalsnava (vēsturiski: Kalzenau – vāc., Кальценовская волость – krieviski) bijusi zināma jau 14. gadsimtā. Kalsnavas novadā valdījis gan Rīgas bīskaps, gan zviedri, gan krievi, ilgāku laiku te saimniekojusi Kāleņu un Brimmeru dzimta. Kalsnavas pagasts kā administratīvā vienība tika izveidots pēc 1920.gada agrārās reformas, un tajā ietilpa Jāņukalna, Jaunkalsnavas un Veckalsnavas ciems. 1949.gadā pagasts tika likvidēts. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas 1990.gadā

Kalsnavas pagasts atjaunots, bet tā robežas nedaudz atšķīrās no sākotnējām, jo daļa bijušā Kalsnavas pagasta pievienota Aiviekstes pagastam, savukārt Kalsnavai tika pievienota daļa bij.

Ļaudonas un Sāvienas pagasta. 2009. gadā Kalsnavas pagastu kā administratīvo teritoriju iekļauj Madonas novadā

1905.gadā, kad Veckalsnavas muižā notika bruņota sacelšanās, kurā piedalījās ap 3000 cilvēku no plašas apkārtnes, tika nodedzināta barona pils. 1941. gada un 1949. gada represijās no Kalsnavas pagasta tika izsūtīts 121 iedzīvotājs.³⁵

TERITORIJA UN DABA. Kalsnavas pagasta lielākā daļa atrodas Vidzemes augstienes Vestienas paugurainē. Teritorijas dienvidaustrumu stūrīs iesniedzas

Kalsnavas pagasta teritorija.³⁴

Austrumlatvijas zemienes Aronas paugurlīdzenumā. Pagasta augstākais kalns – Lidneskalns (239,2m vjl.) un citi pauguri atrodas pagasta ziemeļdaļā. Kalsnavas pagasta dienvidaustrumu malā tek Aiviekste, kuras lielākās pietekas ir Arona un Veseta. Citas lielākas upes – Bērzaune, Antonīca, Taleja, Savīte. Pagasta robežā ar Mārcienas pagastu atrodas Kalsnavas ezers (pl. 23,4ha, vid. dziļums 5,1m). Teritorijas dienvidaustrumu daļā atrodas vairāki nelieli purvi.

CENTRS UN ROBEŽAS. Kalsnavas pagasta administratīvais centrs ir Jaunkalsnavas ciems. Citas lielākas apdzīvotās vietas: Aiviekste, Jāņukalna, Veckalsnava. Robežojas ar Madonas novada Bērzaunes, Ļaudonas

³⁴ Awww.google.com/maps

³⁵ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 442.lpp

un Mārcienas pagastiem, kā arī ar Pļaviņu novada Vietalvas, Aiviekstes pagastiem un Jēkabpils novada Variešu pagastu. Attālums no pagasta centra Jaunkalsnavas līdz novada centram Madonai ir 25 km, līdz Rīgai ir 143 km, Pļaviņām – 21 km, Ļaudonai – 16 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Kalsnavas pagastā atrodas vairāki senkapi, kas ir iekļauti valsts nozīmes arheoloģisko pieminekļu sarakstā.

Nozīmīgi arhitektūras pieminekļi Kalsnavas pagastā ir Jāņukalna pareizticīgo baznīca, Rīgas arhibīskapa vasaļa pilsdrupas Veckalsnavas parkā un tilts pār Bērzaunīcu.

Nozīmīgs dabas objekts ir Kalsnavas "Arboretum" ar vairāku tūkstošu dažādu koku sugām un formām. Pagasta teritorijā atrodas daļa dabas lieguma „Vesetas palienes purvi”.

SATIKSME. Pagastu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi: Pļaviņas–Madona–Gulbene (P37), Jaunkalsnava–Lubāna (P82), kā arī pieci vietējie valsts autoceļi: Jāņukalns–Jaunkalsnava (V879), Jāņukalns–Veckalsnava (V898), Koknese–Odziņa–Jāņukalns–Bērzaune (V915), Kalsnavas spirta rūpnīca–Aronieši (V897), pievedceļš pie Jaunkalsnavas (V878). Pagastu šķērso arī dzelzceļa līnija Rīga–Gulbene ar dzelzceļa stacijām Jaunkalsnava un Kalsnava, kā arī dzelzceļa atzars uz smilts-grants karjeru Vietalvā.

PLATĪBA. Kalsnavas pagasta platība ir 146,91 km² ³⁶, no kuras meži aizņem aptuveni 49%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 36,8%.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Kalsnavas pagastā 2021. gada sākumā – 1664 cilvēks, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 11,3 cilv./km². ³⁷

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI KALSNAVAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Mežstrādes pakalpojumi
- Mežu apsaimniekošanas pakalpojumi
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Viesu nami
- Zemnieku saimniecības
- Kokaudzētavas
- Spirta ražošana un tirdzniecība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Kalsnavas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Kalsnavas pagasta bibliotēka
- Kalsnavas kultūras nams
- Jaunkalsnavas pasta nodaļa

- A/S "Sadales Tīkli" klientu punkts
- Bērnu un jauniešu iniciatīvu centrs

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā autobusu satiksme ar Madonu, Pļaviņām, Cesvaini, Lubānu, Gulbeni, Rīgu, Jēkabpili
- Tiešā vilcienu satiksme ar Madonu, Gulbeni, Rīgu.

Izglītības iestādes

- Kalsnavas PII "Lācītis Pūks"
- Kalsnavas pamatskola

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse
- Zobārstniecības privātprakse
- Aptieka

³⁶ Avots: RAIM, 2020.gads

³⁷ Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

1.3.10. Lazdonas pagasts

Lazdonas pagasta logotips

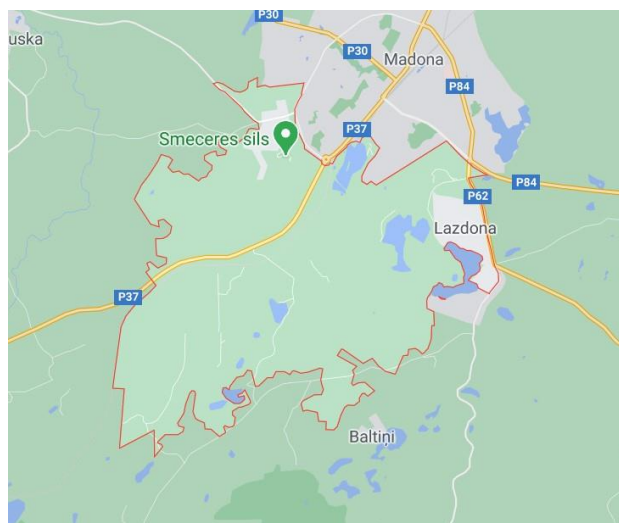

VĒSTURE. Patstāvīgs Lazdonas (vēsturiskie nosaukumi: Lasdohn – vāciski, Лаздонская волость – krieviski) draudzes novads Cēsu apriņķī izveidots 18. gadsimta beigās, nodalot teritoriju no Ļaudonas draudzes novada. Tas aptvēra Lazdonas, Praulienas, Sarkaņu, Patkules, Madonas, Kujas muižas un to zemnieku sētas un daļu no Aizkujas muižas zemnieku sētām. Pēc Otrā pasaules kara Lazdonas pagastu vairākkārt samazināja un izveidoja tajā Lazdonas un Jaunlazdonas ciemu. 1949. gadā pagastu likvidēja. Visu administratīvi teritoriālo pārkartojumu laikā daļa bijušā Lazdonas pagasta teritorijas iekļauta Aronas, Mārcienas, Praulienas pagastos un Madonas pilsētā. 1990.gadā Lazdonas pagasta administratīvais statuss tika atjaunots un pagasts iekļauts Madonas rajonā, bet 2009. gadā – Madonas novadā

1905.gadā Lazdonas pagastā tika organizētas plašas zemnieku demonstrācijas, kurās daudzi vietējie un apkārtnes nemiernieki gāja bojā. 1941. gada un 1949. gada represijās no Lazdonas pagasta tika izsūtīti 74 iedzīvotāji.³⁹

TERITORIJA UN DABA. Lazdonas pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienes ziemeļrietumu malā – Aronas paugurlīdzenumā. Lielākie pauguri atrodas pagasta rietumu malā, kur sākas Madonas-Trepes valnis – uz robežas ar Mārcienas pagastu atrodas Valgacu kalns (163,9m vjl.), citi pauguri atrodas pagasta vidusdaļā. Pagasts ir īpaši bagāts ar ezeriem: lielākais ir Rāceņu ezers (pl. 34,9ha, vid. Dziļums 4,6m), tam seko Lazdonas ezers (pl. 30,2ha, vid. Dziļums 4,6m), kā arī vairāki citi ezeri – Vadzols, Lielais Klauģis, Mazais Klauģis, Dziļūksnis, Durenītis, Pelšu ezers, kā arī mākslīgi veidotais Karjera ezers. Gar Lazdonas pagasta rietumu robežu tek Austrona, no Rāceņu ezera iztek Lisa.

CENTRS UN ROBEŽAS. Lazdonas pagasta centrs ir Lazdonas ciems, otrs lielākais ciems ir Jaunlazdona (Rullji). Lazdonas pagasts robežojas ar Madonas pilsētu,

kā arī Praulienas, Mārcienas, Aronas pagastiem. Attālums no Lazdonas ciema līdz novada centram Madonai ir 3 km, līdz Ļaudonai – 14 km, līdz Varakļāniem – 54km, līdz Rīgai ir 170 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis ir Lazdonas pilskalns. Nozīmīgs arhitektūras piemineklis ir Lazdonas muiža (1876.g.). Kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti ir arī Lazdonas pamatskola un ēka Centra ielā 6. Pagastā atrodas arī vietējas nozīmes parks "Veclazdona".

SATIKSME. Pagastu šķērso trīs valsts reģionālie autoceļi: Pļaviņas–Madona–Gulbene (P37), Krāslava–Preiļi–Madona (P62) un Madona–Varakļāni (P84), kā arī trīs vietējas nozīmes valsts autoceļi: Madona–Ļaudona–Jēkabpils (V841), Madona–Zelgauska–Viesiena–Vestiena (V884) un Madonas apvedceļš (V901). Pagastu šķērso arī dzelzceļa līnija Pļaviņas–Gulbene.

PLATĪBA. Lazdonas pagasta platība ir 22,26km² ⁴⁰, no kuras meži aizņem aptuveni 70,5%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 8,8%. ⁴¹

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Lazdonas pagastā 2021. gada sākumā – 668 cilvēki, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 30,0 cilv./km².

38 www.google.com/maps

39 Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 560.lpp

40 Avots: RAIM, 2020.gads

41 Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI LAZDONAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Mežstrādes pakalpojumi
- Lauksaimniecības produkcijas ražošana
- Piena produktu ražošana
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Automobiļu remonts, apkope
- Būvniecības pakalpojumi
- Olu un olu produktu ražošana
- Putnu rūpnieciskā audzēšana
- Metālapstrādes pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Lazdonas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana

- Lazdonas bibliotēka
- Lazdonas multifunkcionālais bērnu un jauniešu centrs "Kodols"

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Ļaudonu, Alūksni, Gulbeni, Jēkabpili, Cesvaini, Dzelzavu

Izglītības iestādes

- Lazdonas pamatskola un PII grupas

Veselības aprūpe

- Feldšerpunkts

1.3.11. Liezēres pagasts

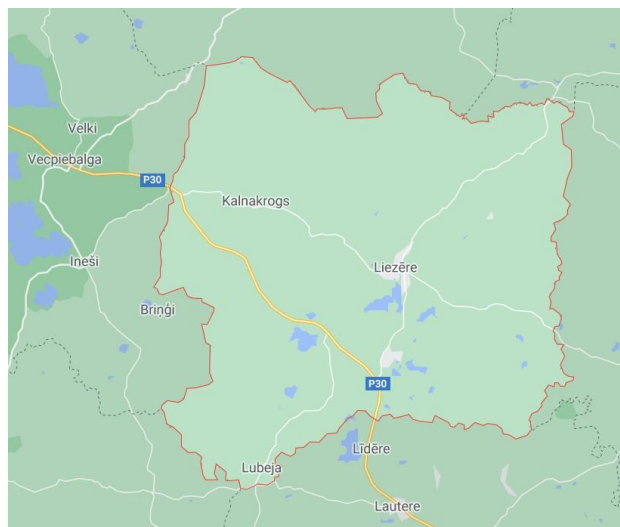

mana Liezēres
madona pagasts

*Liezēres pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Tagadējā Liezēres pagasta (vēsturiskie nosaukumi: Lösern – vāc., Лезерская волость – kriev.) teritorijā atradās vairākas muižas – Liezēres, Ozolu, Gulbēres, Mēdzūlas, Gravas un Liezēres mācītājmuiža. Savu teritoriju Liezēres pagasts ieguvis laika gaitā dažādu reformu, apvienošanu un reorganizāciju rezultātā – 1935.gadā tas ietilpa Madonas apriņķī, 1949. gadā tika likvidēts, 1954. gadā Liezēres ciemam pievienoja likvidēto Ozolu ciemu, bet līdz 1979. gadam – likvidētos Mēdzūlas un Lubejas ciemus. 1990. gadā Liezēres ciemu reorganizēja par Liezēres pagastu un iekļāva Madonas rajonā, bet 2009. gadā – Madonas novadā.

Pēc Pirmā pasaules kara Liezērē un apkārtnē aktīvi darbojās partizānu pulks jeb A.Veckalniņa partizāni, kas koordinēti un mērķtiecīgi uzbruka LSPR armijas vienībām un padomju varas iestādēm. 1941.gada un 1949.

Liezēres pagasta teritorija.⁴²

gada represijās no Liezēres pagasta (ieskaitot bij. Mēdzūlas pagastu) tika izsūtīti 270 iedzīvotāji.⁴³

TERITORIJA UN DABA. Liezēres pagasts atrodas Vidzemes augstienē. Tā ziemeļaustrumu un dienvidrietumu daļu aizņem Augšgaujas pazeminājums un Augšogres pazeminājums, kur līdzenumi mijas ar pauguriem.

⁴² www.google.com/maps

⁴³ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 604.lpp

Dienvidastrumos atrodas Vestienas pauguraines mala, kas iekļaujas kaimiņos esošā Nesaules kalna masīvā. Augstākie pauguri atrodas pie Vidus Toliņiem (254,5 m vjl.) un Ķoderēm (250,1 m vjl.), kā arī pagasta ziemeļrietumu daļā, kas atrodas Piebalgas pauguraines malā – Klētskalns (269,3 m vjl.), Vilkātes kalns (263,2 m vjl.) un Priedes kalns (256,1 m vjl.). Pa pagasta dienvidu robežu tek Ogres upe ar pieteku Virdzīti. Citas upes pagastā: Kuja, Tirza, Aiša, Tulija u.c. Liezēres, Ozolu un Gulbēres apkārtnē ir vairāk kā 20 ezeri – lielākie ir Liezēris (pl. 105,9 ha, vid. Dziļums 4,6 m), Gulbēris (pl. 87,2 ha, vid. Dziļums 3,4 m), kā arī Ūbēris, Sezēris, Dziļūkstes ez., Atsirves ez., u.c.

CENTRS UN ROBEŽAS. Liezēres pagasta centrs ir Liezēres ciems, citas lielākas apdzīvotās vietas – Ozoli, Mēdzūla un Kalnakrogs. Liezēres pagasts robežojas ar Madonas novada Aronas, Vestienas, Cesvaines un Jumurdas pagastiem, Cēsu novada Vecpiebalgas, Inešu un Jaunpiebalgas pagastiem, kā arī ar Gulbenes novada Druvienas pagastu. Attālums no Liezēres ciema līdz novada centram Madonai ir 26 km, līdz Vecpiebalgai – 23 km, līdz Rīgai ir 151 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Liezēres pa-

gastā ir reģistrēti vairāki valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: Avotiņu, Liezēres un Lubejas pilskalns, Liezēres ezera mītne, Puļķu Velna akmens, kā arī vairāki senkapi. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis – zemnieku sētas "Anckāni" rija. Ievērojams dabas objekts ir krusta priede (pie Madonas-Vecpiebalgas ceļa) un krusta bērzs (pie Liezēres-Kalnakroga ceļa).

SATIKSME. Liezēres pagastu šķērso viens valsts reģionālas nozīmes autoceļš Cēsis-Vecpiebalga-Madona (P30), un deviņi valsts vietējie autoceļi: Liede-Cesvaine (V840), Liede-Abrupe (V845), Ozoli-Liezēre-Tirza-Stāķi (V847), Grotuži-Klētskalns (V850), Gaiziņkalns-Lubeja-Gulbere-Liezēre (V851), Salna-Ozoli (V852), Viesiena-Līdere-Kārdzaba (V853), Liezēre-Silakurmji-Graši (V854), Madona-Stiebrīni-Grava-Bukas (V858).

PLATĪBA. Liezēres pagasta platība ir 254,92 km² ⁴⁴, no kuras meži aizņem aptuveni 54,2%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 33,13%.⁴⁵

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Liezēres pagastā 2021.gada sākumā – 1181 cilvēks, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 4,6 cilv./km².⁴⁶

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI LIEZĒRES PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Viesu mājas
- Zemnieku saimniecības
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Pārtikas produktu tirdzniecība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Liezēres pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Liezēres kultūras nams
- Liezēres bibliotēka, Mēdzūlas bibliotēka

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes centrs "Ozoli"
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Kusu, Lauteri, Cesvaini, Rīgu

Izglītības iestādes

- Liezēres pamatskola un PII grupas

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse

44 Avots: RAIM, 2020.gads

45 Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

46 Avots: RAIM, 2020.gads

1.3.12. Ļaudonas pagasts

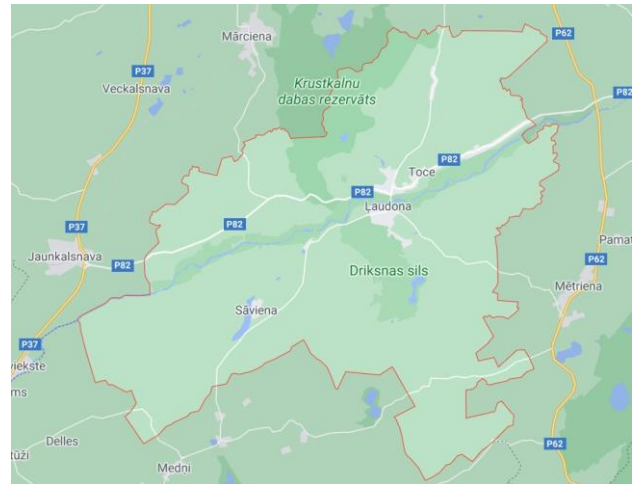
**ma na Ļaudonas
madona pagasts**

*ļaudonas pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Vēsturiskajos avotos Ļaudonas nosaukums ir minēts jau 1457.gadā to piļu sarakstā, kam bija savs pilsnovads un draudze. Ļaudonas pagasts (vēst. Nosaukumi: Liograd, Laudohn – vāciski, Лаудонская волость – krieviski) kā administratīvā vienība tika izveidots pēc 1920. gada agrārās reformas, un tajā ietilpa Kalnvirsas, Ļaudonas un Pārupes ciems. 1949.gadā pagasts tika likvidēts. Visu administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā tagadējā Ļaudonas pagasta teritorijā iekļauts viss bijušais Sāvienas pagasts un daļa bijušā Mētrienas pagasta. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas 1990.gadā Ļaudonas pagasta administratīvais statuss tika atjaunots un pagasts iekļauts Madonas rajonā, bet 2009. gadā – Madonas novadā.

Latvijas atbrīvošanas karā 1919. gadā nacionālā armija un igauņu karaspēks izdzina no Ļaudonas lielniekus, kuri atkāpjoties nodedzināja Sāvienas muižu. 1944. gadā Otrā pasaules kara laikā vācu karaspēks atkāpjoties, Ļaudonu pilnībā nodedzināja, uzspridzināja tiltu pār Aivieksti un ev.lut.baznīcu. 1941. gada un 1949.gada represijās no Ļaudonas pagasta (ieskaitot bij. Sāvienas pagastu) tika izsūtīti 259 iedzīvotāji.⁴⁸

TERITORIJA UN DABA. Ļaudonas pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienē: lielāko daļu teritorijas aizņem Aronas paugurlīdzenums, austrumdaļu – Jeršikas līdzenums. Pagasta ziemeļu daļu aizņem Aronas paugurlīdzenuma galējā austrumu daļa – Praulienas pauguraine, uz rietumiem no tās pagastu šķērso Madonas-Trepes valnis, tajā pie Mazā Plenča paceļas 153,7m vjl. Augsts paugurs, tālāk dienvidu virzienā atrodas citi pauguri, taču tie vairs nesasniedz 150m vjl. Paplatā ielejā cauri ciemam plūst Aiviekste ar tās pietekām Tociti, Svētupi, Nirīti, Talicku, Milu, Driksnīti, Smerdītes grāvi, Alūksnīti. Ļaudonas pagasta lielākie ezeri – Sāvienas ezers (pl. 57,9 ha, vid. Dziļums 4,8 m), Driksnis (pl. 40,5ha, vid. Dziļums 3m), Pārkārtņis, Līnītis, Mazais Melnītis, Lielais Melnītis, Lielais Plencis, Mazais Plencis u.c. Madonas-Trepes valni no Praulienas pauguraines atdala plaša pārpuvota ieplaka – Dūku-Svētes ieplaka, kurā izgulsnējušies saldūdens saldūdens kalķieži, kas ir viena no lielākajām saldūdens kalķiežu atradnēm Austrumeiropā.

ļaudonas pagasta teritorija.⁴⁷

Pagasta teritorijā atrodas trīs NATURA 2000 teritorijas: Krustkalnu dabas rezervāts, dabas parks "Aiviekstes palīene", dabas parks "Driksnas sils".

CENTRS UN ROBEŽAS. Pagasta administratīvais centrs ir Ļaudonas ciems, otra lielākā apdzīvotā vieta ir Sāviena. Ļaudonas pagasts robežojas ar sava Madonas novada Kalsnavas, Mārcienas, Praulienas, Mētrienas pagastiem un Jēkabpils novada Mežāres un Variēšu pagastiem. Attālums no Ļaudonas ciema līdz novada centram Madonai – 18 km, līdz Lubānai – 42 km, līdz Pļaviņām – 30 km, līdz Jēkabpilij – 40 km, līdz Rīgai – 157 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Pagastā atrodas vairāki valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: Ļaudonas viduslaiku pils, Sāvienas pilskalns, Jaunzemju dobumakmens – akmenskulta vieta, Ļaudonas viduslaiku kapsēta, Midzenīcu apmetne, kā arī vairāki senkapi.

SATIKSME. Ļaudonas pagasta teritoriju šķērso viens valsts reģionālas nozīmes autoceļš Jaunkalsna-va-Lubāna (P82), kā arī pieci valsts vietējie autoceļi: Madona-Ļaudona-Jēkabpils (V841), Ļaudona-Mētriena (V872), Ļaudona-Beļava (V873), Ļaudona-Mārciena-Bērzaune (V876), Ļaudona-Gaigalieši (V902).

PLATĪBA. Ļaudonas pagasta platība ir 204,33 km² ⁴⁹, no kuras meži aizņem aptuveni 52%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 24,3%.⁵⁰

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Ļaudonas pagastā 2021.gada sākumā – 1242 cilvēks, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 6,0 cilvēki/km².⁵¹

⁴⁷ www.google.com/maps

⁴⁸ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", 639.lpp

⁴⁹ Avots: RAIM, 2020.gads

⁵⁰ Avots: Ļaudonas pagasta pārvalde

⁵¹ Avots: RAIM, 2020.gads

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI ĻAUDONAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Gaļas izstrādājumu ražošana
- Kazu saimniecība un sieru darītava
- Bioloģiskā aitkopības saimniecība
- Dārzeņu audzēšana
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Degvielas un naftas produktu tirdzniecība
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Viesu mājas

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Ļaudonas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Ļaudonas pagasta bibliotēka, Sāvienas bibliotēka "Liepas"

- Ļaudonas pagasta kultūras nams
- Bērnu un jauniešu centrs "Acs"

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Ļaudonas pansionāts
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Jēkabpili, Cescvaini, Dzelzavu, Gulbeni, Lazdonu

Izglītības iestādes

- Ļaudonas pagasta PII "Brīnumdārzs"
- Andreja Eglīša Ļaudonas vidusskola

Veselības aprūpe

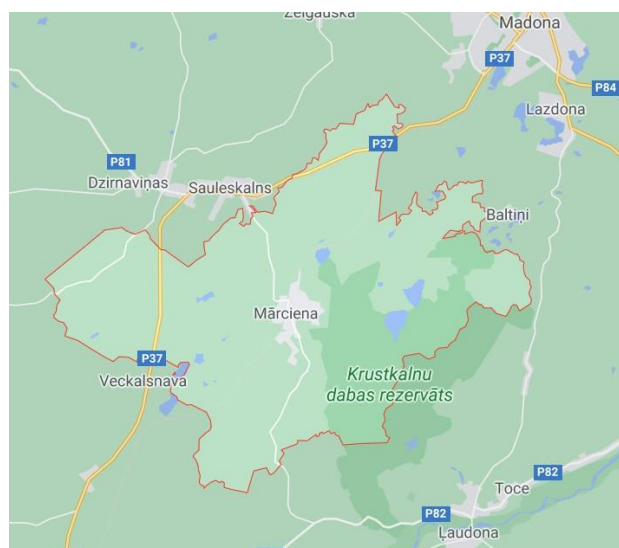
- Ģimenes ārsta prakse
- Aptieka

1.3.13. Mārcienas pagasts

ma **na** **ma** **na** Mārcienas
madona pagasts

*Mārcienas pagasta ģerbonis
un logotips*

Mārcienas pagasta teritorija.⁵²

VĒSTURE. Mārcienas pilsnovads (vēsturiski Martzenhof vāciski, Марценская волость – krieviski) bija viens no Jersikas (Letijas) 9 pilsnovadiem. Līdz pat 1920. gada agrārājam reformai, kad Mārcienas pagasts kļuva par administratīvo vienību, Mārciena piederēja dažādu augstmaņu un muižnieku dzimtām. 1945.gadā pagastā izveidoja Mārcienas un Pilskalna ciemu, bet pagastu 1949.gadā likvidēja. Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā daļa bij. Mārcienas pag.

Teritorijas iekļauta Bērzaunes pagastā, savukārt tag. Mārcienas pagastam pievienota daļa Lazdonas pagasta. 1990.gadā Mārcienas ciema teritorija pārtop par Mārcienas pagastu un tiek iekļauta Madonas rajonā, bet 2009.gadā – Madonas novadā.

1941.gada un 1949.gada represijās no Mārcienas pagasta tika izsūtīti 106 iedzīvotāji.⁵³ 1950.gados PSRS

armijas vajadzībām Mārcienas pagastā tika izveidots pilnīgi jauns ciemats ar atsevišķu infrastruktūru un pakalpojumu objektiem, saukts par "Kara pilsētiņu", kurā minējās vairāki tūkstoši armijas karavīru un virsnieku. 20. gs. 90. gadu sākumā pēc Latvijas neatkarīgas atgūšanas pilsētiņa tika pamesta.

⁵² www.google.com/maps

⁵³ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", II sējums, 31.lpp

TERITORIJA UN DABA. Mārcienas pagasta rietumu daļa atrodas Vidzemes augstienes Vestienas paugurainē, austrumu daļa – Austrumlatvijas zemienes Aronas paugurlīdzenumā. Šo dabas apvidu robeža sakrīt ar Pļaviņu-Gulbenes dzelzceļa līniju. Rietumu daļā jeb Vestienas pauguraines ārējā zonā, kur augstākais paugurs, kas atrodas pie Subras, ir 177 m vjl. Pagasta austrumu daļu šķērso Madonas-Trepes valnis, kurā pie robežas ar Lazdonas pagastu atrodas Valgacu kalns (163,9 m vjl.). Pagasta centrālajai daļai cauri tek Aiviekstes pieteka Arona un Austrona, rietumu daļu apūdeņo Aronas pieteka Bērzaune ar Taleju, savukārt austrumu daļā tek Svētupe un Niedruška. Mārcienas pagasts ir bagāts ar ezeriem – lielākie ir Svētes (Dreimanes) ezers (pl. 49 ha, vid. Dziļums 4,9 m) un Dūku ezers (pl. 39,7 ha, vid. Dziļums 3,9 m). Citi ezeri – Labones, Pudulu, Diņķēnu ezers. Pagasta dienvidmalā atrodas Spridzēnu dīķis un Ādmiņu dīķis.

CENTRS UN ROBEŽAS. Lielākās apdzīvotās vietas ir Mārciena, kas ir pagasta centrs, un Jaunāmuiža. Mārcienas pagasts robežojas ar Madonas novada Aronas, Bērzaunes, Kalsnavas, Lazdonas, Ļaudonas un Praulienas pagastiem. Attālums no pagasta centra Mārcienas līdz novada centram Madonai ir 13km, līdz Bērzaunei – 15km, līdz Pļaviņām – 41km, līdz Ērgļiem – 36km, līdz Rīgai – 162km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Pagastā atrodas sekojoši valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi: Mārcienas pilskalns (rel.augstums 50-60m, garums

150m), Pilskalns (norakts), Plekšēnu Zviedru skanstis – viduslaiku nocietinājums, kā arī vairāki senkapi. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis – Mārcienas muiža (19. gs). Nozīmīgs arhitektūras piemineklis ir Smeceris krogs, kas attēlots jau 17. gs. kartē (Smecerīša krogs). Ievērojami apskates objekti ir arī Mārcienas Svētā Alekseja draudzes pareizticīgo baznīca, bijusī PSRS armijas pilsetiņa (daļēji nojaukta), Mārcienas muižas apbūve, kā arī Mārcienas SPA komplekss. Mārcienas pagastā atrodas daļa no Krustkalnu dabas rezervāta, kas ir NATURA2000 teritorija, un kurā tiek aizsargāti Latvijai raksturīgie meža tipi, vairāki simti ziedaugu un paparžu sugas, Krāku avoti un saldūdens kaļķu iegūlas Svētes ezerā.

SATIKSME. Mārcienas pagasta teritoriju šķērso viens valsts reģionālas nozīmes autoceļš Pļaviņas–Gulbene (P37) un pieci vietējie valsts autoceļi: Kalnvirsas–Rusuļi–Randoti (V877), Truši–Mārciena (V895), Melderis–Iedzēni–Lapāres (V896), Ļaudona–Mārciena–Bērzaune (V876), Koknese–Odziena–Jānukalns–Bērzaune (V915). Pagasta teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga–Gulbene ar pasažieru staciju Mārcienā.

PLATĪBA. Mārcienas pagasta platība ir 89,84km² ⁵⁴, no kuras meži aizņem aptuveni 54,2%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 22,4%.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Mārcienas pagastā 2021.gada sākumā – 917 cilvēki ⁵⁵, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 10,2 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI MĀRCIENAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Ēdināšanas pakalpojumi
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Viesu un atpūtas nami
- Zemnieku saimniecības
- Kokapstrādes pakalpojumi
- Betona ražošana
- Galdniecības pakalpojumi
- Kokmateriālu ražošana un tirdzniecība
- Derīgo izrakteņu ieguve
- Liellopu audzēšana

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Mārcienas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Mārcienas kultūras nams

- Mārcienas bibliotēka
- Mārcienas pasta nodaļa
- Mārcienas pareizticīgo draudze

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Mārcienas pansionāts
- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Jaunkalsnavu, Bērzauni, Pļaviņām
- Vilcienu satiksme ar Madonu, Rīgu, Gulbeni

Veselības aprūpe

- Latvijas Sarkanā Krusta Madonas novada Mārcienas nodaļa
- Aptieka

⁵⁴ Avots: RAIM, 2020.gads

⁵⁵ Avots: RAIM, 2020.gads

1.3.14. Mētrienas pagasts

madona Mētrienas
madona pagasts

*Mētrienas pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. 12.gsm. beigās Mētrienas pagasta teritorija ietilpa Jersikas zemes pilsnovadā. Līdz 1925. gadam Mētrienas pagastu sauca par Ļaudonas–Odzienas (Laudon–Odsen) pagastu. 1945. gadā Mētrienas pagastā izveidoja Mētrienas un Pamatu ciemus, bet pagastu 1949.gadā likvidēja. 1964. gadā likvidēja Mētrienas ciemu un pievienoja to Pamatu ciemam. 1990.g. Pamatu ciema teritorijā nodibināja Pamatu pagastu, taču tā paša gada beigās to pārdēvēja par Mētrienas pagastu un iekļāva Madonas rajonā. Administratīvi

teritoriālo pārkārtojumu rezultātā tagadējā Mētrienas pagastā iekļauta daļa bijušā Saikavas pagasta, bet daļa pievienota Mežāres un Variešu pagastiem, kā arī būtiski mainījies robeža ar Ļaudonas pagastu.

2009. gadā Mētrienas pagastu kā administratīvo teritoriju iekļāva Madonas novadā.

Mētrienas pagasta teritorijā bijusi Odzienas (Odsen) ar Beļavas, Raksalas, Aizezeres un Vintiešu pusmuižām. 1905.gada revolūcijas laikā Odzienas muiža tika nodedzināta. 1941.gada un 1949.gada represijās no Mētrienas pagasta tika izsūtīti 66 iedzīvotāji.⁵⁷

TERITORIJA UN DABA. Mētrienas pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienes Jersikas līdzenumā. Reljefs lēzeni viļņots (100-110 m vjl.). Augstākais paugurs (120,1m vjl.) atrodas pagasta dienvidrietumu stūrī. Pa pagasta ziemeļu robežu tek Aiviekste, uzņemot Zušupi, Jošu, Odažu, bet pa dienvidaustrumu robežu – Aiviekstes pieteka Isliena. 20. gs. 30. gados Islienas augštecē izrakts 4km garš posms, ko sauc par Jaunislienu. Citas upes – Odze, Dēmeniša, Talicka, Kaķene, Muižupe u.c. Ezeri galvenokārt atrodas pagasta dienvidu daļā: Kurtavas ezers (pl. 74 ha, vid. Dziļums 1,2 m), Odzienas ezers (pl.47,6ha, vid. Dziļums 3,3m), kā arī Slidu ezers, Runcu, Dzērvītes ezers, Linienezers. Dienvidaustrumu malā atrodas daļa no Teiču purva (Kurtavas purvs), kurš gandrīz pilnībā ir iekļauts Teiču dabas rezervātā. Austrumu malā atrodas Ozolsalas purvs (pl.554ha). Pagasta teritorijā

Mētrienas pagasta teritorija.⁵⁶

atrodas arī mazāki purvi – Banderu, Runcu, Salenieku, Valtersalas purvs.

CENTRS UN ROBEŽAS. Mētrienas pagasta centrs ir Mētrienas ciems. Mētrienas pagasts robežojas ar Madonas novada Ļaudonas, Praulienas un Barkavas pagastiem, kā arī ar Rēzeknes novada Murmastienes pagastu un Jēkabpils novada Atašienes un Mežāres pagastiem. Attālums no Mētrienas ciema līdz novada centram Madonai ir 28km, līdz Lubānai – 40km, līdz Atašienei – 18 km, līdz Barkavai – 26 km, savukārt attālums līdz Rīgai ir 163 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi Mētrienas pagastā ir Sildu pilskalns un Zviedrukalna senkapi. Vietējas nozīmes arheoloģiskais piemineklis ir kulta vieta Rijzemju Baznīckalniņš. Mētrienas pagastā atrodas daļa no Teiču dabas rezervāta (NATURA 2000 teritorija), kurā saglabāta Austrumbaltijai raksturīga ekosistēma, kā arī bagātā putnu un augu valsts. Mētrienas pagasta robežā ar Ļaudonas pagastu atrodas arī dižakmens Teterakmens (augstums 4,1 m).

SATIKSME. Mētrienas pagasta teritoriju šķērso viens valsts reģionālas nozīmes autoceļš Madona–Preiļi–Krāslava (P62), kā arī četri vietējie valsts autoceļi: Ļaudona–Mūrnieki–Stalidzāni–Gaigalieši (V902), Mētrienas–Ķimstnieki (V871), Ļaudona–Mētrienas (V872), Medņi–Odziens (V794).

⁵⁶ www.google.com/maps

⁵⁷ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", II sējums, 72.lpp

PLATĪBA. Mētrienas pagasta platība ir 140,25 km²⁵⁸, no kuras meži aizņem aptuveni 42%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 39%.⁵⁹

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Mētrienas pagastā 2021.gada sākumā – 669 cilvēki⁶⁰, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 4,7 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI MĒTRIENAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Zemnieku saimniecības
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Biškopības pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Mētrienas pagasta pārvalde
- Mētrienas tautas nams

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Lazdonu

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse
- Feldšeru-vecmāšu punkts

1.3.15. Ošupes pagasts

**ma na Ošupes
madona pagasts**

*Ošupes pagasta ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Ošupes pagasta teritorija līdz Otrajam pasaules karam bija sadalīta starp Lubānas, Meirānu un Barkavas pagastiem. 1945.gadā Madonas apriņķa Lubānas pagastā izveidoja Ošupes, Indrānu, Lubānas un Zvidzianas ciemi. Ošupes ciems ietilpa Gulbenes apriņķī (1947–1949), Cēsaines rajonā (1949–1956) un Madonas rajonā (1956–2009). Ošupes ciemam 1954. gadā pievienoja likvidēto Zvidzianas ciemu, bet 1979. gadā – daļu likvidētā Meirānu ciema. 1990. gadā Ošupes ciemu reorganizēja par pagastu. 2009. gadā Ošupes pagastu kā administratīvo teritoriju iekļāva Madonas novadā.

Pēc Otrā pasaules kara 1945.gadā Lubāna ezera apkaimē darbojās nacionālo partizānu vienības, izrādot aktīvu pretošanos PSRS režīmam. Padomju okupācijas varas iestādes no Ošupes pagasta represēja vairāk kā 46 ģimenes.

TERITORIJA UN DABA. Ošupes pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienes Lubāna līdzenumā. Pauguru lielākais augstums ir 92,3–105,4m vjl. Ošupes pagasta teritorijā ir unikāla daba – Lubāna ezera iepakā un gar

Ošupes pagasta teritorija.⁶¹

Aiviekstes upi ir zālains klānu pļavas, kas pagasta ziemeļu malā pāriet plašos mežu masīvos. Lubāna līdzenumu veido limnoglaciāla mālsmilts un smilts, bet rietumu un ziemeļu daļā morēna ar smilšu laukumiem un lieliem laukakmeņiem. Aiviekste iztek no Lubāna ezera ziemeļu daļas un sākumposmā veido Ošupes pagasta un Madonas novada administratīvo robežu. Līdztekus Lubāna ezera rietumu krastam ir izrakts Zvidzianas kanāls (garums 15km) un uzbērta aizsargdambis. Izveidota plaša meliorācijas grāvju un slēgtās drenāžas sistēma.

⁵⁸ Avots: RAIM, 2020.gads

⁵⁹ Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

⁶⁰ Avots: RAIM, 2020.gads

⁶¹ www.google.com/maps

Pagasta rietumu malā tek Kāršupīte un Zvidze, kas drenē klānus. Meirānu kanālā (garums 25km) ievadīts Lubāna izvadkanāls un Idenas kanāls, savukārt pagasta rietumos Meirānu kanāls ievadīts Aiviekstes upē. Pagastu šķērso arī Rupsalas, Seldžu, Lakstienas un Strūdzēnes grāvis. Ošupes pagastā ietilpst Lubāna ezera rietumu daļa, un to apjož gredzenveida purvi – Aizpeisas purvs, Kauslienais purvs un Klānu purvs (2597 ha). Otrs pagasta lielākais purvs ir Lielais purvs (1912ha). Izņemot Lubāna ezeru un nelielo Zvidzes ezeru (pl. 1,7 ha) pārējie ezeri pagasta teritorijā ir pilnībā pārpurvojušies.

CENTRS UN ROBEŽAS. Lielākās apdzīvotās vietas Ošupes pagastā ir Degumnieki, kas ir pagasta centrs, kā arī Ošupe. Pagasts robežojas ar Madonas novada Barkavas un Indrānu pagastiem, Lubānas pilsētu, Balvu novada Bērzpils pagastu, Rēzeknes novada Gaigalavas un Nagļu pagastiem. Attālums no Ošupes pagasta centra Degumniekiem līdz novada centram Madonai ir 43 km, līdz Lubānai – 15km, līdz Gulbenei – 55km, līdz Rēzeknei – 55km, savukārt līdz Rīgai – 210 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi Ošupes pagastā ir I un

II Asnas apmetne, Eiņu apmetne, Zvidzēnes kroga apmetne, kā arī vairāki senkapi. Pagasta teritorijā atrodas dabas liegums "Lubāna mitrājs" – īpaši aizsargājamā dabas teritorija, kas ietilpst NATURA 2000 teritoriju tīklā. Ievērojami apskates objekti pie Lubāna ezera izvietots Lubāna mitrāja informācijas centrs, kā arī pulkveža O.Kalpaka piemiņas memoriāls „Liepsalas”. Ošupes pagastā atrodas arī Degumnieku lidlauks, kurš reizi gadā uzņem interesentus un tūristus Degumnieku aviācijas svētkos.

SATIKSME. Ošupes pagasta teritoriju nešķērso neviens valsts reģionālas nozīmes autoceļš, taču šķērso pieci vietējie valsts autoceļi: Gaigalava–Kvāpāni–Degumnieki (V560), Meirāni–Degumnieki–Zvidzēne (V868), Ošupe–Zvidzēne–Smaudži (V867), Barkava–Lubāna (V843), Ļaudona–Mūrnieki–Stalīdzāni–Gaigalieši (V902).

PLATĪBA. Ošupes pagasta platība ir 229,9 km² ⁶², no kuras meži aizņem aptuveni 42%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 23,6%.⁶³

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Ošupes pagastā 2021.gada sākumā – 933 cilvēki⁶⁴, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 4,0 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI OŠUPES PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas preču tirdzniecība
- Graudaugu un pākšaugu audzēšana
- Graudu pārstrādes pakalpojumi
- Zemnieku saimniecības

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Ošupes pagasta pārvalde
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Degumnieku tautas nams
- Degumnieku bibliotēka, bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Ošupē
- Aktīvās atpūtas centrs
- Lubāna mitrāja informācijas centrs
- Multifunkcionālais centrs "13.km"

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Dzelzavu, Cēsivaini, Meirāniem, Lubānu

Izglītības iestādes

- Degumnieku pamatskola un PII grupas

Veselības aprūpe

- Feldšeru punkts

62 Avots: RAIM, 2020.gads

63 Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

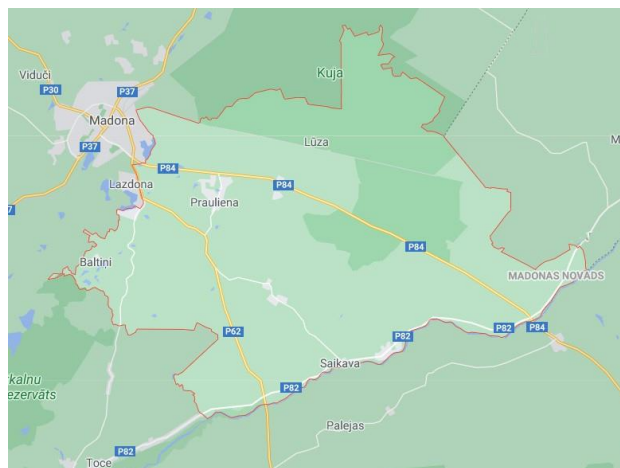
64 Avots: RAIM, 2020.gads

1.3.16. Praulienas pagasts

mana Praulienas
madona pagasts

*Praulienas pagasta
karogs un logotips*

Praulienas pagasta teritorija.⁶⁵

VĒSTURE. Vēsturiskajos dokumentos Prauliena pirmoreiz minēta 1507.gadā. Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Praulienas muižas (Praulen). Par administratīvo vienību Praulienas pagasts izveidojās 1920. gada agrārās reformas rezultātā. 1945.gadā Praulienas pagastā izveidoja Praulienas un Silnieku ciemu, bet pagastu 1949.gadā likvidēja. PSRS laikā Praulienas ciemam tika pievienots Silnieku ciems, kā arī daļa

Saikavas, Ļaudonas, Indrānu un Lazdonas ciema. 1990.gadā Praulienas pagasts atjaunots un iekļauts Madonas rajonā.

Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā Praulienas pagasta teritorijā iekļauta daļa bijušā Lazdonas, Ļaudonas un Saikavas pagasta un neliela daļa bijušo Meirānu un Sarkaņu pagastu teritorijas. 2009. gadā Praulienas pagastu kā administratīvo teritoriju iekļāva Madonas novadā.

1905. gada revolūcijas laikā Praulienā darbojusies rīcības komiteja, notikuši mītiņi un demonstrācijas, taču pretstatā vairākumam apkārtnes muižu, Praulienas muiža netika nodedzināta (tā nodedzusi 20.gsm.60.gados).

1941. gada un 1949. gada represijās no Praulienas pagasta tika izsūtīti 217 iedzīvotāji.⁶⁶

TERITORIJA UN DABA. Praulienas pagasts atrodas Austrumlatvijas zemienē. Austrumu daļu aizņem Lubāna līdzenums, rietumu daļu – Aronas paugurliedzenuma Praulienas pauguraine, no dienvidiem ķīļveidā iestiepjas Jersikas līdzenums. Augstākais paugurs (147,1m vjl.) atrodas pie Akmeņkalna. Pagasta lielākie ezeri ir Salu ezers (platība 31,8ha), Baltiņu ezers (platība 16,0ha), Dibenezers (platība 7,1ha), Melnezers, Starpezers, Timzenis, Mušķu ezers, Viļvānu ezers, Sakārnis, Praulītis. Aiviekstes upe atdala pagastu no Barkavas un Mētrienas pagasta, tās labā pieteka Kuja ar daudzām pietekām un grāvjiem veido sazarotu upju tīklu. Kujas

pieteku tīkls – Ilga, Upsts, Padauklis, Bumbuļu grāvis, Rieba, Zvirgzdūpīte u.c. Lielākais purvs – Žūklis (platība 1,2 ha). Praulienas pagasts bagāts ar dolomīta krājumiem un to ieguves rezultātā Kamatauskās ir izveidojusies ūdenskrātuve. Pagasta ziemeļu un centrālā daļa atrodas Kujas dabas parka teritorijā.

CENTRS UN ROBEŽAS. Praulienas pagasta centrs ir Praulienas ciems, citas apdzīvotās vietas - Vecsaikava, Saikava. Pagasts robežojas ar Madonas pilsētu, Madonas novada Sarkaņu, Lazdonas, Barkavas, Mētrienas, Ļaudonas, Mārcienas un Indrānu pagastiem. Attālums no Praulienas ciema līdz novada centram Madonai ir 7km, līdz Rēzeknei – 95km, līdz Rīgai – 173km, līdz Varakļāniem – 49km, Lubānai – 36km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi Praulienas pagastā ir Ubānu Baznīckalns (kulta vieta) un Ubānu pilskalns, kā arī vairāki senkapi. Apskates objekti ir Praulienas muižas pils pamati, muižas akmeņu mūra klēts un spirta dedzinātavas ēka. Aizsargājamais dabas piemineklis ir Saikavas parks. Kujas upes gultnē atrodas neparastas formas dižakmens – Velna skroderis (apkārtmērs 20m, augstums 4,2m, trešais lielākais akmens Latvijā). Pagasta teritorijā atrodas Kujas dabas parks un dabas parks "Aiviekstes paliene" – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas NATURA 2000 teritoriju tīklā. Kujas dabas parka teritorijā atrodas arī Praulienas lidlauks, ko izmanto lidojumiem ar deltaplānu.

⁶⁵ www.google.com/maps

⁶⁶ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", II sējums, 191.lpp

SATIKSME. Pagasta teritoriju šķērso trīs reģionālas nozīmes valsts autoceļi: Madona–Varakļāni (P84), Jaunkalsnava-Lubāna (P82) un Madona–Preiļi–Krāslava (P62). Pagasta teritoriju šķērso arī seši vietējie valsts autoceļi: Madona–Laudona-Jēkabpils (V841), Vecpolji-Lūza (V866), Saikava-Trākši-Prauliena (V874), Saikava-Visagala stacija (V892), Praulienas apvedceļš (V875), Prauliena-Linājkalns (V891).

PLATĪBA. Praulienas pagasta platība ir 197,22 km² ⁶⁷.

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Praulienas pagastā 2021.gada sākumā – 1484 cilvēki⁶⁸, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 7,5 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI PRAULIENAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Kokmateriālu ražošana
- Celtniecības tehnikas un iekārtu pakalpojumi
- Zemnieku saimniecības
- Liellopu audzēšana
- Derīgo izrakteņu ieguve

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Praulienas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Praulienas bibliotēka, Saikavas bibliotēka
- Saikavas tautas nams
- Praulienas bērnu un jauniešu centrs "Epicentrs"

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Cēsaini, Rēzekni, Mētrienu, Meirāniem

Izglītības iestādes

- Praulienas pamatskola
- Praulienas pagasta PII "Pasaciņa"

Veselības aprūpe

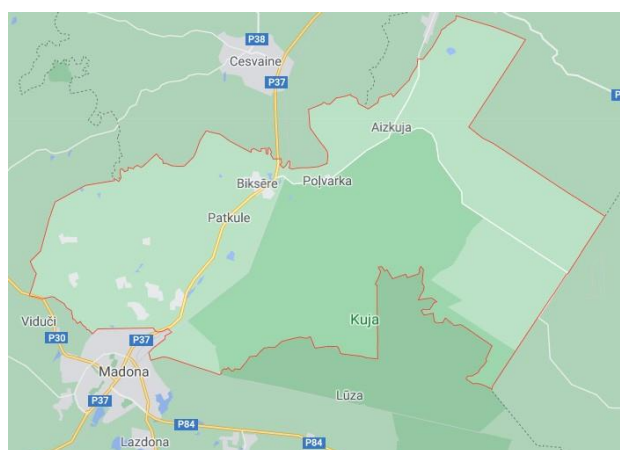
- Ģimenes ārsta prakse
- Aptieka

1.3.17. Sarkaņu pagasts

Sarkaņu pagasta logotips

VĒSTURE. Sarkaņi (vēsturiskais nosaukums Heydenfeld – vāc.) pirmoreiz minēti 1490. gadā kā Silzenes (tagadējās Patkules) sastāvdaļa. Ap 1500. gadu Sarkaņi izveidojās par atsevišķu muižu. Aptuveni 1900. gadā Sarkaņu pagasts tika apvienots ar Aizkujas, Biržu un Kujas pagastu. Ziņas par pagasta vēsturi ir visai pieticīgas, jo 1926.gadā pagastnama ugunsgrēkā visi pagasta arhīva dokumenti ir sadeguši. 1945. gadā pagastā tika izveidots Sarkaņu un Rubeņu ciems, bet Sarkaņu pagasts 1949.gadā likvidēts. Vēlāk Sarkaņu ciemam pievienoja Patkules un Drosmes ciemu, daļu Cēsaines pilsētciemata teritorijas, savukārt daļu Sarkaņu ciema teritorijas iekļāva Aronas un Praulienas tagadējo pagastu teritori-

Sarkaņu pagasta teritorija.⁶⁹

jās. 1990.gadā Sarkaņu ciema teritorijā atjaunots Sarkaņu pagasts, kas iekļauts Madonas rajonā, bet 2009. gadā – Madonas novadā.

⁶⁷ Avots: RAIM, 2020.gads

⁶⁸ Avots: RAIM, 2020.gads

⁶⁹ www.google.com/maps

Sarkanieši, sadarbojoties ar Rīgas un apkārtējo pagastu revolucionāriem, aktīvi piedalījušies 1905.-1907. gada revolūcijā, vēršoties pret muižniecību. 1941.gada un 1949.gada represijās no Sarkaņu pagasta tika izsūtīti 177 iedzīvotāji.⁷⁰

TERITORIJA UN DABA. Sarkaņu pagasts atrodas divu dabas rajonu saskares joslā. Teritoriju uz rietumiem no Pļaviņu-Gulbenes ceļa aizņem Vidzemes augstienes Vestienas pauguraine, bet uz Austrumiem no tās līdz Kujai un arī Kujas kreisajā krastā pagasta ziemeļu daļā plešas Austrumlatvijas zemienes Aronas paugurlīdzenums, kas austrumu virzienā pāriet zemajā un purvainajā Lubāna līdzenumā. Vestienas paugurainē dominē paugurgrēdu reljefs. Īpaši izteiksmīga ir Vidzemes augstienes mala, kas posmā starp Madonu un Cesvaini nobeidzas ar stāvām nogāzēm. Vairāku pauguru augstums pārsniedz 200m vjl, augstākais ir Rēķu kalns (259,8 m vjl.). Lielākās upes pagastā ir Kujā, Rieba, Padaukle, Sūla, Libe, Graudupīte, u.c. Sarkaņu pagastā ir vairāki nelieli ezeri – Bedres ezers (pl. 10,7ha), Slapes ezers (pl. 10,3 ha), Zābaks, Ižezers, Ārmaņu ezers, u.c. Pagastā atrodas daļa Zosu purva (kopplatība 836ha), un daļa Skuķu purva (kopplatība 239 ha).

CENTRS UN ROBEŽAS. Lielākās apdzīvotās vietas Sarkaņu pagastā ir Biksēre, kas ir pagasta centrs, Patkule, Aizkuja, Sarkaņi, Poļvarka. Sarkaņu robežojas ar Madonas pilsētu, kā arī Dzelzavas, Aronas, Praulienas, Cesvaines un Indrānu pagastiem. Attālums no Biksēres ciema līdz novada centram Madonai ir 10km, līdz Cesvainei – 7km, līdz Gulbenei – 40km un līdz Rīgai – 175km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts un vietējas nozīmes arheoloģiskie pieminekļi pagastā ir Ižezera ezera mītne, Īvānu Velnakmens (muldakmeņu grupas kultakmens, augstums 2,4 m, apkārtmērs 12 m), kā arī vairāki senkapī. Nozīmīgs arhitektūras piemineklis ir Biksēres muižas kungu māja un ēku komplekss. Aizsargājams dabas piemineklis ir Biksēres parks. Ievērojami kultūrvēsturiskie objekti ir senlietu muzejs "Biksēres klēts" un bērnu ķirurga, profesora A.Bieziņa muzejs dzimtajās mājās "Dilmaņi", kas ir Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja filiāle. Pagasta teritorijā atrodas Kujas dabas parks, kas ir iekļauts īpaši aizsargājamo dabas teritoriju NATURA2000 tīklā.

SATIKSME. Sarkaņu pagasta teritoriju šķērso divi valsts reģionālas nozīmes autoceļi: Pļaviņas-Madona-Gulbene (P37) un Cēsis-Vecpiebalga-Madona (P30), kā arī pieci valsts vietējas nozīmes autoceļi: Madona–Stiebrīņi–Gravas–Bukas (V858), Cesvaine-Aizkuja (V863), Biksēre–Aizkuja–Dzelzava (V864), Aizkuja-Meirāni (V865) un Biksēre-Baltiņi (V888). Sarkaņu pagastam cauri iet dzelzceļa līnija Pļaviņas-Madona-Gulbene, bet tā teritorijā nav nevienas dzelzceļa stacijas.

PLATĪBA. Sarkaņu pagasta platība ir 167,73km² ⁷¹, no kuras meži aizņem aptuveni 53%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 32%.⁷²

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Sarkaņu pagastā 2021.gada sākumā – 1335 cilvēki⁷³, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 7,9 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI SARKAŅU PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas preču tirdzniecība
- Pārtikas preču ražošana
- Traktortehnikas remonts, apkope
- Aušanas pakalpojumi
- Derīgo izrakteņu ieguve
- Kokmateriālu ražošana
- Kokapstrādes pakalpojumi
- Elektroenerģijas ražošana
- Piena un gaļas lopkopība
- Zemnieku saimniecības

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Sarkaņu pagasta pārvalde (Biksērē)
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana

- Tautas nams "Kalnagravas"
- Biksēres bibliotēka, Sarkaņu bibliotēka
- Multifunkcionālais centrs "Logs"
- Madonas novadpētniecības muzeja filiāle Sarkaņos

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Aizkuju, Dzelzavu, Madonu, Cesvaini, Gulbeni, Lubānu, Pļaviņām, Rīgu, Cēsīm, Siguldu, Saulkrastiem

Veselības aprūpe

- Ģimenes ārsta prakse

⁷⁰ Avots: Valsts arhīva fondi

⁷¹ Avots: RAIM, 2020.gads

⁷² Madonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

⁷³ Avots: RAIM, 2020.gads

1.3.18. Sausnējas pagasts

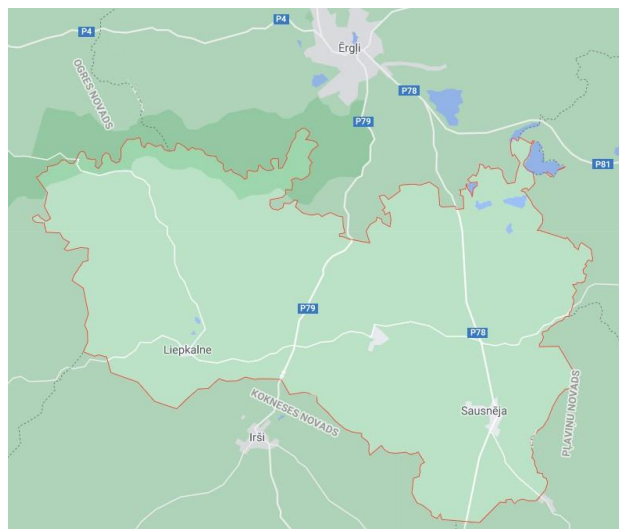
VĒSTURE. Tagadējā Sausnējas pagasta teritorija atradās Jersikas zemē, Ērgļu pilsnovadā. 13.gsm. beigās tā nonāca Rīgas arhibīskapijas Latvju galā, un vēlāk tur tika uzcelta Baltavas pils. Līdz pat 1920. gada agrārājai reformai, kad Sausnējas pagasts kļuva par administratīvo vienību, Sausnēja (vēstur.nosaukums Saussen – vāciski) piederēja dažādu augstmaņu un muižnieku dzimtām. 1949.gadā pagasts tika likvidēts un atjaunots tikai 1990.gadā. Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu laikā tagadējā Sausnējas pagastā iekļauts viss bijušais Liepkalnes pagasts un neliela daļa bijušā Vecogres un Vestienas pagasta. 2006. gadā Sausnējas pagasts tika apvienots ar Ērgļu un Jumurdas pagastiem, izveidojot Ērgļu novadu. 2021. gadā to reorganizēja, kā rezultātā Sausnējas pagasts tika iekļauts Madonas novadā.

18. gs. vidū Sausnējas un Vietalvas muižās ievada vairākus simtus igauņu, kas vēlās asimilēties. 1905. gadā Sausnējā darbojās rīcības komiteja un soda ekspedīcijas, tika nodedzinātas Sausnējas un Ozolu muižas. 1941.gada un 1949. gada represijās no Sausnējas pagasta tika izsūtīti 60 iedzīvotāji.⁷⁵

TERITORIJA UN DABA. Sausnējas pagasta austrumu daļa atrodas Vidzemes augstienes Vestienas paugurainē, rietumu daļa – Augšogres pazeminājumā. Pagasta ziemeļaustrumu daļā virsas augstums pārsniedz 200 m vjl. – Pilātu kalns (223 m vjl.), Ziestu kalns (216,5 m vjl.), Lausku kalns (213,6 m vjl.), Viesturkalns (213,4 m vjl.), Kaķu kalni (210 m vjl.). Pagastu šķērso lielas upes Ogre, Veseta un Pērse, kā arī mazākas upes Aronīte, Šukumupe, Sumulda, Varavīksne u.c. Sausnējas pagastā ir arī vairāki ezeri – Stirnezers (platība 68ha), Zosins (Zosēns, platība 19,6ha), Ilzins (Ilzens, platība 21,6 ha), Bļodonis (platība 5,1 ha), Laišķenu ezers (platība 18,5ha). Starppauguru ieplakās atrodas nelieli purvi – lielākais ir Sausnējas Centra purvs (platība 198 ha).

CENTRS UN ROBEŽAS. Sausnējas pagasta centrs ir Sidrabiņi, citas apdzīvotās vietas – Sausnēja, Liepkalne. Pagasts robežojas ar Madonas novada Ērgļu un Vestienas pagastiem, Pļaviņu novada Vietalvas pagastu, Kokneses novada Iršu pagastu un Ogres novada Meņģeles un Mazozolu pagastiem.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts no-

Sausnējas pagasta teritorija.⁷⁴

zīmes arheoloģiskie pieminekļi Sausnējas pagastā ir Priekšēnu pilskalns (Punpiņkalns), Skudru pilskalns – sena kulta vieta, Baltavas viduslaiku pils vieta (Baltavas pilskalns), kā arī vairāki senkapi. Kultūrvēsturiskā nozīme ir arī Sausnējas muižas kalpu mājai (tagad pagasta muzejs), kur dzimis rakstnieks Valdis, Ozolu muižas saimniecības ēku paliekām un parkam ar dīķi, Liepkalnes skolas ēkām (1870. g.). Ziestu kalnā netālu no Ērgļu-Kokneses ceļa atrodas Strūves meridiāna loka ģeodēziskais punkts "Sestukalns", kas ir iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

SATIKSME. Pagasta teritoriju šķērso divi valsts reģionālas nozīmes autoceļi: Pļaviņas-Ērgļi (P87) un Koknese-Ērgļi (V79), kā arī seši valsts vietējas nozīmes autoceļi: Vestiena-Indrāni-Liepkalne-Ogreslīči (V885), Sausnēja-Sidrabiņi (V886), Irši-Liepkalne (V887), Vietalva-Sausnēja-Irši (V917), Alunēni-Bites-Salānieši (V923), Līči-Liepkalne (V844).

PLATĪBA. Sausnējas pagasta platība ir 116,92km² ⁷⁶, no kuras meži aizņem aptuveni 50,8%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 35,3%.⁷⁷

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Sausnējas pagastā 2021.gada sākumā – 478 cilvēki⁷⁸, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 4,0 cilv./km².

⁷⁴ www.google.com/maps

⁷⁵ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", II sējums, 338.lpp

⁷⁶ Avots: RAIM, 2020.gads

⁷⁷ Avots: Sausnējas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.g.

⁷⁸ Avots: RAIM, 2020.gads

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI SAUSNĒJAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas preču tirdzniecība
- Biogāzes un koģenerācijas stacija
- Zemnieku saimniecības
- Viesu un atpūtas nami

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Sausnējas pagasta pārvalde
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Sausnējas bibliotēka
- Sausnējas pagasta vēstures muzejs
- Liepkalnes tautas nams

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Ērgļiem, Vestienu, Pļaviņām

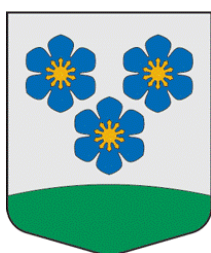
Izglītības iestādes

- Ērgļu pagasta PII "Pienenīte" filiāle "Rīti"

Veselības aprūpe

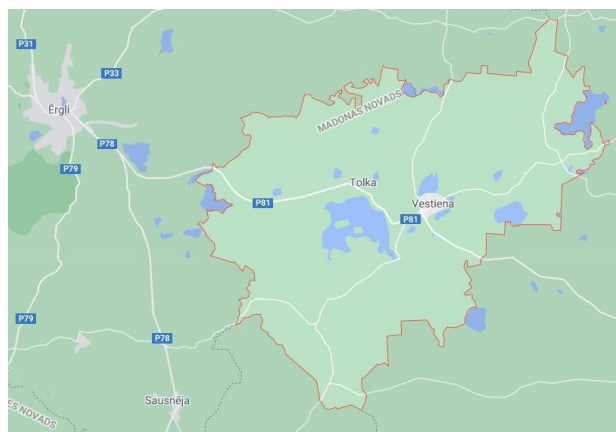
- Feldšeru-vecmāšu punkts

1.3.19. Vestienas pagasts

ma^{na} Vestienas
madona pagasts

Vestienas pagasta ģerbonis
un logotips

Vestienas pagasta teritorija.⁷⁹

VĒSTURE. Vēsturiskajos datos par Vestienas pagastu jau 1202.gadā tiek pieminēta Devēna (Deewen), kas kopā ar Vestienas un Tolkas muižām līdz 16.gadsimtam bija iekļauta Vācu arhibīskapa teritorijā, vēlāk tā piederēja Zviedrijas ķēniņam Gustavam II Ādolfam. Vestienas pagasts tika izveidots ap 1922. gadu, apvienojot Vestienas, Tolkas, Devēnas un Viesienas muižu zemes. Vestienas pagastā 1945. gadā izveidoja Vestienas un Vesetas ciemu, savukārt pagastu 1949. gadā likvidēja. Vēlāk Vestienas ciemam pievienoja Vējavas ciemu, daļu Sausnējas, Bērzaunes un Viesienas ciema. 1990.gadā Vestienas pagasts (nedaudz mainītā teritorijā) tika atjaunots un iekļauts Madonas rajonā, bet 2009. gadā – Madonas novadā.

Revolūcijas laikā no 1905. gada Vestienas pagastā tika nodedzinātas Devēnas un Vestienas muižas, kuras vēlāk atjaunoja. Otrā pasaules kara laikā Vestienas pagastā notika sīvas kaujas, sevišķi 1944. gada augustā, kad pagasts atradās frontes joslā. 1941. gada un 1949. gada represijās no Vestienas pagasta tika izsūtīti 109 iedzīvotāji.⁸⁰

TERITORIJA UN DABA. Vestienas pagasts atrodas Vidzemes augstienes Vestienas pauguraines centrālajā daļā, kas ir visaugstākā visā Latvijā. Pagastā ir divi no 12 augstākajiem Latvijas pauguriem: Dravēnu kalns (282,7 m vjl.) un Boķu kalns (276,8 m vjl.). Arī vairāku citu pauguru absolūtais augstums pārsniedz 250m vjl. – Rizgu kalns, Brantu Egļu kalns, Spirukalns, Silakalns u.c. Pagastā ir divi lieli ainaviski ezeri – Kālezers (platība 407ha, vidējais dziļums 5,3 m) un Viešūrs (Kakīša ezers, platība 176ha, vid.dziļums 5,2 m), kā arī mazāki – Talejas ezers, Salājs, Sietnieku ezers, Sudzārdiņš u.c. Pagasta lielākā upe ir Veseta, mazākas upes ir Saltupīte, Miltupīte, Skaldu upīte, Lubeja, Ļaudonīte u.c. Pagastā atrodas Garmuižas–Akmenāju–Lubejas purvs (pl. 100 ha).

⁷⁹ www.google.com/maps

⁸⁰ Enciklopēdija "Latvijas pagasti", II sējums, 602.lpp

CENTRS UN ROBEŽAS. Vestienas pagasta centrs ir Vestienas ciems, kas arī ir vienīgā lielākā apdzīvotā vieta pagastā. Vestienas pagasts robežojas ar sava novada Bērzaunes, Aronas, Liezēres, Kalsnavas, Sausnējas, Ērgļu un Jumurdas pagastiem, kā arī Pļaviņu novada Vietalvas pagastu. Attālums no Vestienas ciema līdz novada centram Madonai ir 25km, līdz Ērgļiem – 17km, līdz Vecpiebalgai – 29km, līdz Rīgai – 120km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Vestienas pagastā ir vairāki valsts nozīmes arheoloģiskie pieminekļi: Kaņepēnu (Savītes) pilskalns, Lindēnu (Sloku) apmetne, Putna kalns (pilskalns), kā arī vairāki senkapi. Ievērojams objekts pagastā ir arī Vestienas muižas apbūve (18.gsm.) Pagasta teritorijā atrodas aizsargājamo ainavu apvidus "Vestiena", kura teritorijā ietilpst dabas parks "Gaiziņkalns", dabas liegums "Ilziņa ezers", dabas liegums "Kāla ezera salas" – visas šīs teritorijas ir iekļautas NATURA2000 aizsargājamo teritoriju tīklā. Aizsargājams

ir arī Vestienas parks ar vairāku desmitu eksotu sugām, kā arī Devēnu parks.

SATIKSME. Vestienas pagastu šķērso viens reģionālais valsts autoceļš Bērzaune–Vestiena–Ērgļi (P81) un septiņi vietējie valsts autoceļi: Vestiena–Vējjava–Ine-ši (V846), Gaiziņkalns–Lubeja–Gulbēre–Liezēre (V851), Bērzaune–Viesūnēni–Zīdiņi (V880), Bērzaune–Tomēni–Gaiziņkalns (V881), Madona–Zelgauska–Viesiena–Vestiena (V884), Vestiena–Indrāni–Liepkalni–Ogreslīči (V885), Jaunbebri–Odziņa–Vietalva–Indrāni (V916).

PLATĪBA. Vestienas pagasta platība ir 118,20km²⁸¹, no kuras meži aizņem aptuveni 54%, savukārt lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aptuveni 32,4%.⁸²

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Vestienas pagastā 2021.gada sākumā – 605 cilvēki⁸³, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 5,1 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI VESTIENAS PAGASTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Pārtikas preču tirdzniecība
- Viesu mājas
- Ogu audzēšana un pārstrāde
- Zemnieku saimniecības
- Atpūtas kompleksa pakalpojumi
- Bioloģiskās lauksaimniecības pakalpojumi

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Vestienas pagasta pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Vestienas bibliotēka

- Vestienas tautas nams

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada pašvaldības sociālais darbinieks
- Madonas novada pašvaldības bāriņtiesas loceklis

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Ērgļiem, Bērzauni

Izglītības iestādes

- Vestienas pamatskola un PII grupas

Veselības aprūpe

- Feldšerpunkts

81 Avots: RAIM, 2020.gads

82 Avots: RAIM, 2020.gadsMadonas novada Teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, Pašreizējās situācijas raksturojums

83 Avots: RAIM, 2020.gads

1.4. PILSĒTU ĪSS RAKSTUROJUMS

1.4.1. Madona

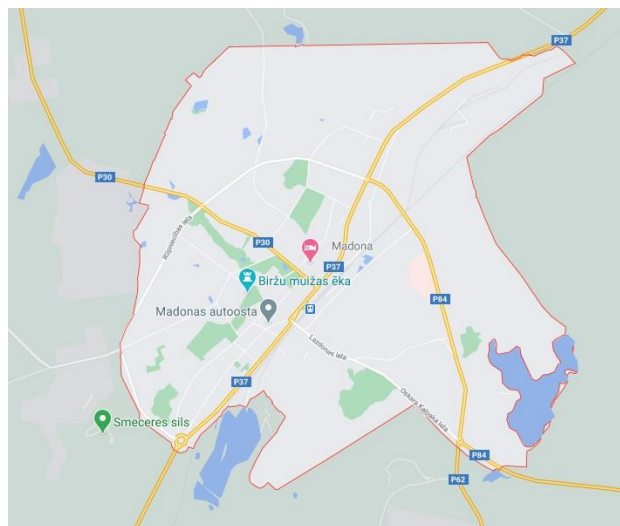
*Madonas pilsētas ģerbonis
un logotips*

VĒSTURE. Kā apdzīvots centrs Madona (vēsturiskais nosaukums Birži. Vāciski Modohn, Birzhi) sāka attīstīties tikai pēc 1900. gada, kad Biržu muižas Leivēra kroga apkārtnē uzcēla pirmās koka un mūra ēkas. 1903. gadā cauri Madonai uzbūvēja Pļaviņu—Valkas šaursliežu dzelzceļa līniju. Miesta pašvaldības tiesības Madonai piešķīra 1921. gada 1. jūlijā, bet pilsētas tiesības 1926. gada 7. jūnijā. Kopš

1925. gada 1. aprīļa Madona bija jaundibinātā Madonas apriņķa centrs.

PILSĒTAS STRUKTŪRA. Madonas pilsēta izvietota paugurainā apvidū Latvijas austrumu daļas vidienē, Vidzemes augstienes dienvidaustrumu nogāzē Austrumlatvijas zemienes malā. Madona ir viena no augstākajām vietām Latvijā, tā atrodas 122 līdz 193 metrus virs jūras līmeņa. Pilsētu šķeļ nogāze, kas no ziemeļrietumiem uz dienvidaustrumiem veido vairākas gravas: Mīlestības grava, Lauības grava, Šķiršanās grava. Cauri pilsētai tek vairākas mazas upītes un strautiņi: Lisa, Leivārīte, Ridzīte, Mucenieku upīte, Rieba un Madonas upīte, Mīlestības gravā izveidots parks, Madonas upītes mākslīgi veidotajā ūdenskrātuvē atrodas viena no augstākajām strūklakām Latvijā. Pilsētas austrumu malā atrodas Salas ezers (31,8 ha), ziemeļu virzienā Madonas ezeriņš un dienvidrietumos grants karjera ūdenskrātuves. Madonas pilsētas pilsētvides plānojuma struktūras kompozīcija ir izteikti taisnleņķa radiāla. Tās pamatā ir galveno ielu – vēsturiski veidojošos transporta kustības ceļu perpendikulārs izvietojums, vēsturiskais centrs, ap kuru veidojusies tālākā pilsētas struktūra, radiāls pilsētas apvedceļš.

CENTRS UN ROBEŽAS. Madonas pilsēta atrodas Madonas novada centrālajā daļā un tā ir novada admi-

Madona un tās robežas.⁸⁴

nistratīvais centrs. Pilsētas teritorija robežojas ar Aronas, Sarkaņu, Lazdonas un Praulienas pagastiem. Attālums no Madonas līdz Rīgai ir 157 km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Madonā ir Salu ezera mītnes vieta. Vēsturiskie apskates objekti ir Biržu muižas vēsturiskais centrs (tagadējais Madonas novadpētniecības muzejs un ēka Skolas ielā 27, Madonas 2. vidusskolas ēka (1924–1926), bijusī viesnīcas ēka (1901) Poruka un Saules ielu krustojumā, Lazdonas luterāņu baznīca (1802–1805), Lazdonas Sv. Trijādības pareizticīgo baznīca (1863–1866), Madonas katoļu baznīca (1931–1934).

SATIKSME. Madonu šķērso četri reģionālie valsts autoceļi, kas pilsētas robežās pārtop ielās: P37 Pļaviņas–Madona–Gulbene (Rīgas iela, Saules iela), P84 Madona–Varakļāni (Rūpniecības iela, Oskara Kalpaka iela), P30 Cēsis–Vecpiebalga–Madona (Raiņa iela), Krāslava–Preiļi–Madona (P62).

PLATĪBA. Madonas pilsētas platība ir 10,41km².⁸⁵

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Madonā 2021.gada sākumā – 7323 cilvēki⁸⁶, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 703,4 cilv./km².

⁸⁴ www.google.com/maps

⁸⁵ Avots: RAIM, 2020.gads

⁸⁶ Avots: RAIM, 2020.gads

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI MADONAS PILSĒTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Automašīnu remonts, apkope
- Automašīnu tirdzniecība
- Apģērbu un apavu tirdzniecība
- Apbedīšanas pakalpojumi
- Būvniecības materiālu tirdzniecība
- Būvniecības pakalpojumi
- Degvielas, naftas produktu tirdzniecība
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Grāmatu tirdzniecība
- Grāmatvedības pakalpojumi
- Kokmateriālu tirdzniecība
- Lauksaimniecības tehnikas un rezerves daļu tirdzniecība
- Lopkopības preču tirdzniecība
- Makšķerēšanas piederumu tirdzniecība
- Mēbeļu tirdzniecība
- Pārtikas produktu tirdzniecība
- Pārtikas produktu ražošana
- Rūpniecības preču tirdzniecība
- Sadzīves tehnikas un elektropreču tirdzniecība
- Sadzīves preču tirdzniecība
- Santehnikas uzstādīšana un remonts
- Sēkļu, ziedu un stādu tirdzniecība
- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Veterinārija
- Viesnīcas, viesu nami
-

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada dome
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
- Valsts policijas iecirknis
- Pasta nodaļa
- Vidzemes apgabaltiesas Madonas tiesu nams
- Vidzemes rajona tiesa, t.sk. Zemesgrāmatu nodaļa
- Valsts probācijas dienests, Madonas nodaļa
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Madonas nodaļa

- Valsts zemes dienests, Klientu apkalpošanas centrs
- Lauku atbalsta dienests, Klientu apkalpošanas sektors
- Nodarbinātības valsts aģentūra, Madonas filiāle
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Madonas klientu apkalpošanas centrs
- Muzejs
- Madonas kultūras nams
- Madonas sporta centrs
- Madonas Bērnu un jauniešu centrs

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Madonas novada sociālais dienests
- Madonas novada bāriņtiesa
- Sociālā aprūpe mājās
- Bezmaksas zupas virtuve

Sabiedriskais transports

- Autobusu satiksme ar Rīgu, Rēzekni, Valmieru, Daugavpili, Jēkabpili, Gulbeni, Alūksni, Cēsīm, Vecpiebalgu, Balviem, Smilteni, Saulkrastiem, u.c.
- Vilcienu satiksme ar Gulbeni, Pļaviņām, Rīgu, u.c.

Izglītības iestādes

- Madonas pilsētas vidusskola
- Madonas valsts ģimnāzija
- Madonas PII "Kastanītis"
- Madonas PII "Priedīte"
- Madonas PII "Saulīte"
- Madonas Bērnu un jaunatnes sporta skola
- Jāņa Simsona Madonas Mākslas skola
- Jāņa Norviļa Madonas mūzikas skola

Veselības aprūpe

- Madonas slimnīca, t.sk. ambulatorā nodaļa (pilns veselības aprūpes un pakalpojumu klāsts)
- Privātie un pašvaldības zobārstniecības pakalpojumi
- Ģimenes ārstu un ārstu-speciālistu prakses
- Aptiekas

1.4.2. Cesvaine

Cesvaines pilsētas
ģerbonis

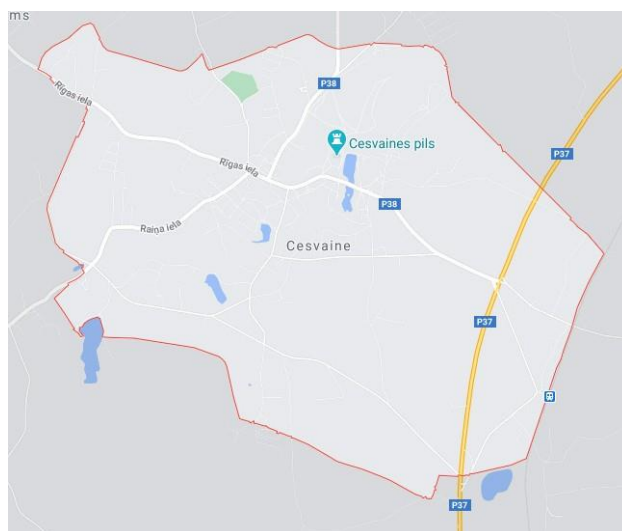
VĒSTURE. Vēstures avotos Cesvaines pilsēta (latīņu: urbs Zcesowe, vāciski Seßwegen) pirmo reizi pieminēta 1209. gada Rīgas bīskapa līgumā ar Jersikas ķēniņu Visvaldi. Līdz 1420. gadam latgaļu koka pils vietā uzcēla Rīgas arhibīskapa Cesvaines pili un pie šīs mūra pils izveidojās pilsētiņa. 1656.gadā pils tika nopostīta. 1815. gadā Cesvaines muižu nopirka Ādolfs Heinrihs fon Vulfs.

Apdzīvotā vieta no jauna sāka veidoties 19. gadsimta otrajā pusē ap muižas centru un dzelzceļa staciju. 1932. gadā Cesvainei piešķīra biezi apdzīvotas vietas (ciema) statusu, 1950. gadā – strādnieku ciemata (vēlāk – pilsētciemata) statusu.

2021. Teritoriāli administratīvas reformas rezultātā Cesvaines novads tika likvidēts un Cesvaine tika iekļauta Madonas novadā.

PILSĒTAS STRUKTŪRA. Cesvaine atrodas Vidzemes augstienē pie Sūlas upītes aptuveni 170 m augstumā virs jūras līmeņa. Sūlas senlejas dziļās aizs labajā krastā slejas Cesvaines pils ar parku, kas veido ainaviski-vēsturisku ansambli. Pilsētas vēsturisko centru veido atsevišķas muižas ēkas un pils parks, Sūlas upes krastu apstādījumi un cita telpiski, vizuāli un ainaviski saistīta vai ietekmējoša apbūve Cesvaines pilsētā savrupmāju apbūvi veido dzīvojamās ēkas nelielos kvartālos, kurus ieskauj dabas teritorijas un nosaka pilsētas reljefs. Līdz ar to arī ielu tīkls ir neregulārs, bieži vien veidojas strupceļi. Esošā savrupmāju apbūve galvenokārt izvietojas ielu kvartālos.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozī-

Cesvaine un tās robežas.⁸⁷

mes arheoloģiskie pieminekļi Cesvaines pilsētā ir Cesvaines pilskalns un Cesvaines viduslaiku pils. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis ir Cesvaines pils ansamblis (1896.g.), ar pils parku, stalli un mežkunga māju, kā arī Cesvaines luterāņu baznīca (celta 1879.gadā).

SATIKSME. Cesvaines pilsētu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi: Pļaviņas-Madona-Gulbene (P37), P38 Cesvaine-Velēna (Pils iela), kā arī trīs valsts vietējie autoceļi: V856 Bērzaune-Zalgauska-Kusa-Oļi-Cesvaine (Raiņa iela), V863 Cesvaine-Aizkuja (Lubānas iela), V840 Liede-Cesvaine (Rīgas iela).

PLATĪBA. Cesvaines pilsētas platība ir 5,09 km².⁸⁸

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Cesvainē 2021.gada sākumā – 1299 cilvēki⁸⁹, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 255,2 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI CESVAINES PILSĒTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Apģērbu un apavu tirdzniecība
- Piena produktu ražošana
- Alus darītava
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Sadzīves preču tirdzniecība
- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Suvenīru ražošana un tirdzniecība

- Apbedīšanas pakalpojumi
- Sēklu, ziedu un stādu tirdzniecība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Cesvaines pagasta un pilsētas pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana

⁸⁷ www.google.com/maps

⁸⁸ Avots: RAIM, 2020.gads

⁸⁹ Avots: RAIM, 2020.gads

- Cesvaines kultūras nams
- Cesvaines bibliotēka
- Pasta nodaļa
- Tūrisma un informācijas centrs
- Jauniešu centrs
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Cesvaines postenis
- Centrālvidzemes virsmežniecība
- Valsts rezervju centrālā medicīnas iekārtu bāzes 7. un 9. noliiktava

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Cesvaines pansionāts
- Cesvaines bāriņtiesa
- Cesvaines sociālais dienests

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Gulbeni, Lubānu, Saulkrastiem, Cēsīm, Valmieru, Alūksni, Rīgu (caur Madonu).
- Vilcienu satiksme ar Gulbeni, Madonu

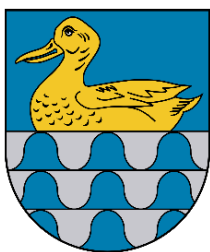
Izglītības iestādes

- Cesvaines vidusskola
- Cesvaines pirmsskolas iestāde "Brīnumzeme"
- Cesvaines Mūzikas un mākslas skola

Veselības aprūpe

- Optikas pakalpojumi
- Ģimenes ārstu un ārstu-speciālistu prakses
- Zobārstniecības privātprakse
- Aptiekas

1.4.3. Lubāna

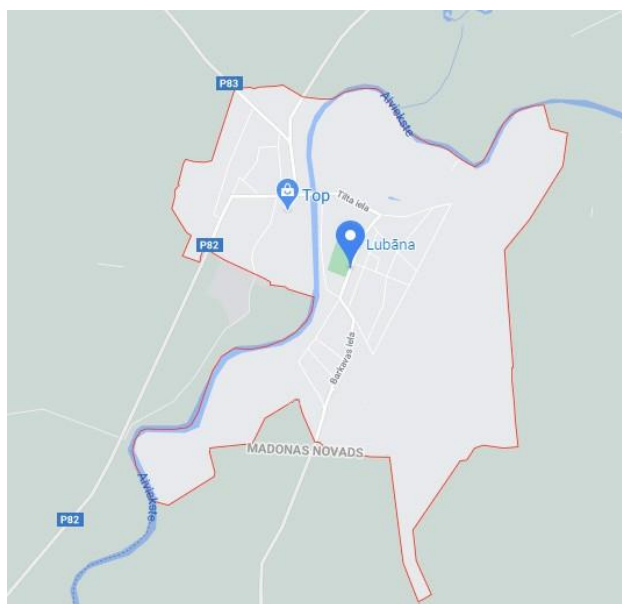

Lubānas pilsētas ģerbonis

VĒSTURE. Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Lubānas muižas centra, kas atradās Aiviekstes labajā krastā. 1926. gadā Lubānai (vēsturiskais nosaukums – Lubahn) piešķīra biezi apdzīvotas vietas (ciema) statusu, 1935. gadā izbūvēja Madonas – Lubānas dzelzceļa posmu. Lubānas muižas ēkas tika sagrautas 1944. gadā, kad pie Lubānas risinājās

sīvas kaujas. Pēc kara 1958. gadā Lubāna ieguva strādnieku ciemata, no 1961. gada – pilsētciemata statusu. 1992. gadā Lubānai piešķīra pilsētas tiesības. No 2007. gada Lubāna bija Lubānas novada centrs, taču 2021. gadā novads beidza pastāvēt un Lubānas pilsēta tika iekļauta Madonas novadā.

PILSĒTAS STRUKTŪRA. Lubāna atrodas Austrumlatvijas zemienu Lubāna ezera līdzenuma malā, Aiviekstes upes abos krastos, aptuveni 95 metrus virs jūras līmeņa. Pilsētas reljefs lielākoties līdzens, gar Aiviekstes upes senleju ir nelieli pauguri. Lubānas pilsētas teritorijai raksturīgs salīdzinoši liels neapbūvēto teritoriju īpatsvars – zemes zem ēkām un pagalmiem aizņem 6,1%, savukārt zem ceļiem 5,4% pilsētas teritorijas. Samērā lielas platības aizņem mežu teritorijas, kas veido 22,3% no pilsētas teritorijas. Kopā ar ūdeņu teritorijām, kas aizņem

Lubāna un tās robežas.⁹⁰

6,2% no pilsētas teritorijas redzams, ka dabas teritorijas veido būtisku pilsētas daļu. 7,4% no visas pilsētas teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes.⁹¹

CENTRS UN ROBEŽAS. Lubānas pilsēta atrodas Madonas novada austrumu daļā Aiviekstes upes krastos. Starp abiem upes krastiem ir izveidojusies ceļu struktūra, bet satiksmes galveno „mugurkaulu” veido Madonas,

⁹⁰ www.google.com/maps

⁹¹ Lubānas novada teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam I. sējums Paskaidrojuma raksts

Stacijas un Tilta ielas ar tiltu pār Aivieksti, kas savieno abas pilsētas puses. Pilsēta robežojas ar Madonas novada Indrānu pagastu un Ošupes pagastu. Attālums no Lubānas līdz Madonai – 41km, līdz Rīgai – 195km.

KULTŪRAS UN DABAS PIEMINEKĻI. Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis Lubānā ir Lubānas luterāņu baznīca (1872.gads), un tajā par valsts nozīmes mākslas pieminekļiem tiek atzīti baznīcas ērģeles un logu vitrāžas. Ievērojams objekts ir arī Lubānas dzelzceļa stacijas ēka, kas ir iekļauta Eiropas Industriālā mantojuma sarakstā.

SATIKSME. Lubānu šķērso divi reģionālie valsts autoceļi: Jaunkalsnava-Lubāna (P82) un Lubāna-Dzelzava (P83), kā arī valsts vietējie autoceļi Lubāna – Upatnieki (V842) un Barkava – Lubāna (V843).

PLATĪBA. Lubānas pilsētas platība ir 4,46km².⁹²

IEDZĪVOTĀJU SKAITS, kas deklarēti Lubānā 2021. gada sākumā –1581 cilvēki⁹³, savukārt iedzīvotāju blīvums uz vienu kvadrātkilometru ir 354,4 cilv./km².

UZŅĒMUMI, IESTĀDES, PAKALPOJUMI LUBĀNAS PILSĒTĀ:

Uzņēmējdarbība

- Atpūtas bāzes, viesu nami
- Automobiļu remonts, apkope
- Bioloģiskā lauksaimniecības pakalpojumi
- Degvielas, naftas produktu tirdzniecība
- Ēdināšanas pakalpojumi
- Grāmatu tirdzniecība
- Grāmatvedības pakalpojumi
- Kokapstrādes pakalpojumi
- Kokmateriālu tirdzniecība
- Lauksaimniecības pakalpojumi
- Lopkopība
- Makšķerēšanas piederumu tirdzniecība
- Mežizstrādes pakalpojumi
- Mežsaimniecības pakalpojumi
- Pārtikas preču tirdzniecība
- Rūpniecības un sadzīves preču tirdzniecība
- Sadzīves tehnikas tirdzniecība
- Santehnikas uzstādīšana un remonts
- Sēklu un stādu tirdzniecība
- Skaistumkopšanas pakalpojumi
- Veterinārijas pakalpojumi
- Ziedu, sēklu, stādu tirdzniecība

Sabiedriskās iestādes un pakalpojumi

- Lubānas pilsētas pārvalde
- Centralizētās siltumapgādes pakalpojumi
- Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
- Atkritumu apsaimniekošana

- Lubānas kultūras nams
- Lubānas bibliotēka
- Cesvaines, Lubānas un Varakļānu novadu apvienotā būvvalde (līdz 2021.gada jūnijam)
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Lubānas postenis
- Pasta nodaļa
- Lubānas jauniešu centrs

Sociālās iestādes un pakalpojumi

- Lubānas sociālais dienests
- Lubānas bāriņtiesa

Sabiedriskais transports

- Tiešā satiksme ar Madonu, Balviem, Rīgu, u.c.

Izglītības iestādes

- Lubānas vidusskola
- Lubānas PII "Rūķiši"
- Lubānas Mākslas skola

Veselības aprūpe

- Sociālā dienesta struktūrvienība "Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs" (plašs veselības aprūpes un pakalpojumu klāsts)
- Dienas stacionārs
- Ģimenes ārstu un ārstu-speciālistu prakses
- Zobārstniecības privātprakse
- Aptieka

92 Avots: RAIM, 2020.gads

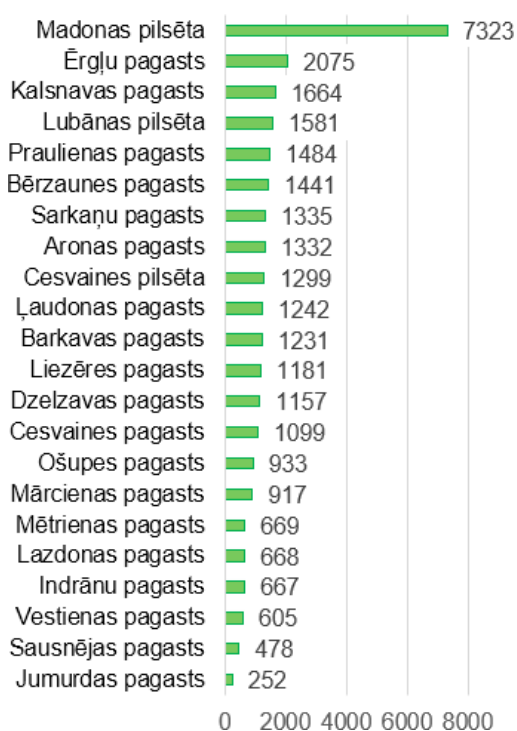
93 Avots: RAIM, 2020.gads

2. APDZĪVOJUMS UN IEDZĪVOTĀJI

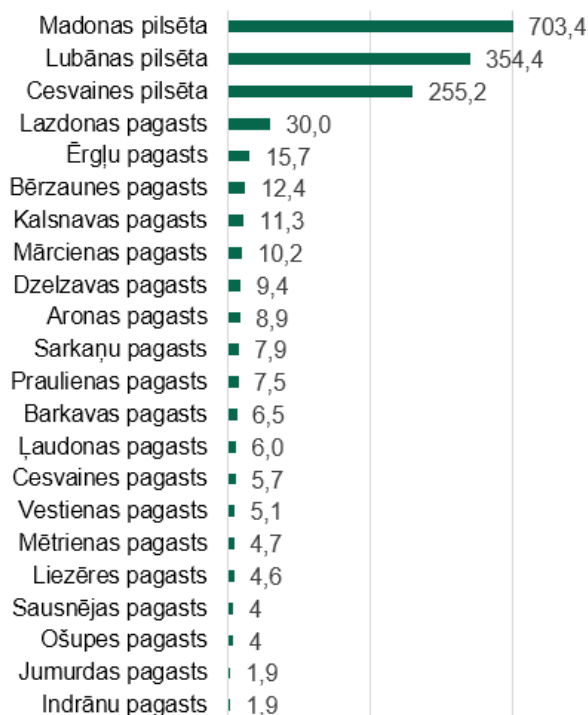
2.1. APDZĪVOJUMS

Liela daļa novada iedzīvotāju dzīvo Madonas pilsētā, kā arī Cesvaines un Lubānas pilsētā, kas ir izskaidrojams ar plašu pakalpojumu klāsta pieejamību, dzīvojamā fonda iespējām, infrastruktūru, darba iespējām, kā arī iz-

glītības un pārvaldes iestāžu tuvumu (skatīt **Attēlu 2.1.1.** un **Attēlu 2.1.2.**). Kopumā Madonas novada pilsētās dzīvo 33,1% iedzīvotāju, un pagastos – 66,9% iedzīvotāju.

Attēls 2.1.1. Iedzīvotāju skaita salīdzinājums pa pagastiem un pilsētām Madonas novadā 2020. gadā.⁹⁴

Attēls 2.1.2. Iedzīvotāju blīvuma salīdzinājums (cilvēki/km²) pa pagastiem un pilsētām Madonas novadā 2020. gadā.

2.2. IEDZĪVOTĀJU SKAITS, DZIMUMA UN VECUMA STRUKTŪRA

Saskaņā ar Pilsoneības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem, 2020. gada janvārī Madonas novadā (iekļaujot bij.Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) iedzīvotāju skaits bija 31218 cilvēki. Madonas novadā, tāpat kā lielākoties visā Latvijā, laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ir novērojams iedzīvotāju skaita kritums. Kopumā minētajā laika periodā deklarēto iedzīvotāju skaits novadā ir samazinājies par 10,1%. **Attēlā 2.2.1.** ir shematiski

parādīta apvienotā Madonas novada iedzīvotāju skaita samazināšanas dinamika, kā arī Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu iedzīvotāju skaita attiecība pret Madonas novada iedzīvotāju skaitu. Shēmā ir redzama Madonas novada iedzīvotāju procentuāls pieaugums attiecībā pret pārējo novadu iedzīvotāju skaita procentuālo samazināšanos (par pamatu ņemot apvienoto Madonas novadu, kas ir 100%).

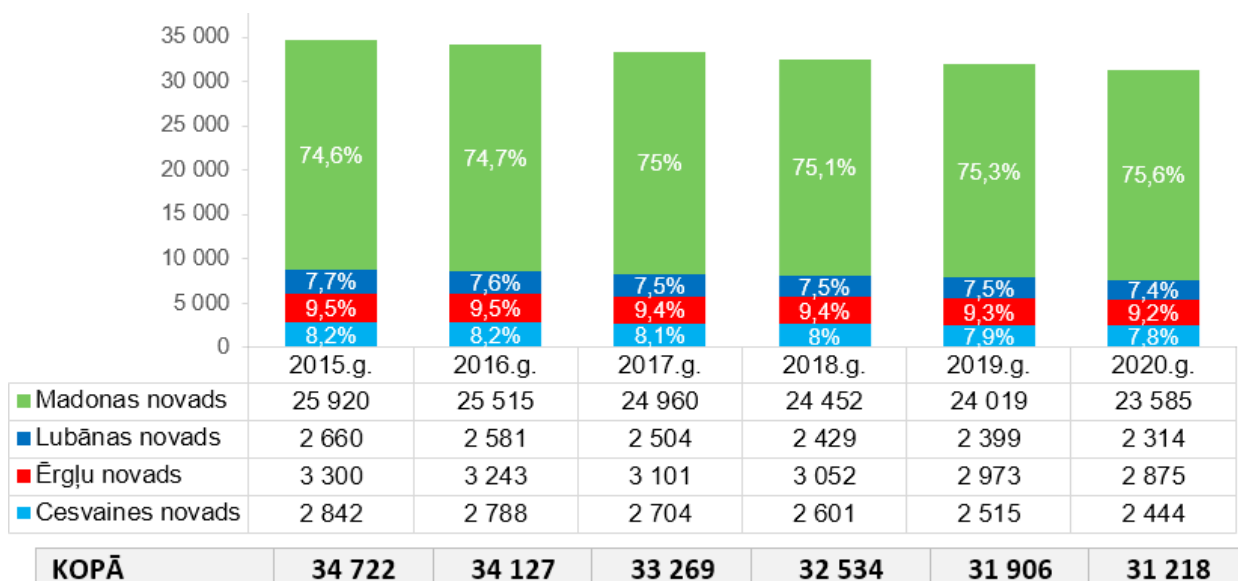
94 Avots: CSP, 2020.gads

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

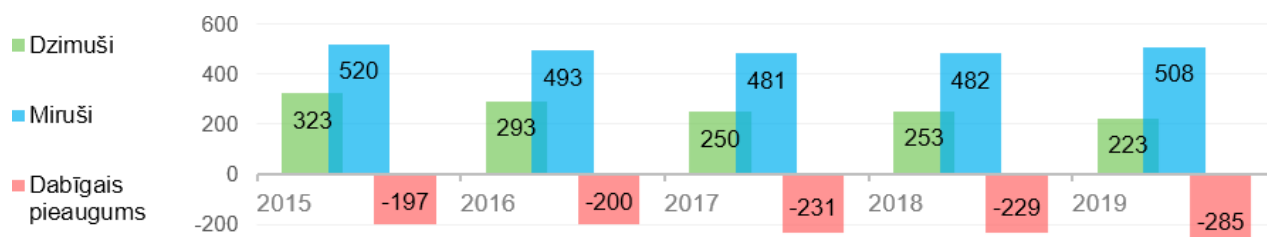
Saskaņā ar Pilsnības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem, 2021.gada janvārī Madonas novadā (iekļaujot bij.Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) iedzīvotāju skaits bija 30643 cilvēki. Madonas novadā, tāpat kā lielākoties visā Latvijā, laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ir novērojams iedzīvotāju skaita kritums. Kopumā minētajā laika periodā deklarēto iedzīvotāju skaits novadā ir samazinājies par 10,1%. Zemāk Attēlā 2.2.1. ir shematiski parādīta apvienotā Madonas novada iedzīvotāju skaita samazināšanas dinamika, kā arī Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu iedzīvotāju skaita attiecība pret

Madonas novada iedzīvotāju skaitu. Shēmā ir redzama Madonas novada iedzīvotāju procentuāls pieaugums attiecībā pret pārējo novadu iedzīvotāju skaita procentuālo samazināšanos (par pamatu ņemot apvienoto Madonas novadu, kas ir 100%).

Balstoties uz apvienotajiem aprēķiniem, kuros iekļauti Madonas novada, kā arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu, no 2015.gada līdz 2019.gadam Madonas novadā iedzīvotāju mirstība pārsniedza dzimstību, līdz ar to dabīgais pieaugums bija negatīvs (skat. **Attēlu 2.2.2.**).

Attēls 2.2.1. Madonas novada iedzīvotāju skaita dinamika (cilv.)⁹⁵ un apvienoto novadu iedzīvotāju skaita attiecība (%).

Attēls 2.2.2. Dzimstības un mirstības rādītāji Madonas novadā 2015.-2019. gadam.⁹⁶

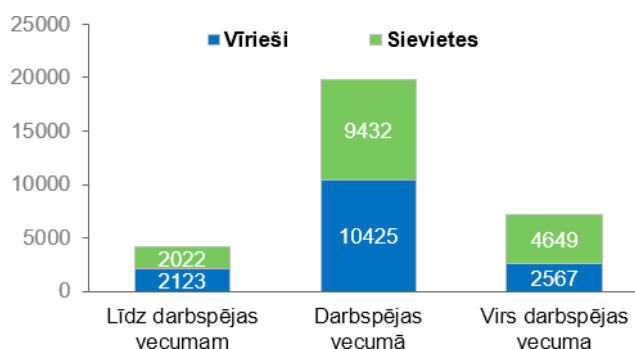
Madonas novadā 2020.gada janvārī dzīvoja 15115 vīrieši un 16103 sievietes. Līdz darbības vecumam un darbības vecumā vīriešu skaits pārsniedz sieviešu skaitu par 3,5%, savukārt virs darbības vecuma, līdzīgi kā visā Latvijā, sieviešu īpatsvars ir lielāks (attiecīgi 14,9% pret 8,2%), skat. **Attēlu 2.2.3.**

Kopumā Madonas novadā darbības vecumā uz 2020.gada janvāri bija 19223 iedzīvotāji, kas ir 61,6% no visiem novada iedzīvotājiem. Jāatzīmē, ka PMLP aprēķinos izmanto šādus kritērijus: darbības vecums no 15 gadiem; vecums virs darbības – no 63 gadiem.

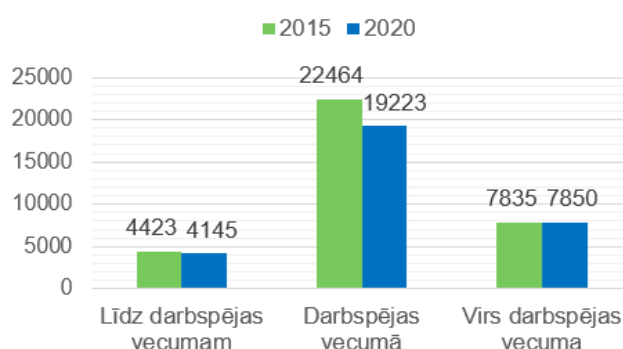
⁹⁵ Avots: RAIM, indeksētais periods: 01.01.2015.-01.01.2020.

⁹⁶ Avots: RAIM, PMLP (iekļaujot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu)

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Attēls 2.2.3. Iedzīvotāju dalījums pa dzimuma un vecuma kategorijām Madonas novadā 2020. gadā. ⁹⁷

Attēls 2.2.4. Iedzīvotāju skaits (cilv.) darbības vecuma kategorijās. ⁹⁸

Salīdzinot 2020.gada skaitliskos rādītājus ar 2015. gadu, Madonas novada iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam un darbības vecumā ir samazinājies: attiecīgi līdz darbības vecumam – par 9,4%, darbības vecumā – par 14,4%, savukārt virs darbības vecuma iedzīvotāju īpatsvars ir palielinājies par 10%, skat. **Attēlu 2.2.4.**

Vidējais mūža garums Madonas novadā 74,9 gadi: vīriešiem – 69,4 gadi, sievietēm 80,1 gads. Vidējā vecuma rādītājs ir pozitīvs, salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu 2015.gadā, kad vidējais vecums Madonas novadā bija 73,6 gadi: vīriešiem – 67,5 gadi, savukārt sievietēm – 79,7 gadi.⁹⁹

Madonas novada demogrāfiskā slodze jeb darbības vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu

skaitis attiecībā pret personu skaitu darbības vecumā 2020.gadā bija 651 uz 1000. Šis indekss novadā ir palielinājies kopš iepriekšējā attīstības plānošanas perioda 2015.gadā, kad tas bija 624 uz 1000.¹⁰⁰

VARAM izstrādātajā kartogrāfiskajā resursā <http://atr.kartes.lv> ir shematiski parādītas prognozējamās iedzīvotāju skaita izmaiņas, kas skars Madonas novadu 2030.gadā. Šie dati ir balstīti uz pēdējo gadu iedzīvotāju skaita izmaiņām pagastos un pilsētās. No šīs shēmas var secināt, ka visvairāk iedzīvotāju skaita samazinājums varētu skart bijušo Cesvaines novadu, Ošupes pagastu, Barkavas pagastu, kā arī bijušā Ērgļu novada Sausnējas pagastu. Tajos iedzīvotāju samazinājums ir prognozēts vairāk kā 25%.

Prognozējamās iedzīvotāju skaita pārmaiņas 2030. gadā (% pret 2018. gadu)

Attēls 2.2.5. Prognozētās iedzīvotāju skaita izmaiņas Madonas novadā 2030. gadā. ¹⁰¹

97 Avots: PMLP, 2020.gada 1.janvāris

98 Avots: PMLP, 2020.gada 1.janvāris

99 Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas gada pārskats, 2020.gads un 2015.gads. Aprēķinā nav iekļauti bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadi.

100 Avots: CSP, 2020. un 2015.gads (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus)

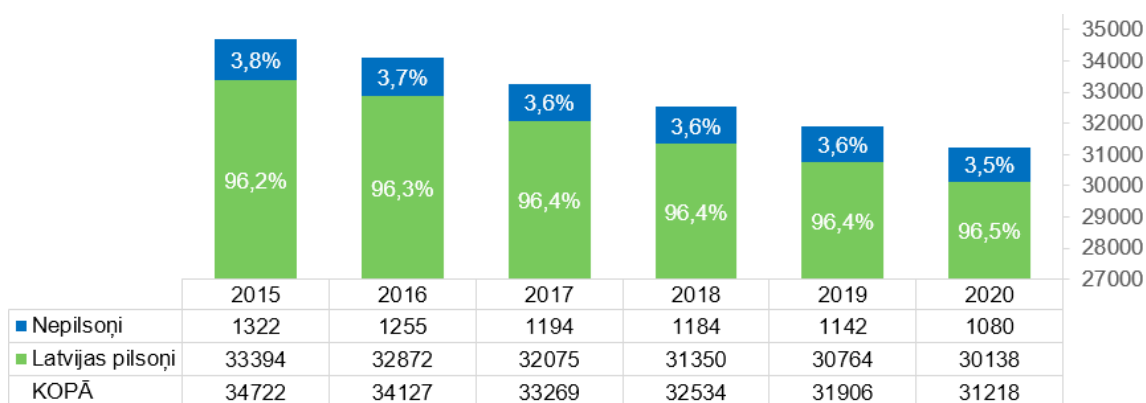
101 <http://atr.kartes.lv>

2.3. IEDZĪVOTĀJU NACIONĀLAIS SASTĀVS UN MIGRĀCIJAS DINAMIKA

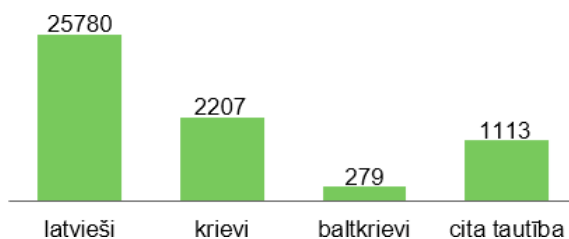
Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem, 2020. gada janvārī Madonas novadā (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) iedzīvotāju skaits bija 31218 cilvēki. Madonas novadā, tāpat kā lielākoties visā Latvijā, laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ir novērojams iedzīvotāju skaita kritums. Kopumā minētajā laika periodā deklarēto iedzīvotāju skaits novadā ir samazinājies par 10,1%. Latvijas pilsoņu un nepilsoņu proporcija Madonas novadā saglabājas gandrīz nemainīga (skat. **Attēlu 2.3.1.**).

Tāpat laikposmā no 2015. līdz 2019. gadam Madonas novadā izbraukušo iedzīvotāju skaits pārsniedza iebrukušo skaitu. Kopumā minētajā piecu gadu periodā no novada uz citu dzīvesvietu pārcēlās 2484 iedzīvotāji, savukārt uz dzīvi Madonas novadā apmetās 1342 iedzīvotāji, kā rezultātā arī migrācijas saldo šajā periodā ir negatīvs, skat. **Attēlu 2.3.3.**

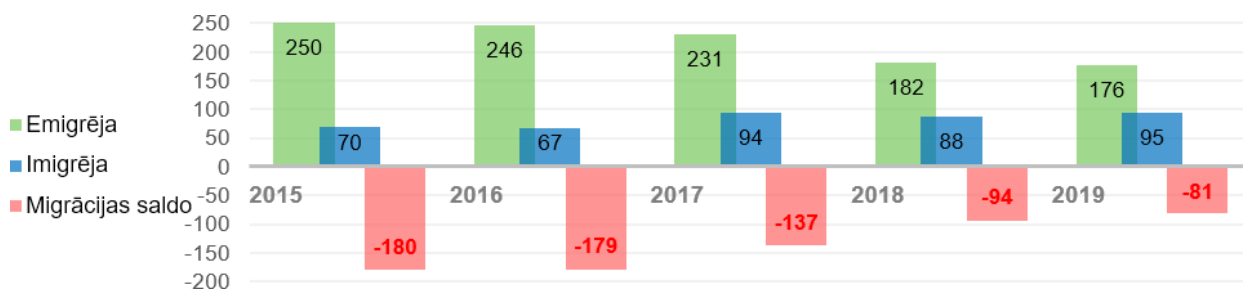
Pēc PMLP datiem, 2020. gadā visvairāk pārstāvētā tautība Madonas novadā ir latvieši (88,5%), tai seko krievi (7%), baltkrievi (0,9%) un citu tautību pārstāvji (3,6%), skat. **Attēlu 2.3.2.**

Attēls 2.3.1. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Madonas novadā no 2015. līdz 2020. gadam.¹⁰²

Attēls 2.3.2. Pārstāvēto tautību sadalījums Madonas novadā 2020. gada sākumā.¹⁰³

Attēls 2.3.3. Iedzīvotāju imigrācija un emigrācija Madonas novadā no 2015. līdz 2019. gadam.¹⁰⁴

102 Avots: PMLP (iekļaujot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu)

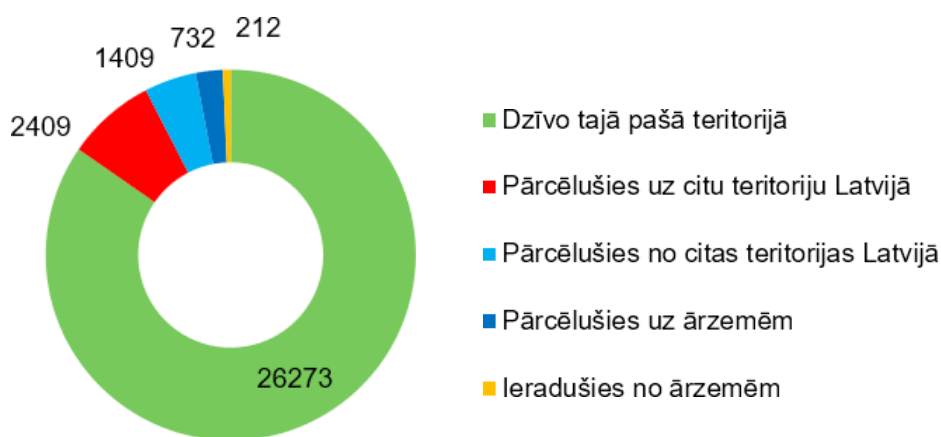
102 Avots: PMLP, 2020. gada sākums (iekļaujot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu)

104 Avots: CSP (iekļaujot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu)

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, faktiskā iedzīvotāju migrācijas dinamika laikposmā no 2016. līdz 2020.gadam parāda, ka vairākums (85%) Madonas novada (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) iedzīvotāju turpināja dzīvot novadā. Visvairāk izbraukušo cilvēku ir pārcēlušies uz citām Latvijas apdzīvotām vietām (8%), un nedaudz mazāk (4%) ir pārcēlušies no citām Latvijas apdzīvotām vietām uz Madonas novadu. Salīdzinoši neliels iedzīvotāju skaits ir aizbraukuši dzīvot ārpus Latvijas teritorijas (2%), kā arī ieradušies no ārvalstīm (1%), (skat. **Attēlu 2.3.4.**).

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) un Vidzemes plānošanas reģions ir uzsākuši

prioritārā pasākuma 2018.-2020. gadam "Pilotprojekts pašvaldībās remigrācijas veicināšanai "Reģionālās remigrācijas koordinators"" realizāciju, kā rezultātā ar Vidzemes reģionālā koordinatora atbalstu laikposmā no 2018. gada marta līdz 2020.gada jūnijam visā Vidzemes reģionā no ārvalstīm ir atgriezušies 310 cilvēki, un 978 cilvēkiem ir sniegtas padziļinātas konsultācijas un viņi ir sagatavoti atgriešanās procesam. Saskaņā ar Eiropas latviešu laikrakstu "Brīvā Latvija" pētījumu¹⁰⁷ lielākā daļa no šiem cilvēkiem ir apmetusies uz dzīvi Valmierā. Tai seko Valkas novads, tālāk Gulbenes, Alūksnes un Madonas novadi (neiekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas nov.).

Attēls 2.3.4. Madonas novada iedzīvotāju migrācijas virzieni, 2016.-2020.g.¹⁰⁶

3. VIDE UN DABAS RESURSI

3.1. ZEMES IZMANTOŠANA

Madonas novadā dominē sekojoši augsnes tipi: podzolaugsnes, podzolētās glejaugsnes un purva kūdraugsnes ar dominējošiem augsnes celmiežiem atbilstoši nogulumiežu izvietojumam dažādās vietās – grants, māls, smilšmāls, mālsmilts. Teritorijās, kur jau izsenis ir ierīkoti sakņu un augļu dārzi, ir izveidojušās kultūraugsnes ar samērā biezu augsnes trūdvielu horizontu (ap 40-60cm) – velēnu karbonātu augsnes vai velēnu vāji podzolētās augsnes. Teritorijās, kur kādreiz bijis mežs vai krūmājs, ir velēnu stipri podzolētā augsne. Reljefa pazeminājumos ir velēngleja un purvu augsnes, ko sekmīgi izmanto saimniecībā.¹⁰⁸

Saskaņā ar Valsts zemes dienesta datiem, Madonas novada teritorijas kopplatība uz 2021.gada 1.janvāri

bija 307029 ha (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus). Lielākais Madonas novada dabas resurss ir meži, kas aizņem vairāk kā pusi no novada teritorijas (51%). Lielas platības jeb 34% no novada teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamā zeme, skat. **Tabulu 3.1.1.**

Balstoties uz Valsts Zemes dienesta publicētajiem statistikas datiem, Madonas novada vidējā zemes kadastrālā vērtība ir EUR 0,44 par 1m² (zemes vienība – kadastrā reģistrēts norobežots zemesgabals, kam piešķirts kadastra apzīmējums. Kadastrālā vērtība neietver mežaudzes vērtību). Visaugstākā zemes kadastrālā vērtība ir Madonas pilsētā, savukārt viszemākā – Mārcienas pagastā, skat. **Tabulu 3.1.1.**

¹⁰⁶ <https://www.varam.gov.lv/lv/regionalais-remigracijas-atbalsts>

¹⁰⁷ www.brivalatvija.lv, pētījums "Diaspora un remigrācija: atziņas, pētījumi, secinājumi"

¹⁰⁸ Avots: Latvijas augsnes, nacionālā enciklopēdija. O.Nikodemuss (www.enciklopedija.lv)

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Zemes izmantošanas veids	Platība (ha)	Platība (%)
Mežs	155225	51%
Lauksaimniecības zeme	103468	34%
Purvs	10188	3%
Krūmājs	5554	2%
Ūdensobjektu zeme	13078	4%
Zeme zem ceļiem	6160	2%
Zeme zem ēkām un pagalmiem	3253	1%
Pārējās zemes	10103	3%

Tabula 3.1.1. Madonas novada zemes sadalījums tās lietošanas veidos.¹⁰⁹

ATVK kods	Administratīvā teritorija un teritoriālā iedalījuma vienība	Zemes vienību skaits (uz 01.01.2020)	Zemes vienību kopējā platība, kv.m (uz 01.01.2020)	Kadastrālo vērtību kopsumma, EUR (uz 01.01.2020)	Vidējā zemes kadastrālā vērtība par 1 kv.m., EUR (uz 01.01.2020)
700201	Madona	1 789	10 417 569	9 555 649	0,92
700250	Dzelzavas pagasts	1 367	122 505 603	6 348 001	0,52
705554	Ērgļu pagasts	1 425	131 277 507	6 279 532	0,48
700244	Barkavas pagasts	1 443	188 702 902	8 530 088	0,45
700242	Aronas pagasts	2 849	149 432 458	6 410 640	0,43
700262	Kalsnavas pagasts	1 539	146 556 282	6 354 903	0,43
700282	Ošupes pagasts	1 524	229 979 788	9 995 717	0,43
700827	Cesvaines pagasts	1 738	185 012 671	7 939 926	0,43
700286	Praulienas pagasts	1 974	196 054 369	8 222 588	0,42
700246	Bērzaunes pagasts	1 351	115 779 857	4 541 663	0,39
705592	Sausnējas pagasts	972	116 458 348	4 437 381	0,38
700270	Ļaudonas pagasts	2 116	204 063 178	7 582 899	0,37
700290	Sarkaņu pagasts	1 506	167 392 674	6 254 716	0,37
700268	Liezēres pagasts	2 036	254 816 647	9 168 081	0,36
700276	Mētrienas pagasts	1 149	140 003 129	4 492 667	0,32
700296	Vestienas pagasts	1 109	118 052 229	3 831 255	0,32
701458	Indrānu pagasts	1 419	342 247 200	9 887 967	0,29
705560	Jumurdas pagasts	684	129 957 132	3 786 154	0,29
701413	Lubāna	625	4 460 916	970 069	0,22
700807	Cesvaine	445	5 120 736	1 005 834	0,20
700266	Lazdonas pagasts	331	22 238 523	913 590	0,04
700274	Mārcienas pagasts	902	89 635 555	3 068 765	0,03
KOPĀ		30 293	3 070 165 273	129 578 085	0,42

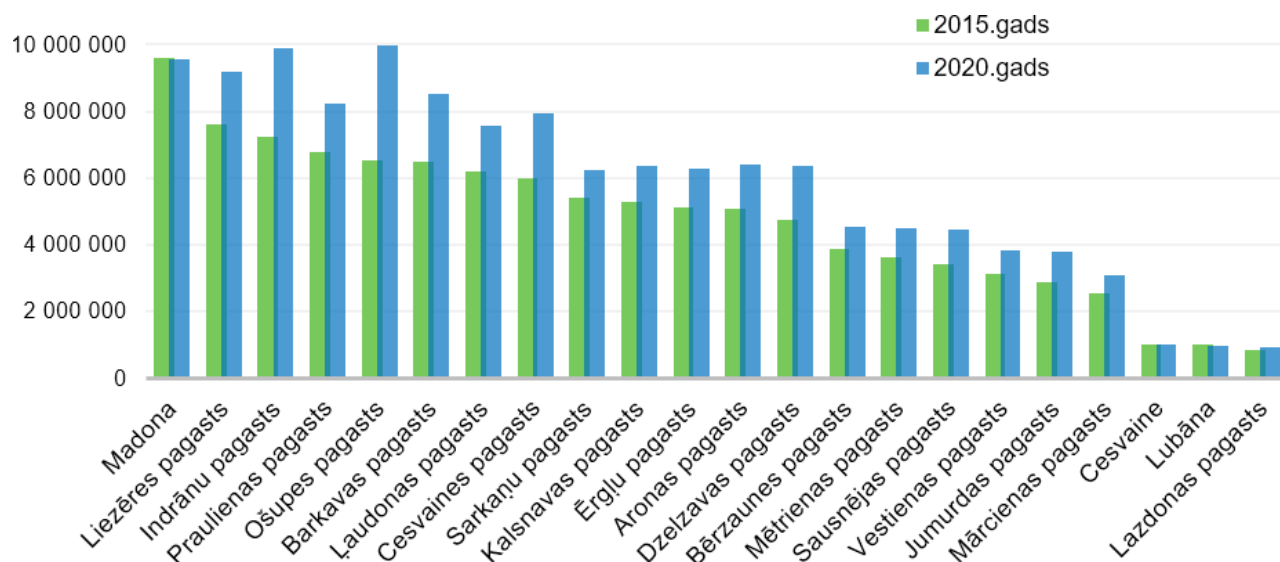
Tabula 3.1.1. Zemes vienību kadastrālā vērtība Madonas novadā, 2020. gads.¹¹⁰

109 Avots: VZD, 2018

110 Avots: VZD, 2020

Zemes kadastrālā vērtība, salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu, visā novadā lielākoties ir paaugstinājusies, izņemot Madonas pilsētu, kur vērojams neliels samazinājums par 0,32%, un Lubānas pilsētu, kur vērtība

samazinājās par 1,77%. Visstraujākais zemes kadastrālās vērtības pieaugums, salīdzinot ar 2015.gadu, ir vērojams Ošupes pagastā, kur zemes 1m² vidējā kadastrālā vērtība palielinājās par 34,9%, skat. **Attēlu 3.1.2.**

Attēls 3.1.2. Zemes vienību kadastrālās vērtības izmaiņu salīdzinājums Madonas novadā, 2015. un 2020. gads.¹¹¹

3.2. LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES

Madonas novada teritorijā Lubāna zemiņē izplatīta intensīvā lauksaimniecība – graudkopība un lopkopība, bet Vidzemes augstienes teritorijā pārsvarā ir attīstīta lopkopība. Vidzemes augstienē ir labi priekšnoteikumi bioloģiskai vai biodinamiskai lauksaimniecībai, t.sk., lopkopībai.

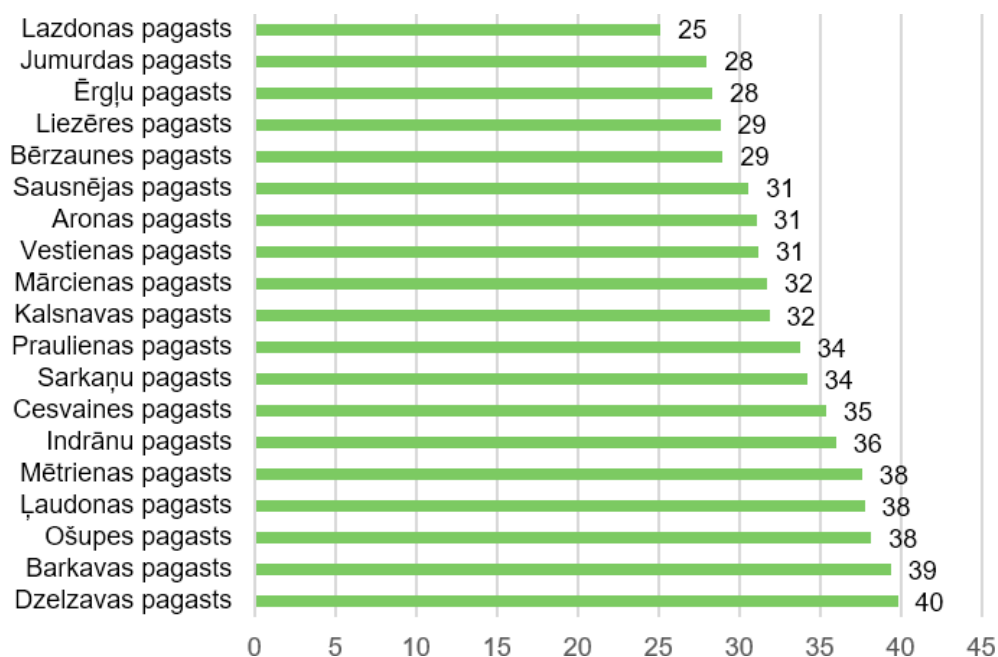
Madonas novadā lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 103 468 hektārus, un tam ir regresijas tendence. Pēc Valsts Zemes dienesta pieejamās informācijas (2014. gada aprēķins) lauksaimniecībā izmantojamās zemes bāzes vērtības Madonas novadā atšķiras atkarībā no augsnes auglības. Bagātīgākas un ražīgākas lauksaimniecības zemes ir koncentrētas Dzelzavas, Barkavas, Ošupes, Ļaudonas, Mētrienas un Indrānu pagastos,

skat. **Attēlu 3.2.1.** Tas izskaidrojams ar minēto pagastu tuvumu Lubāna līdzenumam, kā arī kūdras un purvu augsnēm.

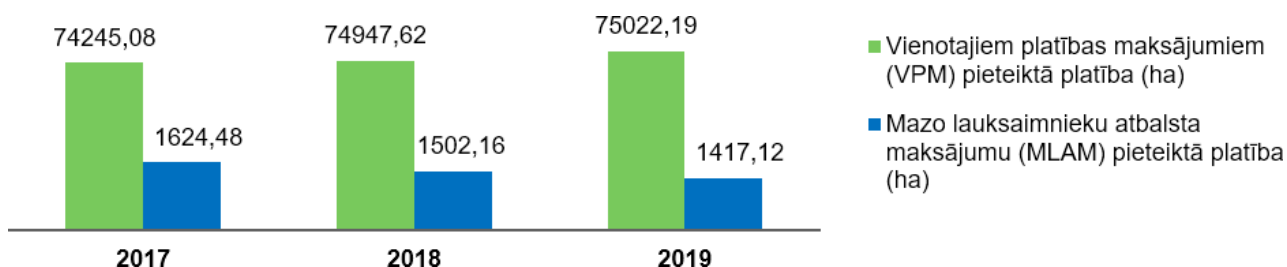
Lielākā daļa no lauksaimniecības zemēm ir meliorētas. Lielākoties meliorācija daudzviet veikta vairāk kā pirms 25 gadiem, līdz ar to daļā meliorācijas sistēmu pilnībā nepilda savas funkcijas.

Lauku atbalsta dienesta dati par deklarēto kultūraugu veidiem un platībām 2020. gadā liecina, ka vislielākais lauksaimniecības zemju hektāru skaits Madonas novadā tiek izmantots ilggadīgo zālāju audzēšanai, kam seko vasaras un ziemas kvieši, kā arī stiebrzāles un lopbarības zālaugi, ko audzē mājlopu barošanai.

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Attēls 3.2.1. Teritoriālo vienību vidējais svērtais lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitatīvais novērtējums ballēs.¹¹²

Attēls 3.2.2. VPL un MLAM pieteikto platību (ha) dinamika Madonas novadā 2016.-2019. gadā.¹¹³

Saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta sniegto informāciju, Madonas novadā (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) 2019.gadā 75022,19 ha jeb 96% no lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek iesniegti pieteikumi Eiropas Savienības platību maksājumiem (vienotais platību maksājums (VPM) un mazo lauksaimnieku atbalsta maksājums (MLAM)), kas liecina par lauksaim-

niecības zemes atbildīgu izmantošanu saskaņā ar ES direktīvām, skat. **Attēlu 3.2.2.**

Saskaņā ar www.kadastralavertiba.lv aprēķinātiem datiem, lauksaimniecības zemes vidējās darījumu cenas reģionā, kur atrodas Madonas novads, 2020.gada 1.pusgadā bija 2394 EUR/m², kas par 33,17% lielākas, nekā 2015. gadā.¹¹⁴

112 Avots: VZD, 2014.gads

113 Avots: LAD

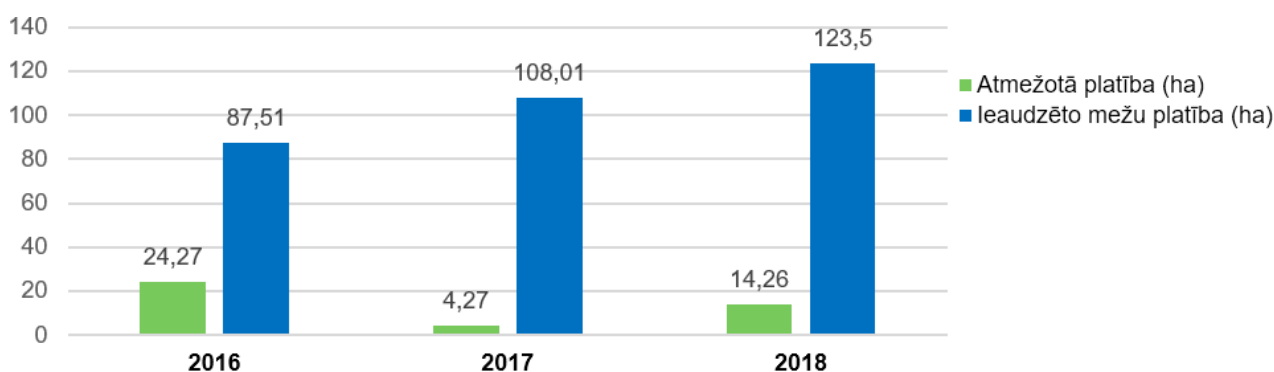
114 Avots: www.kadastralavertiba.lv

3.3. MEŽU TERITORIJAS

Madonas novadā dominē jauktie meži – priežu-sīklapju un egļu-sīklapju meži. Lubānas apkaimē ir sastopami arī sīklapju un sīklapju-platlapju meži. Novadā lielākajā daļā mežaudžu valdošās koku sugas ir skuju koki – prieķe un egle. Savukārt jaunaudzēs dominējošās sugas ir bērzs, egle un apse. Pēc mežu raksturojuma lielākoties sastopams pamata vēris un damaksnis.¹¹⁵

Mežu faktiskās teritorijas Madonas novadā aizņem

155 225 hektārus¹¹⁶ un šim skaitlim ir progresijas tendence. Šis pieaugums ir skaidrojams ar sistemātisku ikgadēju lauksaimnieciskās platības aizaugšana ar krūmiem, kā arī ar neizmantoto lauksaimniecības zemju apmežošanu. Pēc Valsts meža dienesta (turpmāk – VMD) datiem var secināt, ka Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Lubānas un Ērgļu novadus) pēdējos gados apmežotās platības ir vairāk kā atmežotās, skat. **Attēlu 3.3.1.**

Attēls 3.3.1. Atmežojamās un apmežojamās platības (ha) Madonas novadā no 2016. līdz 2018. gadam.¹¹⁷

3.4. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes informāciju, Madonas novadā ir 19 īpaši aizsargājamās NATURA2000 dabas teritorijas, tai skaitā divi no četriem Latvijā esošiem dabas rezervātiem, 5 dabas parki, 1 ainavu apvidus un 8 dabas liegumi:

VESTIENAS AIZSARGĀJAMO AINAVU APVIDUS

Aizsargājamā teritorija ir dibināta 1997. gadā, lai saglabātu un aizsargātu Vidzemes augstienes raksturīgo ainavu un dabas kompleksu daudzveidību.

Teritorija aizņem 27 150 ha un pilnībā ietilpst Madonas novada Ērgļu, Jumurdas, Vestienas, Aronas un Bērzaunes pagastos. Aizsargājamo ainavu apvidus „Vestiena” ietver Vidzemes augstienes centrālo daļu ar Latvijas augstāko virsotni – Gaiziņkalnu, kā arī citus apkārtējos lielpaugurus, kuru augstums pārsniedz 270 m vjl. (Sirdskalns, Abrienas kalns, Bolēnu kalns u.c.). Te-

ritoriņā ietilpst gan ainaviski, gan bioloģiski vērtīga Vestienas ezeru grupa – Kāla ezers, Talejas ezers, Ilziņas ezers u.c.

DABAS LIEGUMS „KĀLA EZERA SALAS”

Dabas liegums atrodas Vestienas pagastā un ietilpst Vestienas aizsargājamo ainavu apvidū. Kāla ezera platība 4,07 km², bet kopā ar salām – 4,36 km². Vidējais ezera dziļums 5,3 m, lielākais dziļums 14,8 m. Tajā atrodas 5 aizsargājamas salas. Visas salas 27,2 ha platībā valsts aizsardzībā atrodas kopš 1957. gada. Kopš 1977. gada valsts aizsardzībā ir Kāla ezera salu botāniskais liegums 26 ha platībā.

KRUSTKALNU DABAS REZERVĀTS

Krustkalnu dabas rezervāts ir dibināts 1977. gada 15. aprīlī, tā platība ir 2978 ha (t.sk., ar mežiem apauguši 2659 ha, pļavas – 104 ha, ūdenstilpnes – 82 ha un pur-

115 Avots: Mežu ekosistēmas Latvijā, nacionālā enciklopēdija. D.Tjarve, A.Piterāns (www.enciklopedija.lv)

116 Avots: VZD, 2018

117 Avots: VMD, RAIM

vainas vietas – 70 ha). Krustkalnu rezervāts atrodas Madonas novada Ļaudonas un Mārcienas pagastā. Rezervāts izveidots, lai aizsargātu Latvijai raksturīgo mežu un ūdeņu ekosistēmu kompleksa bioloģisko daudzveidību, skujkoku mežus uz osveida reljefa formām, ar saldūdens kaļķiem saistītos biotopus un sugas, kā arī rezervāta ainavu un kultūrvēsturiskās vērtības.

DABAS PARKS „KUJA”

Dabas parks atrodas Madonas novada Praulienas, Sarkaņu un Indrānu pagastos. Dabas parks izveidots 2004. gadā putnu aizsardzībai. Tā teritorija aizņem 10 788 ha. Teritorija ir ar izcili augstu putnu faunas daudzveidību un starptautiski nozīmīgām Putnu direktīvas un Latvijas īpaši aizsargājamo sugu populācijām. Teritorijā ir konstatētas 32 aizsargājamas putnu sugas. Nozīmīgāks ir mazais ērglis (lielākais zināmais ligzdojošo pāru blīvums ne tikai Latvijā, bet visā sugas izplatības areālā), ķikuts, mazais ormanītis un purva pūce.

DABAS PARKS “GAIZIŅKALNS”

Dabas parks “Gaiziņkalns” pilnībā ietilpst Madonas novada Vestienas, Bērzaunes un Aronas pagastos. Dabas parks “Gaiziņkalns” (2026 ha, dibināts 1957. gadā) ir veidots, lai aizsargātu raksturīgo Vidzemes augstienes ainavu pauguraino reljefu un ezerus, to dabas un kultūras vērtības. Tā tiek definēta kā izcili ainaviska teritorija ar raksturīgo Vidzemes augstienes ainavu. Gaiziņkalnā atrodas 1 no 16 Latvijas teritorijā esošajiem “Strūves ģeodēziskā loka” punktiem.

TEIČU REZERVĀTS

Teiču rezervāta daļa atrodas Madonas novada Barkavas un Mētrienas pagastos. Tā platība ir 19649 ha, t.sk. galvenie biotopi aizņem: purvs – 14074 ha jeb 72%, mežs – 4649 ha jeb 24%, ūdenstilpes – 411 ha jeb 2%, pļavas – 234 ha jeb 1%, pārējais – 281 ha jeb 1%. Tūkstošiem gadu laikā purvā uzkrājies kūdras slānis vidēji 5-7 m, tas kopā ar tajā esošo ūdeni nodrošina tuvējai apkārtni īpašu hidroloģisko režīmu un mikroklimatu. Teiču purva masīvs kopā ar Pelečāres purvu kopš 1995.gada ir iekļauts Ramsāres konvencijas starptautiski nozīmīgo mitrāju sarakstā un Eiropā putniem nozīmīgo vietu sarakstā.

DABAS LIEGUMS „LUBĀNA MITRĀJS”

Dabas lieguma daļa atrodas Madonas novada Barkavas, Ošupes un Indrānu pagastos. Dabas liegums

„Lubāna mitrājs” ir unikāls Eiropas un pasaules nozīmes dabas komplekss ar izcili nozīmi daudzu īpaši aizsargājamo sugu populāciju un biotopu saglabāšanai. Tas ir Izveidots 1999. gadā ar mērķi aizsargāt unikālo, bioloģiski daudzveidīgo mežu kompleksu, reto sugu atradnes un ainavu daudzveidību. Dabas lieguma teritorijas kopplatība ir 4663 hektāri. Pededzes lejteces dabas liegumā saglabājušies meži uz slapjām minerālaugsnēm un kūdras augsnēm – slapjais vēris, gārša, dumbrājs, liekņa, niedrājs. Vietām saglabājušies primārie meži – ozolu un ošu gārša. Teritorija ietver Pededzes palieni ar ozolu audzēm un parkveida pļavām, kur nozīmīgā skaitā ligzdo tādas putnu sugas kā urālpūce, mazais ērglis, vidējais dzenis, baltmugurdzenis, grieze, melnā dzilna, pelēkā dzilna, sila cīrulis u.c. Kopumā teritorijā novērotas 224 putnu sugas, no tām 185 šeit ligzdo.

DABAS PARKS “OGRES IELEJA”

Kopējā dabas parka platība ir 7 516 ha, Ērgļu un Sausnējas pagastu teritorijā atrodas 1 562,8 ha (20,8%). Dabas parks ir izveidots, lai aizsargātu Ogres ieleju – vienu no nozīmīgākajām neregulētu upju ielejām Latvijā. Šeit atrodami Latvijā ļoti reti biotopi (piemēram, parkveida pļavas, upju straujtecēs, jaukti ozolu, gobu un ošu meži), retas augu un dzīvnieku sugas.

DABAS PARKS “AIVIEKSTES PALIENE”

Dabas parks atrodas Madonas novada Ļaudonas, Praulienas un Mētrienas pagastos. Teritorija iekļauta Eiropas putniem nozīmīgo vietu sarakstā, tajā konstatētas nozīmīgas dabas vērtības – upju palieņu pļavas ar vairākām aizsargājamo augu atradnēm (mānīgā knīdija, jumstiņu gladiola, Sibīrijas skalbe, dzegužpirkstītes) un daudzām aizsargājamo putnu sugām. Nozīmīga ligzdojošo griežu un caurceļojošo ziemeļu gulbju, mazo gulbju, mazo gauru koncentrācijas vieta.

DABAS PARKS “DRIKSNAS SILS”

Teritorija atrodas Madonas novada Ļaudonas pagastā. Tā ir izveidota, lai saglabātu 6 ES Biotopu direktīvas 1. pielikuma biotopus, 2 Latvijā aizsargājamus biotopus, 3 Eiropā aizsargājamas augu sugu atradnes un 10 Latvijā retas augu sugas, kas reprezentē Austrumlatvijas sauso priežu mežu floru. Teritorija ir viena no nedaudzajām vietām valstī, kur sastop sausieņu priežu mežus, kas izveidojušies uz osiem vai osveida vaļņiem. Te sastopama šim biotopam raksturīga augu suga – meža silpurene, kas aug kopā ar citām gaismas prasīgām mežu sugām un veido

īpašas, osu mežiem raksturīgas augu sabiedrības ar gar-
kāta ģipseni, zāļlapu smiltēni, Ruiša pūkgalvi, šaurlapu
lakaci. Teritorijā ir bagātīga augu sugas plavas linlapes
atradne, kas ir viena no Latvijā zināmajām 5 atradnēm.

DABAS LIEGUMS „NESAULES KALNS”

Atrodas Madonas novada Aronas pagastā. Viena no
augstākajām un ainaviskākajām Vidzemes augstienes
virsošnēm. Kalna nogāzes klāj egļu meži. Sastopami 3 ES
Biotopu direktīvas prioritārie biotopi: boreālie meži,
purvaini meži, melnalkšņu staignāji.

DABAS LIEGUMS „JUMURDAS EZERS”

Teritorija atrodas Jumurdas pagastā, un tā ir izvei-
dota, lai aizsargātu Jumurdas ezeru ar tam raksturīgo
apkārtni – Vidzemes augstienes ainavu un ezera salas.
Salas klāj platlapju meži, kas ir ES Biotopu direktīvas
biotops. Nozīmīga eitrofu ezeru aizsardzības vieta. Ezeru
ietver lapkoku un jauktu koku meži un lauksaimniecības
zemes.

DABAS LIEGUMA „PALŠU PURVS” DAĻA

Dabas lieguma daļa atrodas Jumurdas pagastā.
Lielākais purvu komplekss Vidzemes augstienes ģeo-
botāniskajā rajonā. Rietumu tipa augstais purvs ar ciņu
mazmeldru. Teritorijā ir distrofi ezeri un purvaini priežu
meži. Nozīmīga teritorija ES Putnu direktīvas sugu aiz-
sardzībai, sastopamas tādas putnu sugas kā baltpiers
zoss, rubenis, mežzirbe, dzērve, ķivīte, dzeltenais tārtiņš,
upes tārtiņš, lietuvainis u.c.

DABAS LIEGUMS „ILZIŅA EZERS”

Ezers atrodas Madonas novada Vestienas pagastā
un ietilpst Vestienas aizsargājamo ainavu apvidū. Ezera
platība 22,2 ha, tā vidējais dziļums 2,0 m, bet lielākais
dziļums 5,3 m. Liegums raksturojas ar krāšņu paugurai-
nu ainavu. Ezerā periodiski uzpeld kūdras salas.

DABAS LIEGUMS “VESETAS PALIENES PURVS”

Daļa dabas lieguma atrodas Madonas novada

Kalsnavas pagastā. Teritorija ietver zāļu un pārejas pur-
vus gar Vesetas upi. Nozīmīga pārejas purva, kas veido-
jies upes palienē, aizsardzības vieta. Konstatētas vairāks
ES Biotopu direktīvas augu sugas, piemēram, dzeltenā
akmeņlauzīte, Lēzeļa lipare u.c.

DABAS LIEGUMS „LIELSALAS PURVS”

Dabas liegums atrodas Madonas novada Barkavas
pagastā. Nozīmīga purvaino mežu aizsardzības vieta.
Austrumu tipa augstais purvs ar ārkausa kasandru. Pie-
mērota barošanās un uzturēšanās vieta vilkiem, pārvieto-
joties starp Lubānas mitrājiem un Teiču purvu.

DABAS LIEGUMS „BARKAVAS OZOLU AUDZE”

Daļa teritorijas atrodas Madonas novada Barkavas
pagastā, un tā ir izveidota, lai aizsargātu Latvijā un Eiropā
retu biotopu – jaukti ozolu, gobu, ošu meži upju palienēs.

DABAS LIEGUMS „EIDUKU PURVS”

Dabas liegums skar nelielu Madonas novada Mēt-
rienas pagasta daļu. Teritorijas galvenās vērtības ir ne-
skarts augstais purvs, pārejas purvi un slīkšņas, purvaini
meži un distrofs ezers. No ES Putnu direktīvas sugām
sastopams – rubenis, dzelteneis tārtiņš, purva tilbīte,
urālpūce, vakarlēpis.

DABAS LIEGUMS „KAPU EZERS”

Dabas liegums atrodas Madonas novada Indrānu
pagastā. Nozīmīga vieta ES Biotopu direktīvas 1. pieliku-
ma biotopa – oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrības
barības vielām nabadzīgās ūdenstilpēs un to krastmalās
– saglabāšanā. Sastopami 3 Latvijā aizsargājami biotopi –
ezereņu audzes ezeros, ežgalvīšu audzes ezeros, sīkās
lēpes audzes ezeros. Viens no retajiem dzidrūdēns eze-
riem valstī, kur nav izteikta rekreācijas ietekme.

Nevienas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas nav
Cesvaines, Dzelzavas, Lazdonas un Liezēres pagastā, kā
arī Madonas, Cesvaines un Lubānas pilsētas administra-
tīvajā teritorijā.

2.1. DERĪGIE IZRAKTEŅI

Madonas novada galvenie cietie derīgie izrakteņi ir smilts, grants, kūdra un dolomīts, savukārt Lubāna līdzenumā ir sastopams arī sapropelis. Tāpat zemes dziļēs atrodas māla, saldūdens kaļķa, dolomīta un minerālo krāsnes krājumi. **Tabulā Nr. 3.5.1.** ir uzskaitītas visas

Madonas novada atradnes ar aktīvām licencēm, kur notiek derīgo izrakteņu ieguve.

Biežāk sastopamie derīgie izrakteņi (smilts, smilts-grants) tiek izmantoti ceļu remontam un būvniecībai, kā arī asfalta un betona ražošanai.

Atradnes nosaukums	Atrašanās vieta	Derīgo izrakteņu veids	Atļaujas saņēmējs	Atļaujas izsniegšanas datums	Atļaujas derīguma termiņš
“Puisēni”	Mārcienas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA “SCHWENK Latvija”	14.09.2020.	03.01.2025.
“Riekstiņi”	Aronas paga.	Smilts - grants un smilts	SIA “Vidzemes karjeri”	20.08.2020.	05.09.2042.
“Zāģukalns”	Dzelzavas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA “Bērzaunes komunālais uzņēmums”	11.10.2019.	08.08.2044.
“Saulkrasti”	Liezēres pag.	Smilts - grants un smilts	SIA „Vecpiebalgas kompānija”	20.09.2018.	01.02.2028.
“Ceļinieki”	Lazdonas pag.	Smilts - grants un smilts	VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs”	06.09.2018.	12.06.2043.
“Riekstiņi”	Aronas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA „Karjeru Serviss”	01.12.2017.	05.09.2042.
Biksēre, “Cīruļkalns”	Sarkaņu pag.	Smilts - grants un smilts	SIA „SONĀTE”	26.10.2017.	22.08.2042.
“Apšēni”	Ļaudonas pag.	Smilts - grants	AS „Latvijas valsts meži”	23.03.2017.	20.07.2041.
“Sauls iela”	Madonas pils.	Smilts - grants un smilts	SIA “Bērzaunes komunālais uzņēmums”	29.01.2016.	10.11.2040.
“Biksēre-2”	Sarkaņu pag.	Smilts - grants	AS „Latvijas valsts meži”	28.12.2015.	29.11.2040.
“Druķi”	Lazdonas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA “Madonas ceļu būves”	27.11.2015.	03.11.2040.
“Šmecene-2015.g.”	Lazdonas pag.	Smilts - grants	AS „Latvijas valsts meži”	28.09.2015.	02.06.2040.
„Pauliņi”	Kalsnavas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA „DekoGeoBalts”	20.08.2014.	22.04.2039.
„Vidus Zemturi 2”	Ļaudonas pag.	Smilts - grants un smilts	Mikus Kravalis	08.05.2014.	10.02.2024.
Biksēre, „Grantskalni”	Sarkaņu pag.	Smilts - grants un smilts	Ansīs Vārsbergs	28.03.2014.	09.01.2022.
„Kalna Ruņģi”	Sarkaņu pag.	Smilts - grants	VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs”	20.03.2014.	03.04.2038.
„Kļaviņi”	Mārcienas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA “SCHWENK Latvija”	06.01.2014.	28.10.2038.
“Ielejas-Plienijas”	Mārcienas pag.	Smilts - grants un smilts	SIA “Bērzaunes komunālais uzņēmums”	10.04.2013.	18.12.2022.
„Sietiņi”	Ļaudonas pag.	Smilts - grants un smilts	Dainis Portnovs	12.03.2010.	27.12.2034.
“Olgas”, Dzelzavas pag. Praulienas pag.	Indrānu pag.	Kūdra	SIA „Cesvaines kūdra”	27.09.2000.	31.07.2025.
“Saikava”	Praulienas pag.	Dolomīts	SIA “EG Īpašumi”	08.06.2018	07.06.2043
“Zelgauska 2”	Aronas pag.	Smilts - grants un smilts	Madonas novada pašvaldība	09.01.2013	22.07.2022
“Saukas purvs”	Barkavas pag.	Kūdra	SIA “Saukas kūdra”	01.02.2011	09.09.2028
“Sauls iela”	Madonas pils.	Smilts - grants un smilts	Madonas novada pašvaldība	30.07.2010	29.07.2030
“Karjers”	Jumurdas pag.	Smilts - grants, smilts, smilšmāls	Ērgļu novada pašvaldība	29.11.2016	28.11.2041
“Minerālšķūnis”	Cesvaines pag.	Smilts - grants un smilts	Cesvaines novada dome	04.12.2019	03.12.2044
“Aizsils”	Cesvaines pag.	Smilts	Cesvaines novada dome	02.10.2018	01.10.2043
“Jērēni”	Sausnējas pag.	Smilts-grants un smilts	AS “Latvijas valsts meži”	30.07.2015.	18.03.2040.
“Vīdoti”	Sausnējas pag.	smilts-grants un smilts	SIA “SIM”	27.08.2015.	25.06.2040.
“Zaļumi”	Ērgļu pag.	smilts-grants un smilts	SIA “3Dpro”	23.03.2017.	01.03.2042.
“Jumurda”	Jumurdas pag.	smilts-grants un smilts	VAS “Latvijas autoceļu uzturētājs”	21.08.2018.	31.12.2027.
“Lāči”	Cesvaines pag.	smilts-grants un smilts	Staņislavs Gžibovskis	22.10.2010.	06.10.2020.

Tabula 3.5.1. Derīgo izrakteņu ieguves atļaujas Madonas novadā, 2020. g.¹¹⁸

3.7. PAZEMES ŪDENS RESURSI

Madonas novadā ir liels kvartāra nogulumu segas biežums, kas daudzviet pārsniedz 90m. Novadu raksturo daudzveidīgas izcelsmes kvartāra nogulumu – morēna, fluvioglaciālie, limnoglaciālie, limniskie, aluviālie un purvu nogulumu. Zem kvartāra iežiem iegūj augšdevona nogulumu, kam ir būtiska nozīme novada saimnieciskajā darbībā, jo tos izmanto gan artēziskā dzeramā ūdens ieguvei, gan cieta derīgo izrakteņu ieguvei (dolomīts).

Turpinājumā iezīmēti Madonas novada ūdens ieguves pazemes slāņi, kas caurvada un filtrē gruntsūdeņus pirms to nonākšanas lietošanā. Par atskaites punktiem tika ņemtas reljefā atšķirīgās apdzīvotās vietas, kas atrodas pa novada perimetru, kā arī Madonas pilsēta, kas ir lielākais ūdens ieguves un patēriņa centrs novadā.¹¹⁹

MADONA

Pilsētas reljefu veido nelieli morēnu pauguri ar relatīvo augstumu 8-12m. To sastāvā noteiktā kārtībā nogulsējušies nogulumieži: māls, smilts, grants, oļi. Zemes virskārtu klāj kvartāra nogulumiežu sega, kura ir dažāda biezuma. Līdz 3m dziļumā sastopams smilšains māls, līdz 20m dziļumā – grants un smilts ar oļiem, līdz 53m dziļumā sastopams pamatiezis – dolomītmerģelis un pelēks dolomīts. Pazemes ūdeņi ietilpst Pļaviņu-Daugavas ūdens horizontā un tiek izmantoti pilsētas centralizētajai ūdensapgādei.

ĒRĢĻI

Gruntsūdeņi izplatīti visos kvartāra augšējās, smilšainajos nogulumos. Ūdens horizonti ir savstarpēji saistīti un veido vienotu kvartāra ūdens kompleksu. Kvartāra augšējo, smilšaino nogulumu pamatnē parasti atrodas ūdeņi vāji caurlaidīgi morēnas smilšmāli un mālsmilts, dažos iecirkņos arī limnoglaciālie māli un aleirīti. Minētie nogulumu atdala kvartāra un pirmskvartāra nogulumu ūdens kompleksus. Atsevišķos iecirkņos šī sprostsliņā nav un gruntsūdeņi ir hidrauliski saistīti ar artēziskiem ūdeņiem. Augstienē morēnu nogulumu izplatīti jau no zemes virsmas. Šādos iecirkņos sastopami tikai sporādiskie gruntsūdeņi un to resursi ir niecīgi. Kvartāra smilšaino nogulumu biežums nepārsniedz 5–10 metrus. Artēziskie ūdeņi saistīti ar kvartāra starpmorēnu nogulumu un

dažāda vecuma pirmskvartāra iežiem. Artēziskie ūdeņi atrodas smilšaino nogulumu porās un karbonātisko iežu plaisās un kavernās. Vidzemes augstienē dolomīti un kaļķakmeņi ir stipri plaisaini un kavernozi, tiem raksturīga labas filtrācijas īpašības.

ĻAUDONA

Ūdensapgādei galvenokārt tiek izmantoti augšdevona Pļaviņu-Daugavas ūdens kompleksa spiedūdeņi (artēziskie ūdeņi). Grodu akas dzeramais ūdens tiek iegūts no gruntsūdeņiem. Galvenais artēzisko ūdeņu dabiskais aizsargātības rādītājs ir ūdensnecaurlaidīga slāņa biezums (g.k. māla slānis). Pļaviņu-Daugavas ūdens horizontu veido dolomīts, kurš mijas ar mālu, merģeli, šķērsgriezuma vidusdaļa – arī ar ģipsi. Horizonta biezums mainās no 50-80 metriem, to raksturo augsta ūdensbagātība, urbumu debiti svārstās no 1,0-28,3 l/sek.

LUBĀNA

Ģeoloģisko griezumu raksturo plāns kvartāra nogulumu slānis, virs kura iegulusi devona dolomīti un dolomīta merģeļi. Kvartāra nogulumu biežums šajā teritorijā ir niecīgs – robežās no dažiem metriem līdz maksimāli 20m. Kvartāra nogulumu, galvenokārt, sastāv no morēnas smilšmāliem, kurus pārklāj limnoglaciāls māls un smilšmāls. Teritorijas esošo pamatni veido augšdevona Ogres formācijas māli, dolomīti un dolomīta merģeļi.

CESVAINE

Gruntsūdeņi atrodas 0,2–5,0m dziļuma no zemes virsmas. Tās augšējo daļu veido tehnogēnie nogulumu – smiltis un morēnas smilšmāls ar grants un oļu piejaukumu. Biogēnie nogulumu – labi sadalījusies kūdra izplatīti lokāli 2,8 m dziļuma no zemes virsmas, slāņa biezums 1,0 m. Limniskie nogulumu – minerālās dūņas un smilšmāls ir zem tehnogēnajiem nogulumu 0,2–0,9 m bieža starpsliņā veidā. Atsevišķās vietās ir limnoglaciālie nogulumu – vidēji blīva smalka smilts. Zem iepriekšminētajiem iežiem iegūj glaciālie nogulumu – mīksti – sīksti plastiskas konsistences morēnas smilšmāls ar grants un oļu piejaukumu 10–15% robežās.

3.8. GAISA UN ŪDENS KVALITĀTE

Madonas novada teritorijā nav lielu ražojošu rūpniecisko uzņēmumu, salīdzinoši neliela autoceļu noslodze, nelielas lokālas, ar koksni kurināmās katlu mājas nerada būtiskus draudus gaisa kvalitātei.

Gaisa piesārņojošo vielu lielāko emisiju Madonas novadā rada stacionārie piesārņojuma avoti ar gaisa piesārņojumu emitējošām iekārtām – katlu mājas, kokapstrādes uzņēmumi, degvielas uzpildes stacijas, u.c. Lielākie atmosfēras piesārņotāji novadā ir centralizētās siltumapgādes katlu mājas un individuālo māju apkure. Arī transportlīdzekļu intensīvās plūsmas vietās veidojas mobilie gaisa piesārņojuma avoti. Galvenie smaku emisiju avoti ir lauksaimniecības produkcijas ražošanas un pārstrādes uzņēmumi – putnu, dzīvnieku fermas, graudu pārstrādes uzņēmumi. Dati par smaku emisijām par novadu nav pieejami.

Gaisa kvalitāte vasarās mēdz pasliktināties pazemes kūdras iegūlu degšanas dēļ, kas sevišķi raksturīgs Lubāna līdzenuma areāla purvos.

Madonas novadā ir izsniegta viena A kategorijas atļauja gaisa, ūdens un vides piesārņošanai darbībai – AS "Balticovo" māļputnu audzēšanas uzņēmumam, Madonas struktūrvienībai, "Rullī", Lazdonas pagastā, Madonas novadā.

Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem, gaisu piesārņojošo vielu emisijas reģionā, kur atrodas Madonas novads (tuvākā mērišanas stacija – Zosēni), kopumā nepārsniedz normatīvos noteiktos robežlielumus. Kopumā Madonā gaisa kvalitāte vērtējama kā apmierinoša un tai nav vērojamas tendences paslikti-

nāties.¹²⁰

Uz 2021.gada 5.janvāri Madonas monitoringa punktā nomērītā 10 diennakšu vidējā radiācijas līmeņa jeb fona vērtība bija 66,4 μ Sv, kas nepārsniedz radiācijas normas robežlielumu.¹²¹

Madonas novadā **dzeramā ūdens** apgādē tiek izmantoti pazemes ūdeņi, lauku viensētās pārsvarā no seklākiem slāņiem (grodu akas), bet ciemu un pilsētas centralizētā ūdensapgādē, kā arī uzņēmumu vajadzībām – artēziskos pazemes ūdeņus (ar artēziskiem urbumiem). Centralizētās ūdensapgādes un arī kanalizācijas sistēmas ierīkotas Madonas, Cēsaines, Lubānas pilsētās un visu pagastu ciemos. Ūdensapgādē visbiežāk izmanto augšdevona Daugavas (D3dg) un Pļaviņu (D3pl) pazemes ūdens horizontus, retāk augšdevona Kadlešu-Ogres (D3kt-og) un Gaujas-Amatas (D3gj-am) horizontus.

Kā potenciālie virszemes un pazemes ūdens piesārņojuma avoti ir uzskatāmi tādi riska objekti kā NAI, degvielas stacijas, naftas bāzes, lopkopības kompleksu kūtsmēsļu krātuves, rekultivētās atkritumu izgāztuves un vēsturiski piesārņotās vai potenciāli piesārņotās vietas.

Lielākā novada upe ir Aiviekste, kas iztek no Lubāna ezera, ar tās lielākajām pietekām Kujū, Aronu, Bērzauni un Taleju. Madonas novada teritorijā Aiviekstes ūdens kvalitāte ir vērtējama kā tīra līdz vāji piesārņota. Upei atsevišķos posmos ir neliels kritums, kas veicina tās pašattīršanās procesu.

Madonas novada teritorijā neatrodas Veselības inspekcijas peldvietu ūdens kvalitātes sistēmā iekļautas peldvietas.

3.9. PIESĀRŅOTAS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTAS VIETAS

Latvijas piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā ir iekļautas 78 vietas, kas atrodas Madonas novadā. 61 no šīm vietām tiek uzskatītas par potenciāli piesārņotām, 16 nav piesārņotas (LVĢMC reģistrā ir atzīmētas kā apzinātas vai pilnībā attīrītas vietas), savukārt 3 vietas ir reģistrētas kā piesārņotas (bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve "Siliņi" Kalsnavas pagastā, zāģu skaidu izgāztuve "Vilku bedres" Indrānu pagastā un zāģu skaidu izgāztuve "Podiņu stādaudzētava" Indrānu pagastā). 25 no potenciāli piesārņotajām vietām ir atkritumu izgāztuves, 5 ir skaidu izgāztuves, 11 katlu mājas, 6 bijušās ķīmikāliju

un minerālmēsļu glabātuves, 8 ražošanas uzņēmumu teritorijas, 14 degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes, 3 bijušās lopu kapsētas un 2 bijušās liellopu fermas, kā arī bijusī PSRS armijas bāzes teritorija.

Katrā pagastā ir vismaz 1 potenciāli piesārņota vieta, bet tādu visvairāk ir Madonas pilsētā, kā arī Ērgļu un Barkavas pagastā, savukārt vismazāk – tikai 1 – Ošupes pagastā, skat. **Tabulu 3.9.1.**

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas Madonas novadā kopumā aizņem 36,5 hektārus.¹²²

120 Avots: LVĢMA, Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā, 2019.gads

121 Avots: VVD, Dati par gammas starojuma dozas jaudu Latvijas teritorijā.

122 Avots: RAIM, 2019.gads

Reģ. numurs	Vietas nosaukums	Pagasts	Īpašās atzīmes
70428/3006	Izgāztuve „Lindes”	Aronas pagasts	Rekultivēta 2013.g.
70428/5287	Izgāztuve „Cīruļi”	Aronas pagasts	privātīpašums
70428/3008	Bijusī liellopu ferma “Bērziņi”	Aronas pagasts	
70428/3007	Bijusī naftas bāze Lauterē	Aronas pagasts	
70448/4401	Izgāztuve „Mālsalas”	Barkavas pagasts	Rekultivēta 2011.g.
70448/3013	Izgāztuve „Dubītes”	Barkavas pagasts	Rekultivēta 2012.g.
70448/3016	Katlu māja Barkavā	Barkavas pagasts	Nav piesārņota vieta
70448/3015	Zāģu skaidu kalns Barkavā	Barkavas pagasts	Nav piesārņota vieta
70448/3012	Minerālmēslu un pesticīdu noliktava Zaļmežniekos	Barkavas pagasts	
3011/3011	Bijusī k/s lopu kapsēta “Radzēs”	Barkavas pagasts	Nav piesārņota vieta
70448/3010	Bijusī degvielas uzpildes stacija, tehniskās apkopes punkts	Barkavas pagasts	
70448/3009	Bijusī degvielas uzpildes stacija	Barkavas pagasts	
70448/3014	Amonjaka tvertnes Vagaros	Barkavas pagasts	
70468/4477	KS “Gaiziņš” kokzāģētava	Bērzaunes pagasts	
70075/4955	Akciju sabiedrība “Cesvaines piens”	Cesvaine	Nav piesārņota vieta
70277/3019	Bijusī p/s “Cesvaine” naftas bāze	Cesvaines pagasts	
70277/4462	SIA “Madonas mežs”, kokzāģētava	Cesvaines pagasts	
70277/3020	bijusī lopu kapsēta “Anragi”	Cesvaines pagasts	
70277/3018	Bijusī p/s “Cesvaine” liellopu komplekss “Dzeņi”	Cesvaines pagasts	
70277/3017	Atkritumu izgāztuve “Miķelēni”	Cesvaines pagasts	Nav piesārņota vieta
70508/4400	Izgāztuve “Skukuļpurvs”	Dzelzavas pagasts	Rekultivēta 2008.g.
70508/3022	Bijusās mehāniskās darbnīcas Dzelzavā	Dzelzavas pagasts	
70508/3021	Bijusās mehāniskās darbnīcas, naftas bāze	Dzelzavas pagasts	
70548/4635	SIA “ŪDAS”, Katlu māja Blaumaņa 2	Ērgļu pagasts	
70548/4633	SIA “ŪDAS”, Katlu māja Rīgas 5	Ērgļu pagasts	
70548/4632	SIA “ŪDAS”, Katlu māja Grota 2	Ērgļu pagasts	
70548/4629	SIA “ŪDAS”, Katlu māja Oškalna 10	Ērgļu pagasts	
70548/4495	SIA “MG KOKS”	Ērgļu pagasts	
70548/4495	SIA “TIMBERS” Ērgļu kokzāģētava	Ērgļu pagasts	
70548/3027	Katlu māja Ērgļos	Ērgļu pagasts	Nav piesārņota vieta
70548/3026	Bijusī minerālmēslu noliktava	Ērgļu pagasts	Nav piesārņota vieta
70548/3025	Bijusī naftas bāze un pesticīdu noliktava Ērgļos	Ērgļu pagasts	
70548/3024	Bijusī skaidu atkritumu izgāztuve “Aizpurvi”	Ērgļu pagasts	
70548/3023	Atkritumu izgāztuve “Lempēni”	Ērgļu pagasts	
70588/3029	zāģu skaidu izgāztuve “Vilku bedres”	Indrānu pagasts	Piesārņota vieta
70588/3028	zāģu skaidu izgāztuve “Podiņu stādaudzētava”	Indrānu pagasts	Piesārņota vieta
70608/3032	Sadzīves atkritumu izgāztuve “Palšu purvs”	Jumurdas pagasts	Nav piesārņota vieta
70608/3031	Sadzīves atkritumu izgāztuve “Indrāni”	Jumurdas pagasts	
70608/3030	Sadzīves atkritumu izgāztuve “Andrupi”	Jumurdas pagasts	
70628/3034	Izgāztuve “Siliņi”	Kalsnavas pagasts	Piesārņota vieta
70628/4691	VAS Latvenergo Ziemeļaustrumu elektriskie tīkli, katlu māja, DUS	Kalsnavas pagasts	
70628/3033	Bijusī degvielas uzpildes stacija	Kalsnavas pagasts	
70668/4920	A/S “Lazdonas piensaimnieks”	Lazdonas pagasts	Nav piesārņota vieta
70668/3039	Putnu fabrika “Ruļļi”	Lazdonas pagasts	
3038/3038	Bijusī šķidro atkritumu izgāztuve “Jogupes”	Lazdonas pagasts	Nav piesārņota vieta
70688/3040	Izgāztuve “Vālēni”	Liezēres pagasts	Rekultivēta 2012.g.
70135/3041	atkritumu izgāztuve “Zaķu vecaine”	Lubāna	
70708/3035	Izgāztuve “Kalnieši”	Ļaudonas pagasts	Rekultivēta 2012.g.
70708/3037	Bijusī degvielas uzpildes stacija Ļaudonā	Ļaudonas pagasts	
70708/3036	Katlu māja Ļaudonā	Ļaudonas pagasts	
70015/4786	SIA “Madonas Siltums”, katlu māja, Raiņa 21a	Madona	
70015/4785	SIA “Madonas Siltums”, katlu māja, Augu iela 27	Madona	
70015/4444	SIA “AVE MTP”, kokapstrāde	Madona	
70015/4432	SIA “MĒBEĻNIEKS UN PARTNERI”, mēbeļu ražošana	Madona	

Reģ. numurs	Vietas nosaukums	Pagasts	Īpašās atzīmes
70015/3044	Degvielas uzpildes stacija SIA "Vidzeme"	Madona	
70015/3043	Degvielas uzpildes stacija SIA "Gava"	Madona	
70748/5284	Izgāztuve "Sūni"	Mārcienas pagasts	Rekultivēta 2011.g.
70748/3046	Bijušās a/s "Aerosols-1" ķīmikāliju noliktava	Mārcienas pagasts	
70748/3045	Bijusī PSRS armijas teritorija - kara bāze Mārcienas pag.	Mārcienas pagasts	
70768/3047	Izgāztuve "Pērles"	Mētrienas pagasts	Rekultivēta 2012.g. Nav piesārņota vieta
70768/3051	Bijusī naftas bāze "Bāzīte"	Mētrienas pagasts	
70768/3050	Bijusī lopu kapsēta "Liepiņas"	Mētrienas pagasts	Nav piesārņota vieta
70768/3049	Bijusī atkritumu izgāztuve "Rijzemes"	Mētrienas pagasts	Nav piesārņota vieta
70768/3048	Bijusī atkritumu izgāztuve "Bērزلapes"	Mētrienas pagasts	Nav piesārņota vieta
70828/5289	Izgāztuve "Grāvmalas"	Ošupes pagasts	Rekultivēta 2007.g.
70868/3056	Izgāztuve "Ienāškalniņš"	Praulienas pagasts	Rekultivēta 2011.g.
70868/3057	Skaidu atkritumu izgāztuve Silniekos	Praulienas pagasts	Rekultivēta 2011.g.
3059/3059	Bijusī Praulienas centra katlu māja	Praulienas pagasts	Nav piesārņota vieta
70908/3061	Izgāztuve "Torņakalns"	Sarkaņu pagasts	Rekultivēta 2008.g.
70908/3060	Bijušās mehāniskās darbnīcas, DUS Biksēre	Sarkaņu pagasts	
70908/3042	Naftas bāze SIA "Ziemeļu nafta"	Sarkaņu pagasts	
70928/5279	Izgāztuve "Sidrabiņi"	Sausnējas pagasts	
70928/3062	Bijusī degvielas uzpildes stacija Sidrabiņos	Sausnējas pagasts	Nav piesārņota vieta
70968/3068	Izgāztuve "Lauski"	Vestienas pagasts	Rekultivēta 2012.g.
70968/3069	Bijusī atkritumu izgāztuve "Rūži"	Vestienas pagasts	

Tabula 3.9.1. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas Madonas novadā, 2021. gads.¹²³

3.10. KAPSĒTAS

Madonas novadā ir 52 kapsētas, no kurām apbedījumi notiek vairāk kņē 40 kapsētās, **Tabula Nr. 3.10.1.:**

Vieta	Kapsētas nosaukums
Madona	Liseskalna kapi, Brāļu kapi (neapb.)
Cesvaine	Pilsētas kapsēta
Lubāna	Lubānas jaunie kapi (neapb.), Brāļu kapi (neapb.)
Dzelzavas pagasts	Mierakalna kapi, Biksenes kapi, Balvānīcu kapi
Ērgļu pagasts	Sauleskalna kapi, Miera kapi, Brāļu kapi (neapb.), Baumaņa (Vecie) kapi (neapb.)
Barkavas pagasts	Barkavas kapi, Muižas kapi, Saikavas kapi,
Aronas pagasts	Skāķukalna kapi, Jaunie Līdēres kapi, Līdēres vecie kapi
Kalsnavas pagasts	Jāņukalna kapi, Veckalsnavas kapi
Ošupes pagasts	Krievbirzes kapi
Cesvaines pagasts	Ķinderu kapi, Stradukalna kapi, Vecie kapi, Graužukalna kapi, Grašu kapi, Kārdzabas kapi
Praulienas pagasts	Vistiņlejas kapi,
Bērzaunes pagasts	Grostonas kapi, Bērzaunes kapi
Sausnējas pagasts	Liepkalnes kapi, Sausnējas kapi, Runakalna kapi
Ļaudonas pagasts	Ļaudonas kapi, Pārupes kapi, Mētrienas kapi
Sarkaņu pagasts	Sarkaņu kapi
Liezēres pagasts	Liezēres kapi, Baronu kapi (neapb.)
Mētrienas pagasts	Ozolkalna kapi, Rāksalas kapi,
Vestienas pagasts	Vecie kapi, Jaunie kapi, Tolkas kapi
Indrānu pagasts	Lubānas meža kapi, Visagala kapi,
Jumurdas pagasts	Vējavas kapi, Cirstu kapi, Jumurdas kapi
Lazdonas pagasts	Madonas pilsētas kapi
Mārcienas pagasts	Mārcienas pagasta kapi, Brāļu kapi (neapb.)

123 Avots: LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu saraksts, 2021. gada janvāris

4. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

4.1. ŪDENSAPGĀDE UN KANALIZĀCIJA

Centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Madonas pilsētā un blakusesošajos pagastos nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība AS "Madonas Ūdens", kas nodrošina centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Madonas pilsētā, kā arī 10 pagastos: Lazdonas, Dzelzavas, Praulienas, Ošupes, Ļaudonas, Sarkaņu, Liezēres, Barkavas, Aronas un Mētrienas pagastā.

Uz 2019.gada beigām AS "Madonas Ūdens" pakalpojumus izmantoja 12 271 lietotājs, savukārt kanalizācijas pakalpojumus – 11 245 lietotāji.¹²⁴

Ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumus pārējos Madonas novada pagastos nodrošina:

- Bērzaunes, Vestienas un Kalsnavas un Mārcienas pagastā – SIA "Bērzaunes komunālais uzņēmums",
- Cesvaines pagastā un pilsētā – SIA "Cesvaines komunālie pakalpojumi"
- Ērgļu pagastā – SIA "Ūdas"
- Jumurdas pagastā – Jumurdas pagasta pārvalde
- Sausnējas pagastā – Sausnējas pagasta pārvalde
- Indrānu pagastā un Lubānas pilsētā – SIA "Lubānas KP"

MADONAS PILSĒTĀ

Centralizētai ūdensapgādei un dzeramā ūdens ieguvei tiek izmantoti tikai pazemes ūdeņi. Pilsētā darbojas viena centralizētās ūdensapgādes sistēma. Raiņa ielas 54 ūdensgūtnē ir 5 urbumi, no kuriem 4 tiek darbināti regulāri: Nr. 2 – Raiņa ielā 54 (P600390), Nr. 3 – Raiņa ielā 54 (P600391). Nr. 4 – Raiņa ielā 54 (P600392) un Nr. 5 – Raiņa ielā 54 (P600554).

Urbums Nr. 1 Raiņa ielā 54 (P600389) – atrodas rezervē. Smeceres sila ūdensgūtnes trīs urbumos ūdens netiek iegūts no 2004. gada. Urbumi nav tamponēti un iekonservēti, tie perspektīvā tiks izmantoti Smeceres sila sporta bāzes ūdens apgādei.

LUBĀNAS PILSĒTĀ

Ūdensapgāde tiek nodrošināta no artēziskā urbuma AA Jaunā ielā Nr.34 (P600718). Pastāvīgai dzeramā ūdens nodrošināšanai 1968.gada uzbūvēts silikāta un dzelzsbetona rezervuāra ūdenstornis. Ūdenstornja augstums ir – 40m, ūdenstornja rezervuāra pilns tilpums ir 100m, darba režīmā 90m³. Dzeramais ūdens no artēziskā urbuma tiek vienlaicīgi padots ar sausa novietojuma (virszemes) sūkņu palīdzību uz ūdens torni un dzeramā ūdens apgādes tīkla. Centralizētajam ūdensvadam piesaistīti aptuveni 92% iedzīvotāju. Divas reizes gadā notiek ūdensvadu un ūdenstornja skalošana un dezinfekcija.

CESVAINES PILSĒTĀ

Ūdens tiek iegūts no pazemes ūdens apgādes urbuma AA1 Rīgas iela 4a (P600346), AA4 A. Saulieša iela 5 (P600697) un AA5 A. Saulieša iela 5 (P600698). Cesvainē centralizētās kanalizācijas pakalpojumus izmanto aptuveni 74,4% no pilsētas iedzīvotāju skaita, 8 budžeta institūcijas un komercuzņēmumi.

Tabulā 4.1.1 ir parādīti Madonas novada centralizētā ūdens patēriņa faktiskie lielumi 2018.gadā (dati iegūti no komunālo pārvalžu un uzņēmumu ikgadējām ūdens patēriņa un NAI izmantošanas atskaitēm, kas iesniegti LV-ĢMC, datu bāzē Ūdens-2), kā arī centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pieslēgumu skaitu novada teritorijā pagastu dalījumā ("n/d" nozīmē, ka dokumenta izstrādātājiem nav pieejami dati par konkrēto pozīciju).

Madonas novada pašvaldības administratīvās teritorijas robežās pastāv arī decentralizētās kanalizācijas sistēmas, kuras, saskaņā ar 2017.gada Ministru kabineta noteikumiem Nr. 384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu", ir obligāti jāreģistrē pašvaldības reģistrā. Decentralizētās kanalizācijas reģistrācija ir jāpabeidz līdz 2021. gada 31. decembrim, līdz ar to Esošās situācijas rakstīšanas brīdī vēl nav pieejami decentralizētās kanalizācijas kopējie dati un skaitļi.

	Centralizētā ūdens ieguves vietas/ dziļurbumi (gab.)	Centralizētā ūdens izmantošana (tūkst. m ³ gadā)	Ūdensapgādes pieslēgumu skaits	Kanalizācijas pieslēgumu skaits
Madonas pilsētas apkalpes zona (t.sk. Lazdona un daļa Praulienas pag.)	4	294,766	7578	7118
Ļaudonas pagasts	2	12,533	n/d	303
Praulienas pagasts	2	17,026	n/d	483
Dzelzavas pagasts	4	17,501	n/d	563
Aronas pagasts	3	16,011	n/d	576
Sarkaņu pagasts	4	11,658	n/d	448
Liezēres pagasts	5	11,389	n/d	399
Ošupes pagasts	2	7,728	n/d	257
Barkavas pagasts	3	25,735	n/d	826
Mārcienas pagasts	1	11,782	n/d	480
Kalsnavas pagasts	3	29,608	n/d	701
Bērzaunes pagasts	7	36,872	n/d	804
Vestienas pagasts	2	8,817	n/d	350
Cesvaines pagasts	-	-	-	-
Cesvaines pilsēta	3	32,657	n/d	1050
Ērgļu pagasts	3	60,977	962	716
Sausnējas pagasts	3	17,44	90	54
Jumurdas pagasts	2	6,301	36	15
Lubānas pilsēta	1	58,581	700	2000
Indrānu pagasts	1	n/d	18	-

Tabula 4.1.1. Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas infrastruktūra Madonas novadā, 2018.gads.¹²⁵

4.2. NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA

Madonas novada pilsētu un pagastu notekūdeņu bioloģisku attīrīšanu lielākoties nodrošina aktīvo dūņu biocenoze. Gadā no aerotankiem tiek atsūkņētas vairāki simti tonnu dabiski mitru aktīvo dūņu. No attīrīšanas iekārtām dūņas tiek savāktas un uzglabātas dūņu laukos 3-5 gadus, lai tās nostāvētos un tur sadalītos. Pēc tam tās tiek izlietotas ka mēslojums augsnes kvalitātes uzlabošanai.

Saskaņā ar LVĢMC Madonas novada notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI) tiek ievērotas prasības, kas attiecas uz bioloģiskā skābekļa patēriņa (BSP5), ķīmiskā skābekļa patēriņa (KSP) un kopējo suspendēto daļiņu koncentrācijām, sasniedzot arī nepieciešamo notekūdeņu attīrīšanu no slāpekļa un fosfora. Tāpat notekūdeņi tiek attīrīti atbilstoši Komunālo notekūdeņu direktīvas 91/271/EEK prasībām.

Tabulā 4.2.1. ir uzskaitītas visas reģistrētās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Madonas novadā – gan komunālās NAI, gan ražošanas NAI, kā arī cita veida NAI, kuru pienākums ir sniegt notekūdeņu attīrīšanas pārskatus LVĢMC, jo tām ir izsniegta piesārņojošās darbības A kategorijas vai B kategorijas atļauja (notekūdeņu attīrīšanas darbības (iekārtas) ar jaudu 20 un vairāk kubikmetru dienā, kuras attīrītos notekūdeņus novada vidē). Savukārt lielumvienībās par **ienākošo un izejošo piesārņojumu** ir ņemti vērā dati par sekojošajiem ķīmiskajiem elementiem: COD Ķīmiskais skābekļa patēriņš (KSP), BOD-5 Bioloģiskais skābekļa patēriņš (BSP-5), NH4N Amonija slāpekļis (N/NH4), NTOT Kopējais slāpekļis (Nkop), PTOT Kopējais fosfors (Pkop), N03N Nitrātu slāpekļis (N/NO3), SS Suspendētās vielas.

125 Avots: LVĢMC, datu bāze Ūdens-2, 2018.gads

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Decentralizētajās kanalizācijas sistēmās uzkrātos notekūdeņus un nosēdumus pašvaldības pilnvarotie asenizatori aizved uz komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai centralizētajā kanalizācijas sistēmā speciāli

izveidotām notekūdeņu pieņemšanas vietām. Minimālais notekūdeņu un nosēdumu izvešanas biežums no septiķa ir 1 (viena) reize gadā. Decentralizēto attīrīšanas iekārtu regulārā apkope jānodrošina pašam īpašniekam.

	NAI kods	Notekūdeņu kopējais daudzums (tūkst.m ³ /gadā)	NAI ienākošais piesārņojums (t/gadā)	NAI izejošais piesārņojums (t/gadā)
Madona	A600103	328,53	498,155	20,831
Kalsnavas pagasts	A600297 A600308 A600194	256,17	50,24	3,65
Cesvaine	A600457 A600139	170,143	585,31	53,05
Ērgļu pagasts	A600460	77,39	94,17	6,08
Barkavas pagasts	A600312 A600118	66,597	48,243	7,246
Dzelzavas pagasts	A600131 A600305	59,985	62,33	7,85
Liezēres pagasts	A600453 A600458	52,71	35,48	5,005
Lubāna	A600140	43,372	27,71	4,26
Bērzaunes pagasts	A600293 A600292 A600492	36,87	17,86	4,35
Ļaudonas pagasts	A600147 A600148	27,11	55,02	4,355
Mētrienas pagasts	A600300	21,467	23,603	3,009
Praulienas pagasts	A600491 A600514	19,294	19,14	2,834
Vestienas pagasts	A600311 A600511 A600509 A600422	18,525	12,72	3,09
Aronas pagasts	A600310 A600309	17,727	23,28	4,699
Ošupes pagasts	A600298 A600513	13,965	19,16	1,687
Mārcienas pagasts	A600463 A600110	11,943	5,48	1,27
Sarkaņu pagasts	A600301 A600507 A600499 A600487	11,393	16,955	1,79
Sausnējas pagasts	A600112	7,809	4,12	0,48
Jumurdas pagasts	A600418	6,301	1,308	0,1108
Lazdonas pagasts	A600127	4,63	1,59	0,43

Attēls 4.2.1. NAI skaits, notekūdeņi (m³) un to piesārņojums (t) Madonas novadā, 2018. gads.¹²⁶

4.3. SILTUMAPGĀDE UN GĀZES APGĀDE

Centralizēto siltumapgādi Madonas pilsētā, kā arī Dzelzavas, Liezēres, Aronas un Barkavas pagastos nodrošina pašvaldības SIA "Madonas Siltums". SIA "Madonas Siltums" minētos pakalpojumus sniedz iedzīvotājiem, pašvaldībai piederošiem objektiem, uzņēmumiem un citiem patērētājiem uz savstarpēji noslēgtu līgumu pamata. SIA "Madonas siltums" veido centralizēto siltumapgādes sistēmu, kas lokāli sadalās pēc pilsētas apdzīvotākajiem rajoniem. SIA "Madonas Siltums" pārziņā ir arī lokālās katlu mājas, kas apgādā ar siltumenerģiju pagastu ciematos – Dzelzavas pagastā divas katlu mājas, Liezēres pagastā divas katlu mājas, pa vienai katlu mājai Liezēres un Barkavas ciematos. Kurināšanai "Madonas Siltums" izmanto koksnes šķeldu un malku.

Bērzaunē, Sauleskalnā, Vestienā un Iedzēnos par centralizēto siltumapgādi rūpējas SIA "Bērzaunes komunālais uzņēmums", nodrošinot siltuma piegādes pakalpojumus minēto ciemu daudzdzīvokļu mājām.

Centralizētā siltumapgāde novadā tiek nodrošināta arī **Lubānas pilsētā**, un to veido divas sistēmas ar atsevišķām katlumājām, kā kurināmais tiek izmantota koksnes šķelda. Centralizētai siltumapgādei pieslēgti 20 objekti, tai skaitā 13 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, pārējie ir pašvaldības objekti un viens komercobjekts. Visas ēkas aprīkotas ar individuālajiem siltummezgliem. Centralizēto siltumapgādi Lubānā nodrošina SIA "Lubānas KP" un SIA "Granulu mobilais siltums".

Cesvaines pilsētā centralizēto siltumapgādi nodrošina SIA "Cesvaines siltums". Apkures sistēmai pieslēgtas 4 māsaimniecības un 295 dzīvokļi, kā arī pašvaldības iestādes un 12 uzņēmumi.

Siltumapgādes pakalpojumus **Ērgļu ciemā** sniedz

SIA "Granulu mobilais siltums" un pakalpojumu sniegšanai tiek izmantotas četras katlu mājas, kuras apkurina pašvaldības iestādes, kā arī apm. 200 māsaimniecības.

Pārējos Madonas novada pagastos siltumapgāde tiek nodrošināta lokāli – vietējā centrālpakure, krāsns apkure, lokālie siltumsūkņi vai lokālās katlu mājas, ko apkalpo pagasta pārvaldes.

Madonas novada pagastos nav pieejams maģistrālais gāzes pieslēgums (nav centralizētas gāzes apgādes), tāpēc iedzīvotāji lieto gāzi balonos.

Madonas pilsētā daudzstāvu mājās vietām ir saglabājusies centralizētā propāna gāzes apgādes sistēma. Centralizēti piegādāto gāzi Madonā izmanto ap 1000 dzīvokļos. To skaitam gan ir tendence samazināties, jo daļa daudzdzīvokļu māju iedzīvotāju izvēlas lietot elektrības plītis.

Lubānas pilsētas iedzīvotāju vajadzībām tiek izmantota sašķidrinātā gāze. Māsaimniecībās tiek lietota propāna gāze balonos, kuru piegādā privātais sektors. Pilsētas teritorijā atrodas trīs virszemes sašķidrinātas gāzes tvertnes. Novadā nav pieejama gāzes piegāde no augstspiediena gāzesvada. Lubānas pilsētā un Indrānu pagastā gāzes apgāde teorētiski iespējama no augstā spiediena gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 Mpa (maģistrālie gāzesvadi) Rīga – Pleskava DN 700 mm un Izborska – IPGK DN 700mm.

Cesvainē iedzīvotāji saimnieciskām vajadzībām lieto sašķidrināto gāzi. Centralizēta gāzes apgāde teorētiski iespējama no maģistrālā gāzesvada Rīga–Daugavpils, lai nodrošinātu gāzes apgādi perspektīvajiem rūpnieciskajiem, komunālajiem un individuālajiem patērētājiem.

Pašvaldība	Saražotā siltumenerģija, GWh/gadā	Patērētājiem piegādātā siltumenerģija, GWh/gadā
Madonas novads	113	98
Cesvaines novads	8	3
Lubānas novads	3	2
Ērgļu novads	14	2

Tabula 4.3.1. Kopējais gada siltumenerģijas patēriņš centralizētās siltumapgādes iekārtās tagadējā Madonas novada administratīvajā teritorijā, 2014.gads (iepriekšējo novadu dalījuma).¹²⁷

¹²⁷ Ekonomikas ministrijas 2015.gada pētījums par siltumapgādes datu ieguvī, petijumi.mk.gov.lv

4.4. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA

Madonas novadā par atkritumu apsaimniekošanu atbild trīs uzņēmumi: SIA "Madonas Namsaimnieks", SIA "Bērzaunes komunālie pakalpojumi" un SIA "Pilsētvides Serviss".

Lielākais novada atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums ir SIA "Madonas namsaimnieks", kas nodrošina pakalpojumus Madonas pilsētā, kā arī Aronas, Liezēres, Dzelzavas, Sarkaņu, Lazdonas, Praulienas, Ošupes, Barkavas, Mētrienas un Ļaudonas pagastos. SIA "Bērzaunes komunālais uzņēmums" nodrošina atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, Bērzaunes, Vestienas, Kalsnavas un Mārcienas pagastos. Savukārt SIA "Pilsētvides serviss" nodrošina atkritumu izvešanu Cesvainē, Lubānā, kā arī Cesvaines, Ērgļu, Indrānu, Jumurdas un Sausnējas pagastos.

Atkritumu šķirošanai tiek izmantoti trīs veidu konteineri: stikla iepakojumam, vieglajam iepakojumam jeb kartona, papīra, plastmasas un metāla iepakojumam, kurš tiek šķirts vienā konteinerā. Pārējie, nešķirojamie atkritumi tiek ievietoti sadzīves atkritumu konteineros.

SIA „Madonas namsaimnieks” ir izsniegta B kategorijas piesārņojošas darbības atļauja bīstamo atkritumu uzglabāšanas vietai Augu ielā 29, Madonā sekojošiem

bīstamo atkritumu veidiem (VVD Madonas RVP informācija):

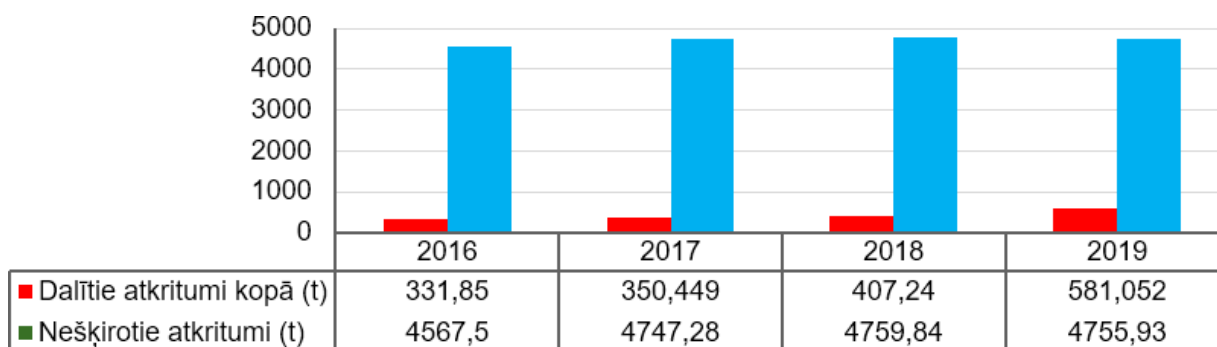
- 1) elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi;
- 2) luminiscentās dzīvsudraba spuldzes;
- 3) azbestu saturoši būvmateriāli.

Lielgabarīta atkritumus novadā ir iespējams nodot Madonā, Augu ielā 29 un Lubānā, Latgales ielā 40. Tāpat minētajās teritorijās ir iespējams bez maksas nodot dažāda izmēra elektropreces un elektroniskos priekšmetus.

Madonas novadā neatrodas tādi uzņēmumi vai organizācijas, kuru darbības rezultātā rastos ievērojams bīstamo atkritumu daudzums.

Pēc LVGMC sniegtajiem datiem, laika periodā no 2016. līdz 2019.gadam nešķirotu sadzīves atkritumu apjoms Madonas novadā būtiski nav mainījies, taču sastāda lielu pārsvaru starp šķirotajiem un nešķirotajiem atkritumiem. Šķirotu jeb dalītu atkritumu apjoms 2019.gadā Madonas novadā sastāda vien 25%, kamēr nešķirotu atkritumu procentuālā vērtība ir 75%, skat. **Attēlu 4.1.1.**

Nešķirotie atkritumi no visiem novadiem tiek vesti uz atkritumu poligonu "Dzīļā Vāda" Mēžāres pagastā, Jēkabpils novadā.

Attēls 4.4.1. Atkritumu apjoms tonnās Madonas novadā no 2016.-2019.g.¹²⁸

4.5. ELEKTROAPGĀDE

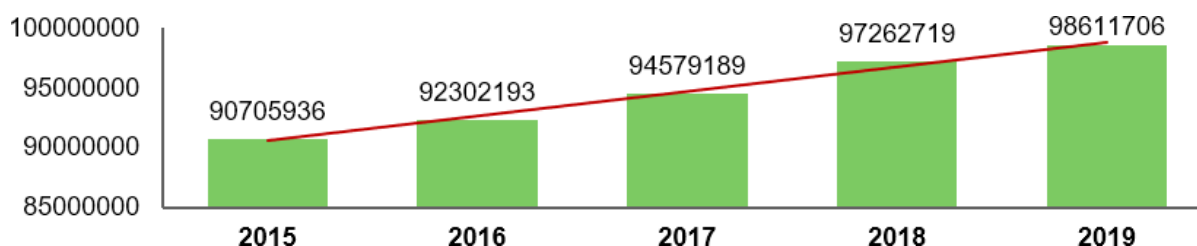
Elektroapgādi Madonas novadā nodrošina AS "Sadales Tīkls", kura pārziņā ir vidējā sprieguma (20 kV) un zemsprieguma (0,4 kV) elektrolīnijas, kā arī 20/0,4 kV transformatoru apakšstacijas. Elektroenerģija tiek piegādāta pa 20 kV elektrolīnijām un tīklu kabeliem. Elektroenerģijas transformāciju un sadalījumu nodrošina apakšstacijas.

Madonas novada teritoriju (Cesvaines, Sarkanu, Aronas, Mārcienas, Ļaudonas pagastus un Madonas pilsētu) šķērso augstsprieguma 110kV. Novads neatrodas

augstsprieguma 330kV elektrolīnijas šķērsojuma areālā.

Madonas novada teritorijā darbojas 7 mazās HES – 1 uz Aiviekstes upes Aiviekstes ciemā 3 HES uz Svētupes Ļaudonā, 1 HES uz Ogres upes Ērgļos (Vecogres HES), 1 HES uz Ogres upes Sausnējas pagastā un 1 HES uz Kujas upes Cesvaines pagastā.

Elektroenerģijas patēriņš (kWh) Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) no iepriekšējā plānošanas perioda 2015.gadā ir palielinājies par 108,7%, (skat. **Attēlu 4.5.1.**)

Attēls 4.5.1. Elektroenerģijas patēriņš Madonas novadā (kWh) 2015.-2019. g. ¹²⁹

4.6. MOBILIE SAKARI UN TELEKOMUNIKĀCIJAS

Madonas novadā mobilos sakarus nodrošina SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2” un SIA „Bite”. Stacionāros telefona sakarus nodrošina SIA „Tet” un SIA „Telia Latvija”. Interneta pakalpojumus novadā sniedz visi mobilo un stacionāro sakaru operatori, kā arī SIA „BVB” un SIA „Baltcom” Madonā un SIA „LinkIt” Lubānā. Tāpat visi trīs mobilo sakaru operatori („LMT”, „Tele2” un „Bite”) novadā ir uzstādījuši vairākas mobilā interneta bāzes stacijas, tāpēc mobilo sakaru un interneta pārklājums (4G) gandrīz visā novada teritorijā atbilst augstākās

kvalitātes prasībām. (skat. **Tabulu 4.6.1.**)

Lielākie stacionārā interneta pakalpojumu nodrošinātāji Madonas novadā ir SIA „Tet” un SIA „Telia Latvija”. SIA „Tet” piedāvā iespēju saņemt interneta pakalpojumu pa vadiem un tiek ierīkotas arī optisko kabeļu līnijas, savukārt SIA „Telia Latvija” piedāvā kvalitatīvu un ātru bezvadu interneta pārraidi vietās, kur vadu līnijas nav ierīkotas.

Digitālās televīzijas apraidei novadā nodrošina uzņēmums SIA „Tet”, SIA „Baltcom”.

Apdzīvotā vieta	LMT 4G internets	Tele2 4G internets	Bite 4G internets
Madona	Teicams	Teicams	Teicams
Cesvaine	Teicams	Teicams	Teicams
Lubāna	Teicams	Teicams	Teicams
Barkava	Teicams	Teicams	Teicams
Bērzaune/Sauleskalns	Teicams	Teicams	Teicams

129 Avots: RAIM, ST (iekļaujot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu)

Apdzīvotā vieta	LMT 4G internets	Tele2 4G internets	Bite 4G internets
Dzelzava	Teicams	Teicams/labs	Teicams
Ērgļi	Teicams	Teicams	Teicams
Meirāni	Teicams/labs	Teicams/labs	Teicams
Jumurda	Teicams/labs	Labs/mainīgs	Teicams/labs
Jaunkalsnava	Teicams	Teicams	Teicams
Lazdona	Teicams	Teicams	Teicams
Liezēre	Teicams	Teicams	Teicams
Ļaudona	Teicams	Teicams	Teicams
Mārciena	Teicams	Teicams	Teicams
Mētriena	Teicams	Teicams	Teicams
Degumnieki	Teicams	Labs	Teicams
Prauliena	Teicams	Teicams	Teicams
Sarkaņi	Teicams/labs	Teicams	Teicams
Sidrabiņi	Labs	Teicams/labs	Teicams
Vestiena	Teicams/labs	Teicams	Teicams

Tabula 4.6.1. Interneta pārklājums Madonas novadā, 2020. g.¹³⁰

4.7. NAMU APSAIMNIEKOŠANA

SIA "Madonas Namsaimnieks" ir lielākais namu apsaimniekošanas uzņēmums novadā. 2019. gadā "Madonas Namsaimnieks" apsaimniekoja 92 daudzīvokļu dzīvojamās mājas, no kuriem 82 mājas ir Madonā, 4 mājas Dzelzavā un 6 mājas Lazdonā. Madonas novadā ir arī vairāki privātie apsaimniekotāji ar salīdzinoši nelielu apsaimniekojamo māju skaitu, kas pārsvarā ir pašu nama iedzīvotāju izveidotās biedrības.

Cesvaines pilsētā māju apsaimniekošanu neviena juridiskā iestāde neveic.

Ērgļu ciemā namu apsaimniekošanu nodrošina SIA "Ūdas".

Aiviekstē, Bērzaunē, Jaunkalsnavā un Mārcienā namu apsaimniekošanas pakalpojumus veic SIA "Bērzaunes komunālais uzņēmums".

Lubānā namu apsaimniekošanas pienākumus veic SIA "Lubānas KP", savukārt daudzdzīvokļu namu apsaimniekošanas funkciju pildīšanu veic dzīvokļu īpašnieku iebalsotā un pilnvarotā fiziskā persona

4.8. ENERGOEFECTIVĪTĀTE

Energoefektivitātes paaugstināšanas mērķis Madonas novadā ir samazināt enerģijas apjomu, kas tiek patērēts preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai, bet nesamazināt saražotās preces vai sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Energoefektīvi risinājumi ļauj ražotājiem samazināt produktu pašizmaksu, un sabiedrībai ietaupīt uz saņemto pakalpojumu rēķina. Savukārt ēkas energoefektivitātes veicināšana nozīmē pasākumu kopumu, kas ļauj ievērojami samazināt siltuma un elektroenerģijas

patēriņu ēkā.

No 2011. gada līdz 2021.gadam Madonas novada pašvaldība (ieskaitot bij. Cesvaines un Lubānas novadus) ir īstenojusi vērienīgu energoefektivitātes uzlabošanas ES KPMI projektu „Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās”, kā arī vairākus mazāka mēroga energoefektivitātes projektus, kuru ietvaros tika ievērojami uzlabotas novada sabiedriskās ēkas un apgaismojums, kā rezultātā samazinājās CO². (skat. **Tabulu 4.8.1.**)

130 Avots: LMT, Tele2, Bite

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Pašvaldības iestāde	Veiktie energoefektivitātes paaugstināšanas darbi	CO ² izmešu samazinājums
Aronas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde „Sprīdītis”	Ēkas fasādes siltināšana; cokola siltināšana; bēniņu pārseguma siltināšana; logu demontāža un logu bloku nomaina PVC un koka rāmī; durvju demontāža un durvju bloku uzstādīšana	631 tonnas/gadā ↑ ↓
Aronas pagasta Izglītības iestāde, Skolas iela 3, Kusa	Ēkas fasādes siltināšana; bēniņu pārseguma siltināšana; logu demontāža un PVC logu uzstādīšana; durvju demontāža un jaunu uzstādīšana.	
Barkavas pagasta pārvaldes ēka	n/d	
Barkavas kultūras nams;	n/d	
Lazdonas pirmsskolas izglītības iestāde	Jumta seguma nomaina; bēniņu pārseguma siltināšana; ārsienu siltināšana; logu demontāža un jaunu PVC montāža.	
Madonas novada pašvaldības pārvaldes ēka		
Kultūras iestāde, adrese Kultūras nama filiāle “Vidzeme”	Ēkas siltināšanas darbu veikšana	
Mārcienas pirmsskolas izglītības iestāde	Fasādes ārsienu siltināšana; logu un durvju demontāža; jaunu PVC logu un durvju bloku montāža; jumta siltināšana; azbestcements jumta seguma demontāža un montāža.	
Mārcienas pagasta pārvaldes ēka	Esošo ūdens noteku demontāža un jaunu montāža; ārsienu mūra remonts; fasādes virsmu siltināšana; bēniņu pārseguma siltināšana; logu demontāža un jaunu PVC montāža.	
Bērzaunes pagasta pārvaldes ēka	Jumta pārseguma siltināšana; ķieģeļu ārsienu siltināšana; koka logu nomaina pret plastmasas logiem; koka durvju nomaina pret plastmasas durvīm.	
Bērzaunes pagasta bibliotēka	Bēniņu pārseguma siltināšana; ārsienu siltināšana; koka logu nomaina pret plastmasas logiem.	
Bērzaunes pamatskola	Bēniņu pārseguma siltināšana; ķieģeļu ārsienu un cokola siltināšana; jumta seguma nomaina; ūdens noteces cauruļu atjaunošana; bēniņu pārseguma siltināšana.	
Dzelzavas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;	Bērnudārza ēkas ārsienu siltināšana ar dekoratīvā apmetuma apdari; bēniņu siltināšana; logu nomaina pret plastmasas pakešu logiem; durvju nomaina pret pakešu durvīm; pamatu siltināšana.	
Jauniešu centra ēka Jaunkalsnavā;	Fasādes virsmu siltināšana; jumta seguma nomaina; jumta un jumta pārseguma papildsiltināšana; logu un durvju nomaina.	
Saieta nams Jaunkalsnavā	Ēkas ārsienu siltināšana; lietus ūdens novadīšanas sistēmas modernizācija; cokola siltināšana; ēkas logu un durvju nomaina uz PVC profila durvīm; jumta pārseguma papildsiltināšana; jumta seguma nomaina; pagraba pārseguma siltināšana.	
Izglītības iestāde - Liezēres pamatskola	Ēkas fasādes un cokola siltināšana, jumta atjaunošana un nosiltināšana, bēniņu nosiltināšana, ventilācijas sistēmas ierīkošana, esošās apgaismes un apkures sistēmas modernizēšana	
Ļaudonas pagasta pārvaldes ēka	Ēkas ārsienu siltināšana; jumta siltināšana; ēkas durvju nomaina; cokola hidroizolācijas atjaunošana un siltināšana.	
Ļaudonas pirmsskolas izglītības iestāde;	Ēkas ārsienu siltināšana; atlikušo logu un ārdurvju nomaina uz jauniem; jumta siltināšana; cokola siltināšana; pārseguma siltināšana.	
Mētrienas pagasta pamatskola	Skolas ārsienu siltināšana ar dekoratīvā apmetuma apdari; bēniņu pārseguma siltināšana; koka logu nomaina pret plastmasas logiem; koka durvju nomaina uz plastmasas durvju blokiem; skolas pamatu siltināšana.	

Pašvaldības iestāde	Veiktie energoefektivitātes paaugstināšanas darbi	CO ² izmešu samazinājums
Ošupes pagasta pamatskola	n/d	
Sarkanu pagasta pārvaldes ēka	Ēkas ārsienu siltināšana; ēkas logu nomaina uz PVC profila logiem; ēkas durvju nomaina uz PVC profila durvīm; jumta papildsiltināšana; jumta seguma maiņa; 1.stāva pārseguma /pagraba pārseguma papildsiltināšana; grīdas seguma maiņa.	
Izglītības iestāde - Sarkanu pamatskola;	Jumta demontāža un jauna montāža; jumta papildsiltināšana; ārsienu siltināšana no iekšpuses; lietus ūdens novadīšanas sistēmas izveide; ēkas logu nomaina uz PVC profila logiem; ēkas durvju nomaina uz PVC profila durvīm; 1.stāva pārseguma/pagraba pārseguma papildsiltināšana.	
Izglītības iestāde - Sarkanu pamatskola 2. korpus	Bēniņu pārseguma siltināšana; jumta demontāža un jauna montāža; ārsienu siltināšana no iekšpuses; logu un durvju iekšējo ailu siltināšana; ēkas logu nomaina uz PVC profila logiem; ēkas durvju nomaina uz PVC profila durvīm.	
Izglītības iestāde - Sarkanu pamatskolas Internāts - bibliotēka	Ēkas ārsienu siltināšana; ēkas logu nomaina uz PVC profila logiem; jumta siltināšana, jumta seguma maiņa; lietus ūdens novadīšanas sistēmas izveide; 1.stāva pārseguma/pagraba papildsiltināšana un grīdas seguma nomaina.	
Energoefektīvā apgaismojuma renovācija Barkavas pamatsk.	Tika nomainīti nātrija, DRL un kvēlspuldžu gaismekļi pret jaunajiem LED gaismekļiem.	7102.82 kg/gadā
Energoefektīvā mākslīgā apgaismojuma uzstādīšana Praulienas PII "Pasaciņa"	legādātas un uzstādītas 184 LED lampas un 148 energoekonomiskās spuldzes.	2186.00 kg/gadā
Energoefektīvā apgaismojuma renovācija Lubānas pilsētā	Tika nomainīti 58 nātrija, DRL un kvēlspuldžu gaismekļi pret jaunajiem LED gaismekļiem.	15,786 tonnas/gadā
Cesvaines Internātpamatsk. ēkas siltināšana	Ēkas fasādes siltināšana, cokola siltināšana, bēniņu pārseguma siltināšana, logu iebūve sporta zāles blokā, jumta siltināšana.	64, 862 tonnas/gadā
Cesvaines pašvaldības ēkas siltināšana	Ēkas fasādes siltināšana, logu nomaina, jumta siltināšana un seguma izveidošana, durvju nomaina, apkures un ventilācijas sistēmas ierīkošana.	55,86 tonnas/gadā

Tabula Nr. 4.8.1. Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi Madonas novadā sadarbībā ar ES KPFI fondu.¹³¹

Kopš 2014. gada Madonas novada pašvaldība sniedz finansiālu atbalstu arī dzīvokļu īpašniekiem energoefektivitātes pasākumu veikšanai dzīvojamās mājās, nolūkā nodrošināt energoresursu patēriņu samazinājumu un nosaka pašvaldības palīdzības – līdzfinansējuma – apmēru un tā piešķiršanas noteikumus.

Tāpat Madonas novadā darbojas 4 koģenerācijas stacijas¹³² (VVD Madonas RVP informācija). SIA „Bioenerģija-08” biogāzes ražotne „Jaunlīčos”, Sarkanu pagastā ar uzstādīto kopējo elektrisko jaudu 1 MW un ievadīto siltuma jaudu 1,08 MW (plānotā jauda 1,98 MW). Enerģijas ražošanas izejmateriāls- biomasas substrāts 57 600 t/gadā, t.sk. zaļmasas skābbarība 40 000 t, kūstmēsli 9 600t kūstmēsli, kā arī papildus bieziņa suliņas vidēji 10 tonnas dienā, sūkulas vidēji 70 tonnas dienā un putnu mēsli vidēji 15 tonnas dienā. Kā ražošanas procesa atlikums rodas digestāts – 50 000 t/gadā.

Otra koģenerācijas stacija SIA „Biodegviela” spirta

rūpnīca, bioetnola un biogāzes ražotnes Rūpnīcas ielā 15, Jaunkalsnavā, Kalsnavas pagastā siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai no biogāzes koģenerācijas iekārtā JGC 320 GS ar kopējo jaudu 3,092 MW. Biogāze tiek ražota no etnola ražošanas blakusproduktiem, kā izejvielu izmantojot šķiedeni līdz 126 000 t gadā, bet ražošos atkritumproduktus – digestātu attīrot periodiskas darbības bioloģiskajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās ar jaudu 400 m3 diennaktī.

Trešā koģenerācijas stacija SIA „Betula Premium” darbojas Bērzaunes pagasta Sauleskalnā. Enerģijas ražošanas izejmateriāls ir koksnes pārstrādes atlikumi. Koģenerācijas stacija ar siltumenerģiju nodrošina ne tikai ražošanas uzņēmumu, bet sniedz arī ciematā centralizētās siltumapgādes pakalpojumu.

Ceturta ir biogāzes koģenerācijas stacija ir SIA “Conatus Bioenergy” Sausnējas pagastā ar elektroenerģijas ražošanas iekārtu jaudu 1,96 MW.

131 Avots: Madonas, Cesvaines, Lubānas un Ērgļu pašvaldības

132 Avots: VVD Madonas RVP informācija

5. TRANSPORTA LOĢISTIKA UN CEĻU INFRASTRUKTŪRA

5.1. AUTOCEĻI

Saskaņā ar VAS "Latvijas valsts ceļi" sniegto informāciju, Madonas novadu (iesk. bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas nov.) nešķērso neviens Eiropas nozīmes auto-

ceļš (E) vai valsts nozīmes autoceļš (A). Novadu šķērso 12 valsts reģionālie autoceļi (P) un 62 valsts vietējie autoceļi (skat. Tabulu **5.1.1.**).

	Ceļa apzīmējums	Ceļa nosaukums
Valsts reģionālie autoceļi	P4	Rīga-Ērgļi
	P30	Cēsis-Vecpiebalga-Madona
	P37	Pļaviņas (Gostiņi)-Madona-Gulbene
	P38	Cesvaine-Velēna
	P33	Ērgļi-Jaunpiebalga-Saliņkrogs
	P62	Krāslava-Preiļi-Madona (Madonas apvedceļš)
	P78	Pļaviņas-Ērgļi
	P79	Koknese-Ērgļi
	P81	Bērzaune-Vestiena-Ērgļi
	P82	Jaunkalsnava-Lubāna
	P83	Lubāna-Dzelzava
	P84	Madona-Varakļāni
Valsts vietējie autoceļi	V434	Pērle - Kraukļi
	V560	Gaigalava-Kvāpāni- Degumnieki
	V794	Medņi - Odziena
	V839	Lautere-Jumurda
	V840	Liede - Cesvaine
	V841	Madona-Ļaudona-Jēkabpils
	V842	Lubāna - Upatnieki
	V843	Barkava-Lubāna
	V844	Līči-Liepkalne
	V845	Liede - Abrupe
	V846	Vestiena-Vējjava-Ineši
	V847	Ozoli - Liezēre - Tirza- Stāķi
	V850	Grotuži - Klētskalns
	V851	Gaiziņkalns-Lubeja-Gulbēre-Liezēre
	V852	Salna - Ozoli
	V853	Viesiena- Līdere- Kārdzaba
	V854	Liezēre - Silakurmji - Graši
	V855	Lode- Līdere
	V856	Bērzaune-Zelgauska-Kusa-Oļi- Cesvaine
	V858	Madona - Stiebriņi - Grava - Bukas
	V859	Sakums - Graši - Kraukļi
	V860	Pievedceļš Cesvainei
	V861	Bučauska-Virāne

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

	Ceļa apzīmējums	Ceļa nosaukums
	V862	Dzelzava-Padoms
	V863	Cesvaine-Aizkuja
	V864	Biksēre-Aizkuja-Dzelzava
	V865	Aizkuja-Meirāni
	V866	Vecpoļi-Lūza
	V867	Ošupe-Zvidziena-Smaudži
	V868	Meirāni-Degumnieki-Zvidziena
	V871	Mētriena - Ķimstnieki
	V872	Ļaudona-Mētriena
	V873	Ļaudona-Beļava
	V874	Saikava-Trākši-Prauliena
	V875	Praulienas apvedceļš
	V876	Ļaudona-Mārciena-Sauleskalns-Bērzaune
	V877	Kalnvirsa-Rusuļi-Randoti
	V878	pievedceļš Jaunkalsnavai
	V879	Jāņukalns-Jaunkalsnava
	V880	Bērzaune-Viesūnēni-Zīdiņi
	V881	Bērzaune-Tomēni-Gaiziņkalns
	V882	Migļi-Vālēni
	V883	Meitenkalns-Kalnamuiža
	V884	Madona- Zelgauska-Viesiena-Vestiena.
	V885	Vestiena-Indrāni-Liepkalni-Ogreslīči
	V886	Sausnēja-Sidrabiņi
	V887	Irši-Liepkalne
	V888	Biksēre-Baltiņi
	V890	pievedceļš Dzelzavas stacijai
	V891	Prauliena-Linājkalns
	V892	Saikava-Visagala stacija
	V895	Trušli-Mārciena
	V896	Melderi-Jedzēni-Lapāres
	V897	Kalsnavas spirta rūpnīca-Aronieši
	V898	Jāņukalns-Veckalsnava
	V900	Pievedceļš Blaumaņa muzejam
	V902	Ļaudona-Mūrnieki-Stalīdzāni-Gaigalieši
	V915	Koknese-Odziena-Jāņukalns-Bērzaune
	V916	Jaunbri-Odziena-Vietalva-Indrāni
	V917	Vietalva-Sausnēja-Irši
	V923	Alunāni-Bites-Salānieši

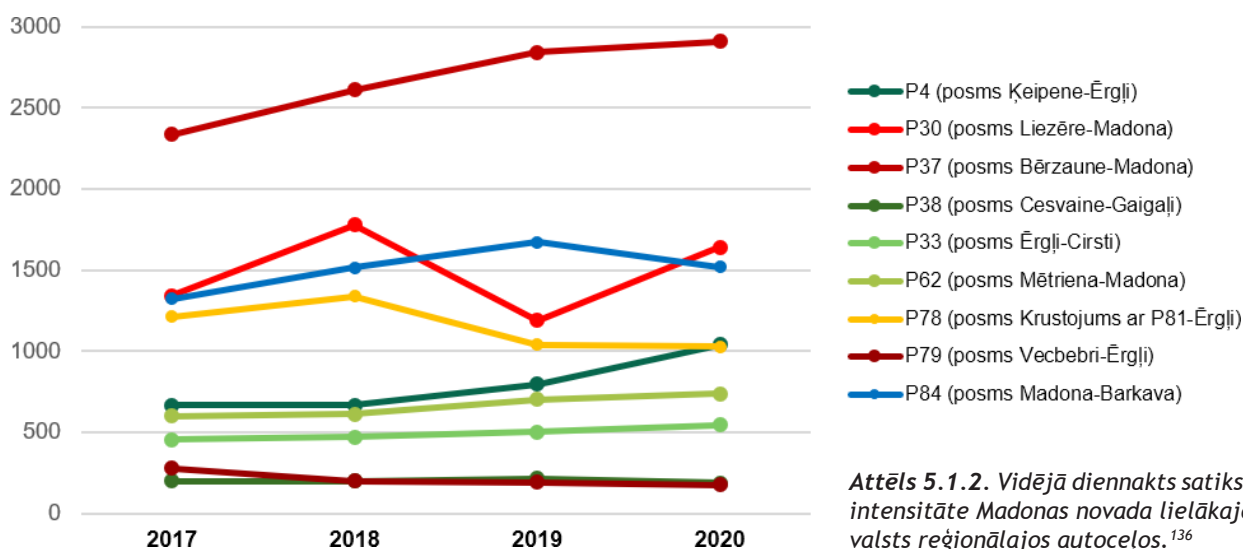
Tabula 5.1.1. Valsts reģionālo un valsts vietējo autoceļu saraksts Madonas novadā.¹³³

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Valsts autoceļu garums novadā ir 946km, no tiem 328km ir asfaltbetona vai citu bitumenizēto segumu klājums, un 618 km šķembu un grants segums. Pašvaldības autoceļu kopgarums ir 1366 km, no tiem 51 km ir ar asfalta vai citu bitumenizēto segumu, un 1317 km ar šķembu vai grants segumu. Ielu kopgarums novadā ir 176km¹³⁴. Kopējais autoceļu blīvums 2019. gadā bija 0.83km/km², t.sk., reģionālo autoceļu tīkla blīvums bija 0.11 km/km²; valsts autoceļu ar balto segumu tīkla blīvums bija 0.18

km/km², ar melno segumu 0.09 km/km²; vietējo autoceļu tīkla blīvums 0.16 km/km². Madonas novadā ir 31 tilts.¹³⁵

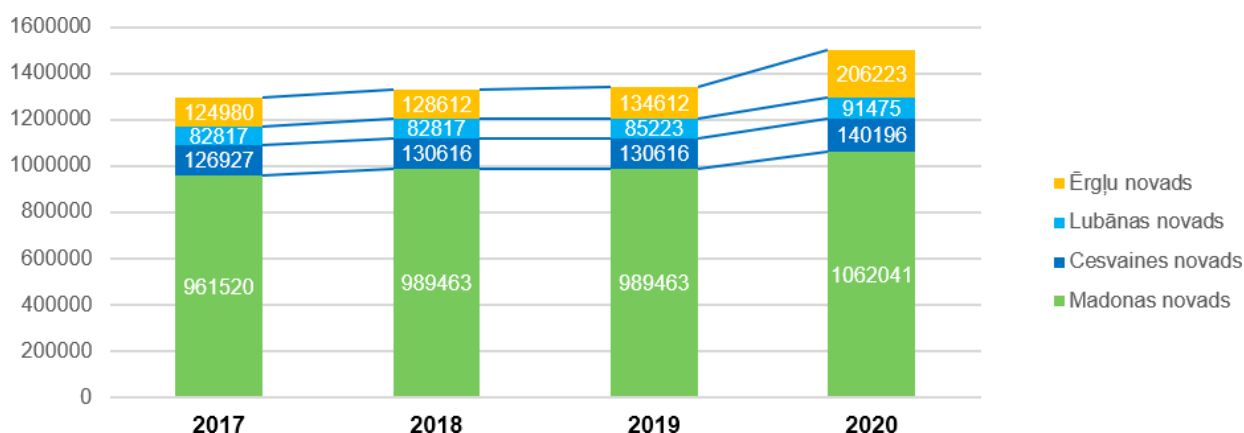
Gada vidējā diennakts satiksmes intensitāte tiek mērīta visos valsts reģionālajos autoceļos (svarīgākos posmos – ik gadu, bet mazāk svarīgos – ik pēc pāris gadiem). Intensīvākā satiksme ir novērojama uz valsts reģionālā autoceļa P37 posmā Bērzaune-Madona, kur vidējais transportlīdzekļu skaits diennaktī 2020.gadā sasniedza 2907 vienības (skat. Attēlu 5.1.2.).

Attēls 5.1.2. Vidējā diennakts satiksmes intensitāte Madonas novada lielākajos valsts reģionālajos autoceļos.¹³⁶

Madonas novadam, tāpat kā citiem Latvijas novadiem, ik gadu tiek piešķirtas valsts mērķdotācijas autoceļu un ielu uzturēšanai novada robežās (skat. Attēlu 5.1.3.). Dotāciju apjoms ir aprēķināts, ieskaitot bijušo

Cesvaine, Ērgļu un Lubānas novadu mērķdotācijas ceļu uzturēšanai. Kopumā 2020.gadā Madonas novads Pašvaldību ceļu uzturēšanas fondā no valsts saņēma EUR 1 499 935.

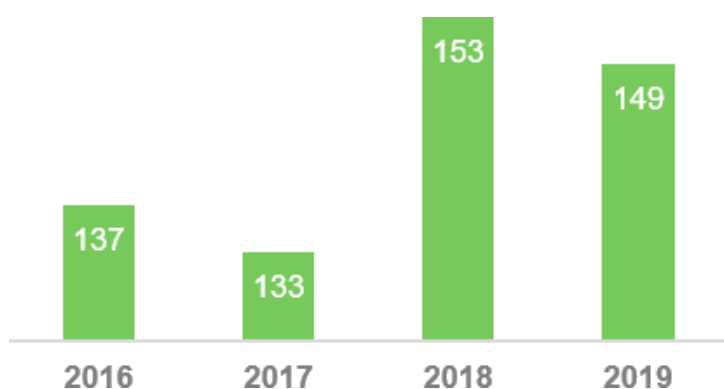
Attēls 5.1.3. Valsts mērķdotācijas (EUR) Madonas novada ceļu uzturēšanai 2017.-2020.gads.¹³⁷

¹³⁴ Avots: CSP, 2019. gads

¹³⁵ Avots: RAIM, 2019.gads

¹³⁶ VAS „Latvijas valsts ceļi” dati

¹³⁷ Dati ņemti no Cesvaines, Lubānas, Ērgļu un Madonas novadu budžeta 2017., 2018., 2019., 2020.g.

Saskaņā ar CSDD sniegtajiem datiem, Madonas novadā (ieskaitot bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas nov.) laika periodā no 2016. līdz 2019. gadam kopumā ir reģistrēti 572 ceļu satiksmes negadījumi (skat. Attēlu **5.1.4.**), kuros 21 cilvēks gājis bojā un 198 cilvēki tika ievainoti.¹³⁸

Attēls 5.1.4. Valsts policijā reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits Madonas novadā 2016.-2019. g.¹³⁹

5.2. SABIEDRISKAIS TRANSPORTS

Sabiedriskā transporta satiksmi Madonas novadā nodrošina vairāki pasažieru pārvadāšanas uzņēmumi: SIA "Madonas ceļu būve", SIA "Norma-A", SIA "CATA", SIA „Nordeka”, SIA "Jēkabpils autobusu parks", AS "Latvijas Dzelzceļš", u.c.

No novada centra Madonas ir iespējams nokļūt uz

Rīgu, Daugavpili, Jēkabpili, Rēzekni, Balviem, Alūksni, Gulbeni, Valmieru, Cēsīm u.c. apdzīvotām vietām, kas atrodas pa ceļam līdz minētajām pilsētām. Tāpat ar sabiedrisko transportu ir sasniedzami visi novada pagastu apdzīvotie punkti (skat. Tabulu **5.2.1.**).

	Maršruta Nr.	Maršruta nosaukums
Pilsētas maršruti (Madona)	3162 (2)	Madona - Dārziņi - Baltiņi
	3163 (3)	Madona - Ruļļi - Rāceņi
Starppilsētu maršruti	7693	Madona - Aiviekste - Rīga (ekspresis)
	7628	Gulbene - Cesvaine - Madona
	7989	Lubāna - Cesvaine - Madona - Pļaviņas - Aizkraukle - Rīga (no 01.06.2021. tiks slēgts)
	6357	Madona - Pļaviņas
	7702	Madona - Pļaviņas - Ērgļi
	7850	Madona - Pļaviņas - Jēkabpils
	7727	Madona - Ļaudona - Jēkabpils
	7968	Madona - Ozoli - Vecpiebalga - Sigulda - Rīga
	7662	Madona - Ozoli - Vecpiebalga - Cēsis - Sigulda - Rīga
	7710	Madona - Ozoli - Vecpiebalga - Cēsis
	7749	Rēzekne - Madona - Vecpiebalga - Cēsis
	7177	Madona - Cesvaine - Liezēre - Vecpiebalga - Cēsis - Sigulda - Saulkrasti
	7817	Madona - Cesvaine - Velēna - Ranka - Smiltene - Valmiera
	7964	Ērgļi - Suntaži - Rīga
	7896	Jēkabpils - Madona - Cesvaine - Elstes - Gulbene - Kalniena - Alūksne
	7202	Aizkraukle - Madona - Cesvaine - Gulbene
	7997	Rīga - Pļaviņas - Madona - Varakļāni - Rēzekne
	7692	Madona - Meirāni - Lubāna - Balvi
	7712	Madona - Varakļāni - Viļāni
7997	Madona - Varakļāni - Viļāni - Rēzekne	
7044	Madona - Varakļāni - Viļāni - Preiļi - Daugavpils	
7147	Cēsis - Vecpiebalga - Ērgļi	
7799	Cēsis - Vecpiebalga - Ērgļi - Jēkabpils - Daugavpils	

¹³⁸ Avots: CSDD

¹³⁹ Avots: CSDD

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

	Maršruta Nr.	Maršruta nosaukums
Starppagastu maršruti	5464	Madona - Mārciena - Mētriena
	5466	Madona - Kusa - Linūži - Madona
	6330	Madona - Barkava - Lubāna
	6338	Madona - Mētriena - Raksala
	6339	Madona - Meirāni - Lubāna
	6340	Madona - Bērzaune - Vestiena
	6343	Vestiena - Ērgļi - Katrīna
	6344	Madona - Ļaudona - Sāviena
	6345	Madona - Virāne
	6347	Madona - Cesvaine - Mentis
	6349	Madona - Kusa - Liezēre
	6353	Madona - Vestiena - Ērgļi
	6357	Madona - Aiviekste
	6359	Madona - Mārciena
	6364	Madona - Kusa
	6365	Madona - Kusa - Ērgļi
	6367	Ērgļi - Liepkalnes skola
	6368	Madona - Liezēre
	6369	Madona - Mūrnieki - Mētriena
	6370	Madona - Kusa - Cesvaine
	6371	Ērgļi - Pāvulēni - Līčupe
	6376	Madona - Cesvaine - Dzelzava
	6507	Madona - Cesvaine - Lubāna - Barkava - Madona
	6510	Madona - Saikava - Švāns
	6515	Ērgļi - Katrīna
	6517	Ērgļi - Liepkalne - Sausnēja
	6716	Madona - Ļaudona - Mētriena
	6721	Madona - Cesvaine - Vairogi
	6722	Madona - Ļaudona - Mētriena - Mūrnieki - Madona
	6723	Madona - Jāņukalns - Jaunkalsnava
	6733	Madona - Cesvaine - Linka - Liezēre - Silakurmi
	6735	Madona - Cesvaine - Ozoli
	6736	Madona - Sausnēja - Bites
	6749	Madona - Mūrnieki - Ļaudona - Mētriena
	6750	Degumnieki - Stūrmežs - Degumnieki
	6751	Madona - Jaunāmuiža - Mārciena
	6866	Degumnieki - Meirāni - Saikava - Madona
	6996	Madona - Ērgļi - Liepkalne - Upmalas
	6997	Madona - Zvidziena - Lubāna
	6999	Madona - Mētriena
	5022	Rosība - Inčārnietki - Murmastiene
	5023	Murmastiene - Rosība
	5025	Barkava - Sumeinietki - Barkava
	6333	Murmastiene - Stirniene
	6335	Madona - Murmastiene
	6342	Murmastiene - Silagals - Madona
	6509	Stirniene - Varakļāni - Madona
	6698	Murmastiene - Silagals
	6727	Murmastiene - Mežastrodi - Varakļāni - Stirniene

Tabula 5.2.1. Sabiedriskā transporta maršruti Madonas novadā.¹⁴⁰

Madonas novada pagastu pārvaldes nodrošina izglītojamo, kuri dzīvo ar sabiedrisko transportu nesasniedzamajās novada vietās, nogādāšanu skolā uz mācību procesu un pirmsskolas izglītības iestādē, kā arī dzīves vietā pēc mācību procesa un nodarbību beigām. Ja skolēni nokļūšanai uz un no skolām izmanto satiksmes autobusus, tad tiem pilnībā tiek atmaksāta sabiedriskā transporta biļete.

Ņemot vērā sabiedriskā transporta pasažieru skaita un autobusu kustības aprēķinus, zemāk kartēs ar līniju biežumu ir attēloti intensīvākie novada ceļu posmi. Par pamatu aprēķiniem ir ņemts vidējais pasažieru skaits autobusus 2017. gada ziemas sezonas darbības rītos ar izpildes sākumu no 06.30 līdz 09.00 (aprēķināts pēc pārvadātāju sniegtās informācijas ATD par vidējo pasažieru skaitu visa reisa garumā). Autobusu kustības intensitātes aprēķināšanai par pamatu ir ņemts sabiedrisko autobusu regulāro reisu skaits 2017.gada ziemas sezonas darbības rītos ar izpildes sākumu no 06:30 līdz 09.00 pēc Autotransporta direkcijas sniegtās informācijas par reģionālās nozīmes reisiem un pieturām. Reģionālās nozīmes reisi neietver tos, kurus pasūta republikas nozīmes pilsētas, skat. **Attēlu 5.2.2.** un **Attēlu 5.2.3.**

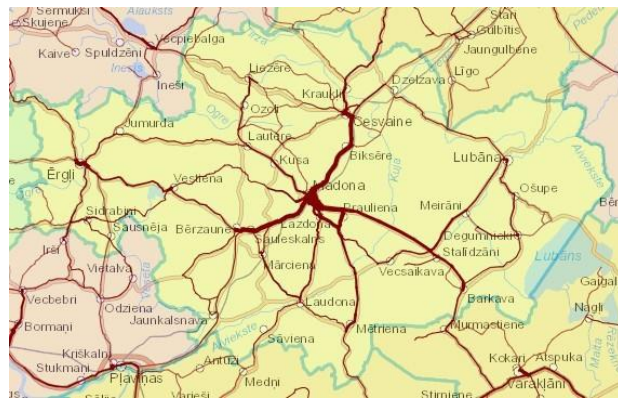
Novada sasniedzamības ziņā nozīmīgas pārmaiņas tiek plānotas no 2021. gada 1. jūnija, kad tiks pagarināti esošie un atklāti jauni vilciena reisi, lai pasažieri varētu ātrāk, ērtāk un lētāk nokļūt Madonā un Gulbenē. Vilciens no Madonas līdz Rīgai un otrādi kursēs katru dienu, bet līdz Gulbenei – piektdienās, sestdienās un svētdienās. Lai nogādātu pasažierus līdz dzelzceļa stacijai un otrādi – no stacijas līdz vēlamajam galamērķim, tiks veiktas izmaiņas arī reģionālo autobusu maršrutos. Lai nedublētu autobusu un vilcienu pārvadājumus, tiks slēgti četri reisi maršrutā Nr.7989 Rīga–Madona–Lubāna, kas tiek izpildīti gandrīz tajā pašā laikā, kad tiek plānots nodrošināt vilciena reisos.

Braucot ar vilcienu no Rīgas līdz Madonai un otrādi, pasažieriem būs iespēja izmantot sekojošas pieturas: Centrālā dzelzceļa stacija (Rīga), Jāņavārti, Salaspils, Ikšķile, Ogre, Ķegums, Lielvārde, Jumprava, Skrīveri, Aizkraukle, Koknese, Pļaviņas, Jaunkalsnava, Kalsnava, Mārciena un Madona. Pieturu skaits atsevišķos reisos būs atšķirīgs.

Vilciens no Rīgas uz Gulbeni (ar pieturām, t.sk. Jaunkalsnavā, Kalsnavā, Mārcienā, Madonā un Cesvainē) kursēs piektdienās, sestdienās un svētdienās, bet no Gulbenes līdz Rīgai – sestdienās un svētdienās.

Attēls 5.2.2. Autobusu aizpildījums Madonas novadā, 2017. gads.¹⁴¹

Attēls 5.2.3. Autobusu kustības intensitāte Madonas novadā, 2017. gads.¹⁴²

141 VARAM izstrādātais kartogrāfiskais resurss <http://atr.kartes.lv>
142 VARAM izstrādātais kartogrāfiskais resurss <http://atr.kartes.lv>

6. KULTŪRVĒSTURE UN TŪRISMS

6.1. VALSTS UN VIETĒJAS NOZĪMES PIEMINEKĻI

Madonas novadā, ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus, 2021.gada martā kopumā ir reģistrēti 242 valsts un vietējās nozīmes pieminekļi, skat. **Tabulu 6.1.1.**

Pieminekļu veidi	KOPĀ	t.sk.		
		valsts nozīmes	vietējās nozīmes	no tiem:
Arheoloģijas pieminekļi	205	143	62	Senkapi - 120 Apmetnes - 18 Apmetnes un senkapi vienuviet - 3 Viduslaiku kapsētas - 9 Kulta vietas - 15 Soda vietas - 2 Pilskalni - 26 Viduslaiku nocietinājumi - 3 Ezera mītnes - 4 Viduslaiku pilis - 5
Arhitektūras pieminekļi	19	16	3	Staļļi - 2 Muižas apbūve - 3 Baznīcas - 3 Pilis - 2 Pilsdrupas - 1 Klētis - 1 Dzīvojamās ēkas - 2 Parki - 3 Siltumnīcas - 1 Mežkunga māja - 1
Industriālie pieminekļi	2	2	-	Strūves ģeodēziskā loka punkts Astronomisko novērojumu punkts
Mākslas pieminekļi	11	11	-	Kapa plāksne - 1 Kamīni, krāsnis - 4 Interjera dekoratīvā apdare - 1 Griestu gleznojumi - 1 Durvju komplekts - 1 Vitrāžas - 2 Ērģeles - 1
Vēstures pieminekļi	3	3	-	Akmens verstu stabs Mūzikas darbinieku brāļu Jurjānu dzimtās mājas Rakstnieka R. Blaumaņa dzīves vieta
Vēsturisko notikumu vietas	2	-	2	Rakstnieka Doku Ata dzīvesvieta Sarkaņu pamatskolas ēkas

Tabula 6.1.1. Kultūrvēsturiskas nozīmes pieminekļi Madonas novadā, 2021. g. ¹⁴³

6.2. TŪRISMS

Madonas novads ir pievilcīgs tūristiem ar Vidzemes augstienes ainavisko reljefu, gleznainajiem ezeriem, Lubāna līdzenuma tīreļu un ezeru plašumiem, vēsturisko mantojumu, kā arī sporta, atpūtas un izklaides iespējām. Pielikumā Nr. 1 ir apkopoti Madonas novada populārākie tūrisma objekti, kas ik gadu piesaista tūkstošiem vietējo un ārzemju tūristu.

Kā vienu no galvenajiem tūrisma objektiem novadā var minēt Latvijas augstāko kalnu – **Gaiziņkalnu**, kas atrodas Bērzaunes pagastā. Ziemā uz kalna darbojas kalnu slēpošanas trase ar pacelāju, savukārt pārējās sezonās ir izveidotas pastaigu takas un notiek dažādi izklaides un aktīvās atpūtas pasākumi. Kalna slēpošanas trasi piedāvā arī Rēķu kalns Sarkaņu pagastā, savukārt distanču slēpošanas trases ziemas sezonā ir pieejamas sporta un atpūtas bāzē "Smecersils" Lazdonas pagastā (lielākā slēpošanas bāze Latvijā, viena no lielākām Baltijā), sporta bāzē "Šubrakkrausti" Bērzaunes pagastā, Lubānas slēpošanas trasē un Ērgļu slēpošanas trasē. Neliela slēpošanas trase ir izveidota arī Cesvaines pilsētas teritorijā un Ļaudonā.

Makšķernieki un ūdens atpūtas cienītāji var doties uz daudziem Madonas novada ezeriem un upēm. Pa **Ogres un Aiviekstes upēm** tiek piedāvāti dažādi laivošanas maršruti ar iespēju iznomāt laivas. **Lubāna ezers** un tam piegulošās Lubāna mitrāja teritorijas ir pateicīga vieta dažādu putnu sugu un purva augu vērošanai. Lubāna mitrāja informācijas centrs piedāvā ekskursijas gan pa pastaigu takām, gan ar laivām pa ezera niedru likločiem.

Dabas mīļotājiem ir pieejamas pastaigu takas un ekskursijas gidu pavadībā **Teiču dabas rezervātā** Mētrienas pagastā, **Krustkalnu rezervātā** Mārcienas pagastā, kā arī pārgājienu takas līdz diviem novadā esošajiem **Strūves ģeoloģiskā loka punktiem** – Nesaules kalnam

Aronas pagastā un Sestukalnam Sausnējas pagastā. Dažādu grūtību pārgājienu maršrutus piedāvā arī **"Braku takas"** Ērgļu pagastā. Izbaudīt gan kultūrvēsturi, gan aktīvo atpūtu piedāvā maršruti "Dabas taka "Aiviekstes ozoli"" un "Ozolu aleja no Lubānas uz Meirāniem", kas atrodas Indrānu pagastā.

Novada viesi un citi interesenti var apmeklēt arī **Latvijas ievērojamo cilvēku dzīves un atdusas vietas**, kas mūsdienās ir pārtapušas par muzejiem: rakstnieka R. Blaumaņa memoriālais muzejs "Braki" un kapa vieta, kā arī mūziķu brāļu Jurjānu memoriālais muzejs "Meņģeļi" Ērgļu pagastā; pulkveža Oskara Kalpaka dzimtās

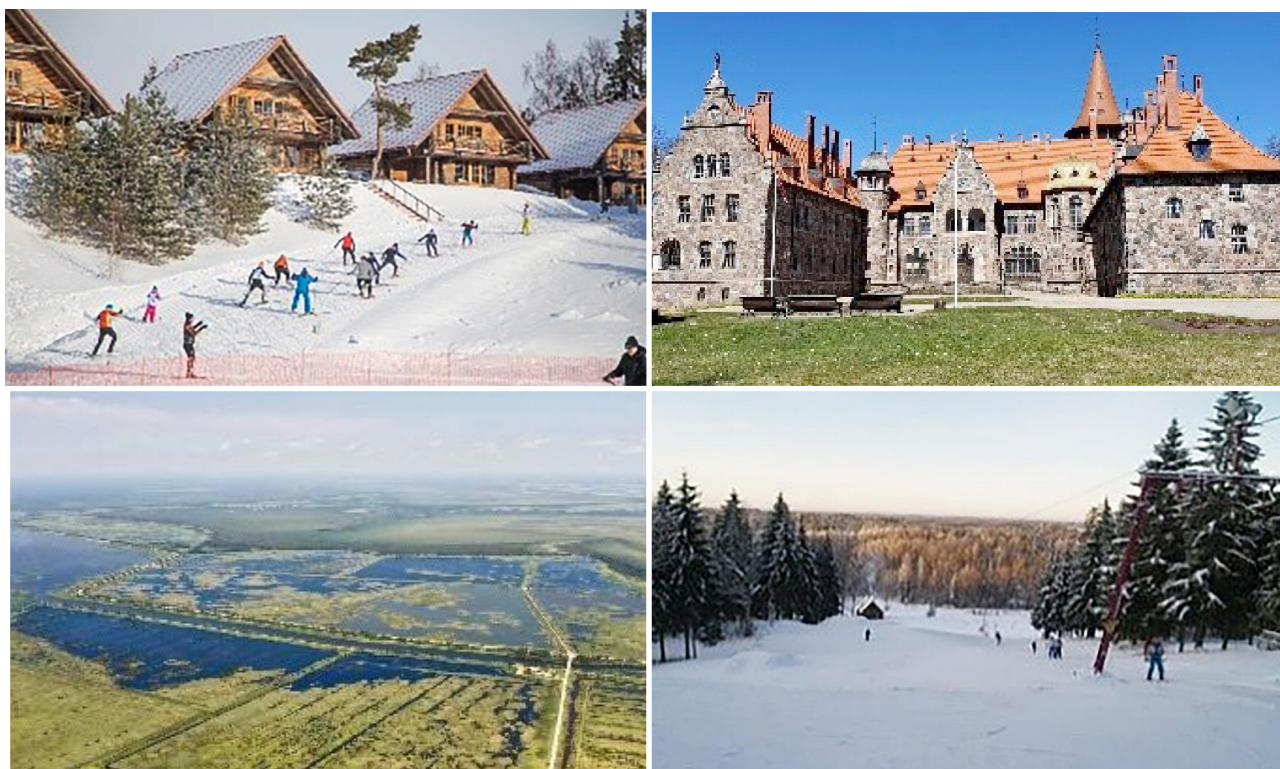
mājas – memoriālais muzejs "Liepsalas" Ošupes pagastā; rakstnieka Doku Ata dzimtās mājas "Mucenieki" Dzelzavas pagastā; medicīnas profesora A. Bieziņa muzejs "Jaundilmaņi" Sarkaņu pagastā; dziedātāja J. Zābera memoriālais muzejs "Vecais Ceplis" Indrānu pagastā, u.c.

Novada kultūrvēstures un arhitektūras perle neapšaubāmi ir **Cesvaines pils**, kas ik gadu piesaista tūkstošiem tūristu no visas pasaules. Tā ir 1897.gadā pēc arhitekta Hansa Grīzenbaha projekta celtā muižas pils neorenesanses stilā, kas atrodas blakus Cesvaines viduslaiku pils drupām un bija muižas īpašnieka Ādolda Gerharda fon Vulfa dzīvojamā māja. Arī citas muižas ansambļa ēkas Cesvainē ir sava laika vēstures un arhitektūras liecinieces.

Madonas novads ir bagāts ar **vēsturiskām vācu muižām**, kas pēdējos gados ir atjaunotas, un liela daļa no tām pārtapušas par muzejiem vai viesnīcām. Tā, piemēram, Mārcienas muižā Mārcienas pagastā ir pieejams plaša spektra SPA komplekss, kā arī augstākās klases restorāns un viesnīcas numuriņi. Viesnīcas pakalpojumi ir pieejami arī Grašu muižā Cesvaines pagastā un Jumurdas muižā Jumurdas pagastā. Pārējās atjaunotajās muižās – Dzelzavas pilsmuižā Dzelzavas pagastā, Biksēres muižā Sarkaņu pagastā, Vestienas muižā Vestienas pagastā ir iekārtotas sabiedriskās iestādes. Tāpat novadā ir vairākas muižu ēkas, kas daļēji ir saglabājušas savu autentisko izskatu, taču tūrisma darbība tajās nenotiek – piem. Zalgaukas muiža, Lauteres muiža, Lazdonas muiža, u.c.

Tāpat interesenti var apskatīt daudzas novada **pie-mājas saimniecības**, kurās tiek audzēti dažādi mājlopi un mājputni, iekopti daiļdārzi vai tiek darinātas amatniecības lietas, ko var ne tikai apskatīt, bet arī piedalīties radošajās darbnīcās un nogaršot saimnieku piedāvātos gardumus. Jāpiezīmē, ka Madonas novadā tiek audzēti gan izjāžu zirgi, gan aitas un kazas, gan arī alpakas, truši, fazāni, zīdītājgovis un citi mājputni un mājlopi.

Madonas novadā ir iespējams saņemt gan **nakts-mītņu**, gan **ēdināšanas** pakalpojumus. Gandrīz katrā pagastā ir pieejama vismaz viena brīvdienas vai viesu māja, kurā ir iespējams ne tikai palikt pa nakti, bet arī izīrēt telpas svinībām un dažādām aktivitātēm. Ēdināšanas pakalpojumi ir pieejami visās novada pilsētās, kā arī Ērgļu ciemā. Sīkaku brīvdienas māju, viesnīcu un kafejnīcu sarakstu skat. Pielikumā nr.1

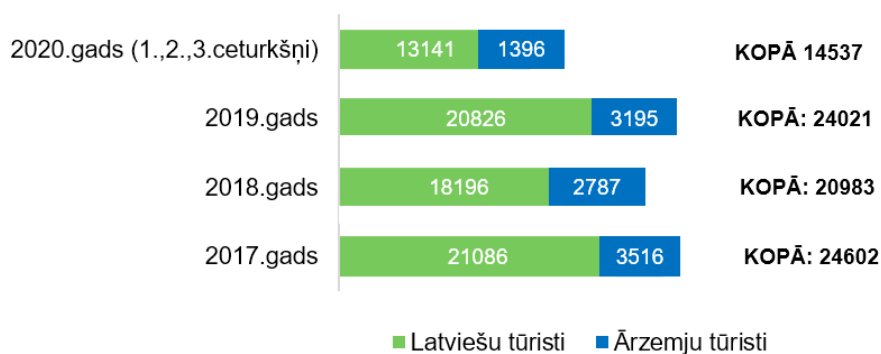

Attēls Nr. 6.2.1. Madonas novada populārākie apskates objekti - Cesvaines pils (foto: www.cesvaine.lv); Smeceres sila atpūtas un sporta bāze (foto: www.madona.lv); Lubāna ezers (foto: www.enciklopedija.lv); Gaiziņkalns (foto: www.gaizins.lv).

Tūrisma informācijas centri Madonas novadā:

- Madonas novada tūrisma informācijas centrs, Madonā, Skolas ielā 10a
- Lubāna mitrāja informācijas centrs, Aiviekstes hidromezgls, Ošupes pagasts
- Cesvaines tūrisma centrs, Pils ielā 2, Cesvainē
- Lubānas novada tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs, Oskara Kalpaka ielā 4, Lubānā

Attēlā Nr. 6.2.2. ir parādīts tūristu daudzums, kas reģistrēts Madonas novada viesnīcās un citās ar tūrisma saistītās mītnēs. Lielākā tūristu daļa ir Latvijas tūristi, savukārt ārzemnieki sastāda salīdzinoši nelielu viesu skaitu. Būtisks tūristu plūsmas palielinājums ir vērojams tad, kad Madonā un tās apkārtnē notiek liela mēroga pasākumi, kā piem. Pasaules čempionāts rollerslēpošanā (2019. gads) u.c.

Attēls Nr. 6.2.2. Apkalpotās personas (latviešu un ārzemju tūristi) Madonas novada (iesk.bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) viesnīcās un citās tūristu mītnēs 2017.-2020. g.¹⁴⁴

7. IZGLĪTĪBA UN JAUNIEŠU POLITIKA

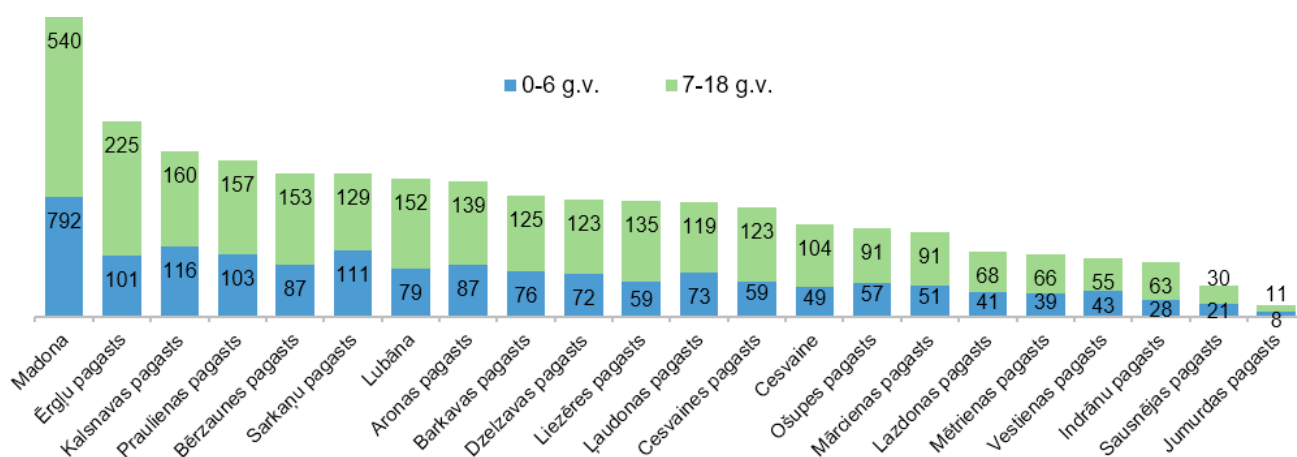
7.1. PIRMSSKOLAS UN VISPĀRĒJĀ IZGLĪTĪBA

Madonas novadā, ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus, 2021. gada jūlijā ir deklarēti 5011 bērni vecumā līdz 18 gadiem. Vislielākais bērnu skaits ir reģistrēts Madonas pilsētā – 1332 bērni, savukārt vismazākais – Jumurdas pagastā – 19 bērni, skat. **Attēlu 7.1.1.**

Novada izglītības politika noris saskaņā ar Madonas novada Izglītības iestāžu tīkla attīstības plāna 2016.–

2023.gadam. **Tabulā Nr. 7.1.2.** apkopotas izglītības iestādes pēc izglītības pakāpes.

Savukārt **Tabulā 7.1.3.** ir uzskaitītas visas pašvaldību dibinātās pirmsskolas un vispārējās izglītības mācību iestādes (tajā nav iekļauta Kristiāna Dāvida kristīgā privātmācību pamatskola Barkavas pagastā, kas nodrošina pamatizglītību 22 skolēniem).

Attēls 7.1.1. Deklarēto bērnu skaits Madonas novadā 0-18 g.v. 2021. g.¹⁴⁵

Izglītības pakāpe/joma	Pašvaldības dibinātās	Citi dibinātāji
Pirmsskolas izglītības iestādes (t.sk. pamatskolu grupiņas un PII filiāles)	19	0
Pamatizglītības iestādes	12	1
Vidējās izglītības iestādes	6	0
Augstākās izglītības iestādes	0	1
Profesionālās izglītības iestādes	0	1
Profesionālās ievirzes izglītības iestādes (t.sk.filiāles)	6	0
Interesju izglītības iestādes	1	0

Tabula 7.1.2. Izglītības iestādes Madonas novadā, 2020./2021.m.g.¹⁴⁶

¹⁴⁵ Avots: PMLP, 2021.gada jūlijs

¹⁴⁶ Avots: pašvaldību dati

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Izglītības iestāde	Atrašanās vieta	Izglītība	Izglītojamo skaits	Pedagoģiskais atbalsts (cilv.)
Madonas pilsētas vidusskola	Madona	Vidējā izglītība	976	94
Madonas valsts ģimnāzija	Madona	Vidējā izglītība	265	40
A.Eglīša Ļaudonas vidusskola	Ļaudonas pagasts	Vidējā izglītība	158	31
Ērgļu vidusskola	Ērgļu pagasts	Vidējā izglītība	230	29
Cesvaines vidusskola	Cesvaine	Vidējā izglītība	279	45
Lubānas vidusskola	Lubāna	Vidējā izglītība	164	30
Barkavas pamatskola	Barkavas pagasts	Pamatizglītība	97	17
Bērzaunes pamatskola	Bērzaunes pagasts	Pamatizglītība	94	16
Degumnieku pamatskola	Ošupes pagasts	Pamatizglītība	61	22
Dzelzavas speciālā pamatskola	Dzelzavas pagasts	Pamatizglītība	78	34
Dzelzavas pamatskola	Dzelzavas pagasts	Pamatizglītība	78	16
Kalsnavas pamatskola	Kalsnavas pagasts	Pamatizglītība	101	19
Kusas pamatskola	Aronas pagasts	Pamatizglītība	66	17
Lazdonas pamatskola	Lazdonas pagasts	Pamatizglītība	50	17
Liezēres pamatskola	Liezēres pagasts	Pamatizglītība	64	17
Praulienas pamatskola	Praulienas pagasts	Pamatizglītība	95	22
Vestienas pamatskola	Vestienas pagasts	Pamatizglītība	36	14
Meirānu O.Kalpaka pamatskola	Indrānu pagasts	Pamatizglītība	44	18
Madonas PII "Kastanītis"	Madona	Pirmsskolas izgl.	114	15
Madonas PII "Priedīte"	Madona	Pirmsskolas izgl.	235	26
Madonas PII "Saulīte"	Madona	Pirmsskolas izgl.	302	34
Cesvaines PII "Brīnumzeme"	Cesvaine	Pirmsskolas izgl.	117	16
Lubānas PII "Rūķīši"	Lubāna	Pirmsskolas izgl.	82	11
Aronas pagasta PII "Sprīdītis"	Aronas pagasts	Pirmsskolas izgl.	36	6
Bērzaunes PII "Vārpiņa"	Bērzaunes pagasts	Pirmsskolas izgl.	71	12
Dzelzavas PII "Rūķis"	Dzelzavas pagasts	Pirmsskolas izgl.	39	6
Ļaudonas PII "Brīnumdārzis"	Ļaudonas pagasts	Pirmsskolas izgl.	58	11
Kalsnavas PII "Lācītis Pūks"	Kalsnavas pagasts	Pirmsskolas izgl.	70	10
Praulienas PII "Pasaciņa" (t.sk.Mētrienas fil.)	Praulienas pagasts	Pirmsskolas izgl.	111	19
Ērgļu pagasta PII "Pienenīte"	Ērgļu pagasts	Pirmsskolas izgl.	98	17
Ērgļu pagasta PII "Pienenīte" filiāle "Rīti"	Sausnējas pagasts	Pirmsskolas izgl.	16	2
Barkavas pamatskolas PII	Barkavas pagasts	Pirmsskolas izgl.	60	9
Degumnieku pamatskolas PII	Ošupes pagasts	Pirmsskolas izgl.	31	3
Lazdonas pamatskolas PII	Lazdonas pagasts	Pirmsskolas izgl.	17	3
Liezēres pamatskolas PII	Liezēres pagasts	Pirmsskolas izgl.	44	7
Vestienas pamatskolas PII	Vestienas pagasts	Pirmsskolas izgl.	24	4
Dzelzavas speciālās pamatskolas PII	Dzelzavas pagasts	Pirmsskolas izgl.	8	n/d
KOPĀ			4469	

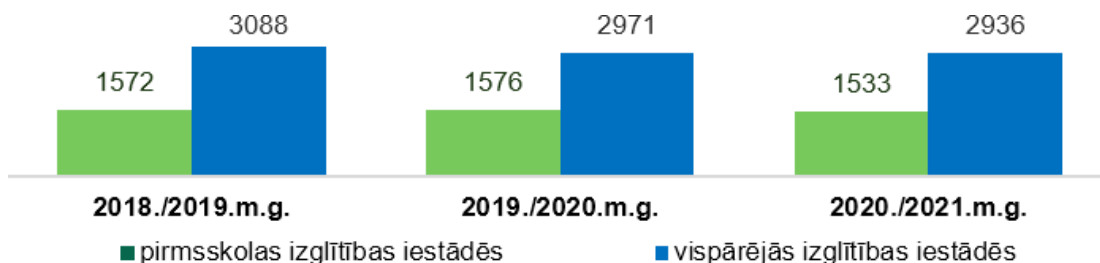
Tabula Nr. 7.1.3. Vispārējo, pamata un pirmsskolas izglītības iestāžu saraksts Madonas novadā, 2020/2021.m.g.¹⁴⁷

147 Avots: Madonas, Cesvaines, Ērgļu, Lubānas mājaslapas, kā arī izglītības iestāžu pašvērtējumu ziņojumi.

Izglītojamo skaita dinamika pēdējos trīs gados rāda, ka Madonas novadā, ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus, ir vērojams izglītojamo skaita samazinājums, kas saglabājas attiecībā uz vispārīzglītojošām mācību iestādēm, taču pirmsskolu audzēkņu skaita ziņā

ir vērojama zināma stabilitāte, skat. **Attēlu 7.1.4.**

Novada pašvaldības izglītības iestādēs 2020./2021. mācību gadā tiek īstenotas izglītības programmas, kuras apkopotas **Tabulā 7.1.5.**

Attēls 7.1.4. Izglītojamo skaits (cilv.) pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādēs Madonas novadā 2018.-2021.g.¹⁴⁸

Izglītības programma	Izglītības iestāžu skaits	Izglītojamo skaits
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS (KOPĀ AR SPECIĀLAJĀM)		
Pirmsskolas izglītības programma (01011111)	17	1451
Speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem (01015511)	5	19
Speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem (01015611)	8	23
Speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (01015811)	4	4
Speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem (01015911)	1	5
PAMATIZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS (KOPĀ AR SPECIĀLAJĀM)		
Pamatizglītības programma (21011111, tajā skaitā pamatizglītības otrā posma (7.-9. klase) programma 23011111 un pamatizglītības otrā posma (7.-9. klase) matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziena programma 23013111)	17	2303
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (21015611)	13	55
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (21015811)	9	56
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem (21015911)	1	16
VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA (PA VIRZIENIEM)		
Vispārējās vidējās izglītības programma 31016011 (pēc jaunā standarta), 31016013 (neklātiene pēc jaunā standarta))	3	136
Vispārīzglītojošais virziens (31011011, 31011013 (neklātiene))	3	174
Matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziens (31013011)	2	119
Profesionāli orientētais virziens (31014011)	2	20

Tabula 7.1.5. Madonas novada izglītības iestāžu skaits (gab.) un izglītojamo skaits (cilv.) sadalījumā pa realizējamām izglītības programmām, 2020./2021.m.g.

¹⁴⁸ Avots: Madonas, Cesvaines, Ērgļu, Lubānas mājaslapas, kā arī izglītības iestāžu pašvērtējumu ziņojumi.

Ne pamata, ne pirmsskolas izglītības iespējas netiek piedāvātas novada trīs pagastos – Jumurdas, Mārcienas un Sarkanu pagastā, kur nepietiekoša bērnu skaita dēļ izglītības iestādes tika likvidētas. Jumurdas pagasta bērni pārsvarā apmeklē Ērgļu vidusskolu, Mārcienas pagasta bērni – Bērzaunes, Ļaudonas vai Madonas mācību iestādes, savukārt Sarkanu pagasta bērni – Cesvaines vidusskolu vai Madonas skolas. Mētrienas pagastā nav pieejamas pamata izglītības iespējas, taču mazāki bērni var apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi.

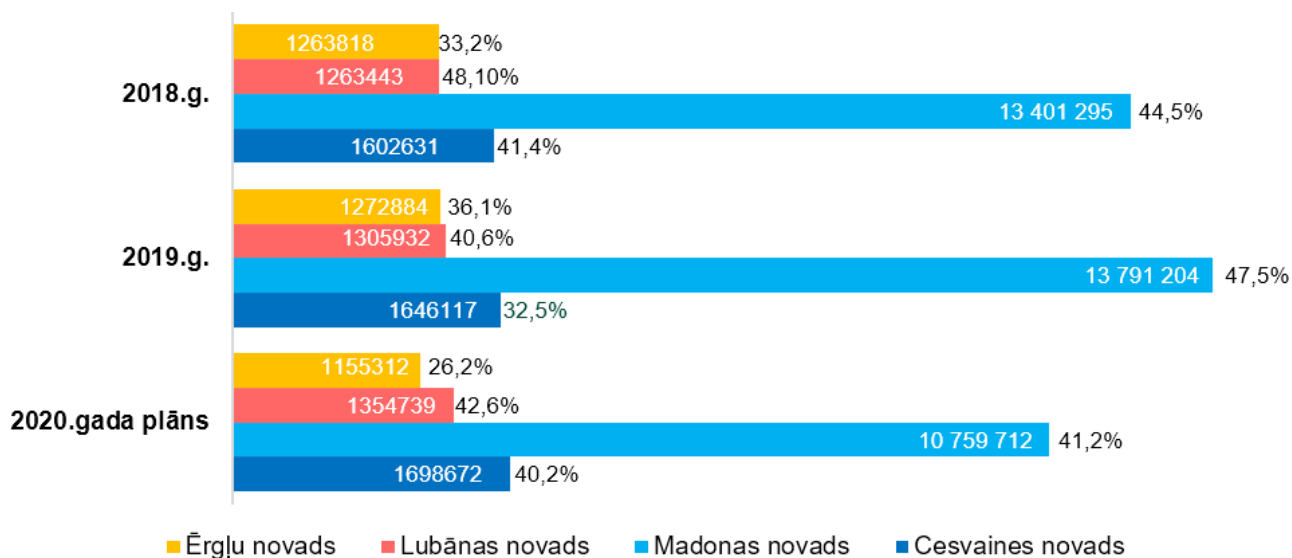
Iepriekšējā plānošanas periodā laikposmā no 2015. gada Madonas novadā **tika likvidētas** sekojošas izglītības iestādes – Sarkanu pamatskola (2015. gads), Madonas 2.vidusskola (apvienota ar Madonas 1.vidusskolu, izveidojot jaunu mācību iestādi – Madonas pilsētas vidusskola, 2017. gads), Madonas vakara un neklātienas vidusskola (apvienota ar Madonas pilsētas vidusskolu, 2018. gads), Mārcienas pamatskola (2017.gadā reorganizēta par Mārcienas sākumskola, 2018. gadā slēgta), Mētrienas pamatskola (2019. gads), Jāņa Zālīša Sausnējās pamatskola (2018. gadā pievienota Ērgļu vidusskolai), Priekuļu tehnikuma filiāle Ērgļos (2018.gads), Cesvaines internātpamatskola (2017. gads). Ar 2021./2022.m.g. tiek plānots slēgt Meirānu Kalpaka pamatskolu.

No 2017.gada Madonas novadā **profesionālo izglītību** (vidusskolu no 10. līdz 12. klasei) nodrošina Jēkabpils Agrobiznesa koledžas struktūrvienība Barkavā, kas

piedāvā apgūt augkopības, būvdarbu meistara, viesnīcu pakalpojumu, administratīvo un sekretāra pakalpojumu, kā arī skaistumkopšanas pakalpojumu specialitātes. Valsts budžeta finansētas profesionālās vidējās izglītības programmas 2019./2020. mācību gadā apguva 178 izglītojamie.

Pašvaldību izdevumi izglītībai (rēķinot kopā Madonas novada izglītības izdevumus ar bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas nov. izdevumiem) 2019.gadā kopumā sasniedza EUR 18 016 137, kas ir vidēji 39,1% no visiem pašvaldību kopējiem izdevumiem 2019.gada griezumā, skat **Attēlu 7.1.6**. Tas ir par 2,7% mazāk nekā 2018.gadā, kad izglītības izdevumi pret kopējiem budžeta faktiskajiem izdevumiem sastādīja 41,8%. 2020.gada šis procents ir samazināts vēl par 1,6%, sastādot 37,5%. Jāatzīmē, ka uz šī dokumenta sagatavošanas brīdi ir zināms tikai 2020.gada plānotais budžets, līdz ar to 2020. gada dati pēc faktisko izdevumu aprēķināšanas vēl var mainīties.

Novadā darbojas arī **Izglītības nodaļa** – Madonas novada pašvaldības struktūrvienība, kas uzrauga pašvaldības izglītības iestādes, kā arī pārstāv novada iedzīvotāju tiesības uz pirmsskolas izglītības, vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, interešu izglītības, neformālās izglītības un mūžizglītības programmu apguvi.

Attēls 7.1.6. Madonas novada pašvaldības budžeta (sadalījumā pa bij. Cesvaines, Ērgļu, Madonas un Lubānas novadiem) izdevumi izglītībai (EUR) un to attiecība (%) pret kopējiem pašvaldību faktiskajiem budžeta izdevumiem 2018.-2020. g.¹⁴⁹

7.2. PROFESIONĀLĀS IEVIRZES UN INTEREŠU IZGLĪTĪBA

Visās trijās novada pilsētās un Ērgļu pilsētiematā tiek piedāvāta arī bērnu un jauniešu profesionālās ievirzes izglītība un interešu izglītība.

Izglītības iestāde	Atrašanās vieta	Apgūstamā izglītība	Izglītojamo skaits
J. Norviņa Madonas mūzikas skola	Madona	Akordeona spēle; klavierspēle; čella spēle; kokles spēle; vijoles spēle; eifonijas spēle; flautas spēle; klarnetes spēle; mežraga spēle; saksofona spēle; trompetes spēle; tubas spēle; kora klase	276
J. Sīmona Madonas mākslas skola	Madona	Vizuāli plastiskā māksla	166
Madonas Bērnu un jaunatnes sporta skola	Madona	Basketbols; volejbols; BMX, ložu šaušana; biatlons; vieglatlētika, distanču slēpošana, orientēšanās sports	756
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	Ērgļi, Ērgļu pag.	Vizuāli plastiskā māksla, taustiņinstrumentu spēle, pūšaminstrumentu spēle, eifonija spēle	50
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	Cesvaine	Taustiņinstrumentu spēle, stīgu instrumentu spēle, pūšaminstrumentu spēle, vokālā mūzika (kora klase), vizuāli plastiskā māksla, sagatavošanas grupa mūzikā	82
Lubānas mākslas skola	Lubāna	Vizuāli plastiskā māksla	55
Madonas Bērnu un jauniešu centrs	Madona	Teātra studijas; teātra sporta pulciņš; mākslas studija, mājsaimniecības pulciņš; radošuma studija, mūzikas studija; modes studija, rokdarbu pulciņš; leļļu teātris; estrādes mūzikas studija, frizieru-stilistu pulciņš; trases automodelisma pulciņš; deju aerobika, krāsaino smilšu darbnīca; robotikas pulciņš, keramikas pulciņš; kokles studija, vides pulciņš; mazpulki.	545* *viens bērns var apmeklēt vairākus pulciņus

Tabula Nr. 8.2.1. Interēšu izglītības iestādes Madonas novadā, 2020/2021. m.g.¹⁵⁰

7.3. JAUNATNES POLITIKA

Madonas novadā darbojas 12 **bērnu un jauniešu iniciatīvu centri**, kas veic interešu izglītības, audzināšanas un jaunatnes darba organizatoriski metodisko un informatīvo darbu:

- Jauniešu iniciatīvu centrs "Burbulis", Madona
- Madonas novada multifunkcionālais jaunatnes iniciatīvu centrs "Kubs", Madona
- Mētrienas jauniešu centrs "Centriņš", Mētriena, Mētrienas pagasts
- Mārcienas Bērnu un jauniešu centrs "Ideja", Mārciena, Mārcienas pag.
- Jauniešu centrs "Dzelzava", Dzelzava, Dzelzavas pag.
- Multifunkcionālais centrs "13.km" Degumniekos, Ošupes pagastā
- Multifunkcionālais centrs "Logs", Biksērē, Sarkanu pagastā
- Kalsnavas jauniešu iniciatīvas centrs "UP's", Jaunkalsnava, Kalsnavas pag.
- Kusas multifunkcionālais centrs "1.stāvs", Kusa, Aronas pagasts.
- Multifunkcionālais bērnu un jauniešu centrs "Kodols", Lazdonā, Lazdonas pagastā
- Cesvaines Bērnu un jauniešu centrs
- Lubānas Jauniešu centrs

Bērnu un jauniešu centri organizē, nodrošina dalību, koordinē starpnovadu, reģionu un valsts mēroga konkursus, skates, izstādes, apmācības un seminārus, koncertus, labdarības akcijas, projektus, forumus, atvērto durvju dienas, starptautisko sadarbību, brīvprātīgo darbu.

Tāpat novadā darbojas **Madonas novada Jauniešu dome** un **Lubānas jauniešu dome**, kas pulcina jauniešus no visa Madonas novada, lai stiprinātu savstarpēju sadarbību, risinātu aktuālos jautājumus un rīkotu saturīgus un atraktīvus pasākumus jauniešiem. MNJD darbības uzdevumi: veicināt Madonas novada skolu, interešu izglītības iestāžu audzēkņu, pašpārvalžu un aktīvo novada jauniešu darbību un sadarbību; pārstāvēt un aizstāvēt jauniešu intereses valstiskās un nevalstiskās institūcijās; sadarboties ar citu novadu un starptautiskām skolēnu un jauniešu organizācijām; iepazīstināt jaunatni ar tās iespējām valstiskā un starptautiskā mērogā; organizēt pasākumus, kas paredzēti jaunatnei.

2018.gadā Madonas novads kļuva par Jauniešu galvaspilsētu, visa gada garumā kļūstot par epicentru svarīgākajām Latvijas jaunatnes politikas aktivitātēm un jauniešu pasākumiem.

Madonas novadā ir organizēta arī Pašvaldības jaunatnes lietu komisija - dažādu institūciju profesionāļu grupa, kas nodrošina, lai bērnu tiesību aizsardzības subjekti – bērna ģimene, izglītības, kultūras, veselības aprūpes, bērnu aprūpes iestādes, policija, valsts un pašvaldības institūcijas, sabiedriskās organizācijas un citas fiziskas un juridiskas personas, kuru darbība saistīta ar palīdzības sniegšanu bērniem, kā arī darba devēji varētu veiksmīgi īstenot normatīvajos aktos noteiktās prasības, nodrošinot bērnu tiesības.

Madonas novadā plaši darbojas dažādas ar jauniešu interesēm saistītas biedrības un organizācijas, kas piedāvā jauniešu iesaisti dažādu līmeņu projektos, pieņemot finansējumu dažādām jauniešu aktivitātēm, kā arī organizē bērnu un jauniešu brīvā laika lietderīgu pavadīšanu vasaras mēnešos (skat. **Tabulu 7.3.1.**).

Organizācija	Mērķi
Biedrība "Jaunieši Madonai" (Madonas novada Jauniešu dome). Piešķirts sabiedriskā labuma statuss.	Veicināt novada jauniešu sadarbību, aktivitāti, iniciatīvas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā sociālajās, politiskajās un kultūras norisēs, kā arī sabiedriskajā dzīvē vietējā, valsts un starptautiskā mērogā; Veicināt Madonas novada skolu, interešu izglītības iestāžu audzēkņu, pašpārvalžu, jauniešu centru un aktīvo jauniešu darbību un sadarbību, kā arī nodrošināt informācijas pieejamību, kas aktuāla jauniešiem; Pārstāvēt jauniešu intereses valstiskās un nevalstiskās institūcijās;
Biedrība "KM Strautnieki" Aronas pagasts	Veidot un attīstīt bērnu un jauniešu nometņu vietu Madonas novada Aronas pagasta „Strautniekos”. Organizēt saturīgas, izglītojošas bērnu un jauniešu nometnes un cita veida pasākumus (pārgājienus, ekskursijas, nodarbības, seminārus, plenērus u.c.)
Iekštelpu skeitparks "Indoor" Madona	Madonas skeitparks "INDOOR" ir ekstrēmo sporta veidu laukums, kas izveidots iekštelpās. Skeitparkā var nodarboties ar BMX, SKATEBOARD, INLINE, SCOOTER, MTB ekstrēmajiem sporta veidiem. Ir pieejamas arī telpas mierīgākām nodarbēm - galda spēlēm un sarunām ar draugiem pie tējas tases. Katru gadu tiek rīkotas Latvijas mēroga sacensības ar kuplu dalībnieku, profesionālu sportistu skaitu - Aldona Rībenieka piemiņas kausis.
Biedrība "Caritas Madona", Madona	Labdarības organizācija, brīvprātīgo darba koordinēšana, pasākumu organizēšana, sociālais darbs.
Biedrība "Bērnu un jauniešu apvienība "Rīts" Bērzaune, Bērzaunes pag.	Radīt vietu bērnu un jauniešu kvalitatīvai brīvā laika pavadīšanai. Trūcīgo un sociāli mazaizsargāto bērnu un jauniešu sociālās labklājības celšana.
Biedrība "Aronas Pīlādzis" Kusa, Aronas pagasts	Labvēlīgas vides un attieksmes veidošanai pilsoniskās sabiedrības aktivitātei un visu paaudžu sadarbībai atbilstoši vecumam, interesēm un vajadzībām
Radošo aktivitāšu biedrība "Melnais Piens" Madona	Kultūras attīstības veicināšana; Mūsdienīgās mākslas attīstības veicināšana; Elektroniskās mūzikas attīstīšana un popularizēšana; Iespēju radīšana jauniešu iesaistīšanai kultūras dzīvē, īpaši atbalstot iesaistīšanos tās veidošanā.
Biedrība "Mēs saviem bērniem" Madona, Lubāna	Biedrības mērķi ir nodrošināt intelektuālās un fiziskās attīstības, patstāvīgas dzīves iespējas bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām. Biedrībai piešķirts sabiedriskā labuma statuss.

Organizācija	Mērķi
Biedrība "Pie Kraujas" Madona	Galvenie darbības virzieni balstīti uz aktīva dzīvesveida popularizēšanu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu mūsdienīgās, jauniešiem piemērotās aktivitātēs
Biedrība "Roku rokā" Madona	Veidot labvēlīgu vidi cilvēka radošās un fiziskās aktivitātes pilnvērtīgai attīstībai, un aktīvās un radošās atpūtas organizēšana visu vecumu grupām. Nodrošinot jauniešiem iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā.
Biedrība "Kalsnavas jaunieši" Jaunkalsnava, Kalsnavas pag.	Veicināt radošu iniciatīvu, atbalstot pagasta iedzīvotāju iesaistīšanos sporta, izglītības, sociālās un kultūras aktivitātēs un viņu vidū popularizējot sportisku un radoši aktīvu dzīvesveidu
Nodibinājums "Ķenguru skola" Ķenguri, Ērgļu pagasts	Maznodrošināto un lauku bērnu, jauniešu, studentu un jauno ģimeņu integrācijas un attīstības veicināšana, radošo spēju attīstīšana un popularizēšana, pašiniciatīvas sekmēšana.
Biedrība "Ērgļa spārni" Lazdas, Ērgļu pagasts	Bērnu un jauniešu kristīgo nometņu organizēšana
Biedrība "Ozols un zīle" Liezēres pagasts	Liezēres pagasta bērnu un jauniešu dzīves un vides kvalitātes uzlabošanu.

Tabula Nr. 7.3.1. Madonas novada biedrības un organizācijas, kas saistītas ar jauniešu interesēm, 2021. g.¹⁵¹

Madonas novada pašvaldība sadarbībā ar Izglītības kvalitātes valsts dienestu no 2019. gada realizē Eiropas Sociālā fonda projektu "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai", atbalstot jaunatnes iniciatīvu projektus mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas riska novēršanai. Šo projektu mērķi ir palielināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska grupas izglītojamo motivāciju turpināt izglītību un veicināt viņu aktīvu līdzdalību ikdienas dzīvē. Kā arī iesaistīt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska grupas izglītojamus jauniešu aktivitātēs un jaunatnes iniciatīvu projektos ārpus formālās izglītības, nodrošinot aktivitāšu pieejamību iespējami tuvu bērnu un jauniešu dzīves un mācību vietai. Šāds projekts tiek īstenots arī Cēsvainē un Lubānā.

Tāpat Madonas novada pašvaldība ir iesaistījusies ESF Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču

attīstībai" īstenošanā. Projekta ietvaros novada skolās tiek veidota atbalsta sistēma, pedagogi veic individuālu darbu ar talantīgajiem skolēniem un skolēniem, kuriem ir mācīšanās grūtības. Ārpusstundu pasākumi tiek veidoti ar mērķi sniegt iespēju skolēniem darboties tādās jomās, kādas šobrīd nenodrošina novadā pieejamā interešu izglītība, īpašu uzmanību pievēršot STEM un vides jomai. Projekts šobrīd (2021.g.) tiek realizēts Madonas pilsētas vidusskolā, Madonas valsts ģimnāzijā, Ērgļu vidusskolā, Bērzaunes pamatskolā un Praulienas pamatskolā.

Turklāt Madonas novada pašvaldība ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Valsts izglītības attīstības aģentūru (VIAA) par Eiropas Sociālā fonda projekta "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" īstenošanu. Projekta darbības laikā vispārējās izglītības iestādēs vecāko klašu skolēniem ir paredzēts īstenot karjeras atbalsta pasākumus iestāžu izglītojamiem, tai skaitā karjeras informācijas izplatīšanu, karjeras izglītības un karjeras konsultāciju īstenošanu.

7.4. PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA (MŪŽIZGLĪTĪBA)

Madonas novadā (iesk. bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) nav nevienas pašvaldības dibinātās augstākās izglītības iestādes.

Madonas novada pašvaldība ik gadu rīko Izglītības programmu projektu konkursu, kura mērķi ir veicināt mūžizglītības iespējas Madonas novadā, sekmēt Madonas novada pašvaldības iedzīvotāju profesionālo kompetenču attīstību, veicināt pieaugušo izglītības pieejamības novadā, kā arī veicināt paaudžu sadarbību un kultūras mantojuma nodošanu. Projekta konkursa kopējais finansējums ir EUR 4 000, savukārt maksimālā finansējuma summa vienam projektam ir EUR 500. Tāpat pašvaldība rīko informatīvos seminārus un organizē apmācību programmas mūžizglītības atbalstam pašvaldības iedzīvotājiem, skat. **Tabulu 7.4.1.**

Madonas novadā ir pieejama pieaugušo augstā-kā izglītība akreditētā pedagoģijas un komercdarbības programmā Latvijas Universitātes Madonas filiālē, kur ir iespēja apgūt pirmsskolas skolotāja un sporta trenera profesiju (koledžas līmeņa studiju programmas); sākumizglītības skolotāja un skolotāja profesiju (bakalaura līmeņa studiju programmas); izglītības zinātnes un skolotāja kvalifikāciju (maģistra līmeņa studiju programmas).

Tāpat Madonā darbojas mācību centrs "Buts", kas piedāvā pieaugušajiem apgūt profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides vai neformālās izglītības programmas pirmā, otrā un trešā profesionālā kvalifikācijas līmeņa iegūšanai (teorētiskā un praktiskā sagatavoti-

ba, kas dod iespēju veikt vienkāršus uzdevumus noteiktā praktiskās darbības sfērā; patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja darbu, kā arī veikt noteiktus izpildītāja pienākumus, kuros ietilpst arī izpildāmā darba plānošana un organizēšana). Mācību centrs "Buts" sadarbojas arī ar Madonas novada pašvaldību un Valsts Izglītības attīstības aģentūru, piedāvājot mācību kursus ar 90% valsts finansējumu ar mērķi pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, kā arī veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu.

Madonas pilsētā darbojas SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (turpmāk – LLKC), kas veic lauksaimnieku un lauku iedzīvotāju mācības, konsultēšanu un informēšanu. Pieaugušo tālākizglītība aptver iedzīvotājus ar dažādu sākotnējo izglītību (pamata, vidēja, speciālo, augstāko nelauksaimniecisko, kā arī lauksaimniecisko), piedāvājot viņiem mūžizglītības iespējas ar mērķi paaugstināt produkcijas konkurētspēju Eiropas savienības tirgū, aktivizētu nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstību. Ar profesionālās pilnveides programmu palīdzību tiek sniegta iespēja lauksaimniekiem un lauku iedzīvotājiem pārkvalificēties, attīstīt profesionālās kompetences līmeni.

Lubānā Pieaugušo neformālās izglītības programmas apguvi nodrošina mācību centrs "I.T.Akadēmija", kas piedāvā pieaugušajiem apgūt kanisterapeita un kanisterapijas speciālista kvalifikāciju.

Gads	Apmācību programmas	Informatīvie semināri	Dalībnieki
2018	27	8	2312
2019	26	7	1294
2020	14	3	900

Tabula 7.4.1. Mūžizglītības atbalsts Madonas pašvaldības iedzīvotājiem, 2018.-2020. g.¹⁵²

8. KULTŪRA UN SPORTS

8.1. KULTŪRAS IESTĀDES UN PAŠDARBĪBAS KOLEKTĪVI

Madonas novadā ir 19 pašvaldību dibinātas kultūras pasākumu iestādes (kultūras nami un tautas nami), kā arī 15 brīvdabas estrādes. Novadā darbojas 162 pašdarbības kolektīvi, no kuriem lielākais pārsvars ir tautisko deju ansambļi, kam seko kori un amatiereteātra apvienības. 2021. gada sezonā novadā pašvaldības pašdarbības kolektīvos darbojās vairāk kā 2700 cilvēki, skat. Tabulu 8.1.1.

Kultūras dzīve novadā ir piesātināta, par ko liecina gan pašdarbības kolektīvu daudzums, gan arī ikgadējo pasākumu apjoms. Katra pagasta ietvaros reizi gadā galvenokārt vasarā notiek pagasta svētki, kas paredz kultūras un sporta

pasākumu programmu vairāku dienu garumā. Novada pagastu kultūras iestādēs vai brīvdabas pasākumu rīkošanas vietās notiek arī visu valsts svētku atzīmēšanas pasākumi, kā arī lokālā un reģionālā mēroga pasākumi.

Madonas pilsētā jau vairākus gadu desmitus darbojas pilnībā aprīkots kinoteātris "Vidzeme", kurā ir iespēja noskatīties Latvijā un pasaulē zināmas mākslas, dokumentālās un animācijas filmas. Kinoteātra darbinieki regulāri rīko arī izbraukuma kinoseansus uz novada pagastiem, kā arī tikšanos ar jaunāko Latvijā radīto filmu radošajām komandām, režisoriem, aktieriem.

Pagasts, pilsēta	Pašdarbības kolektīvu skaits	Dalībnieku skaits	Kultūras iestādes, pasākumu norises vietas
Madona	34 kolektīvi,	549 dalībnieki	Madonas kultūras nams, Madonas estrāde
Cesvaine	10 kolektīvi	230 dalībnieki	Cesvaines kultūras nams, Cesvaines TV torņa ābeļdārzs
Lubāna	9 kolektīvi	157 dalībnieki	Lubānas kultūras nams, Lubānas estrāde
Dzelzavas pagasts	5 kolektīvi	65 dalībnieki	Dzelzavas kultūras nams, Dzelzavas estrāde
Ērgļu pagasts	14 kolektīvi	333 dalībnieki	Ērgļu saietas nams, Ērgļu estrāde
Barkavas pagasts	10 kolektīvi	139 dalībnieki	Barkavas kultūras nams, Barkavas estrāde
Aronas pagasts	5 kolektīvi,	56 dalībnieki	Lauteres kultūras nams, Kusas estrāde
Kalsnavas pagasts	9 kolektīvi	132 dalībnieki	Kalsnavas kult. nams, Jaunkalsnavas estrāde
Ošupes pagasts	6 kolektīvi	101 dalībnieki	Degumnieku tautas nams
Cesvaines pagasts ¹⁵²	-	-	-
Praulienas pagasts	7 kolektīvi	194 dalībnieki	Saikavas tautas nams
Bērzaunes pagasts	11 kolektīvi,	176 dalībnieki	Sauleskalna tautas nams, Bērzaunes estrāde
Sausnējas pagasts	3 kolektīvi	35 dalībnieki	Sausnējas kultūras nams, Sausnējas estrāde
Ļaudonas pagasts	4 kolektīvi	78 dalībnieki	Ļaudonas kultūras nams, Ļaudonas estrāde
Sarkaņu pagasts	10 kolektīvi	184 dalībnieki	Tautas nams "Kalnagravas", Biksēres estrāde
Liezēres pagasts	5 kolektīvi	47 dalībnieki	Liezēres kultūras nams, Ozolu estrāde
Mētrienas pagasts	5 kolektīvi	62 dalībnieki	Mētrienas tautas nams, Ozolkalna estrāde
Vestienas pagasts	3 kolektīvi	33 dalībnieki	Vestienas tautas nams, Vestienas estrāde
Indrānu pagasts	4 kolektīvi	60 dalībnieki	Meirānu tautas nams, J.Zābera muzeja "Vecais Ceplis" brīvdabas estrāde
Jumurdas pagasts	1 kolektīvs	6 dalībnieki	Jumurdas tautas nams, Jumurdas estrāde
Lazdonas pagasts	1 kolektīvi	25 dalībnieki	Lazdonas pagasta pārvaldes zāle
Mārcienas pagasts	6 kolektīvi	63 dalībnieki	Mārcienas kultūras nams

Tabula 8.1.1. Madonas novada pašdarbības kolektīvi un kultūras iestādes.¹⁵³

¹⁵³ Avots: Madonas novada 2019. gada pārskats; Ērgļu novada attīstības programma 2013.-2019.g.; Cesvaines novada attīstības programma 2019.-2026. g.; www.lubana.lv

8.2. BIBLIOTĒKAS

Bibliotēkas ir Madonas novada pašvaldības nozīmīgs kultūrvēstures saglabāšanas un cilvēku socializēšanās resurss, kas nodrošina informācijas pieejamību, lasīšanas kultūras veidošanu un tradīciju saglabāšanu, novada kopienas kultūrvēsturiskā mantojuma digitālā satura veidošanu un pieejamību, kā arī e-prasmju apguvi un pilnvērtīgu e-pakalpojumu pieejamību.

Galvenā novada bibliotēka – Madonas novada bibliotēka - ir multifunkcionāla Madonas novada pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kas Bibliotēku likumā noteiktā kārtībā reģistrēta Latvijas Republikas Kultūras ministrijā, kurai akreditācijas rezultātā piešķirts reģiona galvenās bibliotēkas statuss. Tā koordinē, metodiski vada un veic metodiski konsultatīvā darba funkcijas reģiona 2 pašvaldību 33 vietējās nozīmes publisko bibliotēku darbu, t.i. visām Madonas novada un 3 Varakļānu novada bibliotēkām.¹⁵⁴

Madonas novadā ir 46 vietējās nozīmes bibliotēkas, no kurām 16 ir mācību iestāžu bibliotēkas un 30 – pagastu pārvalžu struktūrvienības, kuras pakļautas pagastu

pārvalžu vadītājiem. 7 no 19 pagastiem (Aronas, Barkavas, Dzelzavas, Liezēres, Ļaudonas, Praulienas, Sarkaņu) ir otrās bibliotēkas, Aronas pagastā ir 3 vietējās nozīmes bibliotēkas, skat. **Tabulu 8.2.1.**

Katrā pagasta bibliotēkā ir pieejams vismaz 1 (pārsvārā 2gab. un vairāk) dators, kas paredzēts lietotāju vajadzībām. Tas sniedz iespēju attālāko pagastu iedzīvotājiem, kuriem nav iespējas izmantot interneta pakalpojumus mājās, piekļūt dažādiem e-pakalpojumiem, aizpildīt elektroniskās veidlapas, saņemt un izlasīt elektroniskās vēstules, kā arī iegūt cita veida informāciju interneta tīmeklī.

Tāpat novada bibliotēkas veic nozīmīgu sabiedrisko darbu, rīkojot tematiskos pasākumus dažādām iedzīvotāju grupām, piem. rokdarbu izstādes, ar kultūrvēsturi saistītos pasākumus, tikšanos ar ievērojamajiem rakstniekiem, māksliniekiem, dzejniekiem, u.c. Mazapdzīvoto pagastu kontekstā bibliotēka joprojām paliek kā viens no nedaudziem socializēšanās un informācijas iegūšanas avotiem dažādām sociālām iedzīvotāju grupām.

Pilsēta, pagasts	Bibliotēkas nosaukums	Aktīvo lietotāju skaits (cilv.)	Bibliotēkas apmeklējumu skaits (cilv./gadā)	Izsniegumu skaits (gab.)
Madona	Madonas novada bibliotēka	2568	44586	94638
	Madonas pilsētas vidusskolas bibliotēka	1295	190920	248981
	Madonas Valsts ģimnāzijas bibliotēka	412	2893	5690
Cesvaine	Cesvaines bibliotēka	859	13136	17714
	Cesvaines vidusskolas bibliotēka	378	2112	4156
Lubāna	Lubānas pilsētas bibliotēka	788	11469	16406
	Lubānas vidusskolas bibliotēka	249	1070	3547
Dzelzavas pagasts	Dzelzavas pagasta 1.bibliotēka	322	3067	5548
	Dzelzavas pagasta 2.bibliotēka	198	2700	6415
	Dzelzavas pamatskolas bibliotēka	88	1500	3612
	Dzelzavas speciālās pamatskolas bibliotēka	178	2052	2469
Ērgļu pagasts	Ērgļu bibliotēka	596	9243	15115
	Ērgļu vidusskolas bibliotēka	246	3846	4934
Barkavas pagasts	Barkavas bibliotēka	264	2307	3965
	Stalīdzānu bibliotēka	169	1647	4684
	Barkavas pamatskolas bibliotēka	104	880	1155
	Jēkabpils Agrobiznesa koledžas Barkavas filiāles bibliotēka	195	1686	3640
Aronas pagasts	Aronas bibliotēka	112	1205	3522
	Kusas bibliotēka	262	4046	3380
	Viesienas bibliotēka	113	1282	1879
Kalsnavas pagasts	Kalsnavas pagasta bibliotēka	409	3130	5818
	Kalsnavas pamatskolas bibliotēka	138	640	1168

Pilsēta, pagasts	Bibliotēkas nosaukums	Aktīvo lietotāju skaits (cilv.)	Bibliotēkas apmeklējumu skaits (cilv./gadā)	Izsniegumu skaits (gab.)
Ošupes pagasts	Degumnieku bibliotēka	164	1812	4140
Cesvaines pagasts	Kraukļu bibliotēka	146	1144	2147
Praulienas pagasts	Praulienas pagasta bibliotēka	225	2072	2894
	Praulienas pamatskolas bibliotēka	134	3239	2619
	Saikavas bibliotēka	133	1256	3496
Bērzaunes pagasts	Bērzaunes pagasta bibliotēka	242	3755	7003
	Bērzaunes pamatskolas bibliotēka	110	979	1400
Sausnējas pagasts	Sausnējas bibliotēka	143	1359	3169
Ļaudonas pagasts	Ļaudonas pagasta bibliotēka	282	2362	4085
	Eglīša Ļaudonas vidusskolas bibliotēka	202	1824	2677
	Sāvienas bibliotēka	57	796	1719
Sarkaņu pagasts	Sarkaņu pagasta bibliotēka	137	1527	2731
	Biksēres bibliotēka	177	2588	6620
Liezēres pagasts	Liezēres pagasta bibliotēka	183	2334	4397
	Liezēres pamatskolas bibliotēka	167	1572	1728
	Mēdzūlas bibliotēka	74	1872	5059
Mētrienas pagasts	Mētrienas pagasta bibliotēka	168	2217	4747
Vestienas pagasts	Vestienas bibliotēka	291	4072	7488
	Vestienas pamatskolas bibliotēka	70	679	982
Indrānu pagasts	Meirānu bibliotēka	83	2074	2927
Jumurdas pagasts	Jumurdas bibliotēka	87	808	1311
Lazdonas pagasts	Lazdonas pagasta bibliotēka	272	4122	6010
	Lazdonas pamatskolas bibliotēka	73	781	786
Mārcienas pagasts	Mārcienas pagasta bibliotēka	124	2622	2079

Tabula 8.2.1. Madonas novada bibliotēkas un to apmeklējums 2019. gadā.¹⁵⁵

8.3. MUZEJI

Madonas novadā darbojas vairāki pašvaldības un privātie muzeji, kas piedāvā izstādes un ekspozīcijas, kas galvenokārt ir saistītas ar novada kultūrvēsturisko mantojumu.

Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs ir Madonas novada pašvaldības iestāde, kura darbojas saskaņā ar Muzeju likumu un muzeja nolikumu. Muzeja krājumu uz 2020. gada 1. janvāri veido 134329 krājuma vienības, t.sk. 92472 pamatkrājuma vienības. 2019.gadā

muzeju apmeklēja 28267 cilvēki. Muzejs piedāvā pastāvīgo izstādi "Novada arheoloģija", muzeja krājumu apskati, kā arī dažādas mākslas, rokdarbu un citu tematisko priekšmetu izstādes un ekspozīcijas.

Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja etnogrāfijas un sadzīves priekšmetu krātuve Sarkaņu pagastā piedāvā dažādas amatnieku - kurpnieka, kalēja, mucinieka, ādmiņa, šuvēja, podnieka, jumiķa un galdnieka darba rīku izstādi, kā arī 19. gs. zemnieku mēbeļu kolekciju.

Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja Haralda Medņa kultūrizglītības centrs "Dziesmusvētku skola", Praulienas pagasts. Ekspozīcija iepazīstina ar slavenā kordirģenta H. Medņa dzīvesstāstu, viņa aizraušanos ne tikai ar koru mūziku, bet arī ar dabu, fotogrāfiju un kosmosu. Caur interaktīvām un izklaidējošām aktivitātēm paplašina zināšanas par Dziesmusvētku tradīcijas pirmsākumiem Latvijā.

Memoriālais muzejs "Liepsalas" – pulkveža O.Kalpaka dzimtās mājas, Ošupes pagasts. Piemiņas memoriālā iekārtoti dažādi ar pulkveža O.Kalpaka dzīves gaitām saistītie objekti un vides elementi.

Memoriālais muzejs "Mucenieki" – rakstnieka Doku Ata dzimtās mājas, Dzelzavas pagasts. Rakstnieka lauku sēta un dzīves ainu rekonstrukcija.

Memoriālais muzejs "Jaundilmaņi" – medicīnas profesora A. Bieziņa dzimtās mājas. Memoriālā muzeja pamatu veido muzeja krājumu materiāli, ko papildina profesora A. Bieziņa ģimenes, kolēģu, skolēnu, kā arī pacientu nodotās piemiņas lietas - medicīnas instrumenti, grāmatas, manuskripti, fotoattēli, gleznas, apbalvojumi. Ekspozīcija atspoguļo A. Bieziņa zinātnisko, praktisko un pedagoģisko darbu.

Muzeja izstāde "Gaiziņa skapis", Bērzaunes pagasts. Izstāde piedāvā stāstus par Gaiziņkalnu un Strūves ģeodēziskā loka interaktīvo info stendu, kā arī piemiņas monētu Gaissa-kalns kaltuvi.

Rūdolfa Blaumaņa memoriālais muzejs "Braki", Ērgļu pagasts. Muzejs piedāvā pastāvīgās ekspozīcijas – Ērgļu pagasta zemnieka-rentnieka sēta 19. un 20.gs. mijā, rakstnieka R.Blaumaņa dzīves un darba vieta, kā arī mainīgās izstādes.

Brāļu Jurjānu memoriālais muzejs "Meņģeļi", Ērgļu pagasts. Muzejs piedāvā pastāvīgās ekspozīcijas: "Brāļi Jurjāni-latviešu mūzikas pamatlicēji", brāļu vasaras mītne un aušanas darbnīca, kā arī 19.gs. etnogrāfisko lauksaimniecības rīku izstādi.

Vēstures muzejs "Līdumi", Sausnējas pagasts. Muzejs iekārtots muižas vecajā ēkā, ko vietējie dēvē par „balto māju”. Šinī mājā 1865. gadā dzimis rakstnieks, pedagogs un tulkotājs Valdemārs Zālītis (Valdis). Ir iekārtota viņa piemiņas istaba. Muzejā skatāmi materiāli par Sausnējas un Liepkalnes pagasta vēsturi, par kultūras un sadzīves tradīcijām, par Sausnējas ievērojamākajiem

cilvēkiem – kultūras un politiskajiem darbiniekiem. Muzejā iekārtotas etnogrāfisko priekšmetu, mūzikas instrumentu, seno darba rīku ekspozīcijas, pieejama V.Strūves meridiāna loka ģeodēzisko punktu piemiņas monētas "Sestukalns" kaltuve un interaktīvais stends "Strūves ģeodēziskais loks".

Jāņa Zābera memoriālais muzejs "Vecais Cepelis", Indrānu pagasts. Muzejā ir apskatāmas ar operdziedātāja Jāņa Zābera dzīvi un daiļradi saistītās liecības.

Lubānas tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs, Lubānā, ar dažādām izstādēm un pastāvīgām ekspozīcijām, kur tiek eksponēti vēsturiski svarīgi materiāli un vēsturiskas liecības, kas stāsta par Lubānas un tās novada vēsturi, kultūru, tradīcijām un dzīvi novadā.

Cesvaines pils – Austrumvidzemes kultūras un mākslas izstāžu centrs, Cesvaine. Cesvaines pils – mākslas šedevrs, kur apvienojas arhitektūra, tēlniecība, metālmāksla un glezniecība. No 2008.gada Cesvaines pils ir iekļauta Eiropas kultūras mantojuma sarakstā. Pils iekštelpās ir apskatāms mainīgas ekspozīcijas, kas saistītas ar Vulfu dzimtu un Cesvaines vēsturi.

Muzeja ekspozīcijas izstādes Kraukļu pamatskolā, Cesvaines pagasts. Bijušās pamatskolas ēkas otrajā stāvā tiek eksponēti dažādi ar apkaimes 19.–20.gs. sadzīvi saistīti priekšmeti.

Biksēres muiža – senlietu muzejs, Sarkanu pagasts. Muižas klētī ir iekārtots privāts senlietu muzejs, savukārt muižas parkā ir izvietotas savdabīgas koka tēlniecības simpoziju dalībnieku veidotās lielformāta skulptūras.

"Kučuru dzirnavas" privāts dzirnavu un senlietu muzejs, Aronas pagasts. Apskatei tiek piedāvātas Kučuru dzirnavu vecā saimnieka Gustava Medņa 1876.gadā celtās dzirnavas un to iekārtas. Vecajās dzirnavās ir iekārtots seno lietu muzejs.

"Viesakas" medību privātmuzejs, Jumurdas pagasts. Muzejā ir apskatāma medību trofeju kolekcija un plaša vietējo dzīvnieku un putnu izbāzeņu ekspozīcija. Muzeja divos stāvos tiek eksponētas galvenokārt Latvijā iegūtās medību trofejas.

"Mednieku dārgumu krātuve" privāts medību muzejs, Cesvaines pagasts. Muzejā ir apskatāma privātā medību trofeju kolekcija.

8.4. SPORTS

Pateicīga reljefa un klimata dēļ Madonas novads ieņem vienu no aktīvākajām pozīcijām Latvijas ziemas sporta veidos, tādus kā distanču slēpošana, biatlons, kalnu slēpošana, u.c. Sporta un atpūtas bāze "Smeceres sils", kas atrodas Lazdonas pagastā, ir Eiropas līmeņa distanču slēpošanas, biatlona un rollerslēpošanas trase, kurā tiek rīkotas daudzas reģionālās, valsts līmeņa, kā arī starptautiskās sacensības.

Novada centrā Madonā aktīvām sporta nodarbībām ir pieejama pašvaldības dibināta Madonas sporta halle. Sporta centrs nodrošina iespēju iedzīvotājiem un profesionāliem sportistiem nodarboties ar volejbolu, basketbolu, futbolu, florbolu, rokasbumbu, skriešanu, tāllēkšanu, augstlēkšanu un barjerskriešanu. Sporta centrā ir arī fitnesa zāle, aerobikas zāle, 50 metru šautuve un klinšu kāpēju siena. Sporta centrā darbojas arī Madonas bērnu un jaunatnes sporta skola, kur audzēkņi trenējas vieglatlētikā, volejbolā, futbolā, distanču slēpošanā, biatlona, orientēšanās sportā, basketbolā un BMX sportā. Tuvākajos gados projekta "Sporta attīstība Madonas novada" ietvaros Madonas pilsētā ir plānots izbūvēt peldbaseinu,

kas ir paredzēts kā sporta centra piebūve.

Madonā ir pieejama arī privātā kartingu trase, kurā ir iespējams noīrēt 8 kartingus. Tajā tiek rīkotas sacensības un čempionāti, noteiktajās dienās trasi var izmantot autoskolas savām braukšanas nodarbībām.

Tabulā 8.4.1. ir atzīmētas pašvaldības un privātās sportošanas vietas novada pagastos un pilsētās (ārpus izglītības iestādēm), kuras ir brīvi pieejamas plašākai sabiedrībai. Katrā pagastā ir norīkota atbildīgā persona par sporta aktivitātēm, kas darbojas saskaņā ar Madonas pašvaldības sporta aktualitāšu nolikumu un organizē sporta pasākumus savā pagastā.

Sportošanas iespējas iedzīvotājiem ir pieejamas arī katrā pagasta izglītības iestādē, kur ir izbūvēta sporta zāle vai stadions.

Novadā darbojas arī vairākas biedrības un sporta klubi, kas pārstāv un popularizē kādu noteiktu sporta veidu, piedalās sacensību un turnīru organizēšanā, kā arī sadarbojas ar pašvaldību un privāto sektoru, skat. **Tabulu 8.4.2.**

Sportošanas vietas novadā			
Madonas pludmales volejbola laukums	Madona	"Rēķu kalns" kalnu slēpošanas trase	Sarkaņu pag.
Madonas pilsētas stadions	Madona	Ozolu stadions	Liezēres pag.
Madonas pilsētas iekštelpu skeitparks	Madona	Ļaudonas pludmales volejbola laukums	Ļaudonas pag.
Madonas pilsētas āra skeitparks	Madona	BMX trase	Mārcienas pag.
Madonas pilsētas ledus laukums	Madona	Hokeja laukums	Mētrienas pag.
Madonas Sporta halle	Madona	Volejbola laukums	Mētrienas pag.
Svilāna skvoša zāle	Madona	Sporta un atpūtas bāze "Lejas Ozoli"	Mētrienas pag.
Madonas pilsētas tenisa korti	Madona	Šautuve "Palejās"	Praulienas pag.
Madonas pilsētas kartinga trase	Madona	Pludmales volejbola laukums	Vestienas pag.
Madonas pilsētas ielu basketbola laukumi	Madona	Degumnieku aktīvās atpūtas centrs	Ošupes pag.
Veikbords	Madona	Ērgļu slēpošanas trase	Ērgļu pagasts
Peintbola laukums	Madona	Divi pludmales volejbola laukumi	Ērgļu pagasts
Distanču slēpošanas trase	Lubāna	Basketbola laukums	Ērgļu pagasts
Slidotava, hokeja laukums	Lubāna	Diskgolfa laukumi	Ērgļu pagasts
Lubānas treniņu zāle	Lubāna	Hokeja laukums	Ērgļu pagasts
Lubānas vidusskolas sporta zāle, stadions	Lubāna	Basketbola laukums	Sausnējas pag.
Pludmales volejbola laukums	Lubāna	Skioringa trase	Sausnējas pag.
Cesvaines volejbola laukums	Cesvaine	"Viesaku" šautuve	Jumurdas pag.
Cesvaines skeitparks	Cesvaine	Novusa klubs	Cesvaine
Cesvaines pilsētas sporta halle	Cesvaine	Izjāžu laukums	Cesvaines pag.

Sportošanas vietas novadā			
Pludmales volejbola laukums	Barkavas pag.	Trenažieru zāle	Kalsnavas pag.
Sporta stadions	Barkavas pag.	Badmintona laukums	Kalsnavas pag.
Baseins	Barkavas pag.	Futbola laukums	Kalsnavas pag.
Slēpošanas un biatlona bāze "Smeceris sils"	Lazdonas pagasts	Āra trenažieri	Kalsnavas pag.
Motosporta bāze "Smeceris sils"	Lazdonas pagasts	Jaunkalsnavas Skeitparks	Kalsnavas pag.
Kvadraciklu trase	Aronas pag.	Mototrase "Saulaines"	Kalsnavas pag.
Airsofts "Melnais vanags"	Aronas pag.	Aiviekstes sporta zāle	Kalsnavas pag.
Gaižņkalna kalnu slēpošanas trase "Lielais Golgāts" un distanču trase	Bērzaunes pag.	Divi pludmales volejbola laukumi	Kalsnavas pag.
Golfa laukums	Bērzaunes pag.	Florbola un hokeja laukums	Kalsnavas pag.
BMX trase	Kalsnavas pag.	Basketbola grozi Jāņukalnā un Aiviekstē Florbola un hokeja laukums	Kalsnavas pag.

Tabula 8.4.1. Sporta aktivitāšu vietas Madonas novadā, 2020. g.

Biedrība, klubs	Pārstāvētais sporta veids	Pilsēta, pagasts
Basketbola klubs "Madona"	Basketbols	Madona
Jaukto cīņu klubs Madona	Jauktās cīņas	Madona
Futbola klubs "Madona"	Futbols	Madona
Florbola klubs "Madona"	Florbols	Madona
Smagatlētikas un cīņas klubs "Madona"	Smagatlētika, cīņas	Madona
Biedrība Madonas skvoša klubs	Skvošs	Madona
Biedrība "Savējie M"	Sporta inventāra noma; sacensību tiesāšana	Madona
Biedrība "Volejbola attīstībai Madonas novadā"	Volejbols	Madona
Biedrība "Young & Active"	Sporta pasākumu organizēšana	Madona
Biedrība "AC Sports"	Stenda šaušana, sportings	Aronas pagasts
SSO "Igora Titova motoklubs"	Motosports	Praulienas pagasts
Motoklubs Kalsnava MB	Motosports	Kalsnavas pagasts
Biedrība "Orientēšanās klubs Arona"	Orientēšanās	Aronas pagasts
Biedrība "Sporta klubs Palejas"	Šaušanas sports	Praulienas pagasts
Biedrība "Tehniskais sporta klubs Madona"	Autosports	Madona
Biedrība futbola centrs Madona	Futbols	Madona
Biedrība interešu klubs "Henomele"	Jātnieku sports	Liezēres pagasts
Sporta organizācija "Basketbola klubs Madona"	Basketbols	Liezēres pagasts
Biedrība "Madonas invalīdi"	Paralimpiskais sports	Madona
Biedrība "Pļavu golfa laukums "Kalnozoli""	Golfs	Bērzaunes pagasts
Biedrība "Madonas futbola attīstībai"	Futbols	Sarkaņu pagasts
"Motoklubs LUBĀNA"	Motosports	Lubānas novads

Tabula 8.4.2. Biedrības un sporta klubi Madonas novadā, 2020. gads.

9. VESELĪBAS UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

9.1. VESELĪBAS APRŪPE

Madonas novadā veselības aprūpe tiek nodrošināta lielākajā daļā pagastu. Pagastos, kur iedzīvotāju nokļūšana pie ģimenes ārsta ir apgrūtināta satiksmes vai citu apstākļu dēļ, iedzīvotājiem ir pieejams ārsta palīgs (feldšeris), kas nodrošina primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Feldšeris veic pacientu aprūpi, piedalās ārstniecībā, nodarbojas ar pacientu izglītošanu veselības jautājumos, kā arī izmeklē pacientus, diagnosticē slimību un atbilstoši savai kvalifikācijai veic ārstēša-

nu. **Tabulā 9.1.1.** ir uzskaitīti visi Madonas novada pagasti, kur ir pieejami feldšerpunkti.

Ģimenes ārstu prakses ir pieejamas katrā novada pilsētā – Madonā, Lubānā un Cēsainē, kā arī Ērgļu, Barkavas, Kalsnavas, Liezēres, Mētrienas, Praulienas un Sarkaņu pagastos, skat. **Tabulu 9.1.1.**

Divos novada pagastos – Dzelzavas un Mārcienas – nav iespējams saņemt medicīniskās aprūpes pakalpojumus.

Pagasts, pilsēta	Veselības aprūpes pakalpojumi
Madona	Ģimenes ārstu prakses. Plaša profila ārstniecības iestāde "Madonas slimnīca". Zobārstniecība. Optometrija, u.c.
Cēsaine	Ģimenes ārstu prakse. Optometrijas pakalpojumi. Ginekologs. Zobārsts. Fizioterapija.
Lubāna	Ģimenes ārstu prakses. Dienas stacionārs. Optometrists. Ķirurgs. Ginekologs. Zobārstniecība. Fizioterapija.
Aronas pagasts	Feldšerpunkts
Bērzaunes pagasts	Feldšerpunkts
Barkavas pagasts	Ģimenes ārsta prakse
Cēsaines pagasts	Attiecināms uz Cēsaines pilsētu.
Dzelzavas pagasts	-
Ērgļu pagasts	Ģimenes ārstu prakses. Ambulatoro pakalpojumu iestāde "Ērgļu slimnīca". Dienas stacionārs.
Indrānu pagasts	Feldšerpunkts
Jumurdas pagasts	Feldšeru-vecmāšu punkts
Kalsnavas pagasts	Ģimenes ārsta prakse.
Lazdonas pagasts	Feldšerpunkts
Liezēres pagasts	Ģimenes ārsta prakse.
Ļaudonas pagasts	Ģimenes ārsta prakse.
Mārcienas pagasts	-
Mētrienas pagasts	Ģimenes ārsts. Feldšerpunkts.
Ošupes pagasts	Feldšerpunkts
Praulienas pagasts	Ģimenes ārsta prakse.
Sarkaņu pagasts	Ģimenes ārsta prakse.
Sausnējas pagasts	Feldšeru-vecmāšu punkts
Vestienas pagasts	Feldšerpunkts

Tabula 9.1.1. Ārstniecības pakalpojumi Madonas novadā, 2020. g.¹⁵⁶

Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ģimenes ārstiem novadā (ieskaitot bij. Ērgļu, Cescvaines un Lubānas novadus), t.sk. mājas vizītes, no 2015.gada līdz 2019. gadam ir samazinājies par 9,3%, toties pieauga kopējā ambulatoro apmeklējumu skaita sadalījums uz 1 novada iedzīvotāju, kas skaidrojams ar iedzīvotāju skaita samazināšanās tendenci, skat. **Tabulu 9.1.2.**

Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārsta palīgiem, vecmātēm un medicīnas māsām (pagastos pieejamie feldšerpunkti) novadā (ieskaitot bij. Ērgļu, Cescvaines un Lubānas novadus) no 2015.gada līdz 2019.gadam ir samazinājies par 47%, skat **Tabulu 9.1.3.**

Lielākā novada medicīnas iestāde ir pašvaldības SIA „Madonas slimnīca”, kas sniedz veselības aprūpi un NMPD (Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests), nodrošina diennakts neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumus galvenokārt Madonas novada pacientiem, taču uzņem pacientus arī no pārējās Latvijas teritorijas, it īpaši no kaimiņu novadiem – Gulbenes, Vec-

piebalgas un Balviem. SIA “Madonas slimnīca” sniedz veselības aprūpes un diennakts stacionāra pakalpojumus terapijas, ķirurģijas, bērnu, neiroloģijas, dzemdību, infekciju slimību un citos profilos. **SIA “Madonas slimnīca” par valsts finansējumu (bez ģimenes ārstu nosūtījumiem) pieņem sekojoši speciālisti:**

- onkologs (ar apstiprinātām onkoloģiskām diagnozēm),
- endokrinologs (cukura diabēta pacienti),
- ftiziopneimologs (ja persona slimo ar tuberkulozi),
- psihiatrs (ja persona slimo ar psihisku slimību),
- bērnu ķirurgs,
- pediatrs,
- oftalmologs,
- ginekologs.

Iestāde nodrošina arī dzemdniecības pakalpojumus, piedāvājot profesionāli aprīkoto Dzemdību nodaļu. Madonas slimnīcas stacionāra gultu skaits – 245.

Gads	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ģimenes ārstiem	T.sk.		Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 cilvēku
		Ambulatorā pieņemšana	Mājas vizītes	
2015	152 007	147 925	4 082	5,82
2016	147 416	144 132	3 284	5,81
2017	148 915	146 009	2 906	6,02
2018	141 974	139 440	2 534	6,01
2019	137 910	135 664	2 246	6,15

Tabula 9.1.2. Madonas novada ambulatoro apmeklējumu skaits pie ģimenes ārstiem no 2015.-2019. g.¹⁵⁷

Gads	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārsta palīgiem, vecmātēm un medicīnas māsām (feldšerpunkti)	T.sk.		Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 cilvēku
		Ambulatorā pieņemšana	Mājas vizītes	
2015	20 887	20 091	796	0.65
2016	13 929	13 087	842	0.45
2017	18 884	17 694	1 190	0.69
2018	12 479	11 563	349	0.47
2019	11 083	10 281	802	0.44

Tabula 9.1.3. Madonas novada ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstu palīgiem, vecmātēm un medicīnas māsām 2015.-2019.g.¹⁵⁸

¹⁵⁷ Avots: SPKC, dati par Madonas novads, ieskaitot bijušos Cescvaines, Ērgļu un Lubānas novadus
¹⁵⁸ Avots: SPKC, dati par Madonas novads, ieskaitot bijušos Cescvaines, Ērgļu un Lubānas novadus

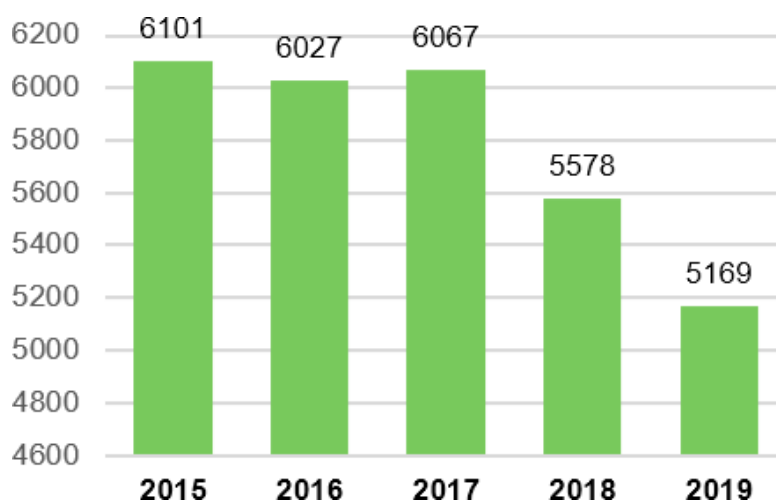
Madonas novadā darbojas vēl viena ārstniecības iestāde – pašvaldības SIA "Ērgļu slimnīca" Ērgļu pagastā, kas sniedz ārstniecības pakalpojumus tuvējo novadu un pagastu iedzīvotājiem. Slimnīcā ir iespējams veikt analīzes, laboratoriskos izmeklējumus, ir pieejams rentgena un elektrokardiogrāfijas kabinets, ir iespējams saņemt ķirurga, ginekologa, otolaringologa un citu speciālistu konsultācijas. Slimnīcā ir pieejams dienas stacionārs ar 10 gultas vietām.

Ambulatoros pakalpojumus ir iespējams saņemt arī Lubānā ārstniecības iestādē "Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs", kas ir Lubānas sociālā dienesta struktūrvienība. Iestādē ir iespējams saņemt ginekologa, ķirurga, optometrista un fizioterapeita konsultācijas, kā arī izmantot dienas stacionāra pakalpojumus.

Neatliekamo medicīnisko palīdzību darba dienās novada iedzīvotājiem nodrošina SIA "Ērgļu slimnīca" un SIA "Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs", savukārt SIA "Madonas slimnīca" nodrošina neatliekamo medicīnisko palīdzību visu diennakti. Neatliekamās me-

dicīniskās palīdzības (NMP) izsaukumu skaitu Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus), kā arī to dinamiku pa gadiem skat. **Attēlā 9.1.4.**

Ar mērķi uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem Madonas novada iedzīvotājiem, pašvaldība ir iesaistījusies ESF līdzfinansētajā projektā "Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Madonas novada iedzīvotājiem" īstenojot vietēja mēroga pasākumus, laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31.decembrim piedāvātas 123 slimību profilakses aktivitātes un 268 veselības veicināšanas pasākumi, apgūstot piešķirto finansējumu EUR 300445,00, (85 % - ESF, 15% - valsts finansējums) apjomā. Projekta ietvaros tiek rīkoti bezmaksas veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi, semināri un interaktīvas nodarbības par slimību profilakses jautājumiem un veselīgu uzturu; fizisko aktivitāšu veicināšanas pasākumi visai sabiedrībai, kā arī fizioterapeita nodarbības. Tāpat tiek organizēti informatīvi pasākumi un interaktīvas nodarbības par dažādām veselības veicināšanas tēmām arī skolās un bērnudārzos.

Attēls 9.1.4. NMP izsaukumu skaits Madonas novadā 2015.-2019. g.¹⁵⁹

159 Avots: SPKC, dati par Madonas novads, ieskaitot bijušos Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus

9.2. SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

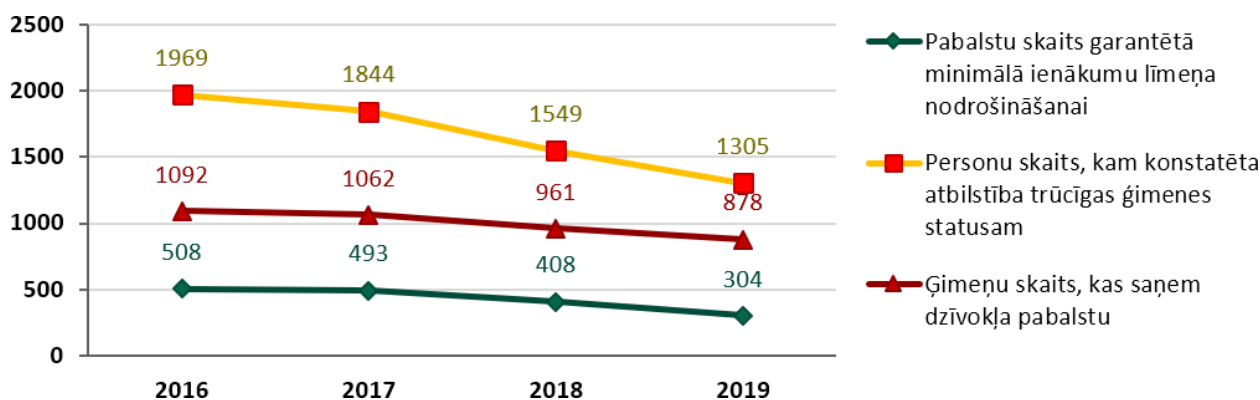
Madonas novadā sociālos pakalpojumus nodrošina sociālais dienests visās novada pilsētās, kā arī pašvaldības sociālā dienesta nozīmētie sociālie darbinieki novada pagastos. Sociālais dienests nodrošina iedzīvotājiem sociālo aprūpi, sociālo palīdzību maznodrošinātām ģimenēm, sociāli mazaizsargātām personām, gādā par veco ļaužu un invalīdu nodrošināšanu ar vietām sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādēs, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšanu ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs u.c. Sociālās palīdzības dienests sadarbojas ar Madonas novada bāriņtiesu un citām institūcijām.

Sociālajos dienestos darbojas sekojoši speciālisti: sociālie darbinieki, sociālie darbinieki darbam ar ilgstošajiem bezdarbniekiem un cilvēkiem ar dažādu atkarību problēmām, sociālā darba organizatori, psihologi, sociālie pedagogi, kā arī sociālie aprūpētāji. Madonā pie sociālā centra darbojas arī zupas virtuve un aprūpes mājās birojs. Madonā un Ērgļos klientu aprūpi mājās nodro-

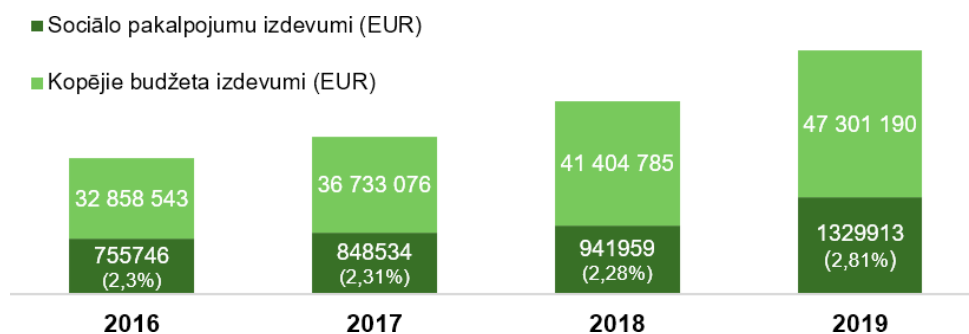
šina biedrība "Latvijas Samariešu apvienība", savukārt citur – katra pagasta sociālie darbinieki.

Analizējot sociālās palīdzības saņēmēju skaita dinamiku pa gadiem, var novērot visu veidu sociālās palīdzības saņēmēju skaita samazināšanos. Šie skaitļi ir proporcionāli iedzīvotāju skaita samazināšanās tendencei, kas sevī ietver mirstības pārspēju pār dzimstību, iedzīvotāju emigrāciju uz citām Latvijas vietām vai ārzemēm, kā arī vispārējā dzīves līmeņa paaugstināšanās tendenci. Personu skaits, kam konstatēta atbilstība trūcīgas ģimenes statusam, Madonas novadā 2019. gadā bija 4% no kopējā iedzīvotāju skaita, savukārt personu skaits, kas saņem dzīvokļa pabalstu 2019. gadā sasniedza 4,7% no kopējā iedzīvotāju skaita novadā, skat. **Attēlu 9.2.1.**

Balstoties uz pašvaldības (Madonas novadu skaitot kopā ar bij. Cescvaines, Ērgļu un Lubānas nov.) un RAIM sniegtajiem datiem, sociālo pakalpojumu budžets 2019. gadā salīdzinot ar 2016. gadu ir pieaudzis par 0,5%, skat. **Attēlu 9.2.2.**

Attēls 9.2.1. Sociālās palīdzības saņēmēju skaita dinamika Madonas novadā (iesk. bij. Cescvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) 2016.-2019. g.¹⁶⁰

Attēls 9.2.2. Pašvaldības budžeta izdevumi (EUR) sociālo pakalpojumu sniegšanai attiecībā pret kopējiem budžeta izdevumiem 2016.-2019. gadā.¹⁶¹

¹⁶⁰ Avots: RAIM

¹⁶¹ Madonas, Cescvaines, Ērgļu un Lubānas pašvaldību budžeta dati; RAIM

LR Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 10. panta pirmajā daļā noteikts: "Lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzību profesionālu izvērtēšanu un kvalitātvu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu, katrā pašvaldībā jābūt vismaz vienam sociālā darba speciālistam uz katriem tūkstoš iedzīvotājiem". Balstoties uz datiem, ko sniedz Vidzemes plānošanas reģions, 2016. gadā šo rādītāju sasniedza bij. Lubānas un Cēsaines novads (attiecīgi 1,94 un 1,08 uz 1000 iedzīvotājiem), savukārt Madonas un bij. Ērgļu novadā šis rādītājs ir zemāks par noteikto (attiecīgi 0,82 un 0,62 uz 1000 iedzīvotājiem), skat. **Tabulu 9.2.3.**

Madonas novada pašvaldība dzīvokļu jautājumu risināšanā novada iedzīvotājiem tiek sniegta sekojoša palīdzība:

- pašvaldībai piederošās vai tās nomātās dzīvojamās telpas izīrēšana;
- sociālā dzīvokļa izīrēšana;
- nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamo telpu;
- palīdzība īrētās dzīvojamās telpas apmaiņā pret citu īrējamu dzīvojamo telpu;
- vienreizēja dzīvojamās telpas atbrīvošanas pabalsta piešķiršana.

Pašvaldība	Darbinieki pašvaldību sociālajos dienestos un pašvaldību sociālo pakalpojumu institūcijās		Darbinieki pašvaldību sociālajos dienestos	Darbinieki pašvaldību sociālo pakalpojumu institūcijās	Sociālā darba speciālisti sociālajos dienestos		NVO u.c. sociālo pakalpojumu sniedzēji pašvaldībā
	Skaits	Uz 1000 iedzīvotājiem	Skaits	Skaits	Skaits	Uz 1000 iedzīvotājiem	
Lubānas nov.	26	10,07	26	0	5	1,94	-
Cēsaines nov.	17	6,10	17	0	3	1,08	Nodibinājums "Grašu BC"
Madonas nov.	122	4,78	26	96	21	0,82	Biedrība "Mēs saviem bērniem", biedrība "Latvijas Sarkanais krusts", Kopiena "Baltā ūdensroze"
Ērgļu nov.	54	16,65	3	51	2	0,62	-

Tabula 9.2.3. Pašvaldību sociālo dienestu un sociālo pakalpojumu institūciju darbinieku skaits, NVO novietojums VPR pašvaldībās 2016. g. ¹⁶²

9.3. SOCIĀLĀ APRŪPE. REHABILITĀCIJAS CENTRI

Sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu institūcijā Madonas novadā nodrošina:

- Barkavas pensionāts, Barkavas pagasts
- Dzelzavas pensionāts, Dzelzavas pagasts
- Ļaudonas pensionāts, Ļaudonas pagasts
- Mārcienas pensionāts, Mārcienas pagasts
- Cesvaines pensionāts, Cesvaine
- Ērgļu sociālās aprūpes centrs un tā filiāle "Kastaņas", Ērgļu pagasts, Sausnējas pagasts
- Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs,
- Bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrs "Ozoli", Liezēres pagasts
- Nodibinājums "Fonds Grašu bērnu ciemats", Cesvaines pagasts

- Ģimenes atbalsta centrs "Zīlūks", Sausnējas pagasts (no 2021. gada aprīļa tiek slēgts)

Saskaņā ar LM pārskatu par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu datiem, institūcijās strādājošo veselības aprūpes, rehabilitācijas un sociālā darba speciālistu proporcija attiecībā pret kopējo darbinieku skaitu ir diezgan zema. Visos deviņos Madonas novada sociālās aprūpes centros strādā 193 darbinieki, no kuriem 14 darbinieki ir veselības aprūpes speciālisti, 20 ir sociālā darba speciālisti un 81 darbinieks ir aprūpes, pieskatīšanas un audzināšanas speciālisti, skatīt **Tabulu 9.3.1.**¹⁶³

Teritorija	Institūcijas nosaukums	Iestādes darbinieku skaits - kopā	no tiem				
			Administratīvais personāls	veselības aprūpes speciālisti	sociālā darba speciālisti - sociālie darbinieki, aprūpētāji, rehabilitētāji	aprūpētāji, aukles, sociālie audzinātāji	pārējie darbinieki
Cesvaines pag.	Nodibinājums "Fonds Grašu bērnu ciemats"	20	1	0	4	11	4
Liezēres pag.	Madonas novada bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrs "Ozoli"	15	1	1	1	8	2
Cesvaine	Cesvaines sociālā dienesta Sociālās aprūpes nodaļa	13	1	3	1	5	3
Ērgļu, Sausnējas pag.	Ērgļu sociālās aprūpes centrs (pansionāts)	43	2	4	5	12	21
Lubāna	Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs	19	2	2	1	7	7
Barkavas pag.	Barkavas pensionāts	20	1	1	2	10	6
Ļaudonas pag.	Ļaudonas pensionāts	12	1	1	1	7	2
Dzelzavas pag.	Dzelzavas pensionāts	19	1	1	3	7	7
Mārcienas pag.	Mārcienas pensionāts	31	1	1	2	14	13
KOPĀ		201	12	14	25	81	67

Tabula 9.3.1. Madonas novada sociālo institūciju darbinieki (2019. gada decembris).¹⁶⁴

¹⁶³ Labklājības ministrijas datu bāze "Pārskati par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novadā", 2019.gads

¹⁶⁴ LR Labklājības ministrijas datu bāze "Pārskati par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu sniegšanu", 2019.gads

Madonas novada pensionāti un sociālās aprūpes centri nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus senioriem – ilglaicīgo jeb pastāvīgo sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju vai īslaicīgo sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju.

Madonas novada bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrs "Ozoli" ir ilgstošas aprūpes un atbalsta institūcija, kas paredzēta bāreņiem, bez vecāku gādības palikušiem bērniem, bērniem no sociālā riska ģimenēm, kā arī bērniem, kas nonākuši krīzes situācijās. Centra mērķauditorija: bērni no 2 līdz 18 gadu vecumam, kā arī jaunieši pēc 18 gadu sasniegšanas, kuri sekmīgi turpina mācības (līdz 24 gadu vecumam). Bērniem tiek nodrošināta mājas vide – tuvināta ģimenes modelim.

Grašu bērnu ciematā tiek ievietoti dažādu Latvijas pašvaldību bērni vecumā no 2 līdz 17 gadiem. Šeit ierīkotas 4 bērnu dzīvojamās mājiņas „Kļavas”, „Ošlejas”, „Ozoliņi” un „Sudraba vītoli”, to mājīgā atmosfēra tuvināta ģimeniskai videi. Katrā mājiņā strādā 3 audzinātāji un dzīvo 8 dažāda vecuma bērni, māšas un brāļi netiek šķirti. Bērni izglītību iegūst Cesvaines pirmsskolā „Brīnumzeme”, Cesvaines vidusskolā un Dzelzavas speciālajā internātpamatskolā. Grašu bērni apmeklē skolā piedāvātos

interesu pulciņus, Cesvaines mūzikas un mākslas skolu, sporta nodarbības. Iestādi kopā ar Francijas labdarības organizāciju Cap Esperance ir dibinājusi arī Latvijas Katoļu baznīca.

Līdz 2021.gada aprīlim **Ģimenes atbalsta centrā "Zīluku"** dzīvoja bērni – bāreņi, bez vecāku gādības palikušie bērni, bērni no sociālā riska ģimenēm un bērni, kas nonākuši krīzes situācijā vecumā 2–24 gadiem. Ģimenes atbalsta centrs piedāvāja pakalpojumus, pirmkārt, Ērgļu novada iedzīvotājiem un jebkurai citai pašvaldībai, kura vēlējas tos izmantot. Deinstitutionalizācijas (DI) procesa ietvaros ir uzsākts ĢAC "Zīluku" likvidācijas process, kas paredz institūcijas nomaiņi ar sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. Attiecīgi bērni, kas palikuši bez vecāku gādības vai kas nonākuši krīzes situācijā, un bērni no sociālā riska ģimenēm šobrīd veiksmīgi nonākuši ģimenēs Madonas reģionā.

Kopā Madonas novada septiņos pensionātos un ilgstošās aprūpes centros ir 316 vietas personu aprūpei, kas lielākoties ir aizpildītas. Dīvos bērnu un jauniešu ilgstošās aprūpes centros ir 59 personvietas, skat. **Tabulu 9.3.2.**, un šo vietu aizpildījums mainās atkarībā no bērnu izstāšanās koeficienta un adopcijas iespējām.

Teritorija	Institūcijas nosaukums	Plānotas vietas 2020. gadā	Faktiskais vietu aizpildījums 2019. gadā
		Personu skaits	Gultudienų skaits
Cesvaines pag.	Nodibinājums "Fonds Grašu bērnu ciemats"	35	11329
Liezēres pagasts	Madonas novada bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centrs "Ozoli"	24	8156
Cesvaine	Cesvaines sociālā dienesta Sociālās aprūpes nodaļa (pansionāts)	20	6821
Ērgļu pagasts Sausnējas pag.	Ērgļu sociālās aprūpes centrs (pansionāts)	85	25506
Lubāna	Lubānas sociālā dienesta Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs	45	14398
Barkavas pag.	Barkavas pensionāts	42	14741
Ļaudonas pag.	Madonas novada Ļaudonas pagasta pārvaldes Ļaudonas pansionāts	30	9596
Dzelzavas pag.	Madonas novada pašvaldības Dzelzavas pagasta pensionāts	33	10364
Mārcienas pag.	Madonas novada pašvaldības Mārcienas pensionāts	61	19710

Tabula 9.3.1. Plānotais vietu skaits un faktiskais vietu aizpildījums Madonas novada sociālajās institūcijās.¹⁶⁵

¹⁶⁵ LR Labklājības ministrijas datu bāze "Pārskati par ilgstošās sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu sniegšanu", 2019.gads

Madonas novadā darbojas arī **dienas centrs "Baltā ūdensroze"**, kas ir reģistrēts zem nodibinājuma "Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centra". Pašvaldība ir deleģējusi pārvaldes uzdevumu – nodrošināt sociālā atbalsta un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu pilngadīgām personām dienas centrā un sociālo funkcionēšanas spēju atjaunošanas pakalpojumu ar izmitināšanu grūtniecēm un jaunajām māmiņām ar bērniem krīzes situācijā atbalsta centrā. Šobrīd Madonas novada pašvaldības iedzīvotāji – pilngadīgās personas, varēja dienas centrā pavadīt brīvo laiku, piedaloties nodarbībās (angļu valoda, keramika, tamborēšana, kulinārija, dejas sēdus, līnijdejas, dziedāšana, senioru teātris un citas), apmeklēt zupas virtuvi, dušu un pirts pakalpojumus, pasākumus, lekcijas, lai gūtu jaunas zināšanas un atjaunotu prasmes. Savukārt, kā līgumā ir paredzēts, darbību vēl nav uzsācis pakalpojums grūtniecēm un jaunajām māmiņām ar bērniem, kuras nonākušas krīzes situācijā, bet projekta ietvaros tika izremontētas telpas, lai varētu uzsākt sniegt līgumā paredzēto pakalpojumu.

Novadā darbojas arī **biedrība „Mēs saviem bērniem”**, kas apvieno ģimenes, kurās ir bērni, jaunieši un pieaugušie ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem no

Madonas, Lubānas, Ērgļu, Cēsaines, Gulbenes un Varkļānu apkaimēm. Biedrības mērķis ir nodrošināt intelektuālās, fiziskās attīstības, patstāvīgas dzīves iespējas bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem integrēties mūsdienu mainīgajā sabiedrībā, kā arī pilnvērtīgi veicināt personu attīstību. Biedrība bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem ar funkcionāliem traucējumiem nodrošina lietderīgi un produktīvi pavadīt brīvo laiku kopā ar ģimenēm organizējot atveseļojošās, sportiskās, radošās, izglītojošās atpūtas nometnes un sporta pasākumus.

Novada iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem un ratiņkrēslos pašvaldība nodrošina transporta pakalpojums nokļūšanai uz/no ārstniecības iestādēm. Cilvēkiem ar invaliditāti tiek nodrošināti asistenta pakalpojumi – tie paredzēti cilvēkiem ar invaliditāti (I un II grupa), kuriem vajadzīgs atbalsts, pārvietojoties ārpus mājokļa, kuras tā funkcionēšanas ierobežojumu dēļ nevar veikt pastāvīgi, lai nokļūtu vietā, kur viņi mācās, strādā, saņem pakalpojumus (piemēram, darbavieta, dienas centrs, poliklīnika, valsts iestādes u.c.). Pakalpojumu līdz 40 stundām nedēļā apmaksā no valsts budžeta līdzekļiem.

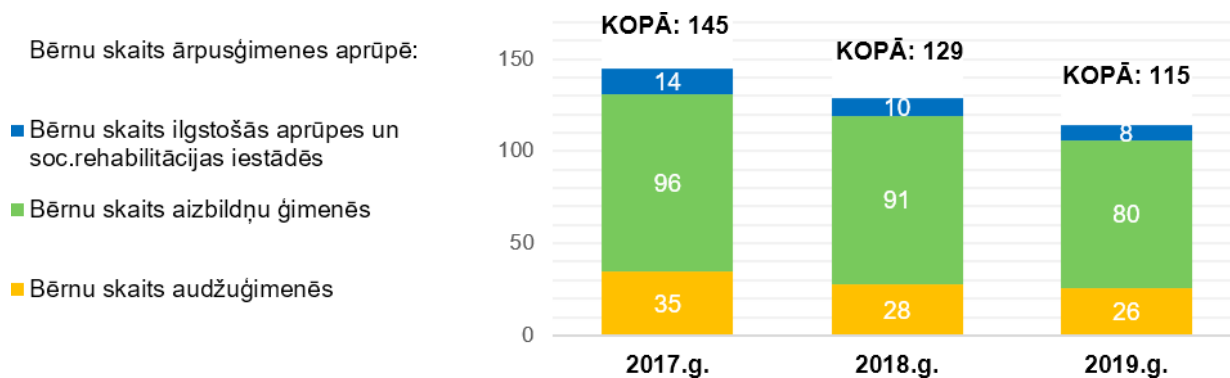
9.4. BĀRIŅTIESA

Madonas novada bāriņtiesas kā Madonas novada pašvaldības izveidotas aizbildnības un aizgādības iestādes darbība nodrošināta Madonas, Cēsaines, Lubānas pilsētā un visos 19 pagastos novada teritorijā.

2019.gadā Madonas novada bāriņtiesa ir pieņēmusi 193 lēmumus, no tiem 20 lēmumi pieņemti bijušajā Lubānas novadā (Lubānas pilsēta un Indrānu pagasts), 20 lēmumi – bijušajā Ērgļu novadā (Ērgļu, Sausnējas un Jūrmurdas pagasts) un 9 – bijušajā Cēsaines novadā (Cēs-

vaines pilsēta un Cēsaines pagasts). 115 bērni atrodas ārpusģimenes aprūpē, kas ir par 21% mazāk kā 2017. gadā, skat. **Tabulu 9.4.1.**

Bāriņtiesas locekļi visos pagastos izdara apliecinājumus un pilda citus Bāriņtiesu likuma 61.pantā minētos uzdevumus. 2019.gadā novadā kopā izdarīti 1813 apliecinājumi, iekasēta valsts nodeva pašvaldības budžetā 12 714,81 EUR.¹⁶⁷

Tabula 9.4.1. Bērnu skaita ārpusģimenes aprūpē Madonas novadā (ieskaitot bij. Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadus) dinamika no 2017. līdz 2019. g.¹⁶⁶

¹⁶⁶ Madonas, Cēsaines, Ērgļu, Lubānas bāriņtiesas gada pārskati

¹⁶⁷ Kopējā nodevas aprēķinā nav iekļauti Ērgļu bāriņtiesas dati

9.5. VALSTS NOTEIKTĀ DEINSTITUCIONALIZĀCIJAS PLĀNA IZPILDE

Viens no Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020. gadam izvirzītajiem mērķiem ir panākt, ka bērni dzīvo labvēlīgā ģimeniskā vai ģimenei pietuvinātā vidē, un vardarbība ģimenē samazinās.

Tā rezultātā Vidzemes plānošanas reģions (VPR) sadarbībā ar ESF īsteno projektu "Vidzeme iekļauj" (ieviešanas laiks ir līdz 2023. gada 31.decembrim). Madonas novada pašvaldībā notiek aktīvs darbs, lai Eiropas Savienības līdzfinansēto deinstitucionalizācijas projektu ietvaros saņemtu sociālos pakalpojumus bērni un jaunieši ar funkcionāliem traucējumiem, kuri tika skrupulozi izvērtēti, kādi pakalpojumi nepieciešami. Deinstitucionalizācijas projekta ietvaros bērni un jaunieši un to likumiskie pārstāvji saņem atbalsta plānā piedāvātos sociālos pakalpojumus.

Deinstitucionalizācijas projekts paredz finansējuma piešķiršanu pašvaldībām (tostarp Madonas novadam un bij. Lubānas novadam), ko sastāda ERAF finansējums 85% apmērā, kā arī nacionālās līdzdalības finansējums (t.sk.pašvaldības ieguldījums) 15% apmērā, skat. **Tabulu 9.5.1.** Šajā tabulā sniegta informācija par finansējuma apjomu un dalījumu deinstitucionalizācijas plānā rekomendētā Sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu (SBSP) infrastruktūras plānojuma īstenošanai. Tabulā sniegti aprēķini par ERAF un nacionālā līdzfinansējuma (15% apmērā) apjomu ar snieguma rezervi, jo vairumā pašvaldību (tostarp bij. Cesvaines novada pašvaldībā un bij. Ērgļu novada pašvaldībā) rīcībā uz deinstitucionalizācijas plāna izstrādes brīdi (2016.gadu) nebija detalizēti

aprēķini par infrastruktūras objektu attīstīšanas izmaksām.

Deinstitucionalizācijas projekta ietvaros visiem trīs Madonas novada bērnu un jauniešu ilgstošās sociālās aprūpes institūcijām – **nodibinājumam "Fonds Grašu bērnu ciemats", bērnu un jauniešu ārpusģimenes aprūpes un atbalsta centram "Ozoli" un bērnu sociālās aprūpes centram "Zīļuks"** – ir izstrādāti reorganizācijas plāni, saskaņā ar kuriem vide, kurā ilgstoši uzturas bērni, tiek maksimāli pietuvināta ģimeniskai videi, primāri apņemoties sekmēt ģimeņu atkālpvienošanos, meklējot audžuģimenes un izvērtējot paplašinātās aizbildnības iespējas. ĢAC "Zīļuks" deinstitucionalizācijas procesa ietvaros no 2021. gada aprīļa tiek likvidēts.

2016. gadā Vidzemes plānošanas reģions un Madonas novada pašvaldība noslēdza sadarbības līgumu par deinstitucionalizācijas plāna izstrādāšanu, kas ietver infrastruktūras attīstības risinājumus ar jauniem pakalpojumiem – ģimenes videi pietuvināts pakalpojums, jauniešu mājas pakalpojums, grupu dzīvokļi pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem (GRT), dienas aprūpes centrs bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (FT), sociālās rehabilitācijas centrs bērniem ar FT un viņu likumiskajiem pārstāvjiem, atelpas brīža pakalpojums bērniem ar FT, dienas aprūpes centrs pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem (GRT). Tā rezultātā Madonas novadā izstrādāti būvprojekti četriem infrastruktūras objektiem. Viens objekts tika nodots ekspluatācijā Lubānā.

Pašvaldība	Kopējās plānotās SBSP infrastrukt. izmaksas (EUR)	Plānotās SBSP infrastruktūras attiecināmās izmaksas (EUR), t.sk.:							Plānotās neattiecināmās izmaksas
		KOPĀ	pasākuma finansējums (EUR), t.sk.:					Pašvaldības ieguldītais papildu finansējums	
			KOPĀ	ERAF	Pašvaldības budžets	Valsts budžeta dotācija pašvaldībām	Valsts budžets*		
Madonas novads	1137400,18	1137400,18	942281,17	763815,33	96 819,11	32 273,04	49373,69	195 119,01	0,00
Lubānas novads	91 298,00	91 298,00	91 298,00	77603,30	10 271,03	3 423,67	0	0	0,00

Tabula 9.5.1. SBSP infrastruktūras izveides plānotā finansējuma dalījums VPR pašvaldību griezumā (EUR). ¹⁶⁸

- Biroju ēka Madonā, Parka ielā 4 tiks pārbūvēta par daudzfunkcionālu sociālo pakalpojumu centru bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.
- Liezēres pagasta Ozolos tiks pārbūvētas kopumā trīs ēkas: skolas un jauniešu centrs Jaunatnes ielā 1 tiks pārbūvēts par dažādu sociālo grupu kopdzīvojamo māju; dzīvojamā ēka Zaļajā ielā 3 – par Līvānu tipa ēku; Ozolu ielā 1 no jauna tiks būvēta ģimenes māja.
- Lubānā 2021. gada februārī tika atvērta dienas aprūpes centrs „Eglāji-1”, dodot iespēju 13 klientiem ik dienu turp atnākt „kā uz darbu” — lai caur praktisku darbošanos viņi uzturētu un attīstītu savu dzīves un sociālo prasmju līmeni.

Tādējādi deinstitucionalizācijas (DI) mērķgrupām — ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un jauniešiem līdz 17 gadu vecumam, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (FT) un personām ar garīga rakstura traucējumiem (GRT) – tiks radītas iespējas pilnvērtīgai dzīvei sabiedrībā Madonas novadā.

Pārbūvētās ēkas tiks vērstas uz plānoto rezultātu: Ozolos atradīsies grupu dzīvokļa pakalpojums 14 cilvēkiem; Līvānu tipa ēka būs jauniešu māja ar 8 vietām; kotedžas tipa ēka sniegs ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu ar 6 vietām. Madonā atradīsies dienas aprūpes centrs 13 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, sociālās rehabilitācijas centrs 38 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī tiks sniegta atelpas brīža pakalpojums bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (5 vietas). Vēl Madonā atradīsies dienas aprūpes centrs pilngadīgām cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, nodrošinot 22 vietas.

Madonas novada biedrība „Mēs saviem bērniem” nodrošina deinstitucionalizācijas pakalpojumus, piedāvājot sociālās rehabilitācijas pakalpojumus – logopēdu, ergoterapiju, kanisterapiju, mūzikas terapiju, Montesori, smilšu terapiju, psihologa konsultācijas, ABA terapiju un fizioterapiju gan bērniem, gan pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām.

9.6. SABIEDRISKĀ DROŠĪBA

Sabiedrisko drošību Madonas novadā nodrošina Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Madonas iecirknis, kas savas kompetences ietvaros darbojas Madonas novada administratīvajā teritorijā. Reizi mēnesī visos novada pagastos un pilsētās pārvaldes administrācijas telpās iedzīvotājus pieņem VP Madonas iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors.

Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits novadā (ieskaitot bij. Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadus) ir salīdzinoši konstants robežās ap 450 reģistrētajiem gadījumiem gadā, izņemot 2018. gadu, kad noziedzīgo nodarījumu skaits palielinājās (skat. **Attēlu 9.6.1.**).

Par ugunsdrošību un cilvēku glābšanu novadā atbild Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Vidzemes reģiona brigāde, Madonas daļa. Struktūrvienības rīcībā ir divas jaunas ugunsdzēsāmās autocisternas, kā arī viena rezerves autocisterna. Tāpat glābēju un ugunsdzēsēju rīcībā ir glābšanas dēļi cilvēku glābšanai uz ūdeņiem ziemā, kā arī iekārtas glābšanas darbu veikšanai autoavārijās. VUGD Madonas daļas darbinieki veic arī ugunsdrošības pārbaudes dažādos uzņēmumos un objektos (piem. 2019. gadā tika veiktas 286 pārbaudes

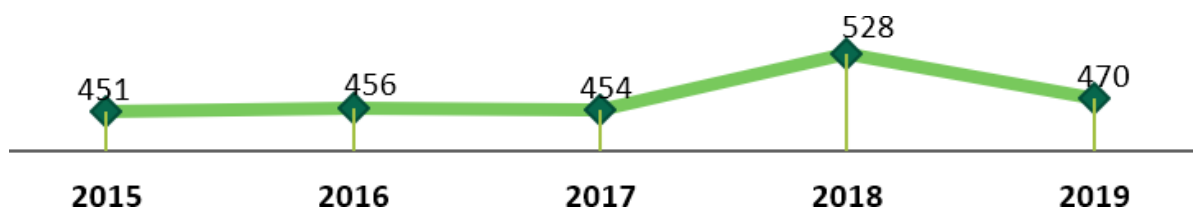
objektos (ražošanas uzņēmumos, publiskajās ēkās, daudzdzīvokļu namos, viendzīvokļa objektos u.c.), kuros kopumā konstatēti 599 ugunsdrošības noteikumu pārkāpumi).

Novada teritorijā darbojas arī trīs VUGD Vidzemes reģiona brigādes Madonas daļas posteņi – Cēsainē, Lubānā un Ērgļos, kuri nepieciešamības gadījumā apkalpo arī blakus esošo novadu pagastus. Visiem posteņiem ir sava ugunsdzēsības un glābšanas tehnika, tostarp autocisternas. Saskaņā ar VUGD sniegto informāciju, Madonas novadā no 2016. gadam ugunsgrēkos cietušo cilvēku skaits ir 14 cilvēki, savukārt bojāgājušo cilvēku skaits – 3 cilvēki.¹⁷¹

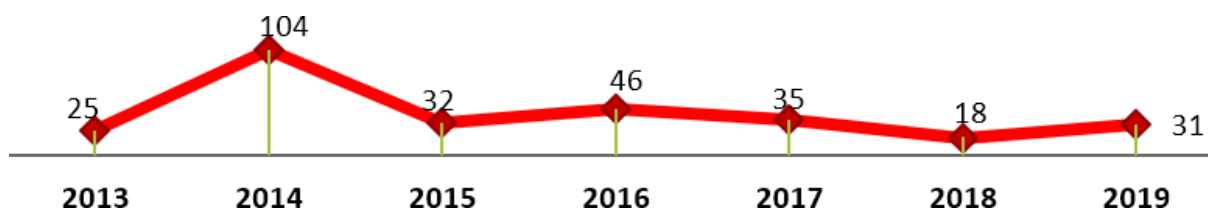
Madonas novadā (iesk. bij. Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadu) biežākie VUGD izsaukumi ir saistīti ar kūlas ugunsgrēku dzēšanu. 2019. gadā novadā ir reģistrēts 31 kūlas ugunsgrēks ar kopējo degšanas platību 292 071 m². Kūlas ugunsgrēku daudzums ik gadu svārstās atkarībā no tā, cik sauss vai mitrs ir pavasaris (skat. **Attēlu 9.6.2.**).

Tāpat Madonas novada pagastos un pilsētās iedzīvotāju drošības un kārtības nolūkos ir izvietotas **videonovērošanas kameras**, kas ir uzstādītas publiskās un no sabiedrības drošības viedokļa problemātiskās vietās.

Videonovērošanai ir izveidots bezvadu tīkls video signāla pārraidei. Madonas pilsētā video kontrole tiek veikta Valsts policijas operatīvajā dežūrdalā, savukārt pagastos – pagastu pārvaldes darbinieki.

Attēls 9.6.1. Noziedzīgo nodarījumu skaits Madonas novadā 2015.-2019.g.¹⁷⁰

Attēls 9.6.2. Kūlas ugunsgrēku skaits Madonas novadā 2013.-2019.g.¹⁷²

10. NEVALSTISKĀS UN RELIĢISKĀS ORGANIZĀCIJAS

10.1. BIEDRĪBAS

Saskaņā ar Lursoft 2021.gada februāra datiem, Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) ir juridiski reģistrētas 357 sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi. Daļai no šīm organizācijām aktīva darbība nenotiek, vēl daļai novadā reģistrēta tikai juridiskā adrese. Taču neapstrīdams ir fakts, ka Madonas novadā ir plaši attīstīts nevalstisko organizāciju un sabiedrības iniciatīvas biedrību resurss. NVO un biedrības (gan ar sabiedriskā labuma statusu,

gan bez) pārstāv visaptverošas sabiedriskās jomas, skat. **Tabulu 10.1.1.**

Ar jauniešu interesēm saistītas biedrības un organizācijas ir pieminētas šī dokumenta sadaļā "Jaunatnes politika", savukārt sporta un aktīvās atpūtas biedrības ir minētas sadaļā "Sports".

Madonā un Lubānā ir reģistrētas arī vairākas daudzdzīvokļu māju biedrības, kuras dibinājuši dzīvokļu īpašnieki, un kas veic namu apsaimniekošanas funkcijas.

¹⁷⁰ Avots: CSP

¹⁷² Avots: VUGD

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Biedrība, organizācija	Pagasts, pilsēta
Sociālā palīdzība un aprūpe	
“Auxilium” biedrība	Madona
“Caritas Madona” biedrība	Madona
Fonds “Žubīte”	Liezēres pagasts
“Madonas invalīdu atbalsta centrs”	Madona
Madonas nevalstisko organizāciju atbalsta centrs	Madona
Latvijas sarkanais krusts, Madonas komiteja	Madona
“Spēkavots” Madonas reģiona audžuģimeņu biedrība	Madona
“Mēs saviem bērniem” biedrība bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem ar dažādiem funkcionālajiem traucējumiem	Madona
“Saulains rīts” biedrība	Lubāna
“Baltā ūdensroze”	Madona
Tūrisms, kultūrvēsture, attīstība	
“C&U” biedrība,	Ērgļu pagasts
“Ērgļu skati” biedrība	Ērgļu pagasts
“Zalgauskas mantojums”, biedrība	Aronas pagasts
Madonas Vaijes draudzības biedrība	Madona
“Aborieši” biedrība	Lubāna
“Aiviekstes ozoli”	Lubāna
“Akmeņu parks Vaidavas” biedrība	Indrānu pagasts
“Lubānas puse”	Indrānu pagasts
“Vienā solī” biedrība	Indrānu pagasts
“Rūdolfā Blaumaņa kultūrvēsturiskais mantojums” biedrība	Ērgļu pagasts
Biedrība “Meirānieši”	Indrānu pagasts
Vide, daba	
“Ceļteka”	Madona
“Meža īpašnieku apvienība Madona”	Madona
“Odzianas ezers” biedrība	Mētrienas pagasts
“SOS” dzīvnieku aizsardzība	Praulienas pagasts
“Vides apsaimniekošanas apvienība Medņuriests”, biedrība	Mētrienas pagasts
Madonas dzīvnieku aizsardzības biedrība	Praulienas pagasts
“Vidzemes augstienes meži” biedrība	Ērgļu pagasts
Reliģiskās organizācijas	
“Brīvi Kristū” Biedrība	Madona
“Ērgļa spārni” biedrība	Ērgļu pagasts
Senioru atbalsts	
“Cerība” Lubānas pensionāru biedrība	Lubāna
“Mārtiņroze” biedrība	Cesvaine
Madonas pilsētas pensionāru biedrība	Madona
Madonas senioru klubīnš “Pie kamīna”	Madona
Ērgļu pensionāru biedrība	Ērgļu pagasts

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Biedrība, organizācija	Pagasts, pilsēta
Kultūra, amatniecība, hobiji	
“Dieviena”	Vestienas pagasts
“Lubānas novada amatnieks” biedrība	Lubāna
Cesvaines kultūras veicināšanas biedrība	Cesvaine
Latvijas muzeju biedrība,	Madona
“Mēs - Barkavas pagastam”, biedrība	Barkavas pag.
“Mētrienas mednieki” biedrība	Mētrienas pag.
“Madonas grāmatu draugu biedrība”	Madona
“Vidzemes jauno talantu atbalsta fonds”	Madona
“Madonas trifeļu audzētāju biedrība”	Mārcienas pagasts
Madonas amatniecības biedrība	Cesvaine
Madonas mednieku un makšķernieku biedrība	Madona
“Cesvaines pūtēju orķestris” biedrība	Cesvaine
Lasītāju klubs “Lubānieši”	Lubāna
“Zivju gani”, biedrība	Ērgļu pagasts
Iedzīvotāji	
“International Registry” biedrība	Madona
“Lubānas puse”	Indrānu pagasts
“Nora”, Madonas lauku sieviešu klubs	Lazdonas pagasts
“Smaidas” sieviešu klubiņš,	Lazdonas pagasts
Madonas pilsētas iedzīvotāju interešu aizstāvības biedrība	Madona
Izglītība	
“Madonas augstākās izglītības centrs” nodibinājums	Madona
Madonas mākslas skolas atbalsta biedrība	Madona
Madonas Valsts ģimnāzijas attīstības fonds	Madona
“No sirds uz sirdi” pedagogu un vecāku biedrība	Lubāna
“Izglītībai un kultūrai Cesvainē” biedrība	Cesvaine
“KRASC-Lubāna” biedrība	Lubāna
Uzņēmējdarbība	
Madonas rajona uzņēmēju apvienība	Madona
Madonas lauksaimnieku apvienība	Madona
Madonas novada gaļas ražotāju apvienība	Madona
Veselība	
Madonas diabēta biedrība	Madona
Brīvprātīgo darbs	
Madonas pilsētas un rajona brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība	Madona

Tabula 10.1.1. Aktīvākas biedrības un nevalstiskās organizācijas Madonas novadā, 2020. gads.¹⁷³

10.2. NOVADA DRAUDZES UN BAZNĪCAS

Barkavas Sv. Staņislava Romas katoļu baznīca	Barkavas pagasts
Bērzaunes luterāņu baznīca	Bērzaunes pagasts
Cesvaines Evaņģēliski luteriskā baznīca	Cesvaine
Cesvaines Romas katoļu baznīca	Cesvaine
Bučauskas pareizticīgo baznīca	Dzelzavas pagasts
Ērgļu katoļu draudze	Ērgļu pagasts
Ērgļu Evaņģēliski luteriskā draudze	Ērgļu pagasts
Septītās dienas adventistu Ērgļu draudze	Ērgļu pagasts
Kalsnavas Evaņģēliski luteriskā draudze	Kalsnavas pagasts
Jaunkalsnavas Romas katoļu draudzes kapela	Kalsnavas pagasts
Sv. Apustuļa Jāņa Teologa pareizticīgo baznīca	Kalsnavas pagasts
Liezēres luterāņu baznīca	Liezēres pagasts
Ļaudonas Sv. Jāņa Kristītāja pareizticīgo baznīca	Ļaudonas pagasts
Ļaudonas Evaņģēliski luteriskā draudze	Ļaudonas pagasts
Lazdonas luterāņu baznīca	Lazdonas pagasts
Lubānas Evaņģēliski luteriskā baznīca	Lubāna
Lubānas Svētās ģimenes Romas katoļu baznīca	Lubāna
Lazdonas Sv. Trijādības pareizticīgo baznīca	Madona
Madonas Romas katoļu baznīca	Madona
Madonas Evaņģēlisko kristiešu draudze „Jaunā Paudze”	Madona
Septītās dienas adventistu Madonas draudze	Madona
Madonas baptistu draudze	Madona
Mārcienas svētā Alekseja pareizticīgo baznīca	Mārcienas pagasts
Vestienas Evaņģēliski luteriskā draudze	Vestienas pagasts

Tabula 10.2.1. Madonas novada draudzes un baznīcas, 2021. g.

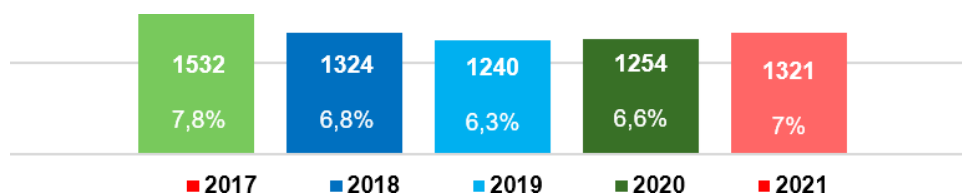
11. BEZDARBS UN NODARBINĀTĪBA

11.1. BEZDARBS

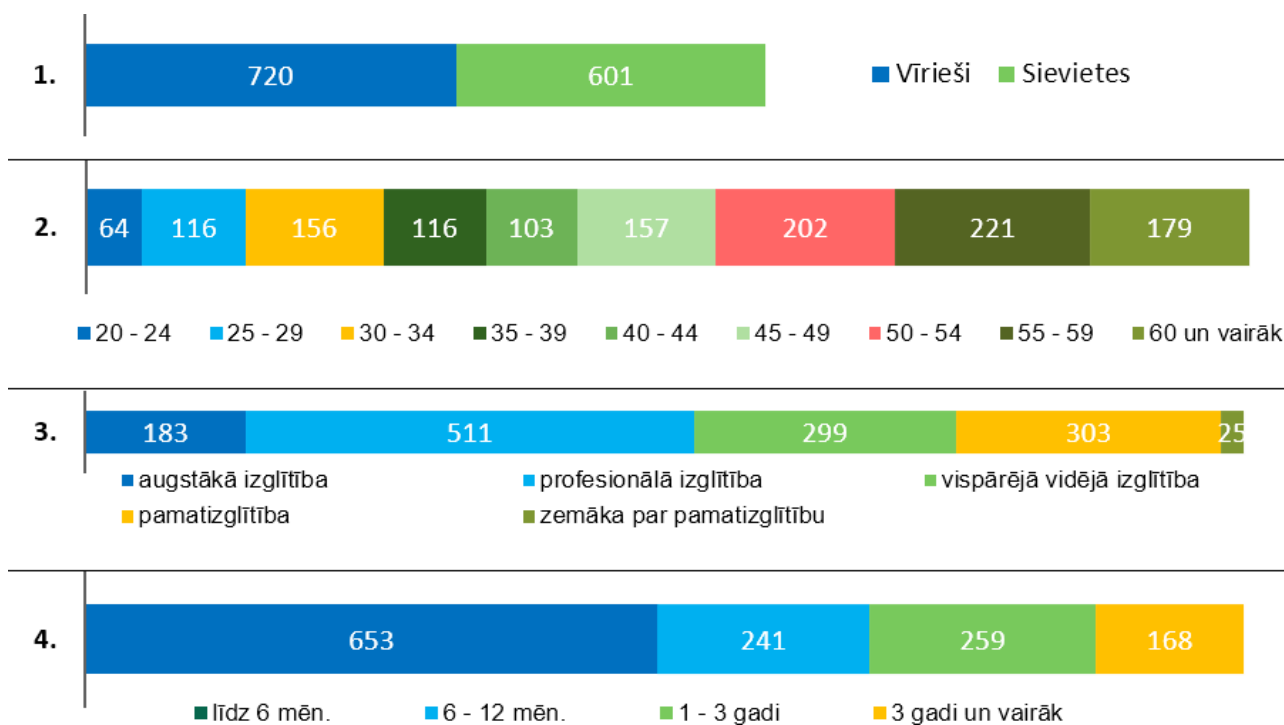
Reģistrēto bezdarbnieku skaits Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) no 2017. līdz 2021. gada janvārim ir sarucis par 13,8%, sastādot 7% iepriekšējo 7,8% vietā. Zemāko punktu minētajā periodā bezdarba līmenis sasniedza 2019.gadā, kad procentu izteiksmē tas sastādīja 6,3%, skat. **Attēlu 11.1.1.** Salīdzinājumā ar kaimiņu novadiem Madonas novadam ir vidēji rādītāji bezdarbnieku skaita procentuālajā izteiksmē: tā 2021. gada janvārī Cēsu novadā bija 3,7% bezdarbnieku, Ogres novadā – 4,7%, Gulbenes nova-

dā – 5,5%, Jēkabpils novadā – 6,5%, Aizkraukles novadā – 7%. Vislielākais bezdarbnieku procents ir Madonas novada Latgales kaimiņiem: Balvu novadā – 10,5% un Rēzeknes novadā – 16,8%.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras sniegtajiem datiem, Madonas novada vidēji statistiskais bezdarbnieka portrets ir sekojošs: 45-60+ g.v. vīrietis ar profesionālo izglītību, kas darba meklējumos atrodas līdz 6 mēnešiem (skat. **Attēlu 11.1.2.**).

Attēls 11.1.1. Bezdarbnieku skaits (cilv. un %) Madonas novadā 2017.-2021. g.¹⁷⁴

Attēls 11.1.2. Madonas novada bezdarbnieku sadalījums pēc dzimuma (1), vecuma (2), izglītības līmeņa (3) un bezdarba ilguma (4), 2021. g. janvāris.¹⁷⁵

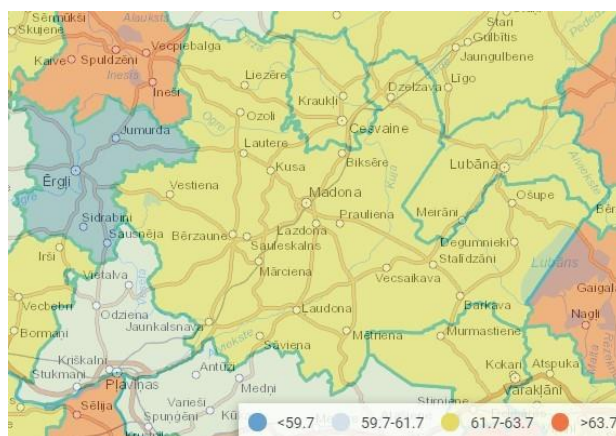
174 Avots: NVA, 2017.-2021.g. janvāris

175 Avots: NVA, 2021.g. janvāris

Salīdzinot 2020.gada skaitliskos rādītājus ar 2015. gadu, Madonas novada iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā ir samazinājies par 14,4%, 2020. gadā sastādot 19223 cilvēkus, skat. **Attēlu 11.2.1.** Kopumā iedzīvotāji darbības vecumā 2020.gadā sastāda 61,6% no visiem novada iedzīvotājiem.

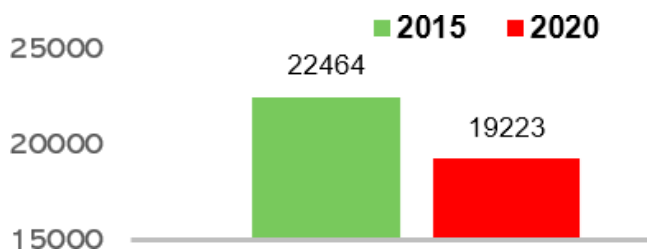
Izvērtējot iedzīvotāju darbības vecuma skaitliskos rādītājus 2018.gada sākumā, t.sk. bijušajos Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados, var secināt, ka kopumā visu minēto novadu iedzīvotāju darbības vecuma īpatsvars ir diezgan līdzīgs. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes sniegto informāciju, iedzīvotāju darbības vecumā īpatsvars (atbilstoši attiecīgo gadu likumdošanā noteiktajam darbības un pensijas vecumam) 2018.gada sākumā Madonas, Cesvaines un Lubānas novadā bija robežās no 61,7% līdz 63,7%. Nedaudz atšķirīgs iedzīvotāju darbības vecuma īpatsvars ir bijušā Ērgļu novada teritorijā, kur tas sastādīja apmēram 59,7%, skat. **Attēlu 11.2.2.**

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2020.gada pirmajos 11 mēnešos vidējais nodarbināto skaits Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu) ir 7253 cilvēki, kas strādā novada

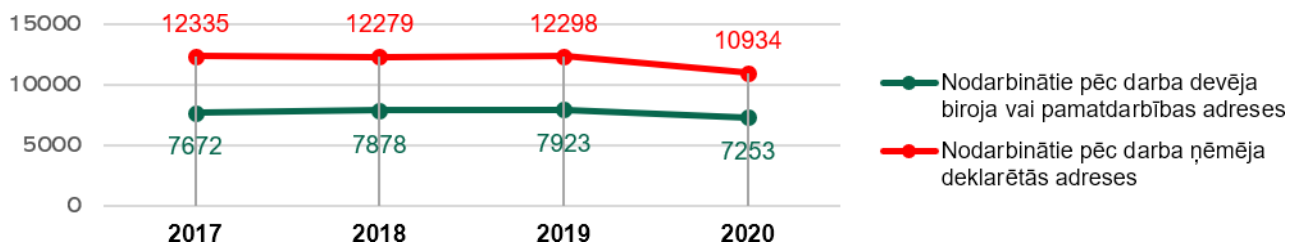

Attēls 11.2.2. Iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā Madonas novadā, 2018. g.¹⁷⁷

teritorijā reģistrētajos uzņēmumos, kas ir par 5,5% mazāk nekā 2017.gadā. Savukārt to nodarbināto skaits, kas ir deklarējuši savu dzīvesvietu Madonas novada teritorijā, 2020.gada pirmajos 11 mēnešos vidēji bija 10934 cilvēki, kas ir par 11,4% mazāk nekā 2017. gadā, skat. **Attēlu 11.2.3.**

Attēls 11.2.1. Iedzīvotāju skaits (cilv.) darbības vecuma kategorijā no 15 līdz 63 gadiem.¹⁷⁶

Attēls 11.2.3. Nodarbināto personu skaita dinamika pēc darba ņēmēja deklarētās adreses un pēc darba devēja juridiskās adreses Madonas novadā 2017.-2020. g.¹⁷⁸

176 Avots: PMLP, 2020.gada 1.janvāris (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus)

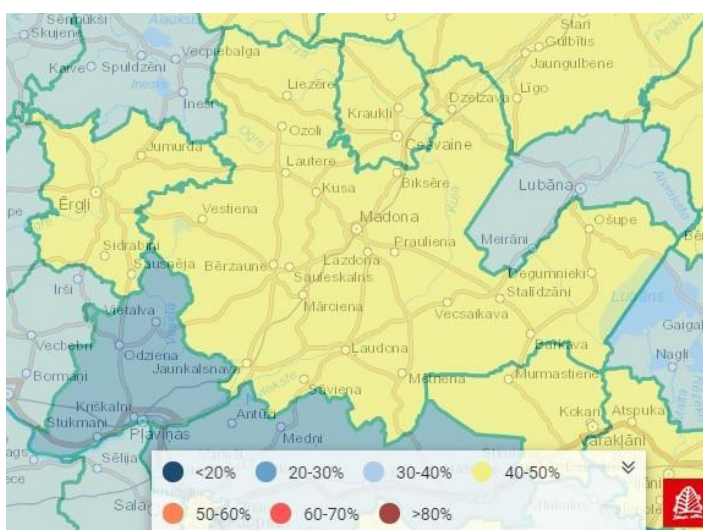
177 VARAM izstrādātais kartogrāfiskais resurss <http://atr.kartes.lv>

178 Avots: CSP, 2017.g., 2018.g., 2019.g., 2020.g. janvāris-novembris

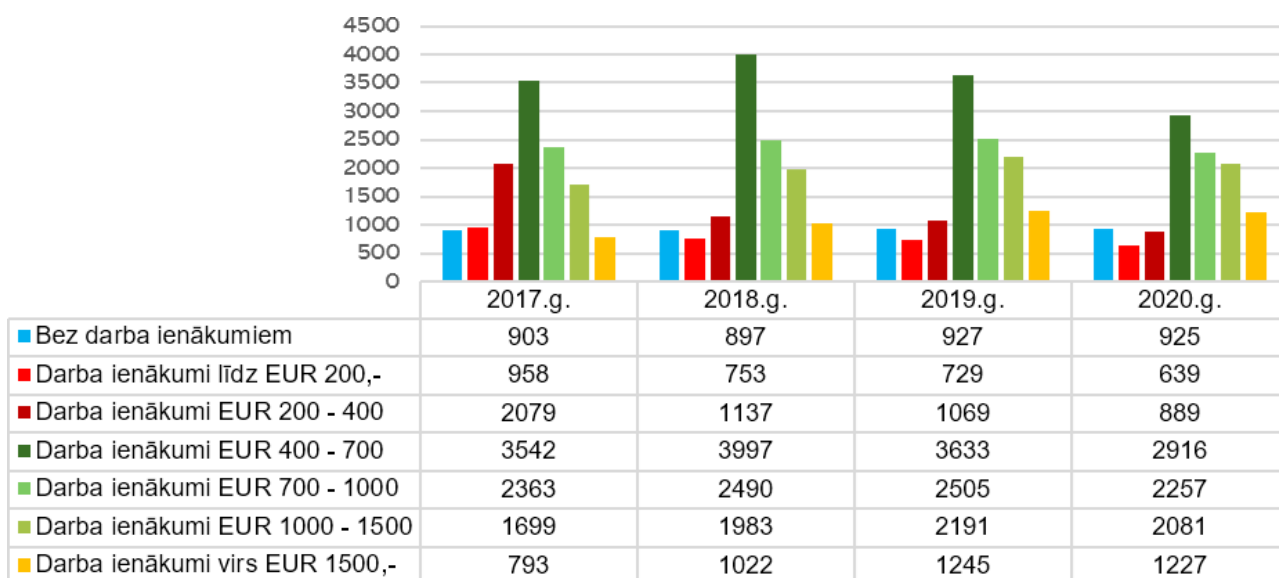
Saskaņā ar Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras aprēķinātajiem datiem par strādājošajiem pēc deklarētās dzīvesvietas adreses (kas var nesakrist ar faktisko dzīvesvietas adresi) un darbavietas juridiskās adreses (kas var nesakrist ar faktiskās darbavietas adresi), savā pašvaldībā strādājošo īpatsvars Madonas novadā ir 40-50% robežās, izņemot bijušo Lubānas novadu, kur savā pašvaldībā strādājošo procents ir zemāks un sastāda 30-40%, skat. **Attēlu 11.2.4.**

Analizējot Madonas novada nodarbināto skaita dinamiku pēc mēneša bruto ienākumiem, var secināt, ka kopumā darba ņēmēju mēneša bruto darba ienākumi pēdējo piecu gadu laikā ir sarukuši. Šajā periodā dar-

ba ņēmēju skaits ar zemiem mēneša bruto darba ienākumiem (līdz 400 eiro mēnesī) samazinājies par 37,8% jeb par 1487 nodarbināto, savukārt nodarbināto skaits ar bruto darba ienākumiem no 400 līdz 700 eiro mēnesī samazinājies par 15,3% jeb 626 nodarbinātajiem, bet nodarbināto skaits ar bruto darba ienākumiem no 700 līdz 1000 eiro mēnesī samazinājies par 4,5% jeb 106 nodarbinātajiem. Darba ņēmēju skaits ar bruto darba ienākumiem virs 1000 eiro mēnesī ir pieaudzis par 382 nodarbinātajiem jeb 18,4%. Taču visbūtiskākais pieaugums ir vērojams nodarbināto skaitam ar bruto darba algu virs 1500 eiro mēnesī – no 2017. gada tas ir pieaudzis par 434 cilvēkiem jeb par 35,4%, (skat. **Attēlu 11.2.5.**)

Attēls 11.2.4. Savā pašvaldībā strādājošo īpatsvars Madonas novadā, 2018. gads.¹⁷⁹

Attēls 11.2.5. Madonas novada darba ņēmēju skaits pēc mēneša bruto ienākumiem vidēji gadā, 2017.-2020. g.¹⁸⁰

179 VARAM izstrādātais kartogrāfiskais resurss <http://atr.kartes.lv>

180 Avots: CSP, 2017.g., 2018.g., 2019.g., 2020.g. janvāris-novembris

Saskaņā ar NVA sniegtajiem datiem¹⁸¹, vidējā bruto darba alga Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas nov.) 2019. gadā bija:

- EUR 749 (Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50);
- EUR 893 (Privātā sektora komersanti ar nodarbināto skaitu >=50)

2019. gadā NVA Madonas filiālē tika reģistrētas 1066 vakances. No tām vairums ir vienkāršajās profesijās un iekārtu un mašīnu operatori, pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki, kvalificēti amatnieki un strādnieki.

12. UZŅĒMĒJDARBĪBA UN EKONOMIKA

12.1. UZŅĒMĒJDARBĪBA

Madonas novadā darbojas gandrīz visu nozaru uzņēmumi. Galvenās uzņēmējdarbības nozares ir lauksaimniecība, mežizstrāde, kokapstrāde, tūrisms, pakalpojumi, mazumtirdzniecība, derīgo izrakteņu ieguve. Iedzīvotājiem ir iespēja saņemt visus vajadzīgos pakalpojumus un iegādāties nepieciešamās preces tepat novadā. Lauksaimniecība un kokapstrāde ir visplašāk pārstāvētās nozares, kas arī nodrošina lielāko daļu darba vietu novadā. Tomēr ir arī pietiekami lieli būvniecības, pārtikas ražošanas un pakalpojumu sniegšanas uzņēmumi, kas dod savu ieguldījumu novada ekonomikā un attīstībā.

Bijušā **Cesvaines novada** vadošās nozares pēc apgrozījuma ir mazumtirdzniecība, kokapstrāde, būvniecība un apdares darbi, lopkopība, putnkopība un piena pārstrāde un siera ražošana. Cesvaines novada lauksaimniecības galvenās ražošanas nozares ir lopkopība un graudkopība.

Vairāk nekā puse no visiem bijušā **Lubānas novada** uzņēmējiem darbojas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, no kuras dominējošā joma ir augkopība, lopkopība, medniecība, mežsaimniecība, mežizstrāde un zivsaimniecība, nākošā vairāk pārstāvētā nozare ir tirdzniecība un apstrādes rūpniecība, kur dominē koksnes un koka izstrādājumu ražošana. Atbilstoši Lubānas novada lielākie uzņēmumi nodarbojas ar mežizstrādi, kokapstrādi, tirdzniecību un lauksaimniecisko ražošanu. Labs potenciāls ir tūrisma nozarei, īpaši, medību tūrismam, kurš jau šobrīd ir attīstīts starptautiskā līmenī, tāpat ūdens tūrismam, t.sk. laivošana, makšķerēšana, un aktīvai atpūtai dabā – dabas takas, putnu vērošanas vietas, u.c. Svarīgs faktors tūrisma aktivitātei un attīstībai ir Lubānas novada amatnieku, radošo darbnīcu darbība un piedāvājums. Perspektīvas lauksaimniecības

nozares ir arī biškopība, aītkopība, augļkopība, kā arī ne-tradicionālās nozares – sēņu, dzērveņu audzēšana, bioloģiskā lauksaimniecība.

Bijušā **Ērgļu novadā** esošie uzņēmumi galvenokārt izmanto vietējo dabas resursu sniegtās iespējas – lielākais uzņēmumu skaits novadā darbojas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs. Ērgļu novadā kopumā visvairāk darbinieku ir nodarbināti pakalpojumu nozarēs (tirdzniecība, valsts pārvalde, izglītība u.c.), bet salīdzinoši vāji attīstītas ir ražošanas un apstrādes nozares (apstrādes un ieguves rūpniecība, lauksaimniecība).

Saskaņā ar Vidzemes plānošanas reģiona datiem, aktīvākās Madonas novada uzņēmējdarbības nozares sakrīt ar Vidzemes reģiona kopējām pelnošākām un populārākām nozarēm, kas ir mežsaimniecība, tirdzniecība, būvniecība, kā arī pārtikas un dzērienu ražošanas nozares, skat. **Attēlu 12.1.1.** un **Attēlu 12.1.2.**

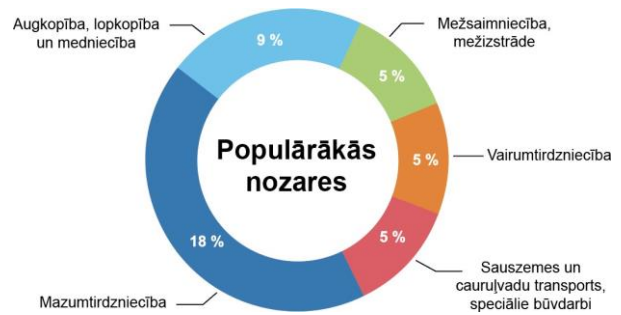
Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta, CSP un citu avotu sniegto informāciju (analizēti uzņēmumi ar gada apgrozījumu virs 70 000 EUR, uzņēmumu vietējo vienību informācija u.c.), uzņēmējdarbības nosacītā pievienotā vērtība uz 1 novada iedzīvotāju 2017. gadā ir no 2000 līdz 3500 EUR, savukārt bijušā Ērgļu novada teritorijā – no 1000 līdz 2000 EUR, skat. **Attēlu 12.1.3.**

Saskaņā ar Lursoft datiem, 2020. gadā Madonas novadā (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) bija reģistrēti 90 jauni uzņēmumi, savukārt likvidēti 94 uzņēmumi. Kopumā pēdējos piecos gados novadā tika reģistrēti 501 uzņēmums, savukārt likvidēti 518 uzņēmumi, skat. **Attēlu 12.1.4.**

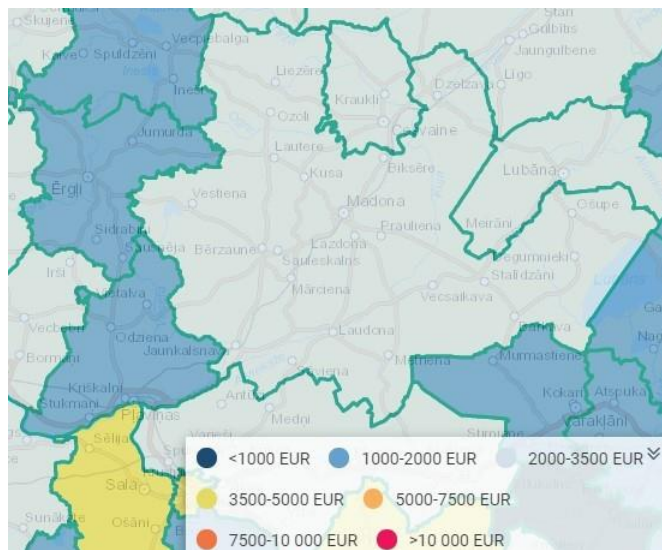
PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

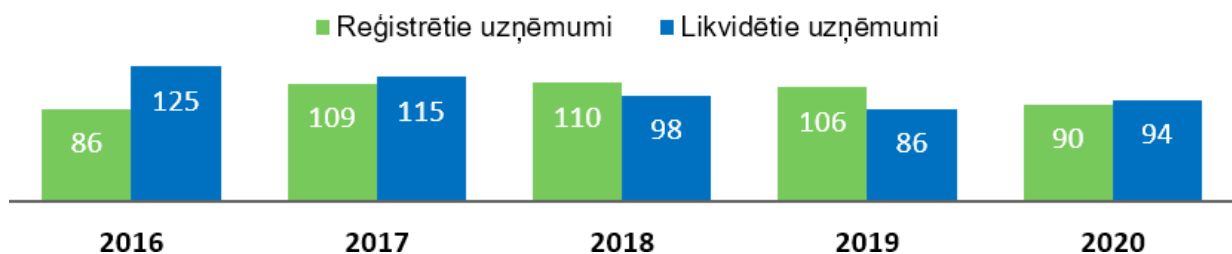
Attēls 12.1.1. Pelnošākās nozares Vidzemes reģionā, 2020. gads.¹⁸²

Attēls 12.1.2. Populārākās nozares Vidzemes reģionā, 2020. gads.¹⁸³

Attēls 12.1.3. Uzņēmējdarbības pievienotā vērtība uz 1 iedzīvotāju Madonas novadā, 2017.g.¹⁸⁴

Attēls 12.1.4. Madonas novada uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamika 2016.-2020. g.¹⁸⁵

182 Avots: Vidzemes plānošanas reģions

183 Avots: Vidzemes plānošanas reģions

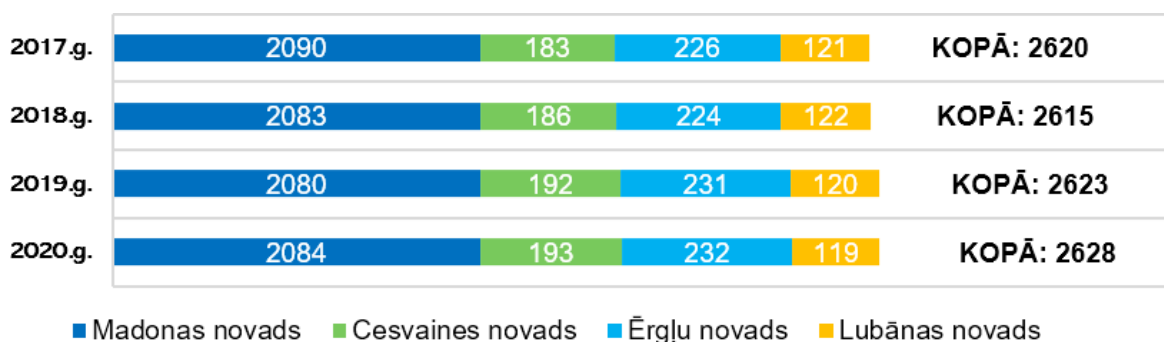
184 VARAM izstrādātais kartogrāfiskais resurss <http://atr.kartes.lv>

185 Avots: Lursoft

12.2. EKONOMISKI AKTĪVIE UZŅĒMUMI

Saskaņā ar Lursoft datiem, **Madonas novadā** 2020. gada decembrī darbojās 2628 ekonomiski aktīvie uzņēmumi (uzņēmumi, kas pārskata periodā ražoja produkciju, sniedza pakalpojumus vai nodarbināja cilvēkus atbilstošajā laika periodā neatkarīgi no tā, vai tie bija aktīvi visu pārskata periodu vai tikai daļu no tā.). Zemāk diagrammā ir attēlots ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pa bijušajiem novadiem: Cesvaines novadu (Cesvaines pilsētu un Cesvaines pagastu), Ērgļu novadu (Ērgļu, Sausnējas un Jumurdas pagastu), Lubānas novadu (Lubānas pilsētu un Indrānu pagastu), kā arī Madonas novada Madonas pilsētu un pagastiem, skat. **Attēlu 12.2.1.**

Madonas novada (ar pagastu sastāvu līdz 2021. gada administratīvi-teritoriālajai reformai) **uzņēmumi ar vislielāko apgrozījumu** 2019.gadā bija kokapstrādes SIA "Baltic Blocks" ar 19 mlj. eiro apgrozījumu (uzņēmums 2017. gadā ierindojās 25.vietā Vidzemes reģiona uzņēmumu ar lielāko apgrozījumu TOP 25), SIA "Latvāņi" (kokapstrāde, apgrozījums 12,7 mlj. eiro), SIA "Pharmeko Lettland" (ogu, sēņu pārstrāde, apgrozījums 11,9 mlj. eiro), kā arī LPKS "Barkavas Arodi" (graudu un lopbarības vairumtirdzniecība, apgrozījums 8,5 mlj. eiro) un Madonas novada pašvaldības SIA "Madonas slimnīca" (pakalpojumi veselības jomā, apgrozījums 8,1mlj. eiro.). (**Tabula 12.2.2.**)

Attēls 12.2.1. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums un dinamika pa gadiem Madonas novadā un bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados, 2017.-2020. g.¹⁸⁶

N. p.k.	Uzņēmums	NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Apgrozījums (EUR)	Pret 2018.g.	Pret 2017.g.	Pret 2016.g.
1	Baltic Block, SIA	16.29	Pārējo koka izstrādājumu ražošana; korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana	19,015,964.00	6%	50%	57%
2	Latvāņi, SIA	16.10	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	12,755,440.00	-6%	3%	29%
3	Pharmeko Lettland, SIA	10.39	Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana	11,965,250.00	47%	18%	66%
4	Barkavas Arodi, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība	46.21	Graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības vairumtirdzniecība	8,539,330.00	84%	6%	36%

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

N. p.k.	Uzņēmums	NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Apgrozījums (EUR)	Pret 2018.g.	Pret 2017.g.	Pret 2016.g.
5	Madonas slimnīca, Madonas novada pašvaldības SIA	86.10	Slimnīcu darbība	8,123,560.00	18%	43%	60%
6	Damaksnis, SIA	16.10	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	6,838,854.00	9%	12%	28%
7	Lazdonas Piensaimnieks, AS	10.51	Piena pārstrāde un siera ražošana	6,774,000.00	-1%	5%	25%
8	Gaiziņš, Meža pārstrādes kooperatīvā sabiedrība	16.21	Finiera lokšņu un koka paneļu ražošana	5,228,759.00	22%	35%	33%
9	HETA, SIA	46.61	Lauksaimniecības mašīnu, iekārtu un to piederumu vairumtirdzniecība	4,773,357.00	-20%	3%	-2%
10	Kalsnavas Elevators, SIA	11.01	Spirtu destilēšana, rektificēšana un maisīšana	4,515,231.00	84%	73.80 reizes	66.98 reizes
11	NORTE, SIA	16.10	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	3,345,947.00	14%	-2%	8%
12	Betula Premium, SIA	35.30	Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana	3,292,559.00	1%	8%	20%
13	Junge, SIA	10.71	Maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana	2,875,521.00	5%	13%	13%
14	Daugavliči, SIA	16.10	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	2,763,967.00	0%	47%	34%
15	LINCA, SIA	02.20	Mežizstrāde	2,597,449.00	-34%	-3%	12%
16	MTE, SIA	42.11	Ceļu un maģistrāļu būvniecība	2,592,166.00	55%	2.03 reizes	2.69 reizes
17	VMS Timber, SIA	16.10	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	2,547,547.00	24%	40%	2.10 reizes
18	Agrikula, SIA	01.50	Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība)	2,325,517.00	58%	10%	-7%
19	DAIMA, SIA	47.19	Pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	2,250,316.00	7%	44%	52%
20	A.A.& būvkompanijas, PS	41.20	Dzīvojamu un nedzīvojamo ēku būvniecība	2,211,839.00	-29%	47%	2.54 reizes

Tabula 12.2.2. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu TOP20 pēc apgrozījuma apjoma Madonas novadā (neieskaitot bij. Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadus), 2019. gads.¹⁸⁷

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Bijušā Cesvaines novada jeb Cesvaines pilsētas un Cesvaines pagasta uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu 2019. gadā bija piena pārstrādes un siera ražošanas AS "Cesvaines Piens" ar apgrozījumu 13,5 mlj. (uzņēmums 2017. gadā ierindojās 24.vietā Vidzemes reģiona uzņēmumu ar lielāko apgrozījumu TOP 25), SIA "Sēlis"(ma-

zumtirdzniecība, apgrozījums 999 tūkst. eiro), SIA "Ozols LG" (koka taras ražošana, apgrozījums 754 tūkst. eiro), kā arī mežistrādes zemnieku saimniecība "Kalna-Tenči" (apgrozījums 642 tūkst.) u.c. Lielākais apgrozījuma pieaugums 2019. gadā bija būvniecības Krieviņa ZS "Sviķi" – plus 49% attiecībā pret 2018.gadu, skat. **Tabulu 12.2.3.**

N. p.k.	Uzņēmums	NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Apgrozījums (EUR)	Pret 2018.g.	Pret 2017.g.	Pret 2016.g.
1	Cesvaines Piens, AS	10.51	Piena pārstrāde un siera ražošana	13,573,514.00	11%	18%	31%
2	SĒLIS, SIA	47.19	Pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	999,524.00	7%	7%	34%
3	Ozols LG, SIA	16.24	Koka taras ražošana	754,883.00	-11%	7%	-9%
4	KALNA-TENČI, ZS	02.20	Mežizstrāde	642,952.00	-40%	-21%	-10%
5	Baltic Milk, SIA	46.33	Piena, piena produktu, olu un pārtikas tauku un eļļu vairumtirdzniecība	618,103.00	21%	-22%	31%
6	SVIĶI, Krieviņa ZS	01.13	Dārzeņu audzēšana	419,873.00	49%	26%	41%
7	AVK Konstrukcijas, SIA	43.22	Cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana	381,216.00	34%	2.29 reizes	2.81 reizes
8	Brutuss, SIA	47.73	Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	374,850.00	20%	31%	48%
9	TV Production, SIA	59.11	Kinofilmu, video filmu un televīzijas programmu producēšana	287,032.00	14%	56%	2.80 reizes
10	AKMEŅKROGS, ZS	01.50	Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība)	235,275.00	1%	7%	8%

Tabula 12.2.3. Bij. Cesvaines novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu TOP 10, 2019. gads.¹⁸⁸

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Bijušā Lubānas novada jeb Lubānas pilsētas un Inčānu pagasta uzņēmumi ar vislielāko apgrozījumu pēc Lursoft datiem 2019. gada bija: Latvijas – Vācijas mežsītrādes kopuzņēmums "Holzwerke Lubāna" ap apgrozījumu 5,3 mlj. eiro, SIA "Lubānas patērētāju biedrība"

(mazumtirdzniecība, apgrozījums 2,3 mlj. eiro), kā arī SIA "Klāni A" (mežsītrāde, apgrozījums 921 tūkst. eiro) u.c. Lielākais apgrozījuma pieaugums 2019.gadā bija būvniecības SIA "RKS Plus" – par 59% vairāk attiecībā pret 2018. gadu, skatīt **Tabulu 12.2.4.**

N. p.k.	Uzņēmums	NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Apgrozījums (EUR)	Pret 2018.g.	Pret 2017.g.	Pret 2016.g.
1	HOLZWERKE LUBĀNA, Latvijas-Vācijas kopuzņēmums	02.20	Mežsītrāde	5,322,506.00	-8%	15%	24%
2	Lubānas patērētāju biedrība, SIA	47.11	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku	2,381,031.00	6%	17%	22%
3	KLĀNI A, SIA	02.20	Mežsītrāde	921,026.00	3%	2.03 reizes	71%
4	VELGA, SIA	47.11	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku	604,345.00	8%	15%	16%
5	RKS plus, SIA	43.99	Cituro neklasificētie specializētie būvdarbi	508,183.00	59%	99%	4.16 reizes
6	Lubānas aptieka, SIA	47.73	Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	340,217.00	6%	11%	13%
7	DN 15, SIA	43.22	Cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana	286,566.00	2.75 reizes	n/d	n/d
8	Lubānas KP, SIA	35.30	Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana	222,049.00	0%	-17%	-24%
9	Lubauto, SIA	49.39	Cituro neklasificēts pasažieru sauszemes transports	208,964.00	8%	66%	2.20 reizes
10	JIKEL, SIA	02.20	Mežsītrāde	162,588.00	9%	36%	23%

Tabula 12.2.4. Bij. Lubānas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu TOP 10, 2019. gads.¹⁸⁹

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

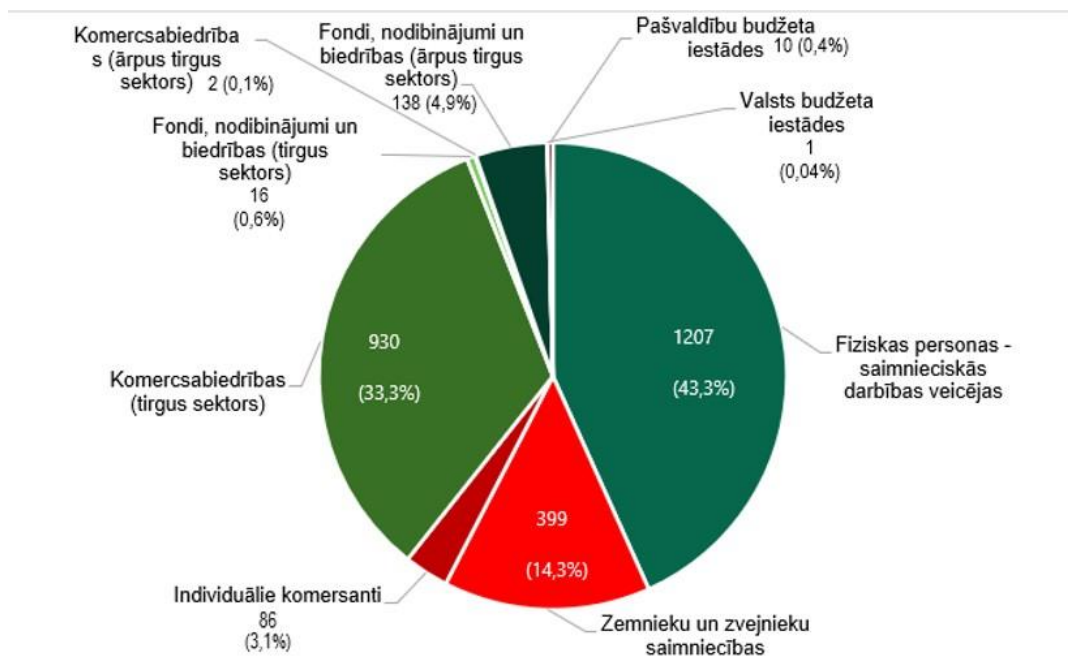
Pēc Lursoft datiem, **bijušā Ērgļu novada** jeb Ērgļu, Sausnējas un Jumurdas pagastu uzņēmumi ar vislielāko apgrozījumu 2019. gadā ir minēta gaļas pārstrādes un konservēšanas SIA "Aibi" ar apgrozījumu 5,1 mil. Euro gadā, pēc tam seko SIA "Moon Wood" (zāģēšana, evelēšana un impregnēšana, apgrozījums 1 mil. Euro gadā) un SIA "Būve IG" (būvdarbi, apgrozījums 889 tūkst. euro), kam ir arī lielākais apgrozījuma pieaugums attiecībā pret 2018.gadu – plus 72%. Viens no 2019.gada augstākā apgrozījuma uzņēmumiem – SIA "Waldwood" 2021.gadā savu darbību izbeidza, skat. **Tabulu 12.2.5.**

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Madonas novadā (iesk. bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus) 2019.gadā uzņēmumu struktūrā dominēja fiziskas personas – saimnieciskās darbības veicējas, kas sastādīja 43% no visu uzņēmumu kopskaita. Tirgus sektora komercsabiedrības sastādīja 33,3%, zemnieku un zvejnieku saimniecības – 14,3%, savukārt individuālie komersanti, fondi, nodibinājumi un biedrības (tirgus sektora un ārpus tirgus sektora), kā arī pašvaldības un valsts budžeta iestādes kopā sastādīja 9,1% (skat. **Attēlu 12.2.5.**).

N. p.k.	Uzņēmums	NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Apgrozījums (EUR)	Pret 2018.g.	Pret 2017.g.	Pret 2016.g.
1	AIBI, SIA	10.11	Gaļas pārstrāde un konservēšana	5,105,654.00	-19%	-19%	-7%
2	Moon Wood, SIA	16.10	Zāģēšana, evelēšana un impregnēšana	1,021,652.00	11%	37%	79%
3	Būve IG, SIA	43.99	Citur neklasificētie specializētie būvdarbi	889,894.00	72%	9.43 reizes	n/d
4	Waldwood, SIA (Likvidēts 07.01.2021)	46.13	Kokmateriālu un būvmateriālu vairumtirdzniecības starpnieku darbība	792,218.00	29%	44%	47%
5	GM Ozols, SIA	16.23	Namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana	726,245.00	16%	3.41 reizes	6.05 reizes
6	ELBRA ELEKTRO, SIA	42.22	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	659,866.00	-14%	-11%	2.30 reizes
7	Harwood, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	02.20	Mežizstrāde	403,055.00	2.45 reizes	n/d	n/d
8	KĀRLIS UN PARTNERI, SIA	55.10	Izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās	335,542.00	0%	-1%	7%
9	Serval, SIA	02.20	Mežizstrāde	296,860.00	5.21 reizes	n/d	n/d
10	ELBRA, SIA	42.22	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	269,432.00	-2%	-41%	-67%

Tabula 12.2.5. Bij. Ērgļu novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu TOP 10, 2019. gads.¹⁹⁰

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

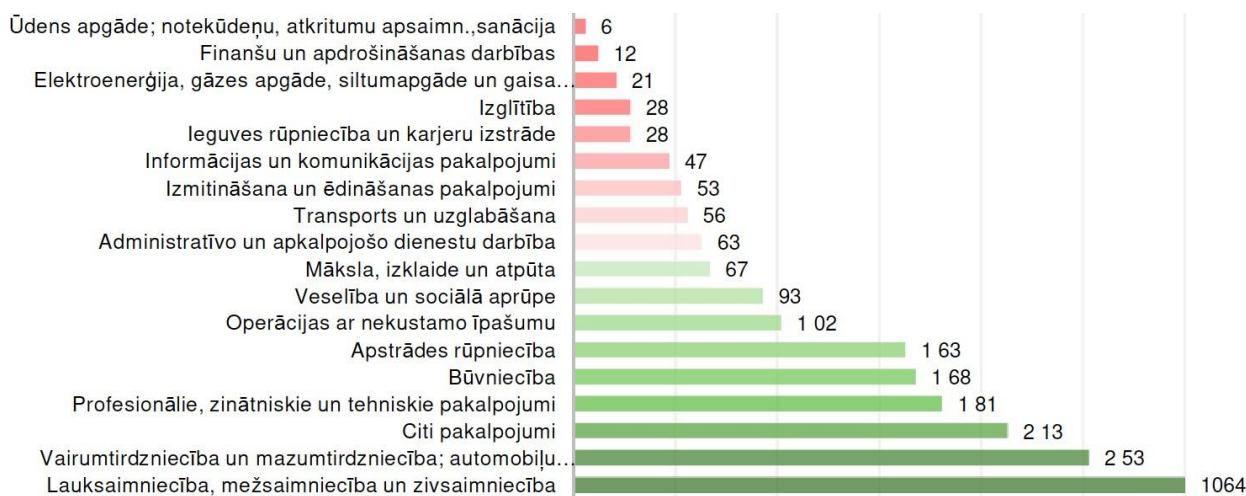
Attēls 12.2.5. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Madonas novadā, 2019.g.¹⁹¹

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Madonas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu darbības nozarēs 2019. gadā dominēja lauksaimniecība un mežsaimniecība – augkopība, lopkopība un citi ar lauksaimniecības jomu saistītie darbības virzieni (skat. **Attēlu 12.2.6.**).

Madonas novada ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem lielākoties ir raksturīgs mazs nodarbināto skaits vienā uzņēmumā. **12.2.7. attēlā** ir redzams, ka 99,5%

uzņēmumu 2019.gadā nodarbināja līdz 9 darbiniekiem un tikai 0,5% jeb 13 uzņēmumi nodarbināja virs 50 darbiniekiem. Novadā nav uzņēmumu ar darbinieku skaitu virs 250.

Visu Madonas novadā reģistrēto aktīvo uzņēmumu (ieskaitot bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu uzņēmumus) **pamatkapitāla apjoms uz 2021. gada februāri ir EUR 60 930 751.**¹⁹³

Attēls 12.2.6. Madonas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pa darbības nozarēm (NACE 2.red.), 2019. g.¹⁹²

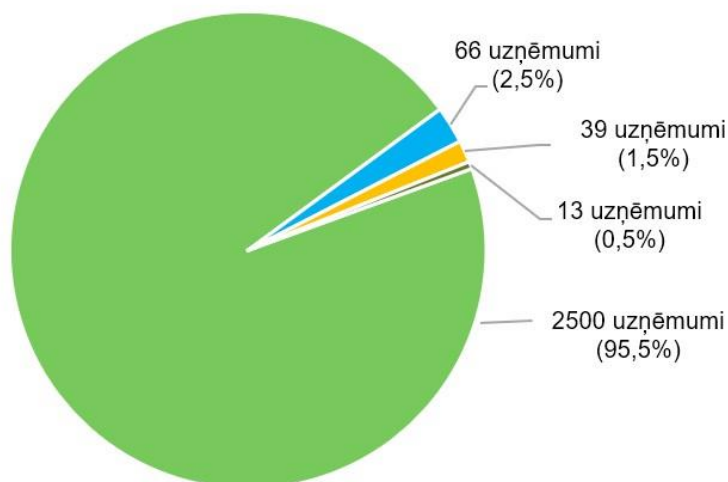
191 Avots: CSP, 2019

192 Avots: CSP (iesk. bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus)

193 Avots: Lursoft, 2021

Darbinieku skaits (cilv.)

- 0–9
- 10–19
- 20–49
- 50–249

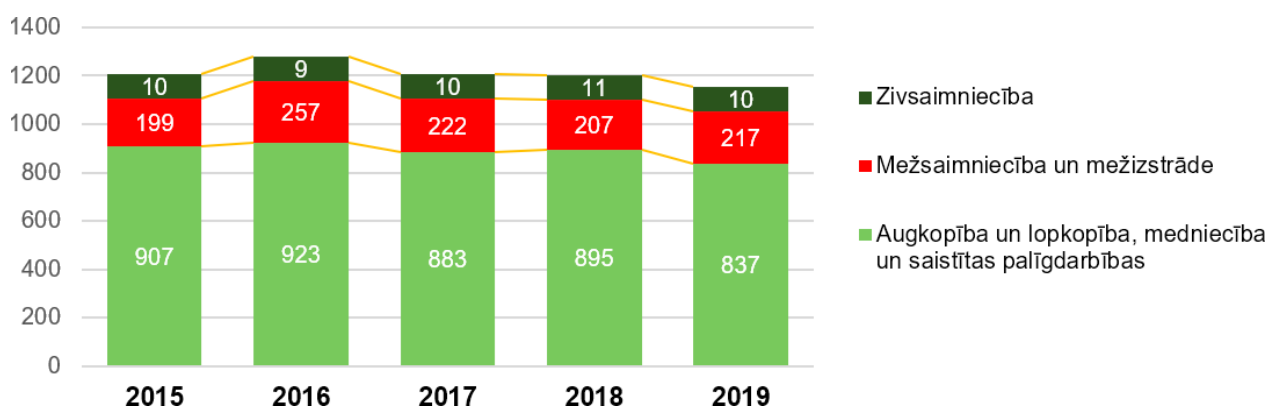
Attēls 12.2.7. Madonas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu dalījums pēc darbinieku skaita, 2019.g.¹⁹⁴

12.3. LAUKSAIMNIECĪBA UN MEŽISTRĀDE

Kā liecina statistikas dati, lauksaimniecība un mežistrāde (pēc NACE 2.red. A kategorija, 1.un 2.darbības kodi) Madonas novadā (kā arī bijušajos Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados) ir dominējošā uzņēmējdarbības joma. 2019. gadā lauksaimniecībā un mežistrādē darbojās vislielākais skaits Madonas novada ekonomiski aktīvo vienību – 1064. Kaut arī periodā no 2015. gada līdz 2019. gadam ir vērojams uzņēmumu skaita samazinājums par 4,7% jeb 52 vienībām, lauksaimnieciskā ražošana un mežistrāde joprojām ir dominējošā uzņēmējdarbības joma, veidojot 41% no kopējā ekonomiski aktīvo vienību skaita Madonas novadā. (skat. **Attēlu 12.3.1.**)

Lauksaimniecības un mežistrādes uzņēmumi ir arī ievērojamie novada darba devēji. Tā 2017. gadā NACE 2.red. A kategorijas uzņēmumos (Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība) tika nodarbināti 1402 cilvēki, kas ir 18,3% no visiem nodarbinātajiem Madonas novadā 2017. gadā.¹⁹⁶

Analizējot Lursoft pieejamos datus, ar lauksaimniecisko ražošanu un mežistrādi saistīto uzņēmumu apgrozījums 2019.gadā veidoja 12,8% (30,2 milj. eiro) no apvienotā Madonas novada lielāko uzņēmumu apgrozījuma.¹⁹⁷

Attēls 12.3.1. Lauksaimniecības, mežizstrādes un zivsaimniecības uzņēmumu skaita dinamika Madonas novadā, 2015.-2019. g.¹⁹⁵

¹⁹⁴ Avots: CSP (iesk. bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadus)

¹⁹⁵ Avots: CSP, 2019

¹⁹⁶ Avots: CSP, 2017

¹⁹⁷ Avots: Lursoft, 2019

12.4. PAŠVALDĪBAS ATBALSTS UZŅĒMĒJIEM

Lai sekmētu sadarbību ar Madonas novada uzņēmējiem un sekmētu uzņēmējdarbības attīstību, Madonas novada pašvaldība īsteno vairākas **tiesā atbalsta aktivitātes uzņēmējdarbības veicināšanai**:

- Līdzfinansē uzņēmēju projektus biznesa ideju konkursa "Madonas var labāk!", Uzņēmēju sadarbības projektu konkursa un grantu konkursa "Sertifikācijas un standartu ieviešana uzņēmumā" ietvaros.
- Konsultāciju sniegšana biznesa ideju autoriem un jaundibinātiem uzņēmumiem;
- Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi uzņēmējiem;
- Informatīvo semināru un apmācību kursu organizēšana Madonas novada uzņēmējiem ar pilnīgu vai daļēju finansēšanu;
- Atbalsts mārketinga aktivitātēm, sadarbībai, kopīgām aktivitātēm noieta tirgu paplašināšanai un jaunu noieta tirgu apgūšanai;
- Sniedz informāciju par iespējamajiem sadarbības partneriem novadā;
- Informācijas nodrošināšana pašvaldības informatīvajos materiālos, t.sk., mājaslapās www.madona.lv, www.businessmadona.lv, www.visitmadona.lv un sociālajos tīklos;
- Pilsētas kultūras, izklaides un sporta pasākumu organizēšana, lai veicinātu tūrisma nozares attīstību.
- Nodrošina pilsētas infrastruktūras attīstību, infrastruktūras objektu izbūves un rekonstrukcijas darbu līdzfinansēšanu (skat. **Tabulu 12.4.1.**).

Projekta nosaukums	Īstenotās darbības	Kopējais finansējums	Rezultatīvie rādītāji
lelu pārbūve un maģistrālās siltumtrases, ūdens un kanalizācijas vadu izbūve Madonā	lelu pārbūve un maģistrālās siltumtrases, ūdens un kanalizācijas vadu izbūve Madonas pilsētā, izbūvējot piekļuves ceļu un nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus uzņēmumiem.	Kopējais finansējums (EUR): 450 712,00	Piesaistīts privātās investīcijas 600 000 EUR; Radītas 12 jaunas darbavietas; Pārbūvētas 2 ielas, revitalizēta degradējamā teritorija 4ha apmērā.
lelu pārbūve un lietus ūdeņu novades sistēmas izbūve industriālajā teritorijā Sauleskalnā, Madonas novadā (SAM 5.6.2.)	Ceļa klātnes pārbūve un pielāgošana smagā transporta kustībai degradētajā teritorijā, lokveida kustības ceļa izbūve, atjaunoti funkcionālie savienojumi, lai, lietus notekūdeņu uztveršanas un novades sistēmas izbūve, nodrošinot teritorijas neapplūšanu lietus laikā. Teritorijas labiekārtošana, jauna uzņēmumu investīciju piesaistei, darba vietu izveidei teritorijā.	Kopējais finansējums (EUR): 917 175,69	Radītas 15 jaunas darbavietas; Piesaistīts privātās investīcijas 3 734 886 EUR; Revitalizēta degradētā teritorija 4.1 ha. Nodrošināta piekļuve 8 Sauleskalna ciema uzņēmumiem
Ceļa posma Madonas šoseja - Saukas purvs A11 pārbūve Barkavas pagastā Madonas novadā (SAM 5.6.2.)	Pašvaldībai piederoša ceļa pārbūve, lai nodrošinātu piekļuvi uzņēmumiem un vajadzīgo ceļa nestspēju industriālai darbībai un ceļa noslodzei visa gada griezumā.	Kopējais finansējums (EUR): 368 237,80	Piesaistīts privātās investīcijas 4 052 819 EUR, Radītas 19 darbavietas; Pārbūvēts pašvaldībai piederošs autoceļš, revitalizēta degradētā teritorija 4.6h a.
Publisko ceļu izbūve uz 7 uzņēmumiem Bērzaunes pagastā, Madonas novadā (SAM 3.3.1.) - Īstenošanā	Pārbūvēti četri pašvaldībai piederoši ceļa posmi, kopā 1142,45m garumā un stāvlaukums 11 automašīnām, tādejādi nodrošinot piekļuvi 7 uzņēmumiem.	Kopējais finansējums (EUR): 688 849,38	Piesaistīts privātās investīcijas 9 212 751 EUR; Radītas 17 jaunas darba vietas.

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekta nosaukums	Īstenotās darbības	Kopējais finansējums	Rezultatīvie rādītāji
Industriālās zonas, biznesa attīstības centra un uzņēmējdarbības infrastruktūras izveide Madonas novadā Īstenošanā	Industriālās teritorijas revīzija, izbūvējot asfaltētus laukumus Kārļa ielā 7, Kārļa ielā 9 un Kārļa ielā 1B, noliktavas ēkas Kārļa ielā 9 un Raiņa ielā 2 un nojumi Raiņa ielā 2, Sauleskalnā, Bērzaunes pagastā, Madonas novadā.	Kopējais finansējums (EUR): 6 486 675,82	Piesaistītas privātās investīcijas 4 378 995 EUR; Radītas 46 jaunas darba vietas; Revitalizēta degradētā teritorija 5,5384 ha.
Pašvaldības grants autoceļu pārbūve	Ceļu infrastruktūras sakārtošana, pārbūvējot pašvaldības grants autoceļus uz lielākajām lauku saimniecībām un uzņēmumiem, lai veicinātu uzņēmējdarbību un saglabātu apdzīvotību lauku teritorijās.	Kopējais finansējums (EUR): 3 859 372,62	Projekta rezultātā pārbūvēti 15 ceļa posmi ar kopējo garumu 56,36 km.
Piekļuves nodrošināšana rūpnieciskās ražošanas objektiem Cesvainē	Pilnībā veikti rekonstrukcijas darbi - dažādu konstrukciju nojaukšana, koku ciršana, esošās segas konstrukcijas demontāža līdz projektētai gultnes atzīmei. Izbūvēti lietus ūdens kanalizācijas un elektrisko sakaru tīkli. Izbūvēta salizturīgā kārta un šķembu pamatne, uz kuras uzklāts asfalta segums. Veikti labiekārtošanas darbi un uzstādītas ceļa zīmes.	Kopējais finansējums (EUR): 227 465,43	Izbūvēts Brīvības ielas posms 400m garumā un pašvaldības autoceļš Nr. 87 "Gundegas - Saulītes" 79 m garumā. Izveidota 1 jauna darba vieta Cesvaines novada uzņēmumā
Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras attīstība Cesvaines pilsētā	Atrisināta autostāvvietu izbūve, izveidota izgaismota un apzīmēta gājēju pāreja pie autoostas, kā arī visas ielas garumā izbūvēta gājēju ietve un uzstādīti LED tipa gaismekļi. Pilnībā ir uzklāts jauns ceļa segums. Projekta ietvaros arī ir sakārtota lietus ūdens sistēma, uzstādītas ceļa zīmes un veikti labiekārtošanas darbi.	Kopējais finansējums (EUR): 136 2485,46	Izbūvēta Pils iela 1,3 km garumā. Izveidotas 13 jaunas darba vietas Cesvaines novada uzņēmumos
Grants ceļu kvalitātes uzlabošana Cesvaines novadā	Projekta rezultātā veikta grants seguma kvalitātes uzlabošana 3 ceļu posmos, lai veicinātu uzņēmējdarbību un saglabātu apdzīvotību.	Kopējais finansējums (EUR): 617 948,72	Pārbūvēti trīs ceļu posmi: Dzeņi - Spieķi (Nr.43) 3 km; Kalnakrogs - Lejas Putniņi (Nr.51) 0,6 km; Lāgi - Egle (Nr.104) 1 km; Tirzbanurti - Kārkli (Nr.3) 1,25 km.
Ērgļu novada pašvaldības ceļa "Grīvas-Vārpas-Oškalna iela" pārbūve	Ērgļu novada pašvaldības grants ceļu bez cietā seguma pārbūve, lai veicinātu uzņēmējdarbību un saglabātu apdzīvotību. Projekta ietvaros atjaunots grants segums, grāvji, nomainītas caurtekas, sakārtota ūdens novades sistēma, nobrauktuves un ceļa pieslēgumi.	Kopējais finansējums (EUR): 303 394,31	Pārbūvēts Ērgļu novada pašvaldības autoceļa Nr. 10 Oškalna iela 0,5 km un autoceļa Nr. 15 Grīvas - Vārpas 3,3 km.

Tabula 12.4.1. Īstenotie vai uzsāktie uzņēmējdarbības infrastruktūras izveides/atjaunošanas projekti Madonas novadā, 2018.-2021. g.¹⁹⁹

Tāpat Madonas, Gulbenes, Jēkabpils un Pļaviņu novadu uzņēmumi, kuri izstrādājuši konkurentspējīgus produktus vai pakalpojumus un vēlas attīstīt savu uzņēmējdarbību, var pieteikties uzņemšanai Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) **Madonas biznesa inkubatorā**. 2020.gadā inkubācijā bija pa vienam vai diviem dalībniekiem no Rēzeknes, Gulbenes, Cēsu, Jēkabpils novadiem, kā arī 27 dalībnieki no Madonas novada. 49% no inkubatora dalībniekiem ir izmantojuši finansiālo atbalstu, piemēram, produkta prototipa un dizaina izstrādei, grāmatvedības, loģistikas, juridiskajiem, mārketinga pakalpojumiem, telpu īres izmaksām, iekārtu un izejmateriālu iegādei. Inkubatora sniegtais finansiālais atbalsts nav aizdevums, bet gan līdzfinansējums uzņēmuma attīstībai un katrs uzņēmums var saņemt atbalstu līdz pat 200 tūkstošiem eiro. Biznesa inkubators piedāvā tā dalībniekiem ne vien bezmaksas apmācību iespējas, mentoru

konsultācijas un kopstrādes telpas, bet arī grantus līdz 50% no attiecināmajām izmaksām dažādu pakalpojumu apmaksai un ražošanas iekārtu iegādei. Izejmateriālu iegādei uzņēmumi var piesaistīt līdzfinansējumu 30% apmērā no attiecināmajām izmaksām. Jāuzsver, ka atbalsts neatmaksājamu grantu veidā uzņēmumiem ir pieejams jau no uzņemšanas inkubatorā.

Ar 01.01.2019. stājušies spēkā Madonas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 13 "Grozījumi Madonas novada pašvaldības 2011. gada 27. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 2 "Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšanu Madonas novada pašvaldībā"", kas paredz, ka Madonas novada uzņēmējiem – nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem ir tiesības saņemt **nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus** no 25% līdz pat 90%.

Pašvaldība	Grants - biznesa ideju konkurss	Pašvaldības nekustamā īpašuma (telpu) izmantošanas iespēja uzņēmējiem	Zemes un telpu nomas atlaides
Cesvaines novads	nē	jā	nē
Ērgļu novads	nē	jā	nē
Lubānas novads	jā	jā	nē
Madonas novads	jā	jā	jā

Tabula 12.4.1. Pašvaldību iespējas uzņēmējdarbības veicināšanā iepriekšējā novadu dalījumā, 2019. g.¹⁹⁸

13. NOVADA PAŠVALDĪBA

13.1. PĀRVALDĪBAS ADMINISTRATĪVĀ STRUKTŪRA LĪDZ 2021. GADA 5. JŪNIJAM

Balstoties uz Centrālās vēlēšanu komitejas Pašvaldību vēlēšanu 2021 nolikumu, Valstspilsētu un novadu domēs ievēlējamo deputātu skaitu nosaka atbilstoši iedzīvotāju skaitam, kāds attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā vēlēšanu izsludināšanas dienā (2021. gada 21. janvārī) ir reģistrēts Iedzīvotāju reģistrā. Saskaņā ar CVK datiem, 2021. gada 21. janvārī Madonas novadā bija deklarēti 30613 cilvēki, kas nozīmē, ka Madonas novads iekļaujas kategorijā no 30 001 līdz 60 000 iedzīvotāju, kurā tiek ievēlēti 19 deputāti.

Madonas novada Attīstības programmas 2021.–2027. gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.–2035. gadam

pašreizējās situācijas izstrādes brīdī vēl nav zināms jaunā pašvaldības sasaukuma sastāvs, jo līdz 2021. gada 5. jūnijam atsevišķi darbojas Cesvaines, Ērgļu, Lubānas un Madonas novadu pašvaldības. Zemāk **Tabulās 13.1.1., 13.1.2., 13.1.3. un 13.1.4.** ir uzskaitīti visi minēto novadu deputāti, kuri tika ievēlēti 2017. gada 3. jūnijā, kā arī vēlēšanās uzvarējušo partiju pārsvars.

Madonas novadā 2017. gada pašvaldību vēlēšanās lielāko atbalstu vēlētajū vidū guva politiskā partija "Zaļo un zemnieku savienība", kas ieguva 6 deputātu vietas

novada domē. Tam sekoja politiskā apvienība "Vienotība" ar 4 deputātu vietām, pa divām vietām ieguva partijas "Nostāties Latvijai" un "Nacionālā apvienība "Visu Latvijas" – "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", savukārt pa vienam deputāta mandātam ieguva politiskā partija "Izaugsme", "Vidzemes partija" un partija "Vienoti Latvijai".

Cesvaines novadā 2017. gada pašvaldību vēlēšanās būtisku pārsvaru guva politiskā partija "Savam novadam", kas ieguva 5 no 9 deputātu vietām domē. Partija "Jaunais vilnis" un Vēlētāju apvienība "Novada saimnieks" ieguva katru pa 2 deputātu vietām novada domē, skat. **Tabulu 13.1.2.**

Ērgļu novadā 2017. gada vēlēšanās virsroku guva partija "Mēs Ērgļu novadam", no kuras domē tika ievēlēti 5 deputāti. Tai sekoja partija "Kopā ir spēks" ar 3 deputātu vietām, un partija "Kalniem pāri", kas ieguva vienu deputātu vietu, skat. **Tabulu 13.1.3.**

Lubānas novada domē 2017. gada pašvaldību vēlēšanās ir ievēlēti divu partiju pārstāvji – 7 deputāti no vēlētajū apvienības "Mūsu mājas rītdienai" un 2 deputāti no partijas "Kopā varam vairāk", skat. **Tabulu 13.1.4.**

Madonas novads		
Deputāti	Amats	Partija
Agris Lungevičs	Domes priekšsēdētājs, Izglītības un jaunatnes lietu komitejas priekšsēdētāja vietnieks	Zaļo un zemnieku savienība
Zigfrīds Gora	Domes priekšsēdētāja vietnieks izglītības, kultūras un sociālajos jautājumos	Nacionālā apvienība "Visu Latvijas" – "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK"
Ivars Miķelsons	Domes priekšsēdētāja vietnieks uzņēmējdarbības atbalsta, tūrisma attīstības un komunālās saimniecības jautājumos	Partija "Vienoti Latvijai"
Andrejs Ceļapītērs	Deputāts	Partija "VIENOTĪBA"
Artūrs Čačka	Deputāts, SIA "Kalna Zīles" saimnieks	"Politiskā partija "Izaugsme"
Andris Dombrovskis	Deputāts, SIA "Baltic Block" un SIA "RDN" komercdirektors	"Vidzemes Partija"
Antra Gotlaufa	Deputāte, SIA "AGRI AVG" valdes locekle, z/s "Ataugas" līdzpašniece Kultūras un sporta jautājumu komitejas priekšsēdētāja	Nacionālā apvienība "Visu Latvijas" – "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK"
Artūrs Grandāns	Deputāts, J. Norviļa Madonas mūzikas skolas pedagogs Kultūras un sporta jautājumu komitejas priekšsēdētāja vietnieks	Partija "VIENOTĪBA"
Gunārs Ikaunieks	Deputāts, Sporta un atpūtas bāzes "Smeceris sils" vadītājs	Zaļo un zemnieku savienība

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Valda Kļaviņa	Deputāte, Sarkaņu pagasta tautas nama "Kalnagravas" direktore, informatīvā izdevuma "Sarkaņu ziņas" redaktore; Izglītības un jaunatnes lietu komitejas priekšsēdētāja	Zaļo un zemnieku savienība
Valentīns Rakstiņš	Deputāts	Partija "No sirds Latvijai"
Andris Sakne	Deputāts, Sociālo un veselības jautājumu komitejas priekšsēdētājs	Partija "No sirds Latvijai"
Rihards Saulītis	Deputāts, Uzņēmējdarbības, teritoriālo un vides jautājumu komitejas priekšsēdētājs	Zaļo un zemnieku savienība
Inese Strode	Madonas pilsētas vidusskolas direktore	Partija "Vienotība"
Aleksandrs Šrubs	Barkavas pag. Īpašumu uzturēšanas nodaļas vadītājs Uzņēmējdarbības, teritoriālo un vides jautājumu komitejas priekšsēdētāja vietnieks; Kultūras un sporta jautājumu komitejas priekšsēdētāja vietnieks	Zaļo un zemnieku savienība
Gatis Teilis	Deputāts, LVM "Kalsnavas arborētums" tūrisma centra vadītājs; Sociālo un veselības jautājumu komitejas priekšsēdētāja vietnieks	Zaļo un zemnieku savienība
Kaspars Udrass	Deputāts, SIA "K.Udrasa privātpakse" vadītājs	Partija "Vienotība"

Tabula 13.1.1. Madonas novada domes deputātu saraksts, 2017.-2021. gads.¹⁹⁹

Cesvaines novads		
Deputāti	Amats	Partija
Vilnis Špats	Domes priekšsēdētājs Finanšu komitejas priekšsēdētājs	Partija "Savam novadam"
Vēsma Nora	Domes priekšsēdētāja vietniece	Partija "Savam novadam"
Didzis Baunis	Deputāts, Cesvaines vidusskolas direktors, Sociālo un veselības jautājumu komitejas priekšsēdētāja vietnieks	Partija "Savam novadam"
Dzintars Bušs	Deputāts	Partija "Savam novadam"
Līga Ozola	Deputāte, Attīstības komitejas priekšsēdētāja	Partija "Savam novadam"
Ilga Rumpe	Deputāte	Vēlētāju apvienība "Novada saimnieks"
Imants Spridzāns	Deputāts	Partija "Jaunais vilnis"
Kārlis Edvards Bandenijs	Deputāts	Partija "Jaunais vilnis"
Iļvija Kecko	Deputāte	Vēlētāju apvienība "Novada saimnieks"

Tabula 13.1.2. Cesvaines novada domes deputātu saraksts, 2017.-2021. gads.²⁰⁰199 Avots: CVK, www.madona.lv200 Avots: CVK, www.cesvaine.lv

Ērgļu novads		
Deputāti	Amats	Partija
Guntars Velcis	Domes priekšsēdētājs, Finanšu un attīstības komitejas priekšsēdētājs	Partija "Mēs Ērgļu novadam"
Sandra Avotiņa	Deputāte, Ērgļu novada pašvaldības speciāliste kultūras darba organizatore Sociālo, izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja	Partija "Mēs Ērgļu novadam"
Inga Bite	Deputāte, Biedrība "Alternatīvā Attīstība	Partija "Kopā ir spēks"
Aina Braķe	Deputāte, Ērgļu pašvaldības SIA "Ērgļu slimnīca" valdes locekle	Partija "Mēs Ērgļu novadam"
Andris Dombrovskis	Deputāts, Pērses sākumskola, skolotājs	Partija "Mēs Ērgļu novadam"
Māris Olte	Deputāts, Biedrība "Zivju gani"	Partija "Kopā ir spēks"
Jānis Rešņa	Deputāts, VAS Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs, projektu vadītājs	Partija "Kopā ir spēks"
Andris Spaile	Deputāts, Bulduru Dārzkopības vidusskola, pilsētvides un dizaina katedras vadītājs	Partija "Kalniem pāri"
Ivars Tirzmalis	Deputāts, SIA "Būve IG" valdes loceklis, SIA "Turbo būve" atbildīgais būvdarbu vadītājs	Partija "Mēs Ērgļu novadam"

Tabula 13.1.3. Ērgļu novada domes deputātu saraksts, 2017.-2021.gads.²⁰¹

Lubānas novads		
Deputāti	Amats	Partija
Tālis Salenieks	Domes priekšsēdētājs, Finanšu un attīstības komitejas priekšsēdētājs	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Iveta Peilāne	Domes priekšsēdētāja vietniece, Lubānas vidusskolas direktore; Sociālo, izglītības, kultūras un sporta jautājumu komitejas priekšsēdētāja	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Guntis Klikučs	Deputāts, z/s "Vilces" īpašnieks	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Rudīte Kolāte	Deputāte, Lubānas mākslas skolas direktore	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Lana Kunce	Deputāte, Meirānu Kalpaka pamatskolas direktore	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Sandra Valaine	Deputāte, skolotāja	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Laila Ozoliņa	Deputāte, SIA "LOG birojs" valdes locekle	Vēlētāju apvienība "Mūsu mājas rītdienai"
Ainārs Spridzēns	Deputāts, z/s "Ceriņi" pārvaldnieks	Partija "Kopā varam vairāk"
Inguna Kaņepona	Deputāte, Lubānas pilsētas bibliotēkas vadītāja	Partija "Kopā varam vairāk"

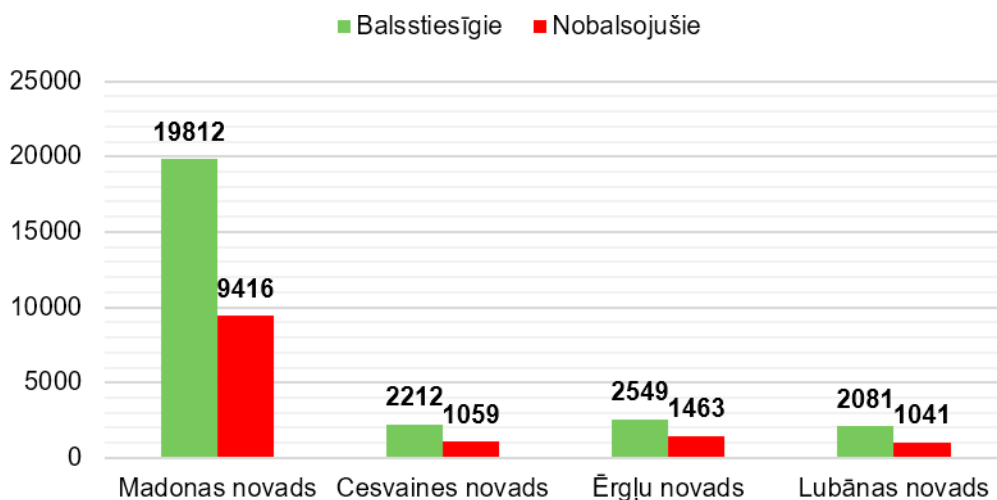
Tabula 13.1.4. Lubānas novada domes deputātu saraksts, 2017.-2021.gads.²⁰²

201 Avots: CVK, www.ergli.lv

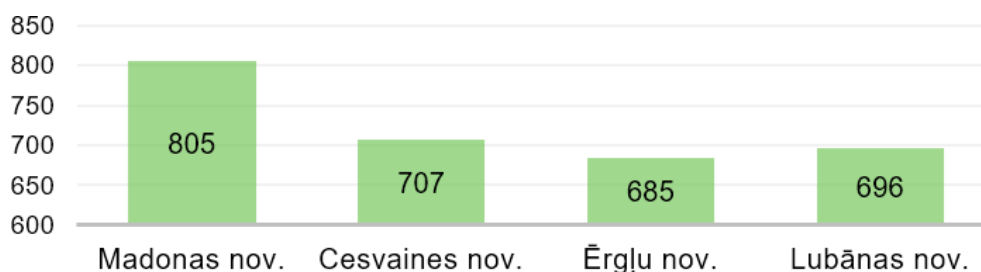
202 Avots: CVK, www.lubana.lv

Analizējot 2017.gada pašvaldību vēlēšanu vēletāju aktivitāti visos četros novados, vidēji tā bijusi 50,34%. Visaugstākais vēletāju procents bijis Ērgļu novadā – 57,24%, savukārt viszemākais – Madonas novadā – 47,53%, skat. **Attēlu 13.1.5.**

Saskaņā ar CSP datiem, vidējais mēneša bruto atalgojums Madonas novada, kā arī bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldībās un to struktūrās 2018.gadā sasniedza EUR 723, skat. **Attēlu 13.1.6.**

Attēls 13.1.5. Balsstiesīgo un nobalsojušo iedzīvotāju skaits 2017. gada pašvaldību vēlēšanās Madonas, Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados.²⁰³

Attēls 13.1.6. Mēneša vidējā darba samaksa pašvaldību struktūrās (EUR) 2018. g.

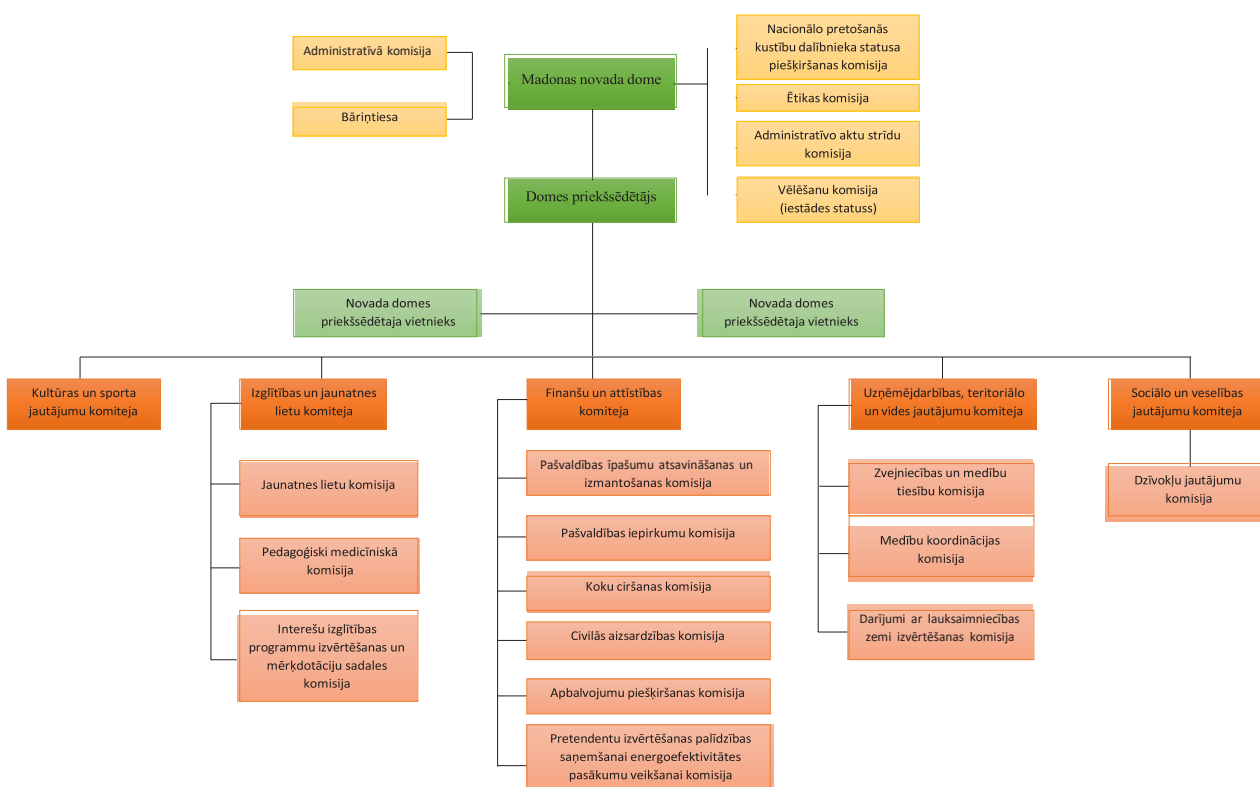
Madonas novada pašvaldības struktūra

Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, Madonas novada dome no pašvaldības deputātiem ir ievēlējusi:

- finanšu un attīstības komiteju 17 locekļu sastāvā;
- izglītības un jaunatnes lietu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- sociālo un veselības jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- uzņēmējdarbības, teritoriālo un vides jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- kultūras un sporta jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai Madonas novada dome no deputātiem un pašvaldības iedzīvotājiem ir izveidojusi šādas **pastāvīgās komisijas**, skat. **Attēlu 13.1.6.**:

- Vēlēšanu komisija;
- Administratīvo komisija;
- Administratīvo aktu strīdu komisija;
- Pašvaldības īpašuma, privatizācijas, atsavināšanas un izmantošanas komisija;
- Dzīvokļu jautājumu komisija;
- Pašvaldības iepirkumu komisija;
- Civilās aizsardzības komisija;
- Uzņēmējdarbības jautājumu komisija;
- Jaunatnes lietu komisija;
- Zvejniecības un medību tiesību komisija;
- Medību koordinācijas komisija;
- Apbalvojumu piešķiršanas komisija;
- Darījumu ar lauksaimniecības zemi izvērtēšanas komisija;
- Ētikas komisija;
- Pretendentu izvērtēšanai palīdzības saņemšanai energoefektivitātes pasākumu veikšanas komisija;
- Pedagoģiski-medicīniskā komisija;
- Interesešu izglītības programmu izvērtēšanas un mērķdotāciju sadales komisija;
- Nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statusa piešķiršanas komisija;
- Koku ciršanas komisija.

Attēls 13.1.6. Lēmējvaras struktūra Madonas novada pašvaldībā, 2021. gada marts.²⁰⁴

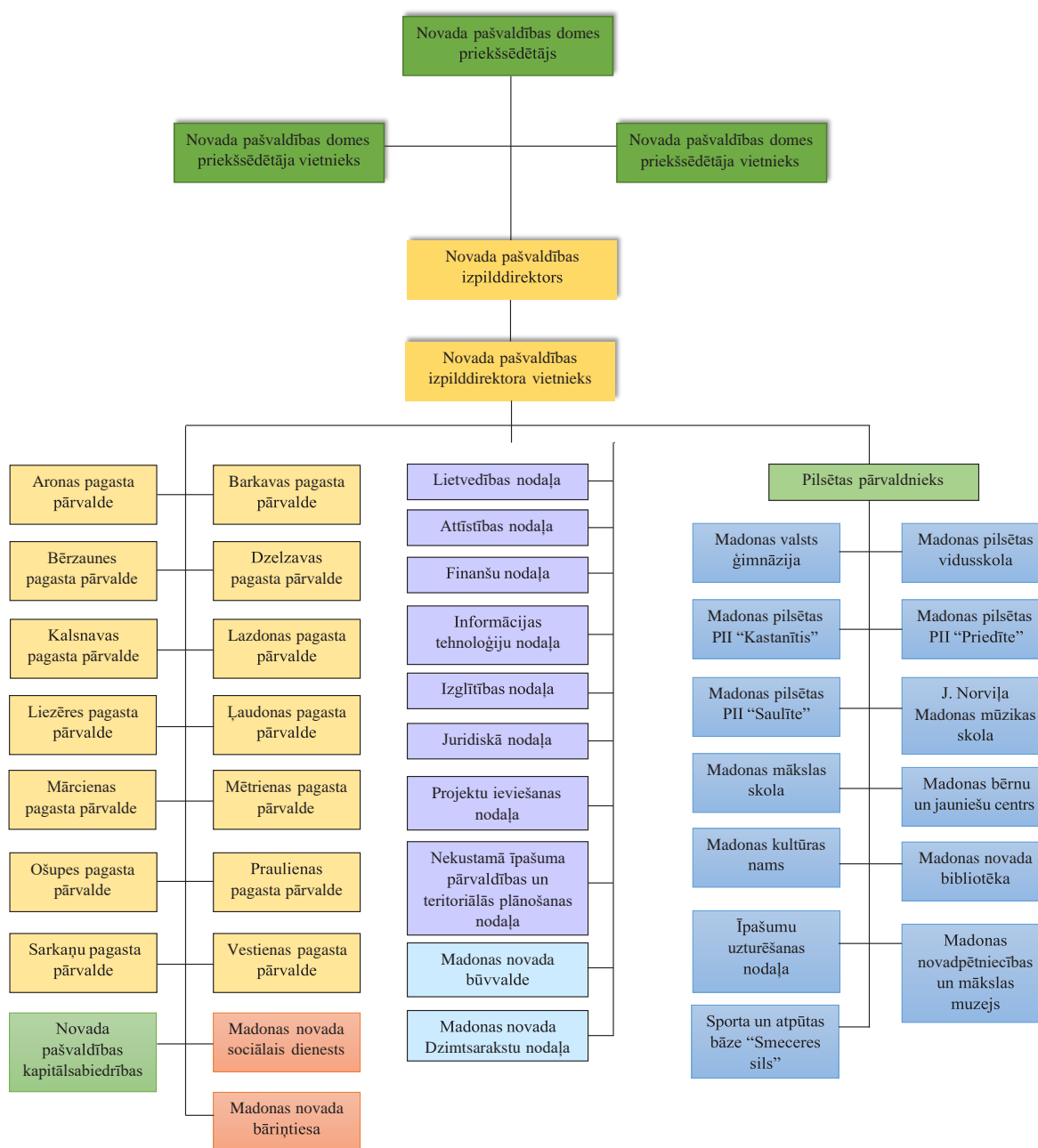
PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Lai nodrošinātu pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību, Madonas novada pašvaldība katrā pagastā ir izveidota pagasta pārvalde. Pagasta pārvalde ir pašvaldības iestāde ar savu budžetu, personālu un norēķinu kontiem bankās. Pagasta pārvalde nodrošina pagasta teritorijā esošo pašvaldības izglītības, kultūras u.c. iestāžu darbības vadību.

Lai nodrošinātu domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu, domē ir izveidota **pašvaldības administrācija** (skat. **Attēlu 13.1.7.**), kas ir pašvaldības iestāde un sastāv no:

- Lietvedības nodaļas

- Juridiskās nodaļas;
- Attīstības nodaļas;
- Finanšu nodaļas;
- Izglītības nodaļas;
- Informācijas tehnoloģiju nodaļas;
- Projektu ieviešanas nodaļas;
- Nekustamā īpašuma pārvaldības un teritoriālās plānošanas nodaļas;
- Tūrisma informācijas centra;
- Madonas novada būvvaldes;
- Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas.

Attēls 13.1.7. Izpildvaras struktūra Madonas novada pašvaldībā, 2021. gada marts.²⁰⁵

13.2. PAŠVALDĪBU BUDŽETS

Madonas novada, kā arī bijušā Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldības budžets ir izstrādāts saskaņā ar LR likumu „Par pašvaldībām”, likumiem „Par pašvaldību budžetu”, „Par budžetu un finanšu vadību”, LR Ministru kabineta noteikumos apstiprināto budžeta ieņēmumu, ekonomisko kategoriju un funkcionālo kategoriju klasifikāciju un saskaņā ar LR Finanšu ministrijas metodiskajiem norādījumiem. Novadu pašvaldības budžets ir konsolidēts.

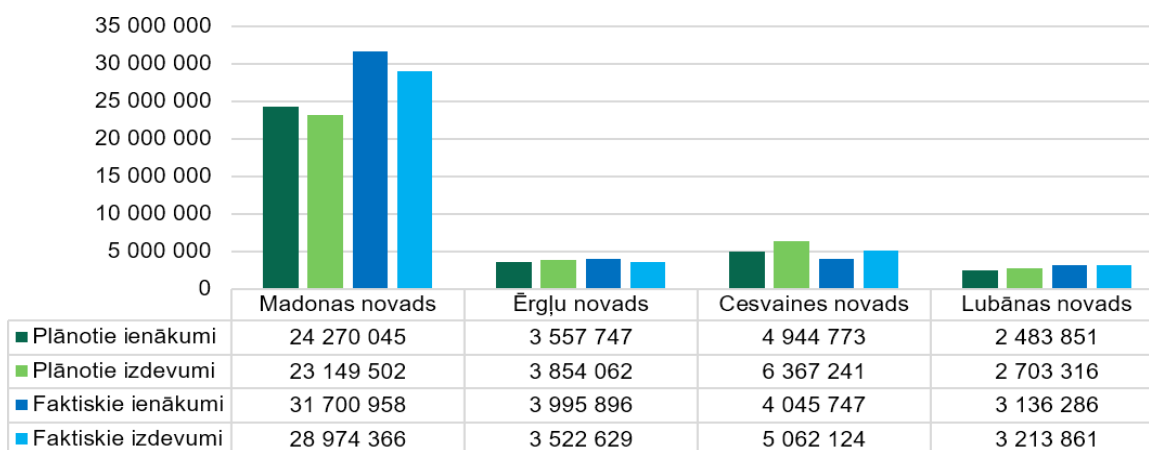
Pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Pamatbudžets ir galvenā budžeta sastāvdaļa, kas ietver visus pašvaldības ienākumus un izdevumus, savukārt speciālais budžets ietver apropriācijas īpašiem mērķiem, dāvinājumiem un ziedojumiem.

Madonas novada, kā arī bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pamatbudžeta kopējo izdevumu un ieņēmumu pārskats 2019. gadam parāda, ka Madonas novadā un bij. Ērgļu novadā gan budžeta plānotie ieņē-

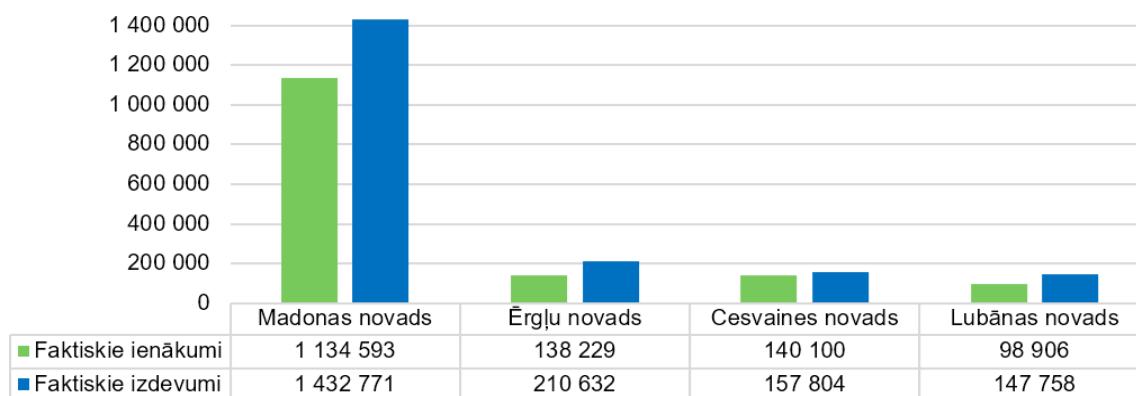
mumi, gan faktiskie ieņēmumi pārsniedz plānotos un faktiskos izdevumus, tādējādi veidojot budžeta pārpalikumu – Madonas novadā par 8,7%, savukārt Ērgļu novadā – par 11,9%. Savukārt bij. Cesvaines un Lubānas novadu faktiskie izdevumi pārsniedz faktiskos ieņēmumus – Cesvaines novadā – par 20,1%, savukārt Lubānas novadā – par 2,5%, abos novados uzrādot budžeta deficītu, skat.

Attēlu 13.2.1.

Pašvaldību speciālo budžetu veido dabas resursu nodoklis un autoceļa fonda līdzekļi. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti lietus ūdeņu savākšanai un attīrīšanai, atkritumu savākšanai un citiem izdevumiem, kuri saistīti ar vides aizsardzību novadā. Autoceļa fonda ieņēmumi tiek plānoti pašvaldības ceļu un pilsētas ielu un laukumu uzturēšanai un izbūvei. No 2020. gada pašvaldības negūst ieņēmumus no dabas resursu nodokļa, skat. **Attēlu 13.2.2.**

Attēls 13.2.1. Madonas novada un bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadu pamatbudžeta plānotie un faktiskie ieņēmumi un izdevumi (EUR) 2019. g. ²⁰⁶

Attēls 13.2.2. Madonas novada un bij. Ērgļu, Cesvaines un Lubānas nov. speciālā budžeta faktiskie ieņēmumi un izdevumi (EUR) 2019. g. ²⁰⁷

206 Avots: Valsts Kase. Plānotie ieņēmumi un izdevumi - ieņēmumi un izdevumi pārskata gada sākumā.

207 Avots: Valsts Kase. Plānotie ieņēmumi un izdevumi - ieņēmumi un izdevumi pārskata gada sākumā.

13.2.1. Pamatbudžeta ieņēmumi

Madonas novada, kā arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldību budžeta ieņēmumus veido nodokļu ieņēmumi, nenodokļu ieņēmumi, kā arī valsts un citu pašvaldību saņemtie maksājumi.

Saskaņā ar Valsts Kases datiem, pašvaldību budžeta faktisko ieņēmumu dinamika uzrāda augošu tendenci, izņemot 2020. gada plānotos ieņēmumus. Tā Madonas novada faktiskie ieņēmumi no 2017. gada ir palielinājušies par 17,4% (EUR 5 487 493), bij. Cesvaines novada – par 16,6% (EUR 669 836), bij. Ērgļu novada – par 12,1% (EUR 484 196), bij. Lubānas novada – par 19,5% (EUR 611 601), skat. Attēlu **13.2.1.1.**

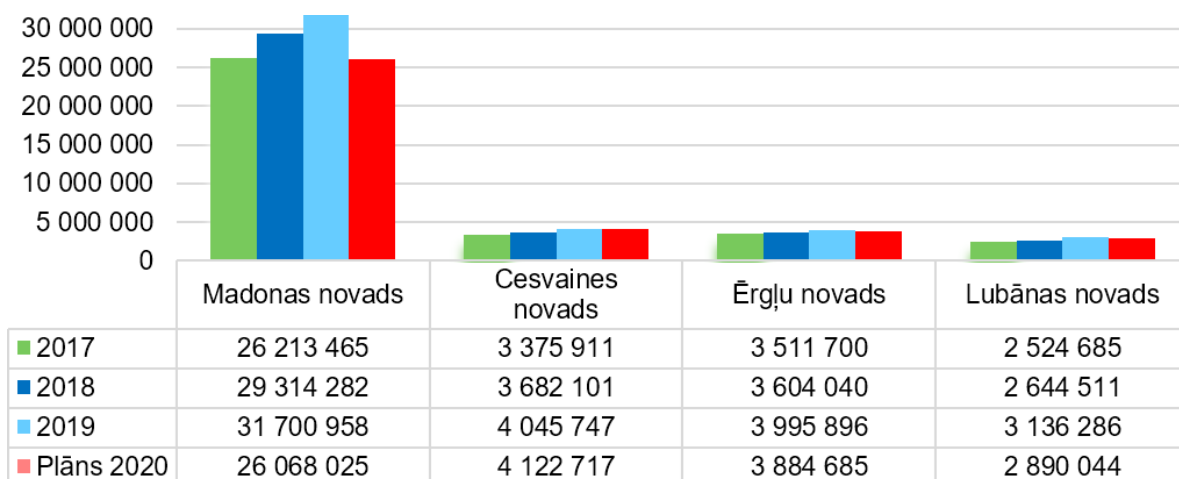
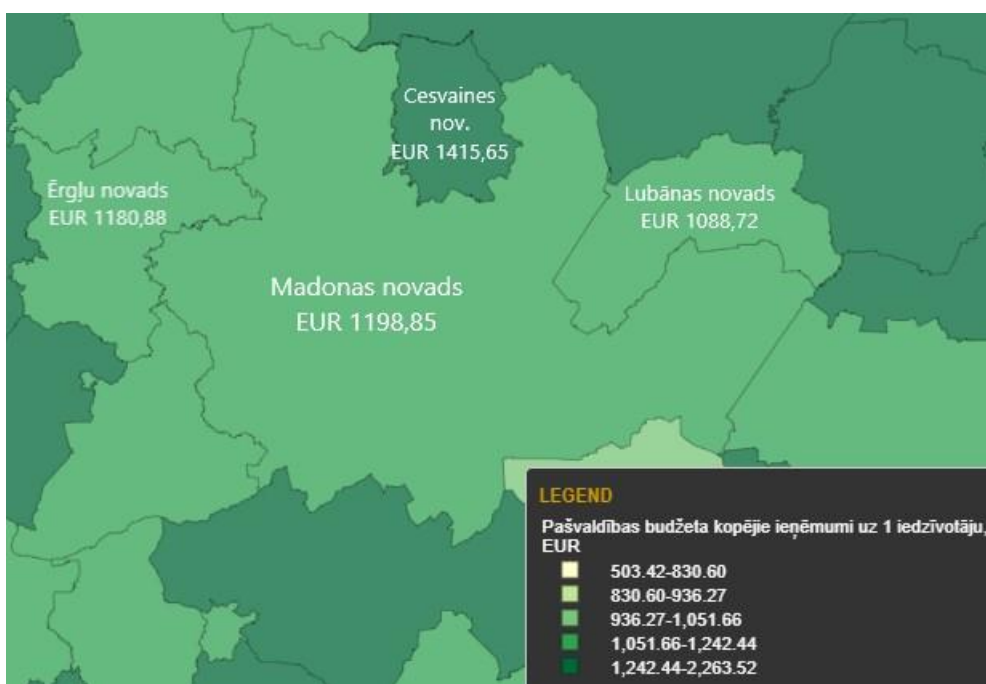
Lielāko budžeta pašu ieņēmumu daļu sastāda nodokļu ieņēmumi, t.sk. iedzīvotāju ienākuma nodoklis,

īpašuma nodokļi un nodoklis par pakalpojumiem un precēm. Visaugstākais saņemto nodokļu apmērs 2019.gadā bija Lubānas novadam – 47,1%, savukārt viszemākais – Cesvaines novadam – 36,8%, skat. Attēlu 13.2.2. Lielāko daļu pašvaldības 2019. gada pamatbudžeta ieņēmumu sastāda saņemtie maksājumi – t.i. maksājumi no valsts un citu pašvaldību (pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda) budžeta, kas paredzēti investīciju projektu realizācijai, pedagoģisko darbinieku atalgojumam un ieņēmumi par izglītības un sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem citu pašvaldību iedzīvotājiem. Visaugstākais transfertu īpatsvars 2019. gadā ir Cesvaines novada pašvaldībai – 58,3%, savukārt viszemākais – Ērgļu novada pašvaldībai – 44,3%, skat. **Tabulu 13.2.1.2.**

PAMATBUDŽETA IEŅĒMUMI 2019	Cesvaines novads		Ērgļu novads		Lubānas novads		Madonas novads	
	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%
KOPĀ IEŅĒMUMI (Eur) (zemāk sadalījums pa kategorijām)	4 045 747	100%	3 995 896	100%	3 136 286	100%	31 700 958	100%
NODOKĻU IEŅĒMUMI	1 489 466	36,8%	1 721 968	43,1%	1 475 715	47,1%	14 401 196	45,4%
t.sk. iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1 333 965		1 503 915		1 343 705		12 653 930	
Īpašuma nodokļi	155 501		218 053		132 010		1 654 338	
Nodokļi par pakalpojumiem un precēm (azartspēļu nod.)	0		0		0		92 928	
NENODOKĻU IEŅĒMUMI	25 227	0,6%	4 753	0,1%	36 288	1,2%	193 509	0,6%
t.sk. ieņēmumi no uzņēmējdz. un īpašuma	38		0		55		6 827	
Valsts un pašvaldību nodevas	2 586		3 331		2 112		29 884	
Naudas sodi un sankcijas	883		505		88		4 028	
Ieņēmumi no valsts (pašvald.) īpašuma iznomāšanas, pārdošanas un nodokļu pamatparāda kapitalizācijas.	13 671		67		33 309		141 122	
Pārējie nenodokļu ieņēm.	8 049		850		724		11 648	
MAKSAS PAKALPOJUMI UN CITI PAŠU IEŅĒMUMI	173 041	4,3%	491 148	12,3%	180 978	5,8%	1 360 416	4,3%
ĀRVALSTU FINAN. PALĪDZĪBA	0	0%	6 656	0,2%	0	0%	0	0%
TRANSFERTI	2 358 013	58,3%	1 771 371	44,3%	1 443 305	46%	15 745 837	49,7%
t.sk. No valsts budžeta daļēji finansēto atvasināto publisko personu un budžeta nefinansēto iestāžu transferti	608		1 286		3 939		17 113	
Valsts budžeta transferti	1 830 731		1 365 455		1 276 884		14 740 531	
Pašvald. Budžeta transferti	526 674		404 630		162 482		988 193	

Tabula 13.2.1.2. Pamatbudžeta faktiskie ieņēmumi Madonas novadā un bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados, 2019. gads. ²⁰⁹

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Attēls 13.2.1.2. Faktisko ieņēmumu (EUR) dinamika novadu pašvaldībās no 2017.-2020. g. ²⁰⁸Attēls 13.2.1.3. Pašvaldību budžeta kopējie ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju, 2018.g. ²¹⁰

Balstoties uz RAIM aprēķināto pašvaldību budžeta kopējo ieņēmumu uz 1 iedzīvotāju rādītājiem, 2018.gadā visaugstākais rādītājs bija Cesvaines novadā, savukārt viszemākais – Lubānas novadā, skat. **Attēlu 13.2.1.3.**

Jāatzīmē, ka kaimiņu novados pašvaldību ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju lielākoties pārsniedz 1242,44 eiro.

208 Avots: Valsts Kase

210 Dati: RAIM aprēķins, 2018.gads

13.2.2. Pamatbudžeta izdevumi

Arī novadu faktiskie izdevumu līkne uzrāda mainīgu tendenci. Tā Madonas novadā no 2018.gada faktiskie izdevumi sarūk, arī 2020.gada budžeta plāns paredz izdevumu samazināšanu vēl par 10%. Līdzīga situācija ir bij. Cesvaines novadā, kur plānots samazināt izdevumus par 16,6%, savukārt bij. Ērgļu novadā 2020.gada budžeta plānā par 19,8% ir vērojams izdevumu pieaugums. Bij. Lubānas novadā izdevumu plāns paredz nelielu samazinājumu par 1,2%, skat. **Attēlu 13.2.2.2.**

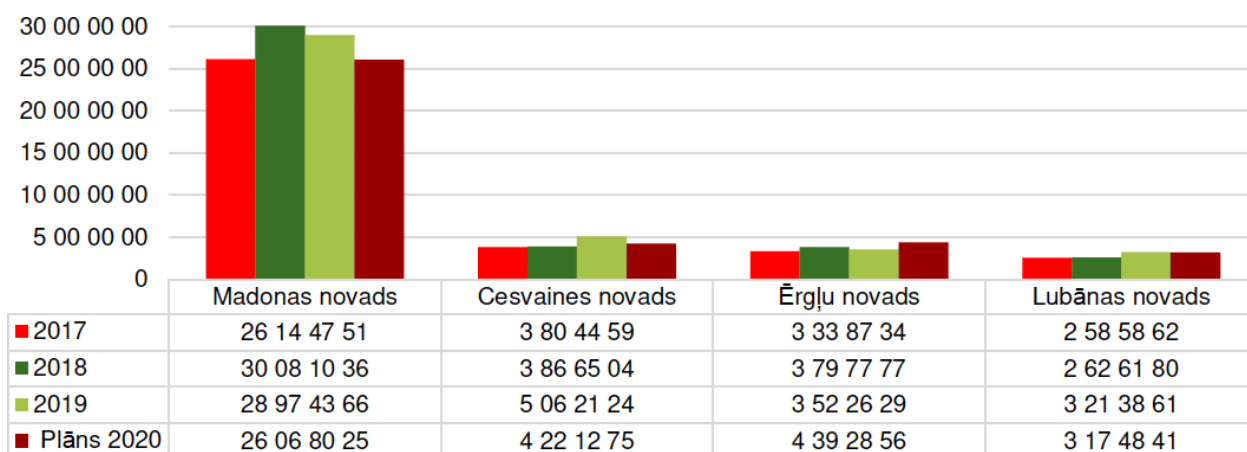
Lielāko īpatsvaru Madonas novada, kā arī bij. Lubā-

nas, Ērgļu un Cesvaines novadu pašvaldības pamatbudžeta faktiskos izdevumos veido izdevumi izglītībai – vidējais visu novadu izglītības izdevumu rādītājs ir 39,6%. Pārējo izdevumu procentuālo sadalījumu skat. **Tabulā 13.2.2.1.**

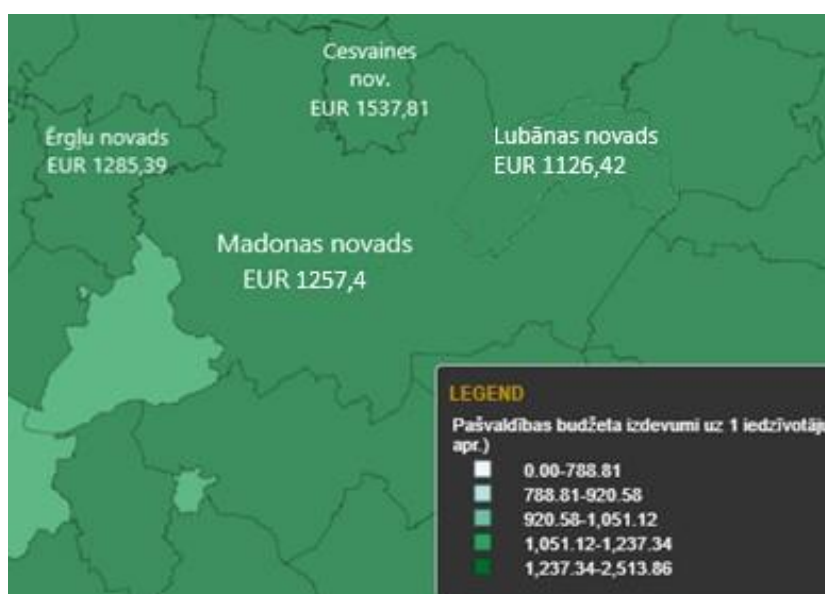
Balstoties uz RAIM veiktajiem aprēķiniem, visaugstākais pašvaldības budžeta kopējo izdevumu rādītājs uz 1 cilvēku ir Cesvaines novadā, savukārt viszemākais – Lubānas novadā, skat. **Attēlu 13.2.2.2**

PAMATBUDŽETA IZDEVUMI 2019	Cesvaines novads	%Cesvaines novads	Ērgļu novads	%Ērgļu novads	Lubānas novads	%Lubānas novads	Madonas novads	%Madonas novads
	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%	Summa (Eur)	%
KOPĀ IZDEVUMI (Eur) (zemāk sadalījums pa kategorijām)	5 062 124	100%	3 522 629	100%	3 213 861	100%	28 974 366	100%
Izglītība	1 646 117	34,1%	1 272 884	36,1%	1 305 932	40,6%	13 791 204	47,6%
Atpūta, kultūra, sports, reliģija	1 090 561	32,5%	370 991	10,5	295 349	9,2%	3 582 810	12,4%
Teritoriju un mājokļu apsaimn.	1 723 788	21,5%	432 152	12,3%	183 911	5,7%	5 438 119	18,8%
Sociālā aizsardzība	343 964	6,8%	874 674	24,8%	442 817	13,8%	2 957 736	10,2%
Vispārējie valdības dienesti	257 694	5,1%	525 109	14,9%	273 589	8,5%	2 759 634	9,5%
Sabiedriskā kārtība un drošība	0,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	1 929 458	0,01%
Ekonomiskā darbība	0,00	0%	23 800 876	0,7%	685 295	21,3%	273 317	0,9%
Vides aizsardzība	0,00	0%	4 985	0,1%	780	0,02%	7 319	0,03
Veselība	0,00	0%	17 958	0,5%	26 188	0,78%	162 769	0,56%

Tabula 13.2.2.1 Pamatbudžeta faktiskie izdevumi Madonas novadā un bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados, 2019. gads.²¹²

Attēls 13.2.2.2. Faktisko izdevumu (EUR) dinamika novadu pašvaldībās 2017.-2020. g.²¹¹

Attēls 13.2.2.2. Pašvaldību budžeta kopējie izdevumi uz 1 iedzīvotāju, 2018. g.²¹³

13.2.3. Saistības un dotācijas

Par pašvaldības parāda saistībām atzīstami izdevumi kredītu un kredītu procentu nomaksai un izdevumi saistībā ar pašvaldības sniegtajiem galvojumiem, kā arī nokavētie maksājumi, soda naudas un citi ar šiem maksājumiem saistītie izdevumi. Tā saskaņā ar Valsts kases datiem, **kopējais saistību apmērs** 2020. gada sākumā Madonas novada pašvaldībai ir 25,81 mlj. eiro, Cesvaines novada pašvaldībai – 4,16 mlj. eiro, Lubānas novada pašvaldībai – 1,51 mlj. eiro un Ērgļu novada pašvaldībai – 0,89 mlj. eiro.²¹⁴

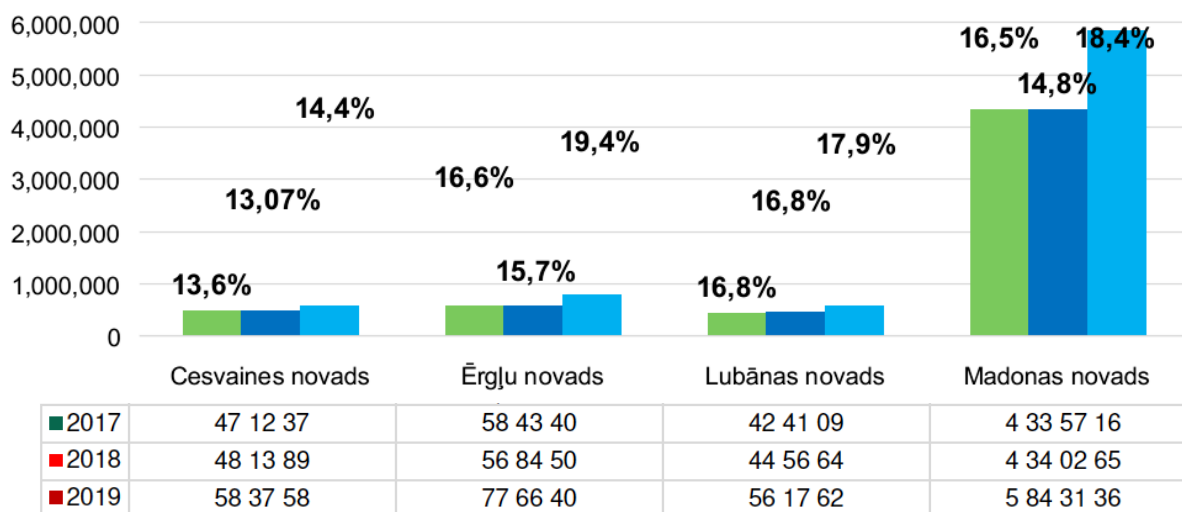
Viens no lielākajiem pašvaldību ienākuma avotiem ir valsts un pašvaldību transferti, kuros ir iekļauti sekojoši

maksājumi: dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda (PFIF); mērķdotācija pamata un vispārējās izglītības pedagogu darba samaksai un VSAOI; valsts finansējumi (līdzdalības maksājumi) dažādu projektu realizācijai; transferti no citām pašvaldībām par izglītības pakalpojumiem, u.c. Jāatzīmē, ka neviena no minēto novadu pašvaldībām neveic iemaksas PFIF, taču **dotācijas no PFIF** ieņem ievērojamu pozīciju visu četru pašvaldību ieņēmumos, skat. **Attēlu 13.2.3.1.** Mērķdotāciju apmērs no Pašvaldību izlīdzināšanas fonda 2019. gadā sastādīja vidēji 17,5% no visu četru pašvaldību kopējiem ieņēmumiem.

211 Avots: Valsts Kase

213 Dati: RAIM aprēķins, 2018.gads

214 Dati no atr.kartes.lv un Valsts kase

Attēls 13.2.3.1. Mērķdotāciju apmērs no Pašvaldību izlīdzināšanas fonda un % no visiem pašvaldības ieņēmumiem 2017.-2019. g. (EUR).²¹⁵

13.3. NOVADA DALĪBA VALSTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PROJEKTOS

Laika posmā no 2015. līdz 2021.gadam Madonas novada pašvaldības Projektu ieviešanas nodaļa, realizējuši vai vēl realizē vairākus novadam un tā iedzīvotājiem nozīmīgus projektus, kuru galvenais finansētājs ir Eiropas Savienība. Pateicoties šiem projektiem, tika uzlabota novada kultūras un sociālā vide, labiekārtotas teritorijas, veicināta sabiedrības veselības uzlabošana un aktīva atpūta, u.c., skat. **Tabulu 13.3.1.**

Dokumenta izstrādes brīdī Madonas novada pašvaldība īsteno arī citus ERAF, ESF un EKII (Emisija kvotu izsolišanas instruments) finansētos projektus:

- Vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošana Madonas novadā (kopsumma: EUR 10 141 734,73);
- Industriālās zonas, biznesa attīstības centra un uzņēmējdarbības infrastruktūras izveide Madonas novadā (kopsumma: EUR 4 681 585,05)
- Publisko ceļu izbūve uz uzņēmumiem Bērzaunes pagastā (kopsumma: EUR 683 386,22)
- Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu uzlabošana Andreja Eglīša Ļaudonas vidusskolā (kopsumma: EUR 1063481,75)
- Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plāna īstenošanai Madonas

novadā (kopsumma: EUR 814607)

- Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana Madonas novada iedzīvotājiem (kopsumma: EUR 503 283,5; pašvaldības finansējums – 0%)
- Viedo pilsētvides tehnoloģiju ieviešana un demonstrēšana Madonas pilsētā, nomainot ielu apgaismojumu uz LED apgaismojumu ar viedo vadību (kopsumma: EUR 779 188,34)
- Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs (kopsumma: EUR 192 294,09, pašvaldības finansējums 0%)
- Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai (kopsumma: EUR 220 092,12, pašvaldības finansējums 0%)

Arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldības ir iesaistījušās Eiropas savienības finansēto projektu apgūvē un īstenošanā, skat. **Tabulu 13.3.2.**

Nemot vērā Tabulās 13.3.1. un 13.2.2. publicētos datus, laika posmā no 2015. līdz 2021. gadam Madonas novada, kā arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldības ir sekmīgi iesaistījušās daudzos nozīmīgos ES finansētajos projektos, kopumā iegūstot vairāk kā 10 miljonus eiro ES un citu fondu līdzfinansējumu.

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
MADONAS NOVADS			
Pašvaldības nozīmes koplietošanas grāvju pārbūve un atjaunošana: <ul style="list-style-type: none"> • Madonas novada Ošupes pagastā • Madonas novada Mārcienas pagastā • Madonas novada Liezēres pagastā • Madonas novada Praulienas pagastā • Fonds: ELFLA • Realizācijas periods: 2016.-2018.g. 	347 630,08	262 875,02	84 755,06
Tautas tērpu iegāde Madonas novada amatierkolektīviem: <ul style="list-style-type: none"> • Kalsnavas pagasta amatierkolektīviem • Aronas pagasta Lauteres kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvam • Barkavas pagasta amatierkolektīviem • Bērzaunes pagasta amatierkolektīviem • Dzelzavas pagasta amatierkolektīviem • Liezēres pagasta amatierkolektīviem • Ļaudonas pagasta amatierkolektīviem • Mētrienas pagasta amatierkolektīviem • Ošupes pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvam "Degumnieki" • Praulienas pagasta amatierkolektīviem • Sarkaņu pagasta amatierkolektīviem • Vestienas pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvam "Vestēnieši" • Fonds: ELFLA • Realizācijas periods: 2016.-2019.g. 	139 810,05	96 771,84	43 038,21
Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras uzlabošana: <ul style="list-style-type: none"> • Sporta pakalpojumu uzlabošana Barkavas pamatskolas sporta zālē • Aktīvās atpūtas laukuma izveide Liezēres pagasta Ozolos • Sporta laukuma izveide Lazdonas pagastā • Sporta infrastruktūras uzlabošana Praulienas pagastā • Fonds: ELFLA • Realizācijas periods: 2016.-2018. g. 	396 571,61	44 549,34	352 022,27
Kultūras iestāžu darbības uzlabošana Madonas novadā: <ul style="list-style-type: none"> • Aprīkojuma iegāde Dzelzavas pagasta kultūras namam • Ļaudonas kultūras nama atjaunošana • Bērzaunes pagasta tautas nama pārbūve un aprīkojuma iegāde • Fonds: ELFLA • Realizācijas periods: 2016.-2020.g. 	696 249,54	33 600,00	662 649,54
Esošo katlu māju Madonas novada Kusā, Ozolos, Barkavā, Dzelzavā, Madonā efektivitātes paaugstināšana <ul style="list-style-type: none"> • Fonds: KF • Realizācijas termiņš: 02.02.2020 	5 492 387,02	1 602 922,34	3 889 464,68

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
Bērnu rotaļu laukuma izveide Aronas pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2017.g. 	22 901,43	11 142,56	11 758,87
Sociālo pakalpojumu uzlabošana Madonas novada Kalsnavas pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2017.-2018.g. 	60055,81	24500	35555,81
J. Alunāna parka atjaunošana Madonas novada Kalsnavas pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2017.-018.g. 	205478,5	40000	165478,5
Apkures un ventilācijas sistēmas atjaunošana Vestienas muižas ēkā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2016.-2019.g. 	83 546,79	40 000	43 546,79
Jauniešu centra izveide Sarkanu pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2016.-2019.g. 	51 684,74	10 259,16	41 425,58
Kultūrvēsturiskā mantojuma un amatu prasmju skolas pilnveidošana Sarkanu pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2016.-2019.g. 	48 239,99	2825,71	45414,28
Aprīkojuma iegāde zivju resursu aizsardzības pasākumu nodrošināšanai Madonas novadā. Zivju resursu aizsardzības pasākumu nodrošināšana Madonas novada ūdenstilpnēs. <ul style="list-style-type: none"> Fonds: Zivju fonds, LAD Realizācijas periods: 2016.-2019.g 	27666,57	23074,01	3692,56
Savienojošā siltumtīklu posma būvniecība, savienojot apdzīvotās vietas "Dzelzava" un "Aizpurve" <ul style="list-style-type: none"> Fonds: KF Realizācijas termiņš: 02.02.2020 	586 728,95	193 959,98	392 768,97
Siltumtīklu izbūve Madonā <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: KF Realizācijas termiņš: 09.01.2021. 	856 335,24	280 905,47	575 429,77
Ielu pārbūve un maģistrālās siltumtrases un ūdens un kanalizācijas vadu izbūve Madonā, izbūvējot piekļuves ceļu un nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus uzņēmumiem <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: ERAF Realizācijas gads: 22.01.2019. 	453411,17	402402,35	51008,82
Energoefektivitātes pasākumu paaugstināšana Madonas novada Liezēres pirmsskolas izglītības iestādē <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 29.08.2018.-28.11.2021. 	236146,77	112593,75	123 553,02
Degumnieku lidlauka infrastruktūras izveide Madonas novada Ošupes pagastā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ELFLA Realizācijas periods: 2018.-2020.g. 	226967,97	70000	156967,97

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
Autoceļu posmu pārbūve Madonas novadā: <ul style="list-style-type: none"> Rīta iela-Krieviņi pārbūve un autoceļa Muižnieki-Krieviņi Sarkaņu pag. Zīles- Stradi- Gribažas Dzelzavas pagastā Krampāni- Sīmašas Dzelzavas pagastā Krastiņi- Siliņi Dzelzavas pagastā Kalnagals- Ozoliņi Ošupes pagastā Rupsala-Raudupe Ošupes pagastā Sāviena- Ķunci posma pārbūve Ļaudonas pagastā Silnieki-Dobsalas un Dravsalas-Auziņas-Trākši Praulienas pagastā Poteri-Sarkaņi Sarkaņu pagastā Dzelzava-Līgo Dzelzavas pagastā Lāči-Jāņukalns posma Kalsnavas pagastā Rikšēni -Kalnāres posma Kalsnavas pagastā Grandupes-Bučauska posma Dzelzavas pagastā Skaidas-Stūrmežs - Kārklaiņi posma Ošupes pagastā ES fonds: ELFLA Realizācijas gadi: 2017.-2020. 	3 527 392,22	3 173 509,07	353 883,15
H. Medņa dzimtas mājas "Dzintari" atjaunošana <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 05.12.2016.-29.06.2019. 	255 497,64	40000	215497,64
Ielu pārbūve un lietus ūdeņu novades sistēmas izbūve industriālā teritorijā Sauleskalnā, Madonas novadā <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 22.01.2019. 	899403,77	798220,84	101182,93
Ceļa posma Madonas šoseja - Saukas purvs A11 pārbūve Barkavas pagastā, Madonas novadā <ul style="list-style-type: none"> ES fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 26.10.2019. 	368237,8	326811,04	41426,76
Kanalizācijas tīklu pārbūve Saules, Raiņa, Turgus un Mazā ielā Madonā, Madonas novadā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: KF Realizācijas termiņš: 12.05.2015.-30.12.2015. 	213 257,80	155 589,34	57 668,46
Sociālo pakalpojumu nodrošināšana un integrāciju veicinošas vides izveide bērniem un jauniešiem ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem Madonas reģionā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: EEZI, SAF Realizācijas termiņš: 01.10.2014.-30.04.2016. 	54 996,09	49 496,09	Biedrības "Mēs saviem bērniem" finansējums - EUR 5 500,00
Madonas bērnu un jaunatnes sporta skolas LED apgaismojuma izveide <ul style="list-style-type: none"> Fonds: KPFI Realizācijas periods: 2015. gads 	52470,31	34146,98	18323,33
Publisko interneta pieejas punktu attīstība Madonas novadā <ul style="list-style-type: none"> Fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 2014. gada septembris - 2015. gada maijs 	98227,06	86 439,81	11787,25
KOPĀ	15 400 394,92	7 916 594,70	7 483 800,22

Tabula 13.3.1. Madonas novada realizētie Eiropas Savienības un citu fondu projekti 2015.-2020. g. ²¹⁶

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
CESVAINES NOVADS			
Projektu "Grants ceļu kvalitātes uzlabošana Cesvaines novadā" ceļu seguma atjaunošana sekojošajos ceļu posmos: Kalnakrogs - Lejas Putniņi (Nr.51; 0,6 km.) Lāgi - Egle (Nr.104; 1 km) Tirzbanurti - Kārkli (Nr.3; 1,25 km) Dzeņi - Spieķi (Nr.43; 3.km) Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2019. gada 1. decembrim.	570 928,63	460 000,00	110 928,63
Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programmas projekts Nr.LV-RU-002 „Kultūras un vēsturiskā mantojuma saglabāšana un veicināšana Latvijā un Krievijā” Fondi: Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programma Realizācijas termiņš: 2020.-2022.gads	1 388 888,89	1 319 444,44	69 444,45
Projekts "Vidzeme iekļauj" Fonds: ESF Realizācijas termiņš: 20217.-2021.gads	n/d	n/d	n/d
Projekts „Gaismas ceļš caur gadsimtiem” informatīvo stendu izgatavošana - Cesvaines pils centrālās daļas jumta atjaunošana, kā arī ekspozīcijas izveide "Cesvaines pils atdzimšana laika posmā no 2002. līdz 2018. gadam" un radošās darbnīcas "Šķiedru māksla" organizēšana. Fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 2017.-2020.gads	1 129 655	750 000	379 655
Projekts "Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras attīstība Cesvaines pilsētā", Pils ielas pārbūve Fonds: ERAF, valsts dotācija Realizācijas termiņš: 2014.-2020.gads	1 332 898,47	650 980,03	681 918,44
Projekts „Piekļuves nodrošināšana rūpnieciskās ražošanas objektiem Cesvainē”: Brīvības ielas posma izbūve un pašvaldības autoceļa Nr. 87 Gundegas-Saulītes izbūve Fonds: ERAF, valsts dotācija Realizācijas termiņš: 2018.gads	271 219,87	187 423,6	83 796,27
Projekts "Cesvaines Pilsmuižas staļu jumta rekonstrukcija" Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2018. gada 25. maijs	50 000	40 000	10 000
Projekts „Tautastērpi Cesvaines Kultūras nama amatierkolektīviem” Fonds: EIFLA Realizācijas termiņš: 2017.gads	17065,25	11 945,67	5119,58
Projekts „Cesvaines bibliotēkas krājuma mēbeļu atjaunošana” Fonds: EIFLA Realizācijas termiņš: 2017.gads	12 014,49	8 410,14	3 604,35
LUBĀNAS NOVADS			
Dienas aprūpes centra personām ar garīga rakstura traucējumiem izveide Lubānas novadā Fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 2019.-2020.gads	91 298	77 603,30	13694,7

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas ar kadastra Nr.42373:01; 42373:02; 42373:03; 42373:04 Lubānas novada Indrānu pagastā atjaunošana Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2019. gads	166 142,26	134 377,71	31 764,55
Multifunkcionālas zāles izveide Lubānas pilsētas klubā Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2017. gads	19 822,97	11 200	8 622,97
Autoceļa Jaunie kapi-Birznieki-Dambīši posma pārbūve Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2018. gads	305 408,94	260 000	45 408,94
Tautas tērpu iegāde Lubānas novada amatiermākslas kolektīviem Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2017. gads	19807,93	13865,54	5942,39
Lubānas jauniešu centra projekts "Mosties!" Fonds: IZM Realizācijas termiņš: 2017. gads	3 235,84	3 235,84	0,00
Pulkveža Oskara Kalpaka kapa pieminekļa ansambļa restaurācija Fonds: AM Realizācijas termiņš: 2016. gads	13 893	10 800	3 093
Siltumnīcefektu gāzu emisiju samazināšana Lubānas novada publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā Tilta, Baložu, Aiviekstes, Meirānu, Dzelzceļa, Jāņa Zābera, Klānu ielās un bērnu dārza teritorijā Fonds: KPFI Realizācijas termiņš: 2015. gads	33 043	21 347,35	11 695,65
Pārvades un sadales sistēmas rekonstrukcija Lubānas pilsētā Fonds: KF Realizācijas termiņš: 2015. gads	279 009	84 424	194 585
Lubānas ūdenssaimniecības attīstības II kārtā (maģistrālie kanalizācijas tīkli 4,175 km garumā, jauna kanalizācijas sūkņu stacija Jaunajā ielā, Lubānā) Fonds: KF Realizācijas termiņš: 2015. gads	872 410,61	544 000,00	328 410,61
Publisko interneta pieejas punktu attīstība Lubānas novadā (jauni publiskā interneta pieejas punkti Meirānu tautas namā, Lubānas pilsētas bibliotēkā, Meirānu bibliotēkā, Lubānas novada sociālajā dienestā, Lubānas novada administrācijā) Fonds: ERAF Realizācijas termiņš: 2015. gads	12371,76	10 887,15	1 484,61
ĒRĢĻU NOVADS			
Strūves ģeodēziskā loka punkta "Sestukalns" publiskās infrastruktūras izbūve un virtuālā skatu torņa izveide Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2020. gads	50 000	45 000	5 000
Ērģļu novada pašvaldības ceļa "Grīvas-Vārpas-Oškalna iela" pārbūve Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2019.-2021. gads	303 394,31	273 054,86	30 339,45

Projekts	Projekta kopsumma (EUR)	Fondu finansējums un valsts dotācijas (EUR)	Pašvaldības finansējums (EUR)
Zaļā tūrisma ceļu attīstība Latvijas un Krievijas pierobežas reģionā, izveidojot vienotu ilgtspējīgu attīstību mazām pilsētām un lauku teritorijām Fonds: Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programma 2014 -2020. gadam Realizācijas termiņš: 2017. gads	23 550,00	21 950,00	2 355,00
Ērgļu estrādes labiekārtošana Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2016.-2017. gads	12 760,22	11 109,88	1 650,34
Ērgļu pils parka teritorijas labiekārtošana Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2016. gads	47 793,94	38235,15	9558,79
Braku rijas atjaunošana Fonds: ELFLA Realizācijas termiņš: 2017.-2018. gads	48 188	38 550,40	9 637,6
Skaņu efektu un informatīvo plāksņu, stendu ierīkošana Brāļu Jurjānu muzejā "Meņģeļi" Fonds: LEADER Realizācijas termiņš: 2018. gads	7340,17	5872,14	1 468,03

Tabula 13.3.2. Bij. Cēsaines, Lubānas un Ērgļu novadu realizētie Eiropas Savienības un citu fondu projekti 2015.-2021. g.²¹⁷

13.4. STARPNOVADU UN ĀRZEMJU SADARBĪBA

Madonas novads robežojas ar 7 novadiem – Jēkabpils, Aizkraukles, Ogres, Rēzeknes, Balvu, Gulbenes un Cēsu novadiem, taču ciešākā sadarbība notiek ar tiem novadiem, kas, tāpat kā Madonas novads, ietilpst Vidzemes plānošanas reģionā. Vidzemes plānošanas reģions (VPR) ir viens no pieciem plānošanas reģioniem Latvijā, kas kopš 2006. gada valsts un starptautiskā līmenī pārstāv Vidzemes novadus, kā arī republikas pilsētu Valmieru. Vidzemes plānošanas reģions iekļauj Valmieras, Smiltenes, Alūksnes, Gulbenes, Madonas, Valkas, Cēsu, Aizkraukles novadus, līdz ar to visi ar kultūru, sociālo jomu, ekonomiku, izglītību u.c. nozarēm saistītie VPR kopprojekti ir attiecināmi uz minētajiem novadiem.

Tāpat līdz 2021. gada novadu reformai starp Madonas, Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldībām bija **izveidojusies sadarbība sekojošās jomās:**

- **Izglītība, kultūra un sports:**
– sadarbība izglītības jomā — izglītības metodiskās apvienības (Cēsaines, Madonas

novadu pašvaldības);

– Madonas novada bibliotēka – reģiona galvenā bibliotēka (Cēsaines, Ērgļu, Lubānas, Madonas, Varakļānu novadu pašvaldības).

- **Civilās aizsardzības komisija** (Cēsaines, Ērgļu, Lubānas, Madonas, Varakļānu novadu pašvaldības).
- **Atkritumu apsaimniekošana:**
– SIA "Vidusdaugavas SPAAO" (Ērgļu, Madonas, Varakļānu novadu u.c. pašvaldības);
– SIA "AP Kaudzītes" (Cēsaines, Lubānas novadu u.c. pašvaldības)
- **Cēsaines, Lubānas un Varakļānu novadu apvienotā būvvalde.**

Madonas novadam ir vairāki ilggadēji ārzemju sadarbības partneri, ar kuriem jau gadu desmitiem ir izveidojusies cieša un uz pieredzes apmaiņu balstīta sadarbība, skat. **Tabulu 13.4.1.**

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Sadarbības partneris	Iesaistītās pašvaldības	Sadarbības ieguvumi
Vaijies pagasts, Vācija	Madonas novads; Bij. Cesvaines, Ērgļu, Lubānas un Varakļānu novadi.	Šīs ciešās sadarbības rezultātā ir izveidota un jau ilgu gadu aktīvi darbojas Vācu - latviešu draudzības biedrība. Sadarbības ietvaros ir saņemti palīdzības sūtījumi Madonas slimnīcai, Madonas Sarkanajam krustam, pašvaldības iestādēm. Notiek arī skolēnu pieredzes apmaiņas braucieni un delegāciju braucieni.
Trana, Zviedrija	Madonas novads	Gadu laikā ir bijuši vairāki pašvaldību delegāciju pieredzes apmaiņas braucieni. Ir saņemti vairāki humānās palīdzības sūtījumi - pašvaldības izglītības iestādēm, sociālajam dienestam, Madonas slimnīcai. Tiek veicināta sadarbība arī uzņēmējdarbības, sporta un tūrisma jomās.
Aknišķi, Lietuva	Madonas novads	Tiek organizētas apmaiņas vizītes un pieredzes apmaiņa pārvaldības, pašvaldības projektu ieviešanas, kultūras, izglītības, uzņēmējdarbības un citās jomās.
Metmana, Vācija	Madonas novads	Galvenais sadarbības pamats ir humānās palīdzības kravu sūtījumi no Metmanas pilsētas Madonas novadam. Sadarbības ietvaros Madonas novada pašvaldība regulāri saņem humāno palīdzību - sūtījumus komplektē Vācijā, bet transportu finansē Madonas pašvaldība.
Strugi Krasnija, Krievija	Madonas novads	Sadarbības mērķis - partnerattiecību veidošanās ekonomiskās, humanitārajā, sporta un kultūras sfērā. Sadarbības ietvaros notiek piedalīšanās kopīgu projektu sagatavošanā un realizācijā finanšu līdzekļu piesaistei no ES struktūrfondi.
Logoiska, Baltkrievija	Madonas novads	Sadarbība sportistu pieredzes apmaiņā biatlona slēpošanas jomā, uzņēmējdarbības, tūrisma un atpūtas jomā.
Boržomi, Gruzija	Madonas novads	Sadarbību kultūras, sporta, nevalstisko organizāciju jomās, kā arī ekonomisko attiecību veicināšanai abu pilsētu starpā
Rapla, Igaunija	Madonas novads	Sadarbība starp abām pašvaldībām līdz šim balstās uz pieredzes apmaiņu dažādu ar pašvaldības funkcijām saistītu jautājumu risināšanā un teritorijas sociāli ekonomiskā attīstīšanā.
Kulēna, Francija	Madonas novads; Bij. Cesvaines, Ērgļu, Lubānas un Varakļānu novadi.	Sadarbības mērķis ir attīstīt un veicināt sadarbību, veidot draudzīgas attiecības starp novadu un abu valstu iedzīvotājiem, kā arī organizēt tikšanās sadraudzības partneru delegāciju un pārstāvju vidū dažādās pašvaldību saistošās jomās; jaunatnes, dažādu asociāciju un sporta klubu starpā; kultūras un mākslas jomā; ekonomikā, u.c.
Merjamā, Igaunija	Bij. Cesvaines novads	Sadraudzības pilsēta
Volhova, Krievija	Bij. Cesvaines novads	Sadraudzības pilsēta
Lagardelle-sur-Leze, Francija	Bij. Cesvaines novads	Sadraudzības pilsēta
Dņepropetrovskas apgabals, Ukraina	Bij. Cesvaines novads	Sadraudzības pilsēta
Kohila, Igaunija	Bij. Ērgļu novads	Sadarbība notiek vairākos virzienos - kultūras, izglītības un dažādu interešu grupu apmaiņas jomā. Uz Kohilu vairākkārtīgi ir devušies Ērgļu novada deju kolektīvi.

Tabula 13.4.1. Madonas novada ārzemju sadarbības partneri.

13.5. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Lai nodrošinātu madoniešiem informāciju par Pašvaldības darbu, aktivitātēm, kā arī domes pieņemtajiem lēmumiem, veidotu atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem, izzinātu sabiedrības viedokli un lai veicinātu pilsētas attīstību, Madonas novada pašvaldība aktīvai komunikācijai ar sabiedrību izmanto **mājaslapu www.madona.lv**, pašvaldības informatīvo izdevumu "Madonas Novada Vēstnesis" kā arī kontus sociālajos tīklos www.facebook.com, www.draugiem.lv, www.instagram.com, www.youtube.com.

Mājaslapas sadaļa "Ideja attīstībai!" iedzīvotāji aicināti iesniegt priekšlikumus Madonas novada attīstībai. Mājaslapā iespējams pieteikties tur ievietoto aktualitāšu apkopotai saņemšanai e-pastā. Katru piektdienu novada aktualitātes tiek nosūtītas vairāk kā 500 adresātiem.

Madonas novada pašvaldība komunikācijai ar iedzīvotājiem aktīvi izmanto **sociālos tīklus**: Facebook (5953 sekotāji), Instagram (2148 sekotāji), Draugiem. lv (3312 sekotāji), Youtube (24818 skatījumi)²¹⁸, piedāvājot papildu iespējas ērtāk sekot līdz svarīgākajām aktualitātēm novadā. Atsevišķi sociālo tīklu konti ir izveidoti arī Madonas novada pašvaldības Tūrisma informācijas centram, kā arī citām pašvaldības iestādēm – Madonas pilsētas Kultūras namam un Madonas kinoteātrim "Vidzeme", Madonas novadpētniecības un mākslas muzejam un Madonas novada bibliotēkai.

Tāpat gandrīz visiem Madonas novada pagastiem ir katram sava atsevišķa mājaslapa, kurās galvenokārt tiek ievietota informācija par pagasta aktivitātēm sporta, kultūras un veselības jomā. Atsevišķas mājaslapas tiek lietotas arī Cesvaines un Lubānas pilsētām, turklāt Lubānas pilsēta administrē arī mājaslapu www.lubanaspuse.lv, kurā ir apkopota informācija par Lubānas apkārtnes tūrisma un atpūtas iespējām.

Madonas, kā arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubā-

nas pašvaldībām ir izveidojusies sekmīga sadarbība ar **reģionālo laikrakstu "Stars"**, kas regulāri atspoguļo novada aktualitātes. Nepieciešamības gadījumā sabiedrības informēšanai tiek izmantoti citi reģionālie un nacionālie plašsaziņas līdzekļi.

Madonas novada pašvaldība sadarbojas arī ar Vidzemes televīziju, veidojot videosīžetus par novadu un pārraidot to reģionālās televīzijas kanālā RE.TV. Vidzemes Televīzijas veidoto video sīžetu, kā arī citu pašvaldības veidoto video arhīvs skatāms sociālajā tīklā Youtube un pašvaldības mājas lapā.

Lai optimizētu pašvaldības darbību un nodrošinātu iedzīvotājiem un uzņēmējiem ērtāku un kvalitatīvāku pašvaldības sniegto pakalpojumu saņemšanu, jau no 2015. gada Latvijā tika iedibinātas "Vienas pieturas aģentūras" jeb **Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC)**, kuros notiek noteiktu valsts pakalpojumu sniegšana uz pašvaldību klientu apkalpošanas struktūrvienību bāzes. Šajos centros iedzīvotāji var iesniegt dokumentus vairākām valsts iestādēm, kā arī saņemt pašvaldību darbinieku konsultācijas par valsts pakalpojumiem. Šādus VPVKAC no 2016. gada ir izveidojušas bij. Cesvaines un Lubānas novadu pašvaldības, savukārt no 2018. gada – bij. Ērgļu novada pašvaldība. Madonas novadā šāds VPVKAC nav izveidots. Kā rāda statistikas dati, VPVKAC pakalpojumu popularitāte ar katru gadu pieaug, skat. **Tabulu 13.5.1.**

Nepastarpinātai komunikācijai ar sabiedrību Madonas novada domes deputāti rīko individuālas tikšanās ar iedzīvotājiem, daļai deputātu aktīvi izmantojot pieņemšanas laikus. Tāpat novada iedzīvotāji var izmantot iespēju piedalīties domes sēžu un komiteju sēžu norisē. Pieejami sabiedrībai ir arī visu domes nodaļu vadītāji un speciālisti, sniedzot iedzīvotājiem konsultācijas konkrētajos pieņemšanas laikos.

VPVKAC	Mēnešu skaits	Pakalpojumu skaits	Pakalpojumu skaits vidēji mēnesī			
	Kopā		Kopā	Kopā	2016.g	2017.g
Cesvaines	35	1449	41,4	24,4	50,9	58,2
Ērgļu	9	70	7,8			7,8
Lubānas	34	2168	63,8	30,8	78,5	93,9

Tabula 13.5.1. Pakalpojumu skaita dinamika bij. Cesvaines, Ērgļu un Lubānas pašvaldībās 2016.-2018. gadam.²¹⁹

²¹⁸ Visu sociālo tīklu datu fiksācija 23.03.2021.

²¹⁹ Dati: VARAM, www.pakalpojumucentri.lv. Pakalpojumu skaits vidēji mēnesī 2018. gadā dalīts ar pakalpojumu skaitu vidēji mēnesī 2017. gadā.

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS KOPSAVILKUMS UN IZVĒRTĒJUMS

NOVADU APVIEŅOŠANĀS

Ņemot vērā, ka Madonas novada Attīstības programmas 2022.–2028. gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2047. gadam pašreizējās situācijas izpēte notiek laikposmā no 2020. gada novembra līdz 2021. gada aprīlim, vēl nav iespējams izdarīt secinājumus par Madonas, Cesvaines, Ērgļu un Lubānas apvienotā novada struktūru un darbības pamatkritērijiem, jo pašvaldībās vēl notiek darbs pie novadu restrukturizācijas plāna. Apvienotais novads sastāvs uzsāks darbu no 2021.gada 6.jūnija, uzreiz pēc Pašvaldību vēlēšanām. Taču jau tagad ir skaidrs, ka Madonas novads būs pašvaldība ar spēcīgu attīstības centru Madonu un lokāliem centriem Cesvaini, Lubānu un Ērgļiem, kas spēs nodrošināt pakalpojumu pieejamību tuvāko pagastu iedzīvotājiem. Novadu apvienošanās ieguvumi galvenokārt ir saistīti ar administratīvā aparāta izdevumu samazināšanu un investīciju piesaistes iespējām. Savukārt par riska faktoriem var uzskatīt novada varas pārstāvju attālināšanos no iedzīvotājiem, nevienmērīgu pagastu vajadzību apzināšanu un finansējuma sadali, attālāko pagastu iedzīvotāju nomales efekta pastiprināšanos ar tam sekojošu emigrāciju, centrālās novada varas birokratizāciju, u.c. riskus.

CILVĒKRESURSI

Madonas novadā, kā arī bijušajos Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novados, līdzīgi kā visā Vidzemes reģionā un Latvijā kopumā vērojamas iedzīvotāju depopulācijas un sabiedrības novecošanās tendences. Ja salīdzina ar iepriekšējo plānošanas periodu, jaunizveidotajā Madonas novadā no 2015. gada par 9,4% ir samazinājies bērnu skaits un par 14,4% ir pieaudzis iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma, kas liecina par demogrāfiskās slodzes palielināšanos. Pēdējo piecu gadu laikā (no 2015. līdz 2020.gadam) iedzīvotāju skaits visos četros novados kopumā ir samazinājies par 10,1%, uz 2021.gada janvāri sastādot 31 218 cilvēkus. Turklāt iedzīvotāju migrācijas dinamikā ir skaidri saredzama tendence tuvināties novada centram, tādējādi nodrošinot iespēju iegūt augstāku dzīves kvalitāti, kā arī pakalpojumu, izglītības un darba iespējas. Šāda tendence sekmē novada centra iedzīvotāju skaita pieaugumu, taču rada novada attālāko pagastu iztukšošanās risku.

Madonas novada iedzīvotāju etniskais sastāvs pēdējā desmitgadē ir gandrīz nemainīgi stabils, sastādot

gandrīz 90% latviešu tautības pārstāvju, turklāt no visiem novada iedzīvotājiem vairāk kā 96% ir Latvijas pilsoņi.

DZĪVES KVALITĀTE

Madonas novadā ir apmierinoši attīstīts sabiedriskā transporta tīkls, nodrošinot novada un pagastu centru sasniedzamību. Kā liecina 6.2. nodaļā publicētie sabiedriskā transporta maršruti un to intensitāte kartē, sabiedriskā transporta kustība tiek organizēta atbilstoši iedzīvotāju pārvietošanās dinamikai.

Jaunapvienotajā Madonas novadā tiek nodrošināta arī primārā veselības aprūpe. Tā 7 pagastos un 3 pilsētās ir pieejamas ģimenes ārstu prakses, savukārt 8 pagastos darbojas feldšerpunkti. Mārcienas un Dzelzavas pagastos nav iespējams saņemt medicīniskos pakalpojumus, taču to kompensē citu apdzīvoto vietu tuvums, kur šo pagastu iedzīvotāji var saņemt attiecīgos pakalpojumus: Dzelzavas pagasta iedzīvotāji – Cesvainē, un Mārcienas pagasta iedzīvotāji – Madonā. Turklāt divos novada centros – Madonā un Ērgļos – ir iespējams saņemt pilnvērtīgu veselības aprūpi pie plaša profila medicīnas speciālistiem.

Madonas novadā ir pieejami kvalitatīvi sociālie pakalpojumi, ko nodrošina sociālais dienests pilsētās un sociālie darbinieki katrā pagastā. Veco ļaužu un invalīdu aprūpe tiek nodrošināta 7 aprūpes centros un rehabilitācijas iestādēs, savukārt 3 iestādēs tiek aprūpēti bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni. Novadā veiksmīgi norit valsts noteiktā deinstitutionalizācijas plāna izpilde, kā rezultātā visiem trīs Madonas novada bērnu un jauniešu ilgstošās sociālās aprūpes institūcijām ir izstrādāti reorganizācijas plāni, saskaņā ar kuriem vide, kurā ilgstoši uzturas bērni, tiek maksimāli pietuvināta ģimenei videi, primāri apņemoties sekmēt ģimeņu atkālpvienošanos, meklējot audžuģimenes un izvērtējot paplašinātās aizbildnības iespējas.

Novadā ir plašs un daudzveidīgs sporta un aktīvās atpūtas piedāvājums, katrā pagastā ir nodrošinātas iespējas fiziski izkustēties, savukārt novada centros – Madonā, Cesvainē, Lubānā un Ērgļos – pievērsties sportam arī amatieru vai profesionālajā līmenī. Tāpat Madonas novadā ir 19 kultūras pasākumu iestādes (kultūras nami un tautas nami), kā arī 15 brīvdabas estrādes. Iedzīvotājiem ir iespēja līdzdarboties kādā no 163 novada pašdarbības kolektīviem, kuros 2021.gada sezonā ir iesaistīti vairāk kā 2700 cilvēki, kas ir vidēji katrs vienpadsmitais novada iedzīvotājs.

IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS

Apvienotajā Madonas novadā 2021.gadā darbojas 6 vispārējās vidējās izglītības iestādes, 13 pamatizglītības iestādes (t.sk. 1 privātā mācību iestāde), 19 pirmsskolas izglītības iestādes (t.sk. 5 pamatskolu PII grupiņas), 7 interešu izglītības iestādes un 1 profesionālās ievirzes izglītības iestāde. Tāpat bērniem un jauniešiem tiek piedāvāts plašs interešu izglītības programmu klāsts, kā arī daudzveidīgas pašrealizācijas un brīvā laika pavadīšanas iespējas kādā no 13 bērnu un jauniešu centriem, kas izvietoti visa novada teritorijā. Turklāt, saskaņā ar novada budžeta rādītājiem, izglītības izdevumi sastāda ļoti būtisku daļu no kopējiem budžeta izdevumiem.

Tāpat novadā darbojas 46 bibliotēkas, no kurām 16 ir mācību iestāžu bibliotēkas un 30 – pagastu pārvalžu struktūrvienības, nodrošinot to pieejamību katrā pagastā. Bibliotēkām ir ļoti nozīmīga loma attālāko pagastu iedzīvotāju ikdienā, jo tās kalpo arī kā socializēšanas, brīvā laika pavadīšanas, pasākumu apmeklēšanas un jaunu iemaņu apgušanas punkti.

EKONOMISKĀ LABKLĀJĪBA UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

Vidējā darba samaksa apvienotajā Madonas novadā vidēji sastāda 821 eiro pirms nodokļu nomaksas (2019.gads). Salīdzinājumā ar vidējo darba samaksu valstī, kuras apmērs 2019. gadā bija 1076 eiro pirms nodokļu nomaksas, Madonas novada iedzīvotāji saņem vidēji 76,3% no vidējās darba samaksas valstī. Novada bezdarbs 2021. gada sākumā sastādīja 7%, novada statistiski vidējā bezdarbnieka portrets: 45–60+g.v. vīrietis ar profesionālo izglītību, kas darba meklējumos atrodas līdz 6 mēnešiem. Nodarbināto skaits lielākajā daļā novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu (95%) nepārsniedz 9 darbiniekus 1 uzņēmumā.

Uzņēmējdarbības vidē Madonas novadā tiek pārstāvēti gandrīz visu nozaru uzņēmumi, taču galvenās uzņēmējdarbības nozares ir lauksaimniecība, mežizstrāde, kokapstrāde, pakalpojumi, mazumtirdzniecība, derīgo izrakteņu ieguve, atsevišķos pagastos un pilsētās - tūrisms. Analizējot ekonomiski aktīvos uzņēmumus, to struktūrā dominē fiziskas personas – saimnieciskās darbības veicēji, kas 2019. gadā sastādīja 43% no visu uzņēmumu kopskaita, tirgus sektora komercsabiedrības – 33,3%, zemnieku un zvejnieku saimniecības – 14,3%, savukārt individuālie komersanti, fondi, nodibinājumi, biedrības, kā arī pašvaldības un valsts budžeta iestādes - 9,1%. Prognozējams, ka, ņemot vērā valsts noteiktās mikrouzņēmumu nodokļu politikas maiņu, šāda uzņēmējdarbības struktūra mainīsies ar 2021. gada otru ceturksni, samazinoties fizisko personu daļai tirgū un palielinoties

citā uzņēmējdarbības formu īpatsvaram (SIA, Z/S, u.c.). Valsts izstrādātā nodokļu reforma, kas daļēji stājās spēkā 2021.gada janvārī, bet pilnībā tiks realizēta līdz 2023. gadam, var būtiski ietekmēt arī uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamiku kā visā Latvijā, tā arī Madonas novadā, nākotnē uzrādot nopietnu likvidējamo uzņēmumu pārsvaru.

Positīvu tendenci uzrāda pašvaldības iesaiste novada uzņēmējdarbības atbalstīšanā, piedāvājot jauniem un esošajiem uzņēmējiem gan finansējuma ieguvu, gan telpu nomu, gan nodokļu atvieglojumus. Tāpat pašvaldība ar dažādu ES fondu starpniecību iesaistās infrastruktūras izbūvē uzņēmējdarbības vajadzībām, tādējādi veicinot uzņēmumu kapacitātes paaugstināšanu, kā rezultātā arī jauna darba spēka pieplūdi.

TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

Madonas novadā kopumā ir apmierinoši attīstīta centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma: visās novada pilsētās un pagastu centros ir pieejama centralizētā ūdensapgāde, un lielākajā daļā (17 pagastu centros un 3 pilsētās) – arī centralizētā kanalizācija ar atsevišķām attīrīšanas iekārtām. Taču jāņem vērā, ka tuvākā nākotnē pašvaldībai būs nepieciešams investēt komunālo tīklu infrastruktūrā, jo lielākajā daļā pagastu tie ir novecojuši un daļēji vairs nespēj pildīt savu funkciju. Turklāt, pildot valsts noteiktās prasības, nepieciešams īpašu uzmanību pievērst decentralizētās kanalizācijas sakārtošanai privātipašumos, uzrunājot sabiedrību un nodrošinot sabiedriskās kontroles funkcijas.

Centralizētā siltumapgāde ir attīstīta lielākoties tikai pilsētās un lielāko pagastu centros, pārējā novada teritorijā to aizstājot ar lokāliem apkures risinājumiem. Centralizētā gāzes apgāde novadā lielākoties nav attīstīta, tā ir pieejama tikai novada pilsētās.

Madonas novada ceļu tīkls ir vērtējams kā apmierinošs – tas ir pietiekami sazarots, valsts un pašvaldības ceļi sasniedz ne tikai pilsētas un ciematus, bet arī viensētas. Valsts un pašvaldības autoceļu garums novadā ir 2312 km, no tiem 28,9% ir ar asfaltbetona vai citu bitumēzēto segumu klājumu, savukārt pārējos ceļus klāj šķembas vai grants. No 2020. gada notiek valsts autoceļa P37 Pļaviņas–Madona–Gulbene posma Aiviekste – tilts pār Bērzauni –seguma atjaunošana, kas būtiski uzlabos kopējo ceļu kvalitātes rādītāju novadā, taču īpaši slikta stāvokļa dēļ steidzami valsts ceļu uzlabojumi ir nepieciešami autoceļam P81 Bērzaune–Vestiņa–Ērgļi un autoceļam P37 Pļaviņas–Madona–Gulbene posmā no Madonas pilsētas līdz Gulbenes novada robežai, ņemot vērā šo autoceļu nozīmīgumu gan loģistikas jomā, gan darbavietu sasniedzamībai, kā arī tūrismam.

Kā vienu no lielākajiem resursiem Madonas novadā var minēt ļoti labi attīstītu mobilo sakaru un interneta tīkls, uzrādot gandrīz pilnīgu sasniedzamību pat attālākajos novada punktos, tādējādi ļaujot iedzīvotājiem izvēlēties t.sk. attālinātā darba iespējas.

VIDE UN DABAS RESURSI

Madonas novads ir bagāts ar ainaviski nozīmīgām teritorijām - tajā ir 19 īpaši aizsargājamās NATURA2000 dabas teritorijas, tai skaitā divi no četriem Latvijā esošiem dabas rezervātiem, 5 dabas parki, 1 ainavu apvidus un 8 dabas liegumi, līdz ar to saimnieciskā darbība šeit ir ierobežota un veicama saskaņā ar individuālajiem apsaimniekošanas noteikumiem, jo šajās teritorijās ir daudz botānisko un ornitoloģisko vērtību.

Mežs ir nozīmīgs Madonas novada dabas resurss, tas aizņem 50% novada teritorijas, līdz ar to novadā ir attīstīta mežsaimniecība un kokmateriālu ieguve. Vērtīgā koksne un papīrmalka tiek eksportēta uz Eiropu un Skandināviju, kā arī novirzīta Latvijas tirgum.

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju platība novadā sarūk, taču tās gandrīz pilnībā tiek apsaimniekotas, par ko liecina liels platībmaksājumu pieteikumu skaits (96%). Cauri novadam tek divas lielas (Ogre un Aiviekste) un daudz mazāku upju, kā arī atrodas liels ezeru skaits, taču zvejsaimniecība novadā nav sevišķi attīstīta (izņemot Lubāna ezera apvidū), ūdenstilpes vairāk tiek izmantotas sezonālajai makšķerēšanai. Novadā vairākās atradnēs tiek iegūti arī derīgie izrakteņi, kas pārsvarā ir smilts, smilts-grants un kūdra.

TŪRISMS UN KULTŪRVĒSTURE

Madonas novads ir savā ziņā unikāls ar savām ainaviskām un kultūrvēsturiskām vērtībām, jo tas apvieno Vidzemes pauguraino ainavu un Lubāna ezera līdzenumus. Šis apvidus visos laikos ir bijis pievilcīgs gan kļūstotājiem, gan iekarotājiem, gan vēlāk zviedru, vācu un krievu muižniecībai, kas radīja novada kultūrvēsturisko identitāti. Daļa vēsturisko objektu ir saglabāta un rada

novadam būtisku pienesumu, taču diezgan daudz šādu vēstures liecību nav pienācīgi aprūpētas un lēnām izzūd. Madonas novadā kultūrvēsturiskais resurss ir diezgan būtisks – 242 valsts un vietējās nozīmes kultūrvēstures pieminekļi, no kuriem lielāko daļu veido arheoloģijas pieminekļu grupa – senkapī. Vēsturiskā attīstība novadā atstāja arī plašu arhitektūras mantojumu (piem. Cesvaines pils ansamblī), ko mūsdienās var veiksmīgi izmantot tūrismā.

Taču Madonas novads ir interesants arī ar savu infrastruktūras objektu attīstību un būtisku pienesumu tūrisma nozarei. Tā, piemēram, sporta un atpūtas bāze "Smecersils" ziemas sezonā pulcē vairākus tūkstošus sportistu un interesentu augsta līmeņa rīkotajās sporta sacensībās, kā arī aktīvā dzīvesveida piekritējus bāzes infrastruktūras izmantošanā. Pie šādiem no jauna radītajiem objektiem var pieskaitīt arī Kalsnavas Arborētumu, Lubāna ezera tūrisma bāzi, Teiču dabas rezervāta purva taku u.c.

NOVADA PĀRVALDĪBA

Madonas novada, kā arī bijušo Cesvaines, Ērgļu un Lubānas novadu pašvaldības nodrošina pārvaldības pamatfunkcijas, kas galvenokārt saistītas ar iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, publiskās infrastruktūras sakārtošanu, uzņēmējdarbības vides attīstīšanu, kā arī pašvaldības iestāžu darbības nodrošināšanu. Neviensno minētajiem novadiem neiemaksā līdzekļus pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda (PFIF), bet gan saņem no tā dotāciju. Tas nozīmē, ka pašu pašvaldību ieņēmumi nespēj nesegt visus izdevumus, kas nepieciešami pašvaldības pilnvērtīgai funkcionēšanai. Jāatzīmē, ka Madonas novada pašvaldība iepriekšējā plānošanas periodā īpaši veiksmīgi ir apguvusi ES un valsts fondu līdzfinansējuma projektus, tādējādi būtiski uzlabojot novada infrastruktūru, attīstot kultūrvēsturiskos objektus, renovējot izglītības iestāžu ēkas, kā arī iegūstot citus novadam nozīmīgus resursus. Apvienojoties Madonas, Ērgļu, Cesvaines un Lubānas novadiem, kopējās apvienotā novada kredītsaistības sastādīs 37 mlj. eiro.

PIELIKUMS NR. 1

***Madonas, Cēsaines, Ērgļu un Lubānas novadu attīstības indeksa dinamika
pa gadiem no 2015. līdz 2019. g.²²⁰***

Madonas novada teritorijas attīstības līmeņa indekss					
	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads
Vērtība	-0,247	-0,269	-0,287	-0,321	-0,360
Rangs	56	62	64	61	66

Cēsaines novada teritorijas attīstības līmeņa indekss					
	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads
Vērtība	-0,540	-0,552	-0,552	-0,689	-0,757
Rangs	78	82	79	87	88

Ērgļu novada teritorijas attīstības līmeņa indekss					
	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads
Vērtība	-0,570	-0,641	-0,501	-0,579	-0,732
Rangs	79	89	75	79	87

Lubānas novada teritorijas attīstības līmeņa indekss					
	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads
Vērtība	-0,584	-0,512	-0,358	-0,437	-0,623
Rangs	80	75	67	72	79

PIELIKUMS NR. 2

Madonas novada tūrisma un atpūtas objekti, 2020.-2021. gads

	Madonas novada tūrisma objekti	Pagasts
Apskates objekti	Latvijas valsts mežu Kalsnavas arborētums	Kalsnavas pagasts
	Savvaļas putnu rehabilitācijas stacija Barkavas pagastā	Barkavas pagasts
	Vecsaikavas netradicionālie tilti pār Aivieksti	Praulienas, Mētrienas, Barkavas pagasti
	Aiviekstes HES	Kalsnavas pagasts
	Ērgļu viduslaiku pils teritorija	Ērgļu pagasts
	Blaumaņa kapi (R.Blaumaņa, Jurjāņu dzimtas, J.Grota u.c. apbedījuma vieta)	Ērgļu pagasts
	Mūra loka tilts	Cesvaines pagasts
	Ozolu aleja no Lubānas uz Meirāniem	Indrānu pagasts
	Dabas taka "Aiviekstes ozoli"	Indrānu pagasts
Apskates saimniecības	Aijas Kaškures koku dārzs Kalsnavā	Kalsnavas pagasts
	"Kalna Bāliņi" lauku sēta, zirgu izjādes	Bērzaunes pagasts
	"Bieles" netradicionālā saimniecība, dzīvnieku un putnu dārzs	Ļaudonas pagasts
	"Gretes" J. Ilstera piemiņas vieta, zīdītājgovju ganāmpulks	Vestienas pagasts
	"Viesūnēni" lauku sēta, vīnogu dārzs	Bērzaunes pagasts
	"Zīles" Z/S, aitu ganāmpulks	Ošupes pagasts
	"Sveķi" - trušu dārzs un mājdzīvnieku sēta	Bērzaunes pagasts
	"Dāvelnītis" daiļdārzs	Ērgļu pagasts
	"Sniķeri" piemājas saimniecība	Jumurdas pagasts
	"Ezermaļi" piemājas saimniecība	Ērgļu pagasts
	"Griezītes" alpaku audzēšana	Ērgļu pagasts
	"Kalna Bulderes" zirgu audzētava	Cesvaines pagasts
	"Vaidavas" akmeņu parks	Indrānu pagasts
"Rozas" piemājas saimniecība, mājputnu audzēšana	Indrānu pagasts	
Amatniecība, radošās darbnīcas	Marikas Peilānes keramikas darbnīca	Madona
	Koku un augu vilnas meistars Ritvars Točs	Barkavas pagasts
	Jāņa Seiksta keramikas darbnīca	Madona
	Ozolkalna klēts - aušanas un rokdarbu darbnīca	Sarkaņu pagasts
	Podnieku Dumpju darbnīca	Mētrienas pagasts
	Sarkaņu amatu skola	Sarkaņu pagasts
	Agra Sāra gleznu galerija	Aronas pagasts
	Akmens mājas galerija - mākslinieku darbnīca	Aronas pagasts
	"Rota" rotu meistare Natālija Baboviča	Lazdonas pagasts
	"Jaunkalņi" - kokamatnieks Z.Lauriņš un māksliniece D.Vēze	Liezēres pagasts
	"Apiņu Kalte" - kulinārijas programma "Senie Madonas novada ēdieni"	Praulienas pagasts
	"Jaunkalēji" maizes cepšana	Ošupes pagasts
	"Tiltiņi" radošās atpūtas pagalmi	Sausnējas pagasts
	"Bumbiermuiža" muzikālā sveču māja	Ērgļu pagasts
	Podnieka nams	Ērgļu pagasts
	Rokdarbu studija	Cesvaine
	"Pie ķērpšiem" vēsturiskais pagrabiņš	Lubāna

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Sporta un aktīvās atpūtas vietas	“Smecersils” sporta un atpūtas bāze	Lazdonas pagasts
	“Šubrakkraisti” distanču slēpošanas trase, slidotava	Bērzaunes pagasts
	Ērgļu distanču slēpošanas trase	Ērgļu pagasts
	DiscGolfPark Ērgļi, disku golfa trase	Ērgļu pagasts
	“Braku takas” atrakciju parks	Ērgļu pagasts
	“Ērgļu gaisa spēki”, disku golfs	Ērgļu pagasts
	“Pakavs” jātnieku sporta klubs	Cesvaines pagasts
	“Lettes” Z/S disku golfs	Indrānu pagasts
	Lubānas slēpošanas trase	Lubāna
Dabas objekti	Lubāna ezers - Latvijas lielākais ezer	Ošupes pagasts
	Gaiziņkalns - Latvijas augstākais kalns	Bērzaunes, Vestienas pag.
	Teiču dabas rezervāts - lielākais sūnu purvs Baltijā	Mētrienas pagasts
	Krustkalnu dabas rezervāts	Mārcienas pagasts
	Aronas pilskalns un avots	Aronas pagasts
	Bolēnu avots	Bērzaunes pagasts
	Nesaules kalns un Strūves ģeodēziskā loka punkts	Aronas pagasts
	Sestukalns un Strūves ģeodēziskā loka punkts	Sausnējas pagasts
	Velna Skroderis - trešais lielākais akmens Latvijā	Praulienas pagasts
	Īvānu Velnakmens - dižakmens,	Sarkaņu pagasts
	Biksēres avots, ūdens ņemšanas vieta,	Sarkaņu pagasts
	Skanstes kalns - pilskalns	Ērgļu pagasts
	Braku krāteris	Ērgļu pagasts
	Brāžu krāces	Ērgļu pagasts
	Velna klēpis uz Nāružas upes	Ērgļu pagasts
	Akmeņupītes ūdenskritums	Ērgļu pagasts
	Volģu velnakmens	Cesvaines pagasts
Muzeji	Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs	Madona
	Etnogrāfijas un sadzīves priekšmetu krātuve	Sarkaņu pagasts
	“Gaiziņa skapis” izstāde	Bērzaunes pagasts
	Strūves ģeodēziskā loka monētu kaltuve	Bērzaunes pagasts
	“Liespāls” - pulkveža O. Kalpaka dzimtās mājas	Ošupes pagasts
	“Mucenieki” - Doku Ata dzimtās mājas	Dzelzavas pagasts
	“Jaundilmaņi” - medicīnas profesora A. Bieziņa muzejs	Sarkaņu pagasts
	“Ceļš pie Andreja Eglīša” dabas taka	Ļaudonas pagasts
	“Kučuru dzirnavas” privāts dzirnavu muzejs	Aronas pagasts
	“Braki” R. Blaumaņa memoriālais muzejs	Ērgļu pagasts
	“Meņģeļi” brāļu Jurjāņu memoriālais muzejs	Ērgļu pagasts
	“Viesakas” medību privātmuzejs	Jumurdas pagasts
	“Līdumi” vēstures muzejs	Sausnējas pagasts
	Cesvaines izstāžu zāle	Cesvaine
	“Mednieku dārgumu krātuve” privāts medību muzejs	Cesvaines pagasts
	Muzeja ekspozīcija Kraukļu bibliotēkā	Cesvaines pagasts
	“Vescais Ceplis” J. Zābera memoriālais muzejs	Indrānu pagasts
Muižas un pils	Mārcienas muiža - SPA kūrorts, ārstniecības iestāde	Mārcienas pagasts
	Biksēres muiža - senlietu muzejs, parks ar skulptūrām	Sarkaņu pagasts
	Cesvaines pils un parks	Cesvaine
	Vestienas muiža	Vestienas pagasts
	Dzelzavas pils	Dzelzavas pagasts

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

	Zalgauskas muiža	Aronas pagasts
	Jumurdas muiža	Jumurdas pagasts
	Cesvaines muižas komplekss	Cesvaine
	Grašu muiža	Cesvaines pagasts
	Lazdonas muiža	Lazdonas pagasts
	Lauteres muiža	Liezēres pagasts
Naktsmītnes	“Piekūni” brīvdienu māja, pirts	Vestienas pagasts
	“Gaiziņstars” viesu māja, pirts	Bērzaunes pagasts
	Mārcienas muiža, viesnīca	Mārcienas pagasts
	“Ielāpi” brīvdienu māja, kempings	Vestienas pagasts
	“Kadiķi” viesu māja	Vestienas pagasts
	“kalnozoli” viesu māja	Vestienas pagasts
	“Kučuru dzirnavas” viesu māja	Aronas pagasts
	“Lielie kupri” viesu māja	Aronas pagasts
	“Šubrakkrausti” viesu māja	Bērzaunes pagasts
	“Pelādes” viesu māja	Bērzaunes pagasts
	“Jaunkalēji” brīvdienu māja, pirts	Ošupes pagasts
	Jumurdas muiža - viesnīca	Jumurdas pagasts
	“Palīgs” viesu māja	Ērgļu pagasts
	“Vējkalna nams” viesu māja	Ērgļu pagasts
	“Lapsalas” brīvdienu māja	Ērgļu pagasts
	“Bumbiermuiža” brīvdienu māja	
	“Upes Sausītes” brīvdienu māja	Sausnējas pagasts
	“Trijupes” kempings	Ērgļu pagasts
	Grašu muiža	Cesvaines pagasts
	“Granti” brīvdienu māja	Cesvaines pagasts
	“Dzirnavkalns” brīvdienu māja	Cesvaines pagasts
	“Rozītes” kempings	Cesvaines pagasts
	“Pie sievasmātes” brīvdienu māja	Cesvaines pagasts
	“Hotel Madona” viesnīca	Madona
	“Rudzons” viesnīca	Madona
	“Jānis” viesu nams	Madona
	“Reķu kalns”	Sarkaņu pagasts
	“Smeceres krogs”	Aronas pagasts
	“Sniegi” atpūtas un viesu māja	Lazdonas pagasts
	“Jaunsīļi” viesu māja	Praulienas pagasts
	“Ezernieki” tūrisma centrs, viesnīca	Indrānu pagasts
	“Ģimenes Sēta” viesnīca	Kalsnavas pagasts
	“Upenes” viesu nams	Indrānu pagasts
	“Lubānas naktsmītne” viesnīca	Lubāna
	“Naktsmītne Sporta ielā”	Lubāna
	“Ceriņi” brīvdienu māja	Indrānu pagasts
	“Zvaigznītes” brīvdienu māja	Indrānu pagasts
	“Smeceres sils” atpūtas un sporta bāze	Lazdonas pagasts
	“Čiekuri - šiški” atpūtas bāze	Bērzaunes pagasts
	“Naktsvijoles” viesu māja	Kalsnavas pag.
	“Apiņu kalte” viesu māja	Praulienas pag.
Ēdināšanas pakalpojumi	Mārcienas muiža, restorāns	Mārcienas pagasts
	“Kores konditoreja”	Ērgļu pagasts

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

	“Palīgs” kafējnīca	Ērgļu pagasts
	“Naškotava” beķereja	Ērgļu pagasts
	“Ērgļu stacija” kafējnīca	Ērgļu pagasts
	“Kuilis” krodziņš	Cesvaines pagasts
	“Smeceres Krogs” krogs	Aronas pagasts
	“Rudzons” kafējnīca	Madona
	“Šlāgeris” kafējnīca	Madona
	“Efeja” kafējnīca	Madona
	“Ceplis” kafējnīca	Madona
	“Māmuļa” kafējnīca	Madona
	“Azāids” kafējnīca	Madona
	“Melnais Bullis” kafējnīca	Madona
	“Madonas ceļu būves kafējnīca”	Madona
	“Kebabosta” kafējnīca	Madona
	“Nāra” kafējnīca	Madona
	“Kūku Feja” kafējnīca	Madona
	“Junge” kafējnīca, beķereja	Madona
	“Neapole” picērija	Madona
	“Stūrītis” kafējnīca	Madona
	“Bura” krogs	Madona
	“L.Bogatirjovas IU” kafējnīca	Madona
	“Divi Torņi” kafija un suvenīri	Cesvaine
	“Lubānas patērētāju biedrība SIA” ēdnīca	Lubāna
	“Mednieku bārs” kafējnīca	Lubāna
Mājražotāji	“Celmiņi” lauku māja - ārstniecības augi, tējas, garšaugi	Mārcienas pagasts
	“Putniņi” - hidrolāti, augu pulveri, sīrupi, fermentētas tējas, kafija, sukādes, vīns, sulas, ievārījumi u.c.	Sarkaņu pagasts
	“Domu Pietura” - mājas vīni	Madona
	“Madonas karameles” - karameļu ražotne	Madona
	“Jāņkalni” Z/S - augļu un ogu dārzeņi	Vestienas pagasts
	“Burkānciems” - kazu saimniecība, siera ražošana	Ļaudonas pagasts
	“Līvi” Z/S - kazu ganāmpulks, sierotava	Bērzaunes pagasts
	“Aizupes” ābolu konfektes, maize, citi lauku produkti	Bērzaunes pagasts
	“Kalnu medus” - medus produkti	Liezēres pagasts
	“Madonas Alus” - alus darītava	Praulienas pagasts
	“55 Mārītes” ārstniecības augu tējas	Praulienas pagasts
	“Madonas Maiznieks” - maizes cepšana	Madona
	“Mailīšu fabrika” auduma ražošanas darbnīca	Ērgļu pagasts
	“Nord Wolf” stipro dzērienu ražotava	Cesvaine
	“Cesvaines alus darītava”	Cesvaine
	“Jaunspieķi” biškopības saimniecība	Cesvaines pagasts
	Vineta Meistere, izšūšanas kaligrāfija	Cesvaines pagasts
	“Vidus Ruņģi” daudznozaru mājražošana	Cesvaines pagasts
	“Sviķi” Z/S augļu un dārzeņu audzēšana	Cesvaines pagasts
	“Lubānas Vīnotava”	Lubāna
	“Amatnieku centrs” amatniecības darbu izgatavošana, radošās darbnīcas	Lubāna